

**БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ШИНЭЖИНСТ СУМЫН НУТАГТ
БАЙРЛАХ “ЭРДЭНЭ МОНГОЛ” ХХК-ИЙН “БАЯНХӨНДИЙ
АЛТНЫ ҮНДСЭН ОРДЫГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2022 ОНД
ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-021444/
/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 2718243/

Хянасан:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны
ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн:..... /Ч.Жаргалнэмэх/

Баянхонгор аймгийн Байгаль орчин, аялал
жуулчлалын газрын ахлах мэргэжилтэн:...../Б.Наранбаатар/

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Захиргааны
ерөнхий захирал:...../Б.Баярмаа/

Байгаль орчны мэргэжилтэн:...../Э.Өнөрзаяа/

2022 он

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	4
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	4
ОРШИЛ	6
БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	8
1.1 Төслийн ерөнхий мэдээлэл.....	8
1.1.1 Төслийн нэр	8
1.1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгч	8
1.1.3 Төслийн талбайн байршил, хэрэгжих орчны тойм зураг	8
1.2 Төслийн зорилго	9
1.3 Хүчин чадал, хэрэгжих хугацаа	9
1.4 Төслийн талбайн ерөнхий төлөвлөлт	9
1.5 Уурхайн ажлын горим	10
1.6 Уурхайн ажилчдын хотхон	10
1.7 Цахилгаан хангамж	11
1.8 Усан хангамж.....	12
1.8.1 Ажилчдын хотхоны усны хэрэгцээ (унд, ахуй)	14
1.8.2 Замын тоос дарах усалгаа.....	14
1.8.3 Хайгуулын өрөмдлөгийн усны хэрэглээ.....	14
1.8.4 Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар	14
1.9 Тээвэрлэлт.....	15
1.9.1 Хүн тээвэр:.....	15
1.9.2 Хүнс тээвэр:.....	16
1.9.3 Дотоод тээвэрлэлт:.....	16
1.10 Уурхайн дулаан хангамж.....	17
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	18
2.1 Физик газарзүй	18
2.2 Уур амьсгал.....	18
2.3 Гадаргын ус.....	18
2.4 Газрын доорх ус.....	18
2.5 Хөрсөн бүрхэвч	19
2.6 Ургамлан нөмрөг	19
2.7 Амьтны аймаг	20
2.8 Нийгэм - Эдийн засаг	20
БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	21
БҮЛЭГ 4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ	24
4.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	27
4.1.1 Газрын гадарга, хэвлийд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	41
4.1.2 Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	44
4.1.3 Уур амьсгалд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	45

4.1.4	Агаарын чанарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	46
4.1.5	Гадаргын усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	47
4.1.6	Газрын доорх усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	47
4.1.7	Ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	48
4.1.8	Амьтны аймагт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	49
4.1.9	Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	50
4.1.10	Дуу шуугианд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	51
4.1.11	Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан	51
4.2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	54
4.3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	59
4.3.1	Биологийн олон янз байдал талаар баримтлах бодлого	59
4.3.2	Нөлөөлөлд өртөх болон дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай газрын хэмжээ	65
4.3.3	Дүйцүүлэн хамгаалах газрын санал болгож буй байршлууд	66
4.4	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	66
4.5	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	67
4.6	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	68
4.7	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	70
4.8	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	75
4.9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	83
4.10	аймаг, нийслэлийн засаг даргын шаардлагаар биелүүлсэн арга хэмжээ	91
4.11	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	93
4.12	2022 оны БОМТ, түүний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт	94
БҮЛЭГ 5. ДҮГНЭЛТ		96
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ		98
ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ		98

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.	Хөндий (MV-021444) тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн байр зүйн солбицол..9
Хүснэгт 2.	Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн үндсэн барилга байгууламжууд 10
Хүснэгт 3.	Хүрэнцав, Босгын сайр орчмын талбайн газрын доорх усны ордуудын ашиглалтын нөөцийн үйлдвэрлэлийн зэргийн ангилал..... 12
Хүснэгт 4.	Баянхөндий төслийн байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл 21
Хүснэгт 5.	Барилгын ажлын төлөвлөлт 24
Хүснэгт 6.	Ус ашиглах зөвшөөрөл 25
Хүснэгт 7.	Байгаль орчны үнэлгээ 25
Хүснэгт 8.	БОМТ-ний хэрэгжилтэд зарцуулсан зардал, 2022 он..... 26
Хүснэгт 9.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт 27
Хүснэгт 10.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт 55
Хүснэгт 11.	2022 оны тариалалтын мэдээ..... 57
Хүснэгт 12.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт 60
Хүснэгт 13.	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний биелэлт 67
Хүснэгт 14.	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт..... 68
Хүснэгт 15.	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт ... 69
Хүснэгт 16.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт 70
Хүснэгт 17.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт..... 79
Хүснэгт 18.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт 84
Хүснэгт 19.	Хяналт шалгалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт... 91
Хүснэгт 20.	Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт..... 93
Хүснэгт 21.	БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь 94
Хүснэгт 22.	БОМТ-ний хэрэгжилтэд зарцуулсан зардал, 2022 он 97

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.	Баянхөндийн алтны үндсэн ордын талбайн байршлын зураг 8
Зураг 2.	Баянхөндийн хээрийн анги 11
Зураг 3.	Ус хангамжийн худгуудын байршил 13
Зураг 4.	Майхан хүрэн худгийн усны тоолуур 14
Зураг 5.	Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар 15
Зураг 6.	Баянхөндий төслийн тээврийн маршрут 16
Зураг 7.	Баянхөндий төслийн дотоод зам 17
Зураг 8.	Шатахуун хадгалах цэг..... 41
Зураг 9.	Хайгуулын цооног өрөмдөх үеийн байдал..... 41
Зураг 10.	Газар хөндөх журам..... 42
Зураг 11.	Аюулгүй ажиллагааны хурал..... 42
Зураг 12.	Хаасан зам..... 43
Зураг 13.	Замын тэмдэг 43
Зураг 14.	Асгаралтад авах хариу арга хэжээний танилцуулга, мэдээллэх хуудас 44
Зураг 15.	Саармагжуулах талбай 44

Зураг 16.	Төслийн замын хөдөлгөөний дүрэм, тээврийн хэрэгслийн үзлэгийн хуудас	45
Зураг 17.	Замын усалгаа	46
Зураг 18.	Dust track TSU	46
Зураг 19.	Ус хэмнэх зөвлөмж	47
Зураг 20.	Шилжүүлэн тариалалтын талбай	48
Зураг 21.	Сайтад ирсэн, явсан бүртгэл	48
Зураг 22.	Амьтны бүртгэл	49
Зураг 23.	Тандан судалгааны хээрийн ажил	49
Зураг 24.	Хулгайн ан хийхгүй байх санамж	50
Зураг 25.	ГИДЦГ-ын “А” хэсгийн мэдээлэл	50
Зураг 26.	Дуу шуугианы нөлөөллийг бууруулахаар засан залруулсан арга хэмжээ	51
Зураг 27.	Ямаа самнахад туслав	51
Зураг 28.	Нутгийн иргэдэд төслийн танилцуулга хийж буй нь	52
Зураг 29.	Амьсгал дахь согтууруулах ундааны илэрц шалгасан хуудас	53
Зураг 30.	Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар	57
Зураг 31.	Түүсэн үрийг хадгалсан байдал	58
Зураг 32.	Намрын тариалалт	58
Зураг 33.	Цооног өрөмдөхийн өмнө болон дараа	59
Зураг 34.	Техникийн семинар	64
Зураг 35.	Тэрбум мод хөтөлбөрийн хэрэгжилт	64
Зураг 36.	Тарвага нутагшуулж буй нь	65
Зураг 37.	Кэмийн тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлт	67
Зураг 38.	Гал унтраах сургалт, дадлага	74
Зураг 39.	Гал унтраах багаж, хэрэгсэл	74
Зураг 40.	Анхны тусламж үзүүлэх сургалт	75
Зураг 41.	Хог хаягдлыг түр хадгалах цэг	76
Зураг 42.	Хог хаягдлыг түр хадгалах цэг	76
Зураг 43.	Хог хаягдлыг хэрхэн ангилан хаях талаарх сургалт	77
Зураг 44.	Хог хаягдлын нийлүүлэлт	77
Зураг 45.	Нүхэн жорлонгийн шинэчлэл	77
Зураг 46.	Ариутгал халдваргүйжүүлэлт	78
Зураг 47.	Эмнэлгийн хог хаягдал	78

ОРШИЛ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Уртын гол 2-р багийн нутагт “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийг хөгжүүлэх ажлыг хэрэгжүүлж эхлээд байна. Тус компани нь байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд сайн туршлага, менежментийг нэвтрүүлж олон нийтэд нээлттэй, хариуцлагатай уул уурхайн жишиг төсөл болох зорилго тавин ажиллаж байна.

“Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Монгол Улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны А-117 дугаар тушаалын 2-р хавсралтаар батлагдсан “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ын 4-р хэсэг болох “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал”, 2019 оны А-618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулж, журамд заасан хугацаанд буюу 2021 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдөр БОАЖЯ-нд хүргүүлсэн. БОАЖЯ-аас Баянхонгор аймгийн орон нутгийн иргэдийн хүсэлтийн дагуу БОАЖЯ, УУХУЯ, АМГТГ, Усны газар, Баянхонгор аймгийн МХГ болон иргэдийн төлөөлөл бүхий ажлын хэсэг 2022 оны 04 дүгээр сарын 07-13-ны өдрүүдэд, Усны газрын шинжээчдийн баг 2022 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдөр Баянхөндий төслийн талбайд ажиллаж, холбогдох дүгнэлт гарсаны дараагаар төслийн БОМТ-г 2022 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдөр батласан.

Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 28.7, 29.1 дэх хэсэгт заасны дагуу Усны газрын 2022 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн 01/532 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлтийн дагуу 2022 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдөр Алтайн Өвөр Говийн сав газрын захиргаатай Баянхөндий төслийн Ус ашиглах гэрээг байгуулсан.

Баянхөндий төслийн үйл ажиллагаанд коронавирусний цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, хил гаалийн хүндрэл бэрхшээл, нөгөө талаас зарим төрийн бус байгууллага, иргэдийн эсэргүүцэлтэй тулгарч, тэдгээрийг мэдээллээр хангах зэрэг олон хүчин зүйлүүд ихээхэн нөлөөлж, 2022 онд төлөвлөсөн туслах барилгын ажлууд хойшлогдсон бөгөөд БОМТ-г 08 дугаар сараас хойш хэрэгжилтийг эрчимжүүлж ажилласан. Зарим төрийн бус байгууллага, иргэдийн эсэргүүцэл нь 2022 оны 04 дүгээр сарын 09 болон 22, 05 дугаар сарын 7-10, 05 дугаар сарын 26-30, 06 дугаар сарын 10-аас 07 дугаар сарын 07-ны өдөр, 07 дугаар сарын 20-оос 08 дугаар сарын 15-ны өдрүүдэд болсон. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Хавсралт 29-аас үзнэ үү. Баянхөндий төслийн 2022 онд төлөвлөсөн туслах барилгын ажил дээрх шалтгаануудын улмаас хойшлогдсон тул байгалийн ургамал үржүүлгийн газар байгуулах, кемпийн өргөтгөлийн бэлтгэл, нэмэлт хайгуулын өрөмдлөг, газрын доорх усны ордын гидрогеологийн нэмэлт судалгааны ажил явагдаж байна.

Баянхөндий төслийн хүрээнд 2022 онд барилгын ажил хойшлогдож газар хөндөөгүй боловч БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд дээрх Түймэртийн 1.6 га болон Их Богдын Байгалийн цогцолборт газрын 14 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж БОМТ-нд тусгасан 6.3 га талбайн хэмжээнээс 2.5 дахин их талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хэрэгжүүлсэн.

Энэхүү “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан”-д байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлын хүрээнд төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тогтоож, тэдгээр сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ,

болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх арга хэмжээний зэргийг тогтоосны дагуу “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар 2022 онд авч хэрэгжүүлсэн ажил, зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээг тусгав. Төслийн 2022 оны БОМТ-ний хэрэгжилтэд 160 сая төгрөг, Тэрбум мод хөтөлбөрт 40 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн бөгөөд БОМТ-ний хэрэгжилтэд 174 сая төгрөг, Тэрбум мод хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд 42.2 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 ТӨСЛИЙН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь 100% Канад Улсын хөрөнгө оруулалттай компани юм. Канад улсын Торонтогийн Хөрөнгийн Бирж (тэмдэг: ERD), Монгол улсын хөрөнгийн биржид давхар бүртгэлтэй (тэмдэг: ERDN), Эрдэнэ Ресурс Девелопмент Корпорэйшн компани тусгай зөвшөөрлийг эзэмшдэг.

1.1.1 Төслийн нэр

“Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төсөл

1.1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгч

Байгууллагын нэр: Гадаадын хөрөнгө оруулалттай “Эрдэнэ Монгол” ХХК

Улсын бүртгэлийн дугар: 9019005124

Регистрийн дугаар: 2718243

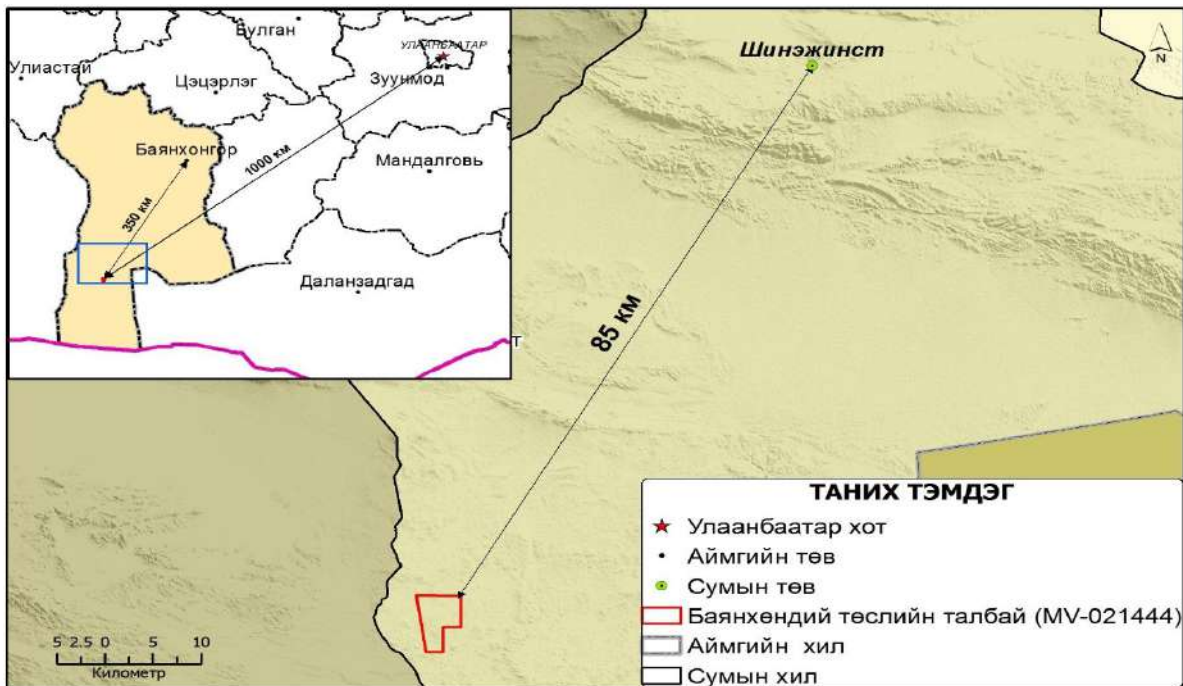
Хаяг: Монгол улс, Улаанбаатар хот, ЧД 4-р хороо, Нэгдсэн Үндэстний гудамж 6/6, Монруд ХХК-ийн байр 2 давхар

Утас: +976 11 318532,

Факс: +976 11 315988

1.1.3 Төслийн талбайн байршил, хэрэгжих орчны тойм зураг

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн эзэмшдэг MV-021444 дугаартай “Хөндий” тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Уртын гол 2 дугаар багийн нутагт байрладаг. “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн талбай нь Улаанбаатар хотоос 1000 км, Баянхонгор аймгийн төв Баянхонгор хотоос баруун урагш 350 км, Шинэжинст сумын төвөөс баруун урагш 85 км зайтай.

Зураг 1. Баянхөндийн алтны үндсэн ордын талбайн байршлын зураг

Ашигт малтмалын газрын ГУУКХ-ийн даргын шийдвэрээр “Эрдэнэ Монгол” ХХК-д Хөндий нэртэй газар хайгуулын XV-015569 тусгай зөвшөөрөлтэй 19936.34 га талбайг 2010 онд олгож, хайгуулын ажлын явцад “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн хүсэлтээр 2014 онд 15422.01 га талбайг буцаан, 4514.33 га талбайд хайгуулын ажлыг үргэлжлүүлэн хийж, 2308.62га талбайд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг олгосон ба үлдсэн 2205.71га талбайг буцаан өгсөн.

Хөндий талбайд гүйцэтгэсэн нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнг 2019 онд ЭБМЗ-ийн хуралдаанаар хэлэлцүүлж нөөцийг батлуулсан бөгөөд “Эрдэнэ Монгол” ХХК-д АМГТГ-ын кадастрын хэлтсийн даргын шийдвэрээр 2019 оны 08 дугаар сарын 05-нд ашигт малтмал ашиглах MV-021444 дугаартай тусгай зөвшөөрөл бүхий 2308.62 га талбайг 30 жилийн хугацаатай олгосон.

Хүснэгт 1. Хөндий (MV-021444) тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн байр зүйн солбицол

Эргэлтийн цэг	Уртраг	Өргөрөг
1	98° 48' 40.00"	43° 53' 50.00"
2	98° 47' 18.81"	43° 53' 50.00"
3	98° 46' 33.93"	43° 57' 36.11"
4	98° 50' 00.34"	43° 57' 36.11"
5	98° 50' 00.34"	43° 55' 30.00"
6	98° 48' 40.00"	43° 55' 30.00"

1.2 ТӨСЛИЙН ЗОРИЛГО

Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт орших "Баянхөндий" алтны үндсэн ордыг орчин үеийн шинэ техник, технологид суурилан Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй холбогдох хууль, дүрэм журам, стандартын дагуу эдийн засгийн өндөр үр ашигтайгаар ашиглах, улс орон нутагт татвар төлбөрүүдийг төлөх, ордын хүрээлэн буй талбайн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлт хийх, шинээр ажлын байр бий болгох, ордын үр ашгийг улс, орон нутаг болон төсөл хэрэгжүүлэгч компанид хүртээхэд уг төслийн зорилго оршино.

1.3 ХҮЧИН ЧАДАЛ, ХЭРЭГЖИХ ХУГАЦАА

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт Хөндий нэртэй газар орших Баянхөндийн алтны үндсэн ордоос 5 жилийн хугацаанд гадаад овоолготой, ил аргаар алт олборлоно. Ашиглалтын хугацаанд 40.05 сая тонн хөрс хуулалтын ажил хийж, хаягдал бохирдол тооцоогүй дүнгээр нийт 2.26 сая тонн исэлдсэн хүдэр, 0.51 сая тонн анхдагч хүдэр, 5.32 сая тонн ядуу хүдэр (ядуу хүдэр гэж өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөлд үр ашиггүй нөөцийг нэрлэсэн) олборлоно. Баяжуулах үйлдвэр нь жилд 600 мян.тонн хүдэр боловсруулах хүчин чадалтай бөгөөд нийт 10.3 тн алт ялган авахаар төлөвлөсөн.

1.4 ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙН ЕРӨНХИЙ ТӨЛӨВЛӨЛТ

Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах хугацаанд ил уурхай, гадаад овоолгууд, баяжуулах үйлдвэр, уурхайн ажилчдын хотхон болон засвар, үйлчилгээний барилга

байгууламжууд баригдна. Эдгээр барилга байгууламжуудыг 117.44 га талбайд барихаар зураг төслийг боловсруулсан.

Хүснэгт 2. Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн үндсэн барилга байгууламжууд

#	Барилга байгууламж	Талбай, га	Эзлэхүүн, мян.м ³
1	Авто зам	20.48	-
2	Авто машины зогсоол	2.52	-
3	Баяжуулах үйлдвэр	2.94	-
4	Дулаан хангамжийн байгууламж	0.50	-
5	Засварын газар	0.22	-
6	Ил уурхай	30.16	-
7	Тэсрэх бодисын агуулах	0.13	-
8	Уурхайн ажилчдын хотхон	1.40	-
9	Уурхайн оффис	0.19	-
10	Халаалтын зуух	0.50	-
11	Хаягдлын нэгдсэн байгууламж	48.02	19,500.0
12	Хаягдлын талбай	5.04	-
13	Хүдрийн овоолгын талбай	2.03	-
14	Шатахуун түгээх станц	0.39	-
15	Шимт хөрсний овоолго	2.92	-
	Нийт	117.44	19,500.0

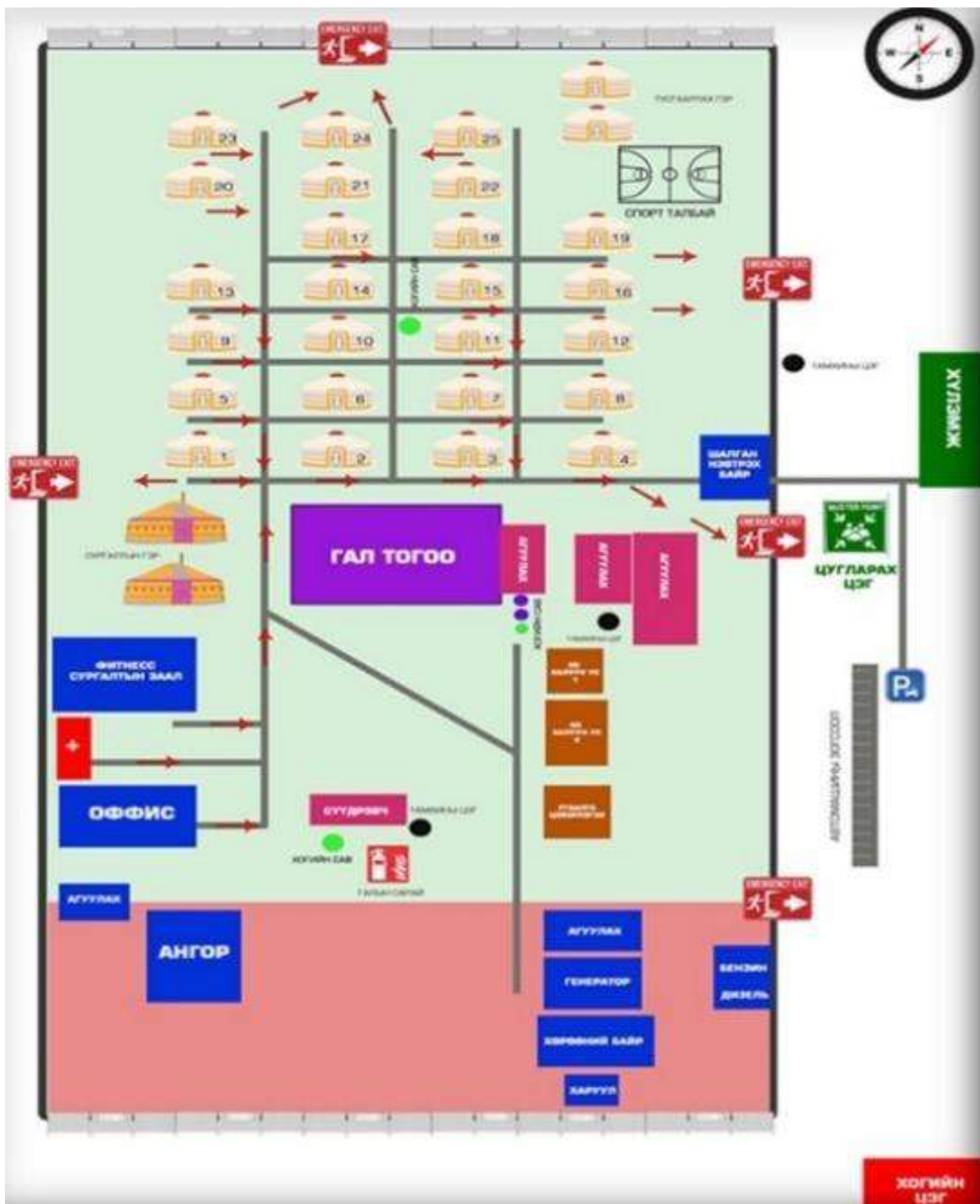
1.5 УУРХАЙН АЖЛЫН ГОРИМ

Уурхайн үйл ажиллагаа нь жилд 350 хоног ажиллаж, 15 хоног нь төлөвлөгөөт бус сул зогсолт байхаар ТЭЗҮ-д тусгагдсан. Уурхай нь хоногт 2 ээлжээр ажиллах ба ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 12 цаг байна.

Төслийн барилга, олборлолтын үйл ажиллагаа эхлээгүй байгаа тул ажилчид Хөдөлмөрийн хуулийн дагуу ростероор өдрийн нэг ээлжээр ажиллаж байна.

1.6 УУРХАЙН АЖИЛЧДЫН ХОТХОН

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Баянхөндий хээрийн анги нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Уртын гол 2 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт хоногт дунджаар 50 хүнтэй хайгуулын үйл ажиллагаа явуулж байна. Хээрийн ангийн катеринг үйлчилгээг Монруд ХХК, өрөмдлөгийн ажлыг Фалкон дриллинг Монголиа ХХК, харуул хамгаалалтын үйлчилгээг Геомандал секьюрити ХХК, гидрогеологийн судалгааны ажлыг Охь ус ХХК гэрээгээр гүйцэтгэж байна.

Зураг 2. Баянхөндийн хээрийн анги

1.7 ЦАХИЛГААН ХАНГАМЖ

Баянхөндий төслийн талбай орчмын нутагт дэд бүтэц сулавтар хөгжсөн. Хамгийн ойрын суурин газар болох Шинэжинст сумын төв нь төвийн эрчим хүчний нэгдсэн системтэй холбогдсонхэдий ч эрчим хүчний хүрэлцээ байдаг тул Баянхөндий хээрийн ангийн цахилгааны эх үүсвэрийг Caterpillar үйлдвэрийн DE450E0 загварын ISO8528 стандартын шаардлага хангасан дизель генератороор хангадаг.

1.8 УСАН ХАНГАМЖ

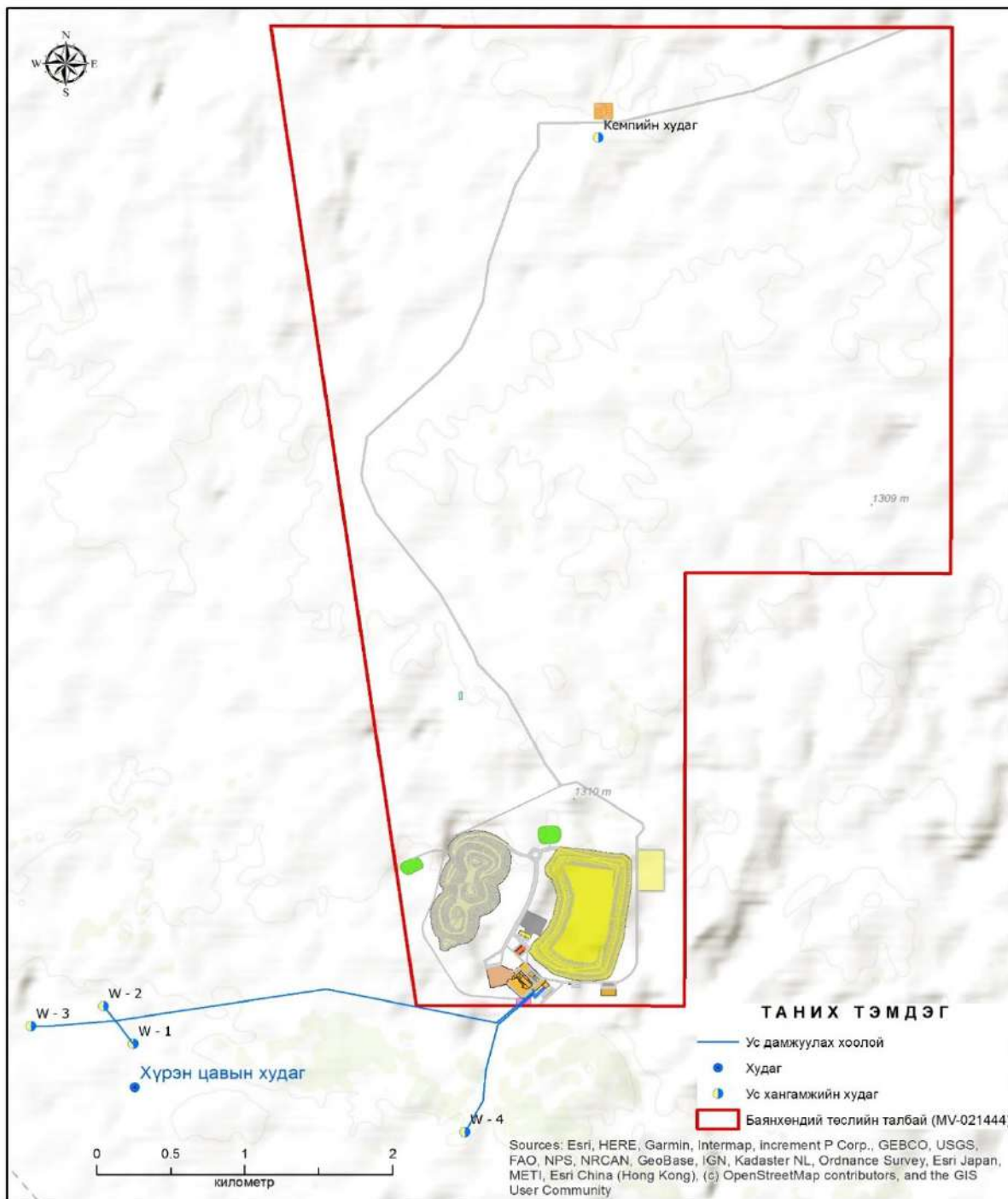
Уурхайн усны хэрэглээг хангах зорилгоор 2019 онд гүйцэтгэсэн газрын доорх усны эрэл-хайгуулын гидрогеологийн судалгааны үр дүнд Хүрэнцавын талбай, Хүрэнцавын зүүн талбай, Шинэ кемпийн талбай гэсэн усжилт өндөртэй 3 талбайг ялгаж газрын доорх усны ашиглалтын нөөцийг үйлдвэрлэлийн С зэргээр 10 л/с хэмжээгээр тогтоосон. Усны газрын 2021 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 158 тоот дүгнэлтэд төсөл хэрэгжүүлэхэд шаардагдах $861.58\text{м}^3/\text{хон}$ усыг нийт 10 л/сек буюу $950.4\text{м}^3/\text{хон}$ газрын доорх усны орд болон шүүрлийн усыг хуримтлуулан хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй гэж дүгнэсэн.

Газрын доорх усны эрэл-хайгуулын гидрогеологийн судалгааны ажлаар 6 цооног өрөмдөж сорилын шавхалт явуулж, уст үеийн параметруудийг тодорхойлон тухайн цооногт урт хугацааны ашиглалтын үеийн ундаргын нөөцийн тооцоог хийж, усны нөөцийг батлуулсан.

Хүснэгт 3. Хүрэнцав, Босгын сайр орчмын талбайн газрын доорх усны ордуудын ашиглалтын нөөцийн үйлдвэрлэлийн зэргийн ангилал

д/д	Хайгуул-ашиглалтын цооногийн дугаар, худгийн нэр	Газрын доорх усны ашиглалтын боломжит нөөцийн үйлдвэрлэлийн зэрэг	
		С зэрэг	
		л/с	$\text{м}^3/\text{хоног}$
Хүрэнцавын талбай			
1	W-1	3.5	302.4
2	W-2	1.7	146.88
3	W-3	3.9	336.96
	Дүн	9.1	786.24
Хүрэнцавын зүүн талбай			
4	W-4	0.9	77.76
	Дүн	0.9	77.76
	Үйлдвэрийн хэрэгцээнд	10.0	864.0
Шинэ кемпийн талбай			
5	W-5	0.75	64.8
6	W-6	0.25	21.6
	Дүн	1.0	86.4
	Ахуйн хэрэгцээнд	1.0	86.4
	БҮГД ДҮН	11.0	

Компани нь дээрх нөөцийг тогтоох судалгааны үед хийгдсэн шавхалт туршилтын хугацаа бага байсан тул дахин урт хугацаагаар шавхалт туршилтын ажлыг явуулсан. Үүний дагуу ВКW30, ВКW44, ВКW16 цооногуудад урт хугацааны туршилтын шавхалт явуулах ажлын даалгаварыг Усны газраар баталуулан ажиллаж байна. Энэхүү судалгааны ажлын тайланг гүйцэтгэгч компани 2022 оны 12 дугаар сард танилцуулна.

Зураг 3. Ус хангамжийн худгуудын байршил

Усны нэмэлт эрэл хайгуулын ажил 2022 оны 04 дүгээр сараас эхлэн явагдаж байгаа бөгөөд ВКW-46 - ВКW-51 дугаартай 5 цооног өрөмдөж, цооногуудад 5 хоногийн шавхалт туршилтын ажил хийсэн. Усны хайгуулын ажлын үед Усны газар, Алтайн Өвөр говийн сав газрын захиргаанаас хяналтыг тавьсан ба шавхалтын усыг замын усалгаа, хайгуулын өрөмдлөгт эргүүлэн ашигласан. Аймгийн Засаг даргын 2022 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрийн А/561 тоот захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэгт ажилласан нутгийн иргэдийн хүсэлт, шаардлагын дагуу шавхалтын ажлын явцад усыг цооногоос

500м зайтай хөрсөнд нэвчүүлсэн ба зэрлэг амьтдын усан хангамжийг нэмэгдүүлэх түр хөв байгуулсан.

Төслийн ахуйн хэрэглээний ус авч ашигладаг Майхан хүрэнгийн урд худагт 2022 онд усны тоолуурыг суурилуулж, Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын байгаль орчны хяналтын улсын байцаагчаар лац ломбо тавиулж хэрэглэж байна.

Зураг 4. Майхан хүрэн худгийн усны тоолуур

1.8.1 Ажилчдын хотхоны усны хэрэгцээ (унд, ахуй)

Баянхөндий хээрийн ангид төсөл хөгжүүлэлтийн үйл явцтай холбоотойгоор хоногт дунджаар 50 ажилтантай ажиллаж байна. Ажилчдын хотхоны ахуйн усны хэрэгцээнд хоногт дунджаар 4 м³, ажиллах хугацаанд 1640.9 м³ ус хэрэглэсэн.

1.8.2 Замын тоос дарах усалгаа

Зам, талбайн тоос дарахад шавхалтын ажил хийгдаж байх үед шавхалтаас гарч байгаа ус, шавхалт зогссон үед Уртын гол худгаас, өрөмдлөгт хэрэглэсэн усыг эргүүлэн ашигласан. Усалгааг 6 тн багтаамжтай камаз маркын автомашинаар өдрийн цагаар хийж, хоногт дунджаар 1.5 км зам, талбай усалж, 2946 м³ усыг нөхөн сэлбэлтээр авч, 1777.4 м³ усыг эргүүлэн ашигласан. Зам талбайн усалгаанд зарцуулсан ус нь БОНХАЖ-ын Сайдын А/301 дугаар тушаалын “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм”-оос 1.1 дахин бага байна.

1.8.3 Хайгуулын өрөмдлөгийн усны хэрэглээ

Хөндий талбайд хайгуулын өрөмдлөгийн ажлыг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэж энэ онд 3029 т.м өрөмдлөгийн ажлыг гүйцэтгэж, өрөмдлөгт хэрэглэж байгаа усыг хэмнэлттэй хэрэглэх зорилгоор эргүүлэн ашигласан ба 230.2 м³ усыг нөхөн сэлбэлтээр авч, 115.1 м³ усыг эргүүлэн ашиглаж нийт 345.3 м³ ус хэрэглэсэн.

1.8.4 Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар

Байгалийн ургамал үржүүлгийн газрыг 2 га талбайд байгуулан 6 хүлэмж барьж, ургамал шилжүүлэн тарих, бойжуулалтын 9 талбайг бэлтгэсэн ба 20 тн багтаамжтай 2 контайнер, оффисын зорилгоор 1 гэр, ажилчдын амрах нөхцлийг бүрдүүлэх зорилгоор 2 сүүдрэвч

хийсэн ба 5 тн багтаамжтай нөөцийн сав 5 ш байршуулж, хоёрдугаар хүлэмжинд дуслын усалгааны систем суурьлуулсан.

Хаврын тариалалтаар үрээр заг, хайлаас, шар хотир, лидэр, тоорой, жигд мөчрөөр сухай, суулгацаар улиас, бургас нийт 18810 ш тарьц суулгацыг 90% амьдралттай, намрын тариалтаар Говийн их ДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай байгуулсан санамж бичигт заасны дагуу тус захиргааны мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагааг дэмжих заалтын дагуу жигд 100 ш, тоорой 100 ш, саваа улиас 150 ш, бургас 50 ш, сухай 2300 ш суулгац худалдан авч, тариалсан ба усалгаанд 3255.8 м³ ус хэрэглэсэн.

Зураг 5. Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар

1.9 ТЭЭВЭРЛЭЛТ

Улаанбаатар хотоос төслийн талбай хооронд төслийн тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа хүн тээвэр (977 км), хүнс тээвэр (947 км), ачаа тээвэр (975 км) гэсэн 3 маршрутаар хийгдэнэ. Орон нутаг (сум)-тай зөвшилцөж тээврийн замын маршрутыг сонгосон.

Төслийн талбай хүртэл хүн тээврийг суудлын автомашинаар 1-2 машин долоо хоногт 1 удаа, хүнс тээврийг 10тн хүртэлх багтаамжтай ачааны автомашинаар 14 хоногт 1 удаа зорчиж байна.

1.9.1 Хүн тээвэр

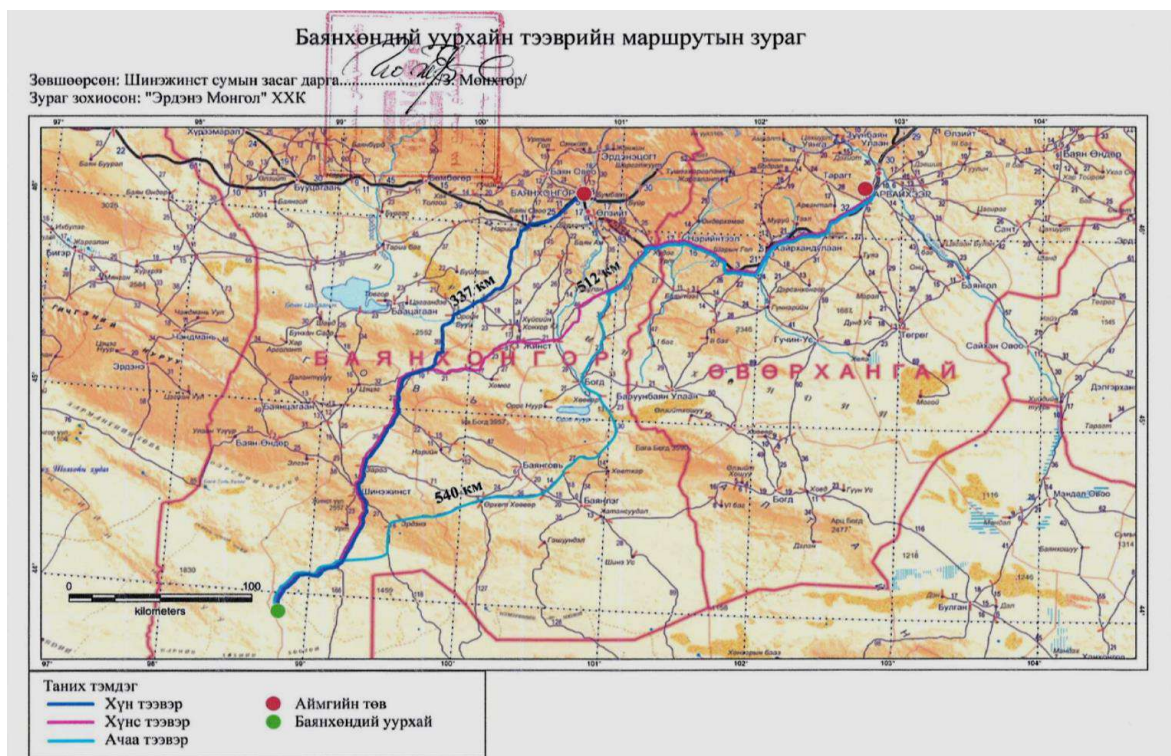
Баян Хөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төсөл хэрэгжсэнээр нийт 359 ажлын байр бий болно. Үүнээс 70-80 хувийг орон нутгийн иргэдээс ажиллуулна. Үүнтэй холбоотой хүн тээврийн хэрэгслүүд Улаанбаатараас Баянхонгор хотын төв хүртэл хатуу хучилттай замаар (640 км), Баянхонгороос Шинэжинст сумын төв хүртэл хатуу хучилттай замаар

(38 км), сайжруулсан шороон замаар (217 км), Шинэжинст сумаас төслийн талбай хүртэл 85 км шороон зам ашиглана.

1.9.2 Хүнс тээвэр

Хүнсний бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн үед түргэн муудах эрсдэлтэй тул хүнс тээврийн тээврийн хэрэгслүүд хамгийн дөт замаар буюу Улаанбаатараас Арвайхаар хотын төв хүртэл хатуу хучилттай замаар (435 км), Арвайхээрээс Нарийнтээл хүртэл хатуу хучилттай замаар (160 км), Нарийнтээлээс Шинэжинст сумын төв хүртэл сайжруулсан шороон замаар 267 км, Шинэжинст сумаас төслийн талбай хүртэл 85 км шороон зам ашиглан тээвэрлэнэ.

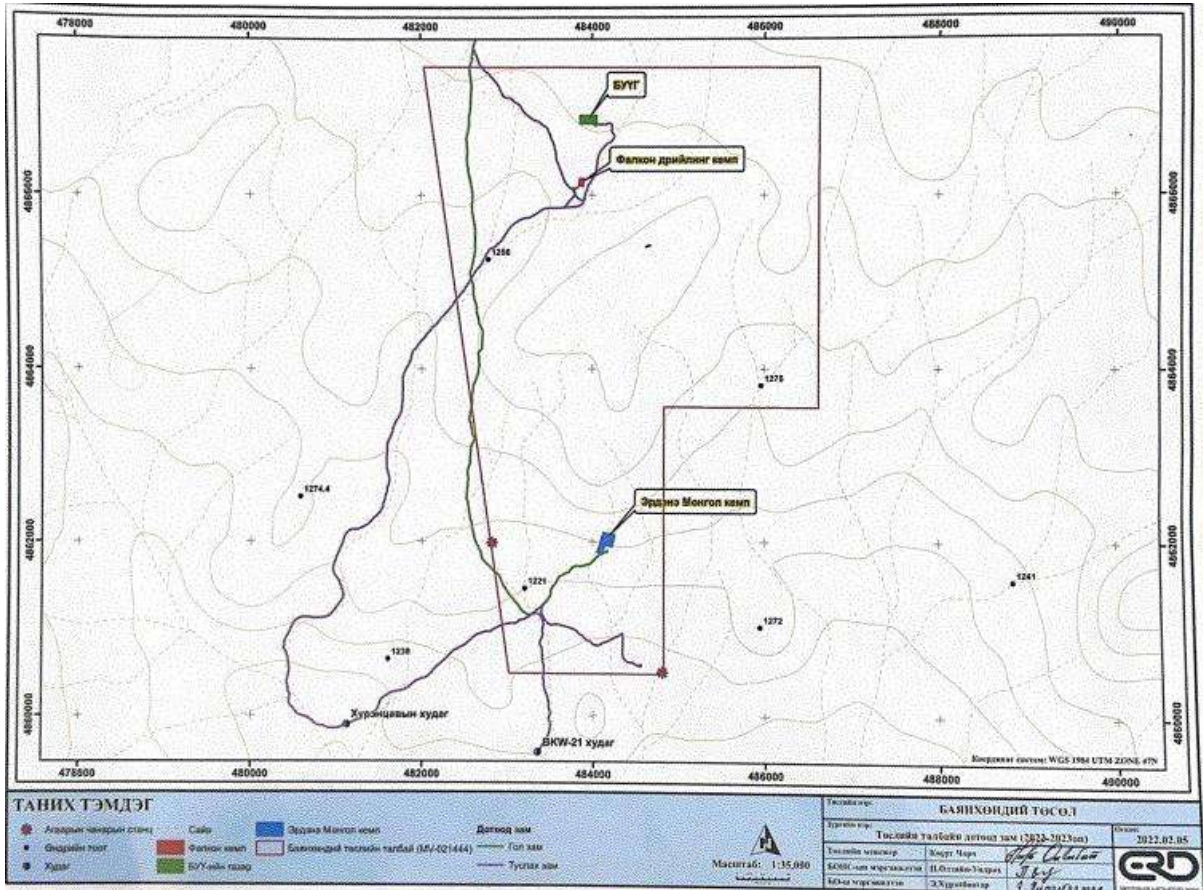

Зураг 6. Баянхөндий төслийн тээврийн маршрут

1.9.3 Дотоод тээвэрлэлт

Олон салаа зам гаргах, замыг өргөсгөхөөс сэргийлэн төслийн талбай дотор зорчих дотоод замын маршрутыг 2022 онд батлуулан, мөрдөж байна. Мөн Шинэжинст сумаас төслийн талбай хүртэлх нийтийн зам дагуу аюулгүй нөхцлийг сайжруулахад 1200 ширхэг гэрэл ойлгогч бүхий замын шонг байршуулсан.

Зураг 7. Баянхөндий төслийн дотоод зам

1.10 УУРХАЙН ДУЛААН ХАНГАМЖ

Хээрийн ангийн гэрүүдийг нүүрсэн галлагаатай зуухаар, оффис, амралтын танхим, гал тогоо, ангор, бие засах газар, анхны тусламжийн төвийг тениэр халаадаг. Нүүрсийг орон нутгийн худалдан авалтыг дэмжих зорилгоор Шинэжинст сумын Хотгор дэрсний нүүрсний уурхайгаас авч байна, тайлант онд 2748 кг нүүрс хэрэглэсэн.

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

2.1 ФИЗИК ГАЗАРЗҮЙ

Физик газарзүйн мужлалын хувьд Монгол Алтайн их мужид, газарзүйн хэлбэр гадаргуугийн хэв шинжээр уулс хоорондын хөндийн хэв шинжид багтаан үздэг. Газрын гадаргын хувьд 1850-2010 м өргөгдсөн мөлгөрдүү оройтой намхан толгодтой, эдгээр нь өөр хоорондоо 25-40 метрийн өргөн хуурай сайраар тусгаарлагдсан, элэгдэл хуримтлалын рельеф зонхилно (Ш.Цэгмид 1967 он). Ашиглалтын талбай нь Эдрэнгийн нурууны зүүн төгсгөлд оршино.

2.2 УУР АМЬСГАЛ

Ашиглалтын талбайн нутаг дэвсгэр нь эх газрын говь цөлийн эрс тэс, хахир ширүүн уур амьсгалтай. Агаарын урсгал үүсэхэд уул зүйн нөхцөл болон орон нутгийн бичил салхи нөлөөлж, хур тунадас, чийгшил харьцангуй бага хуурай, хуурайвтар, зундаа халуун дулаан, өвөлдөө хахир хүйтэн нөхцөлтэй бичил бүс нутгийг бүрдүүлдэг. Өвлийн улиралд цас бага ордог бөгөөд агаар нь хуурайвтар, чийг багатай, харин хавар салхи шуурга ихтэй, зарим үед 40 м/сек-ээс их хурдтайгаар шуурдаг. Үнэмлэхүй бага температур нь -37.4°C , үнэмлэхүй их температур нь 44.9°C хүрдэг бөгөөд үнэмлэхүй их, бага температурын агууриг нь (82.3°C) эрс ялгаатай байдаг. Жилийн дундаж температур нь 0.7°C , хамгийн хүйтэн 01 сарын дундаж температур -15.5°C байхад хамгийн дулаан буюу 07 сарын дундаж температур 16.8°C байдаг.

2.3 ГАДАРГЫН УС

Баянхөндийн тусгай зөвшөөрөлтэй талбай нь Алтайн өвөр говийн сав газарт багтах бөгөөд энэ сав газар дахь ихэнх голдрил нь түр урсацтай, жилийн ихэнх хугацаанд хуурай байдаг. Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн талбайг түр урсацтай, хуурай сайрууд дайран өнгөрөх бөгөөд эдгээр сайрууд зун, намрын эрчимшил ихтэй хур борооны үед түр урсацтай болдог.

2.4 ГАЗРЫН ДООРХ УС

Баянхөндийн талбай нь гидрогеологийн дүүрэгчлэлээр улирлын хомс тэжээлтэй Монголын Өмнөдговийн хэсгийн дэд мужид багтана. Харин төслийн ойр орчмын дэвсгэр талбай нь Монгол орны гидрогеологийн мужлалаар (Н.Жадамбаа ба болон бусад, УБ 1988) хувирмал, терриген, вулканоген чулуулгаас бүрдсэн антиклиналь атираажилтай гидрогеологийн массивт хамаарна. 2016 оны хээрийн судалгаанд 10 худаг тэмдэглэгдэж, 4 худгаас дээжлэлт хийсэн бол 2017 оны судалгаагаар 7 худгаас дээжлэлт, 2019 оны судалгаагаар 7 худгаас дээжлэлт хийсэн. Уг 7 худаг нь тусгай зөвшөөрлийн талбайд болон талбайн хүрэнээс 2-11.6 км зайд оршиж байна.

Усны чанарын 2019, 2022 оны мэдээллээс үзэхэд Майхан хүрэн (хойд, урд), Хүрэн цав, Өргөө, Босго худгуудын усанд кальци, хлор, сульфат, ерөнхий хатуулаг, стронци, Хүрэнцав, Өргөө, Босго, Майхан хүрэнгийн хойд худгуудад магни, Гүн заг худгийн усанд хөнгөн цагаан, Өргөө, Босго худгуудын усанд манган, Хүрэнцав, Майхан

хүрэнгийн хойд, Босго худгуудын усанд никель, Майхан хүрэнгийн хойд худгийн усанд молибден, Хүрэнцав, Гүн заг, Майхан хүрэн хойд, Босго худгуудын усанд хүнцэл, Хүрэнцав, Гүн заг, Майхан хүрэн хойд худгуудын усанд уран, Өргөө худгуудын усанд төмрийн агууламж тус тус Ундны усны стандарт (MNS 0900:2018)-ын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан байна.

Майхан хүрэн (хойд, урд), Хүрэн цав, Өргөө, Босго худгуудын усанд хлор, сульфат, Гүн заг худгийн усанд хөнгөн цагаан, Өргөө, Босго худгуудын усанд манган, Гүн заг, Майхан хүрэн урд, хойд худгуудын усанд молибден, Хүрэнцав, Гүн заг, Майхан хүрэн хойд, Босго худгуудын усанд хүнцэл, Гүн заг, Майхан хүрэн хойд худгуудын усанд уран, Өргөө худгийн усанд төмөр гэсэн элементүүд тус тус Газрын доорх ус бохирдуулагч бодис, элементийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (MNS 6148:2010) стандартаас тус тус давсан үзүүлэлттэй байна.

2.5 ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ

Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн талбай орчмын бүс нутагт цөлийн бор саарал хөрс зонхилон тархсан. Төслийн талбай орчимд тархсан бор саарал хөрс нь элсэнцэр, хэврэг бүтэцтэй, үржил шим багатай, эмзэг хөрс тархсан.

Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн талбайд ил уурхай, гадаад овоолгууд, баяжуулах үйлдвэр, уурхайн үйлчилгээ, хангамжийн барилга байгууламжуудыг 117.44 га талбайд байгуулахаар төлөвлөсөн. Барилга байгууламжуудыг барихаас өмнө хөндөгдөх талбайн өнгөн хөрсийг хуулж шимт хөрс хадгалах талбайд байршуулна. Нийт хөндөгдөх талбайгаас 0.8 тн ялзмагийн агууламжтай 320.4 мян.м³ шимт хөрс хуулагдна. Шимт хөрсний овоолгын үржил шимийг тогтвортой байлгах зорилгоор орой болон хажууг ургамжлуулна. Энэхүү шимт хөрсийг уурхайн ашиглалтын хугацаанд болон хаалтын үе шатанд эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээхэд ашиглахаар төлөвлөсөн.

2.6 УРГАМЛАН НӨМРӨГ

Баянхөндий ордын байрлаж буй бүс нутаг нь Монгол орны ургамал газарзүйн мужлалаар Алтайн өвөр говийн цөлийн тойрог, цөлийн хээрийн бүсэд хамаарагддаг. Ургамалжилтын хувьд сийрэг, чулуут цөлийн хэвшинжид хамаарна. Энэ тойргийг ургамлын зүйлийн бүрдлийн хувьд их ядраг боловч Алашаа говиос арай илүү гэж үздэг. Тус ордын талбайд гүйцэтгэсэн 3 удаагийн хээрийн судалгаагаар 57 зүйл ургамал тэмдэглэгдсэн бөгөөд ургамлын зүйлийн бүрдэлд сөөг, сөөгөнцөр (бүйлс, зээргэнэ, хармаг, хотир, бударгана, ортууз гэх мэт) зонхилсон. Мөн 2 зүйлийн мод (сухай, заг), 1 зүйлийн хагас шимэгч (Цөлийн аргамжин цэцэг буюу цагаан гоёо) болон олон наст өвслөг ургамлууд ургадаг. Үүнээс гадна тухайн жилийн хур тундасны хэмжээнээс хамааран ургадаг эсвэл өнждөг нэг наст ургамлууд тохиолдоно.

Тусгай зөвшөөрлийн талбайд хийгдсэн байгаль орчны судалгаануудаар 57 зүйл ургамлаас нэн ховор 3 зүйл (Регелийн будраа, Толбот бэрээмэг, Потанины Хотир), ховор 2 зүйл (Монгол бүйлс, Өргөст ортууз) бүртгэгдсэн. Харин цөлийн аргамжин цэцэг буюу цагаан гоёо Майхан хүрэнгийн худгаас Цэнхэр Номин орох зам дагуу загийн ёроолоор шимэгчлэн ургадаг.

2.7 АМЬТНЫ АЙМАГ

Баянхөндий төслийн талбай нь бүхэлдээ ГИДЦГ-ын А хэсгийн Орчны бүсэд хамаарагдах тул нэн ховор, ховор зэрлэг амьтад, шувуудын байршил нутагтай давхцахаас гадна 10-20 км-ийн ойр байрладаг. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойр орчимд хөхтөн амьтдаас хар сүүлт, махчдаас чоно, үнэг шавж идэштнээс зараа, мэрэгчдээс алаг даага, шар чичүүл, бор шигшүүхэй жигүүртнээс цэгцгий, сар, хэрээ, хулан жороо, тас, цөлийн чогчиго мөлхөгчдөөс хонин ба нохой гүрвэл, сум могой тархсан.

2.8 НИЙГЭМ - ЭДИЙН ЗАСАГ

Төслийн талбай нь манай орны дэд бүтэц сул хөгжсөн бүс нутагт байрлана. Хүн амын суурьшил маш багатай. Гол төлөв Халх ястан амьдардаг бөгөөд сумын хүн амын 90 орчим хувь нь мал аж ахуй эрхэлдэг. Хөндий талбай нь Шинэжинст, Баян-Өндөр сумдаас 130 орчим км зайтай оршино. Хамгийн ойр орших Шинэжинст сум нь талбайгаас 85 км-т байдаг бөгөөд энэ сум нь 2015 онд төвийн нэгдсэн цахилгаан сүлжээнд холбогдсон. Хүн эмнэлэг, холбооны салбартай, 9 жилийн дунд сургууль, ШТС-тай. Тээврийн үндсэн төрөл нь автомашин бөгөөд харилцдаг бүх газруудтайгаа шороон замаар холбогдоно.

БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн MV-02144 тусгай зөвшөөрөлтэй Хөндий талбайн “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн барилгын үе шатны үйл ажиллагаанаас үүдэн байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийн хураангуйг доорх хүснэгтэд тоймлон үзүүлэв.

Хүснэгт 4. Баянхөндий төслийн байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн эх үүсвэр				
	Барилгажилтын үе шат				
	Барилга байгууламж барих талбайн хөрс хуулагт	Зам ашиглалт/Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн	Барилгын материал тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах	Барилга байгууламж, гур суурин барих	Хог хаягдал цуглуулах, устгах талбай байгуулах
Газрын гадарга, хэвлий					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээнд 117.44 га газрын гадарга эвдрэлд орж, гадаргын хэлбэр дүрс өөрчлөгдөх, байгалийн үзэмжийг доройтуулах	Т	Т	Т	Т	У
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
Уурхайн ажилчдын хотхоноос гарсан хог хаягдал, уурхайн бусад барилга байгууламжуудын хатуу хог хаягдлын менежментийг хангалтгүй хийснээр тухайн орчны газрын гадаргыг бохирдуулах					У
Уур амьсгал					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Энэ төслийн үйл ажиллагаанд ашиглах хөдөлгөөнт, суурин техник хэрэгслүүдээс жилд хамгийн ихдээ 61,599 тн нүүрсхүчлийн хий ялгарч агаар мандал дахь хүлэмжийн хийн агууламжийг дээр дурдсан хэмжээгээр нэмэгдүүлнэ.		Д			
Агаарын чанар					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
108.83 га эвдэгдсэн талбайгаас цагт 39.24 кг тоос дэгдэн агаарын чанарт нөлөөлнө. Ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлнө.		Б			
Тээврийн хэрэгслүүд болон дизель цахилгаан генераторуудаас жилд 61599 тн нүүрстөрөгчийн хий ялгарна.		Б			
Гадаргын ус					
Гол сөрөг нөлөөлөл					

Ил уурхай, хүдрийн овоолго, авто зам байгуулснаар Хүрэн цавын сайрын голдирол өөрчлөгдөх				Б	
Шимт хөрсний овоолго, авто зам, автомашины зогсоол, ШТС, дулаан хангамжийн байгууламж, хаягдлын нэгдсэн байгууламж, хаягдлын талбайг байгуулснаар сайрын голдирол өөрчлөгдөх				Б	
Газрын доорх ус					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Газрын доорх усны тэжээмжийн талбай багасах				Б	
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
Химийн бодисоор бохирдсон ус асгарч алдагдаж болзошгүй;			б		
ШТМ асгаралт бий болж болзошгүй.		б			
Хөрсөн бүрхэвч					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Ил уурхайг ашиглах, барилга байгууламжуудыг барих явцад хөндөгдөх 117.44 га талбайгаас 0.8 тн ялзмагийн нөөц бүхий 320.4 мян.м3 шимт хөрс хуулагдана.	У			Д	
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
ШТМ алдагдсан тохиолдолд хөрсөн бүрхэвч бохирдох		Д			
Ашиглалт дууссан аккумуляторын шингэн, баяжуулах үйлдвэрт ашиглаж буй химийн бодис гоожиж, асгарсан тохиолдолд хөрсөн бүрхэвч бохирдож болзошгүй.					Б
Ургамлан нөмрөг					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Барилгажилтын үе шатанд уурхайн овоолго, зам бусад дэд бүтцийн барилга байгууламжийг байгуулах 39.26 га талбайгаас 4 хэвшинжийн ургамлан нөмрөг өнгөн хөрстэй хамт хуулагдана	б	б	б	б	
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
Барилгажилтын үеийн тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, газар хөндөх үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилтын улмаас ургамлын фотосинтезийн эрчим ургалтын хугацаанд буурч, ургамлан нөмрөг доройтох	б	б	б	б	
Ашиглалтын үед ил уурхай, хөрсний овоолгуудаас салхиар, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр замаас үүсэх тоосжилтын улмаас ургамлан нөмрөгийн фотосинтезийн эрчим ургалтын хугацаанд буурснаар, ургамлын биомасс багасах					У
Амьтны аймаг					
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
Барилгын газар шорооны ажлын үед шувуудын үүр устах, тэр дундаа Жороо тоодог (<i>Chlamydotis undulata</i>), Хулан жороо (<i>Podoces hendersoni</i>)	б	б	б	б	
Барилгын ажилтнууд хууль бус ан хийх		б	б	б	
Уурхайн бүхий л үйл ажиллагаанаас зэрлэг амьтад тэр дундаа нүүдлийн том туруутан амьтад (хар сүүлт зээр) дайжсанаар амьдрах орчноо шууд бусаар алдах		б	б	б	
Тусгай хамгаалалттай газар нутаг					
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					

Хүн амын суурьшил нэмэгдэх, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, тэсэлгээ хийх зэргээс тухайн орчны дуу шуугиан нэмэгдэн улмаар Говийн их ДЦГ-ын А хэсгийн орчны бүсэд тархан амьдрах амьтад үргэж дайжих		б			
Дуу шуугиан, доргион чичиргээ					
Гол сөрөг нөлөөлөл					
Төслийн талбайд ажиллах техник хэрэгслүүдээс дуу шуугиан үүсэж, уурхайн 359 ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлнө.		б			
Нийгэм эдийн засаг					
Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл					
Баянхөндийн алтны үндсэн ордын ашиглах бүх үе шатанд барилгын материал, хүнс, хүн тээвэрлэх маршрутаар тээврийн хэрэгслүүд зорчих явцад үүссэн тоосжилт, дуу шуугианаас ойролцоо нутаглаж буй малчдад тавгүй байдал үүсэх, эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.		Т			

Нөлөөллийн эрчим

	Их
	Дунд
	Бага

Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа

Т	Түр зуурын	1 сар хүртэл
б	Богино	сар хүртэл
Д	Дунд	1-3 жил хүртэл
У	Урт	Төслийн үйл ажиллагаа дуусах хүртэл
Б	Байнгын	Хаалтын дараа ч үргэлжлэх

БҮЛЭГ 4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго, зорилт: “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа 2021 онд “Эко трейд” ХХК-ний боловсруулсан “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон төсөл хэрэгжүүлэгчийн хүлээх үүрэг, амлалтаас гадна Монгол Улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29–ний өдрийн А-618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” зэргийг мөрдлөг болгон боловсруулсан бөгөөд энэ төлөвлөгөөнд тусгагдсан үүрэг даалгавруудыг биелүүлэхийг гол зорилго болгосон.

Баримтлах зарчим: Төсөл хэрэгжүүлэгч “Эрдэнэ Монгол” ХХК нь байгаль орчныг хамгаалах талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгаа болгож, БОАЖЯ-ны тусгай дансанд төслийн үйл ажиллагаа дуусах хүртэл жил бүр тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг төвлөрүүлнэ. Хэрвээ “Эрдэнэ Монгол” ХХК байгаль хамгаалах чиглэлээр хуулиар хүлээсэн үүргээ хангалттай биелүүлж, жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг биелүүлсэн бол Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 14.1.3-т заасан хаалтын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн явцыг үндэслэн мөн хуулийн 9.10-т зааснаар хуримтлагдсан хөрөнгийг тодорхой хуваарийн дагуу буцаан олгохоор зохицуулагдсан.

Хамрах хүрээ: “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн MV-02144 “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн талбайд 2022 онд дараах барилгуудыг барьж, 268,178 м³ хөрс хуулалтын ажил, 25000 т.м өрөмдлөг, 2000 м суваг нэвтрэлт, 7900 ш геохимийн дээж авахаар төлөвлөсөн. Үүнд:

Хүснэгт 5. Барилгын ажлын төлөвлөлт

#	Барилга байгууламж	Талбай, га	Эзлэхүүн, мян.м ³	Улсын бүртгэлийн дугаар	Талбайн хэмжээ, м.кв
1	Авто зам	20.48			
2	Цэвэр ус дамжуулах хоолой			А-031900024	46247
3	Авто машины зогсоол				
4	Машин механизмын засварын талбай	2.74		А-031900003	4184
5	Баяжуулах үйлдвэр	2.94		А-031900011	12530
6	Дулаан хангамж	0.50		А-031900008	5169
7	Тэсрэх бодисын агуулах	0.13		А-031900022	6539
8	Химийн бодисын агуулах	0,16		А-031900004	1638
9	Агуулах	588		А-031900016	1012

10	Уурхайн ажилчдын хотхон	1.40		A-031900012	22341
11	Цэвэрлэх байгууламж			A-031900010	3500
12	Худаг			A-031900007	154
13	Хогийн цэг			A-031900019	7200
14	Уурхайн оффис	0.19		A-031900014	1134
15	Уурхайн байгууламж			A-031900018	1776
16	Лаборатори			A-031900017	2978
17	Харуулын байр			A-031900005	458
18	Хаягдлын нэгдсэн байгууламж	48.02	19,500.0	A-031900021	570471
19	Хаягдлын талбай	5.04		A-031900014	7200
20	Цахилгаан станц			A-031900015	6264
21	Шатахуун түгээх станц	0.39		A-031900009	3233
22	Хөрсний овоолго	3.48	268,178	A-031900020	22041
23	Мод үржүүлгийн газар	2		A-031900013	20000
Нийт		87.31			746069

Төслийн 2022 онд төлөвлөсөн туслах барилгын ажлууд хойшилж, харин төлөвлөгөөнд тусгагдсан 3029 т.м өрөмдлөг, 457 ш геохимийн дээж авсан ба 2 га талбайд байгалийн ургамал үржүүлгийн газар байгуулах ажил хийгдсэн.

Холбогдох зөвшөөрлүүд:

Хүснэгт 6. Ус ашиглах зөвшөөрөл

Д/д	Зөвшөөрөл	Огноо, дугаар	Хүчинтэй хугацаа
1	Ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлт	Усны газар 2020.09.23 №158	-
2	Ус ашиглуулах дүгнэлт	Усны газар 2022.05.11 №85	2022.12.30
3	Ус ашиглуулах зөвшөөрөл	АӨГСГЗахиргааны даргын тушаал 2022.05.20 А/17	2022.12.30
4	Ус ашиглах гэрээ	АӨГСГЗахиргаа 2022.05.24 №22/03	2022.12.31
5	Шинэжинст сумын Засаг даргын захирамж “Эрдэнэ Монгол ХХК-д газар ашиглуулах” тухай	2022.02.08 А/17	5 жил

Байгаль орчны үнэлгээ:

Хүснэгт 7. Байгаль орчны үнэлгээ

Д/д	Үнэлгээний нэр	Батлагдсан он
1	Байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ – Эко трейд ХХК	2017
2	Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ – Састэйнабилити Ийст Эйжия ХХК	2020
3	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ - “Эко трейд” ХХК	2021

Бид хайгуулын үе шатнаас эхлэн байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсны дагуу хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн холбогдох дүрэм, журмуудыг баримтлан байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх, сөрөг нөлөөллийг

бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилгоо биелүүлж, менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн орон нутгийн хамтын ажиллагааг хангаж ажилласаар ирсэн.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардлын хураангуй

Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөлөл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ, сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт болон шаардагдах хөрөнгө зардлыг, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт нөлөөлөлд өртөх болон өртөж болзошгүй байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд, тэдгээрийн төлөв байдлыг тодорхойлох үзүүлэлтүүд, хяналт шинжилгээ хийх цэгийн байршил, хугацаа ба давтамж, баримтлах стандарт, арга аргачлал болон шаардагдах зардал зэргийг тодорхойлон тусгасан.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд 160.8 сая төгрөг төлөвлөж 174.2 сая төгрөг, Тэрбум мод тарих үндэсний хөдөлгөөнд 40 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж, 42.2 сая төгрөгийг зарцуулсан. Төслийн БОМТ хэрэгжүүлэхэд зарцуулсан зардлуудын хураангуйг доор харуулав.

Хүснэгт 8. БОМТ-ний хэрэгжилтэд зарцуулсан зардал, 2022 он

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, төг.	
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө	15 сая	
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	13.5 сая	
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт	58 сая
		Тандан судалгаа	9 сая
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	Үйл ажиллагааны зардал	
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	17 сая	
8	Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр	59.7 сая	
9	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч талуудад тайлагнах	2 сая	
Нийт дүн		174.2 сая	
“Тэрбум мод тарих” үндэсний хөдөлгөөн		42.2 сая	

4.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төслийн үйл ажиллагаанаас гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд өртөх орчноор буюу агаарын чанар, хөрсөнд, усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, амьтан, ургамлын аймагт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг бууруулах, арилгах зэрэг чиглэлүүдээр хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Хүснэгт 9. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Баримтласан эрх зүйн баримт бичиг, стандарт, сайн туршлага	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
НЭГ. ГАЗРЫН ГАДАРГА, ХЭВЛИЙД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Барилга байгууламжууд барих, хөрс хуулалт хийх, уурхайн доторх зам 85.81га талбайн газрын гадарга, хэвлий эвдэгдэх, доройтох, нөлөөлөлд өртөх	Хяналтгүйгээр газар хөндөхөөс сэргийлж аливаа газар хөндөх үйл ажиллагааг эхлүүлэхийн өмнө Газар хөндөх зөвшөөрөл (ГХЗ) Газарзүйн мэдээллийн систем (ГМС)-д бүртгэл хөтлөх	MNS 5917:2008 "Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, MNS 5916:2008 "Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт, “Эрдэнэ” - ийн бодлого журмын гарын авлага	Төслийн талбайд 2022 онд 23 туслах барилгын 85.8 га талбайд газар хөндөх ажлыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн боловч орон нутгийн иргэдийн удаа дараагийн хууль бус эсэргүүцэлийн улмаас барилгын ажлууд хойшлогдсон. 2022 онд кэмгийн өргөтгөлтэй холбоотойгоор шатахуун хадгалах цэг байгуулах ажил хийгдсэн. Энэ шатахуун хадгалах цэг байгуулахаас өмнө газар хөндөх зөвшөөрлийг журмын дагуу олгож, явцын хяналтыг тогтмол тавьж ажилласан ба газар хөндөлт дуусахад олгосон зөвшөөрлийг хаасан. Газар хөндөх зөвшөөрлийн бичгийг 2022 оноос батлан мөрдүүлж, тухай бүрд бүртгэн ГМС-д бүртгэл хөтлөн ажиллаж байна. Хавсралт 6. Газар хөндөх зөвшөөрөл авсан ГМС-ийн бүртгэл Хайгуулын цооног хэдэн цооног өрөмдсөн тухай бүрт техникийн нөхөн сэргээлтийг Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт MNS 5917:2008 стандартын дагуу гүйцэтгэсэн. Сумын газрын даамалтай нийт 36 газар ашиглах гэрээ байгуулж, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж аилласан. Газрын төлбөрийг бүрэн төлж, гэрээнүүдийг 09 дүгээр сарын 20-нд дүгнүүлсэн.	-
	Үйл ажиллагааны багуудад газар хөндөх зөвшөөрөл, ховор ургамал хамгаалал,		Газар хөндөх журам болон Ховор ургамал хамгаалал, нөхөн сэргээлттэй холбоотой мэдээллийн Биологийн төрөл зүйлийн сургалтын материалд тусган боловсруулж, туслан гүйцэтгэгч 3 аж	-

нөхөн сэргээлттэй холбоотой сургалт орох		ахуйн нэгжүүдийн ахлах ажилтан болон гардан гүйцэтгэгч нарт 2 удаа танилцуулсан. Төслийн талбайн “Ерөнхий зааварчилаа болон Аюулгүй ажиллагааны хурлын үеэр дээр байгаль орчныг хамгаалах,, ховор ургамалын хамгаалал, нөхөн сэргээлттэй холбоотой мэдээллийг тогтмол өгч ажилладаг. Хавсралт 7. Газар хөндөх журам. Хавсралт 8. Биологийн төрөл зүйлийн сургалтын материал.	
Барилга байгууламж барих үйл ажиллагааны үед нэг замаар зорчих, олон салаа зам гаргахгүй, замыг өргөсгөхгүй байхад хяналт тавьж ажиллах	ТЭЗҮ-д тусгагдсан уурхайн замын төлөвлөлт, түүний ашиглалтын хугацаатай уялдуулан гүйцэтгэнэ.	Барилгын ажил хойшлогдсон хэдий ч тусгай зөвшөөрлийн талбайд зорчих, хайгуулын цооног өрөмдөх зэрэг замын хөдөлгөөнд оролцох дотоод замын хөдөлгөөний дүрэм, дотоод замыг баталж, мөрдүүлж байна. Хавсралт 9. Баянхөндий төслийн дотоод замын зураг Дахин зорчихгүй хэсгүүдэд замын тор татаж, тэмдэг байршуулан хааж, жолооч нарт мэдээллийг өгч ажилласан. 2022 онд Майхан хүрэнгийн худгаас кэмп хүрэх зам дагуу өмнө нь үүссэн байсан зам,, Улаан талбайн цооног өрөмдсөн зам зэрэгб цэгт хуучин ашигласан замыг хааж, байгалийн аясаар нөхөн сэргээх нөхцлийг бүрдүүлсэн.	-
Шаардлагатай цэгүүдэд замын тэмдэг байрлуулах	Авто замын тухай хуулийн 17 дугаар зүйл, 17.3 дахь заалт, 23 дугаар зүйл 23.1 дэх заалт, MNS 4596:2014 Авто замын тэмдэг, тэмдэглэл, гэрлэн дохио, хашилт, чиглүүлэх хэрэгслүүдийг хэрэглэх дүрэм	Төслийн талбайд Замын хөдөлгөөний тухай хуулийн дагуу шаардлагатай газруудад тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах бүртгэлийг гаргасан. 2022 онд 4 төрлийн 20 ш тэмдэг, 1200 ширхэг гэрэл ойлгогч бүхий замын шонг байршуулсан.	3,806

Хуулсан шимт болон шимэрхэг хөрсийг стандартын дагуу зөв хадгалж, ашиглах	Шимт болон шимэрхэг хөрсийг алдагдахаас хамгаалах арга хэмжээг зохион байгуулах, хадгалах талбайг зөв тодорхойлох, овоолгыг зөв үүсгэхэд хяналт тавих (3 метрээс өндөргүй овоолох, 60 метр тутамд 8 метр өргөнтэй зам үлдээх)	MNS 5917:2008 "Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, MNS 5916:2008 "Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт, “Эрдэнэ” - ийн бодлого журмын гарын авлага	Шимт хөрсний овоолгын 123.570 м2 талбай газар ашиглах зөвшөөрлийг Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Засаг даргын 2022 оны А/17 захимрамжаар авсан. Туслах барилгын ажлууд эхлээгүй тул шимт хөрсний овоолго гараагүй одоогоор үүсээгүй байна.	-
ХОЁР. ХӨРСӨН БҮРХЭВЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Тээврийн хэрэгслүүдийн явах эд ангиуд гэмтэх, хүний болгоомжгүй үйлдлээс ШТМ гоожиж, асгарсан тохиолдолд тухайн орчмын хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулж болзошгүй.	ШТМ-ыг асгаралтаас сэргийлэх, асгаралтын үед авах арга хэмжээ, асгаралтыг мэдээллэх, хязгаарлах, цэвэрлэх дотоод журмыг хэрэгжүүлэн ажиллах	“Эрдэнэ”-ийн бодлого журмын гарын авлага. Сонгож авсан шингээгч материалыг хэрэглэх зааварчилгаа	Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтад авах арга хэмжээний журмыг (Хавсралт 9) боловсруулж, батлуулан бүх ажилтнуудад 14 хоног тутам 1 удаагийн давтамжтай танилцуулсан. Төслийн талбайд 500 ширхэг шингээх материалыг худалдан авч, шатахуун хадгалах цэгт байршуулсан.	0,885.5
	Гоожиж, асгарсан ШТМ-ыг шингээх материалыг ажлын талбайд бэлэн байлгах	ШТМ асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, хязгаарлах талаар баримталж буй уурхайн дотоод дүрэм, журам	Шатахуун хадгалах цэгт 100 ширхэг, генераторын өрөөнд 100 ширхэг	Үйл ажиллагааны зардал
	Шатах, тослох материалаар бохирдсон хөрсийг	ШТМ асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, хязгаарлах талаар баримталж буй	Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтад авах арга хэмжээний журмыг боловсруулж, батлуулан, мөрдүүлж ажиллаж байна. Кэмпийн хогийн цэгт шатах, тослох бодисоор бохирдсон хөрсийг саармагжуулах 0.5м ² талбайг бэлтгэсэн.	Үйл ажиллагааны зардал

	хадгалах талбай бэлдэх	уурхайн дотоод дүрэм, журам	Төслийн талбайн завсарын цэгийн барилгын ажил эхлээгүй тул тээврийн хэрэгслүүдэд талбайд ирэхээс өмнө засвар үйлчилгээг хийлгэсэн байхыг туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдийн гэрээнд тусган хэрэгжүүлж байна. Шатахуун хадгалах цэг, генераторын өрөө, түр саармагжуулах талбайд анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан.	
	Тээврийн хэрэгслийг ашиглахын өмнө явах эд ангиудын хэвийн ажиллагааг шалгасны дараа ажилд гаргах	Тээврийн хэрэгслийн үзлэг, засвар хийх талаар боловсруулсан уурхайн дотоод журмыг мөрдөнө.	Тээврийн хэрэгслийн хяналтын улсын үзлэгт орсон тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөөнд оролцуулдаг. Төслийн талбай дээр ХАБАЭ мэргэжилтнүүд өдөр бүр тээврийн хэрэгслийг ажилд гарахаас өмнө үзлэг шалгалт хийж, бүртгэл хөтөлдөг. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын горим (Хавсралт 10) боловсруулан, хэрэгжүүлж байна.	-
	Засварын цэгт хөрсөнд шатах тослох материал нэвчихээс хамгаалсан флэнк дэвсэх	ШТМ асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, хязгаарлах талаар баримталж буй уурхайн дотоод дүрэм, журам	Засварын цэгийн барилгын ажил эхлээгүй тул, автомашины зогсоолд фургон машинаас тос асгарахаас сэргийлсэн зогсоол тусад нь гаргаж, флэнк дэвссэн.	Үйл ажиллагааны зардал
Машин, механизмуудын засварын газраас гарсан ашигласан тос, тослох материалыг түр хадгалах саванд цуглуулах, түр хадгалах явцад дамжуулах шугам хоолойн гэмтэл, хүний болгоомжгүй үйлдлээс ШТМ асгарсан тохиолдолд	Авто машины засварын газраас гарах ашигласан тос, тосолгооны зориулалтын саванд хуульд заасан хугацаанд түр хадгалах	“Шатахуун түгээх станц, Галын аюулгүйн норм” /БНБД 21-07-14/	Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй Хай би ойл ХХК-тай “Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ”-г 2022 оны 07 сарын 01-нд байгуулсан. Хээрийн ангийн, хайгуулын үйл ажиллагаанаас аюултай хог хаягдал ялгараагүй.	-
	Аюултай хог хаягдлыг тусгай зөвшөөрөлтэй ААН-тэй гэрээ байгуулан, дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	“Шатахуун түгээх станц, Галын аюулгүйн норм” /БНБД 21-07-14/	Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй Хай би ойл ХХК-тай “Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ”-г 2022 оны 07 сарын 01-нд байгуулсан. Хээрийн ангийн, хайгуулын үйл ажиллагаанаас аюултай хог хаягдал ялгараагүй.	-

хөрсөн бүрхэвч бохирдуулж болзошгүй				
ГУРАВ. УУР АМЬСГАЛД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Төслийн үйл ажиллагаанд ашиглах хөдөлгөөнт, суурин техник хэрэгслүүдээс нүүрхүчлийн хий ялгарч агаар мандал дахь хүлэмжийн хийн агууламжийг нэмэгдүүлнэ.	Хөдөлгөөнт, суурин техник хэрэгслүүдийн түвшний хэрэглээг бүртгэж, ялгаруулж байгаа хүлэмжийн хийг тооцох	*MNS ISO 14064-1 - 2015 (Хүлэмжийн хий – Нэгдүгээр хэсэг - Байгууллагын түвшинд хүлэмжийн хийн ялгарал ба шингээлтийг тооцоолох, тайлагнах тухай зааварчилсан удирдамж) *Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үндэсний хөтөлбөр (УИХ-ын тогтоол 2011.01.06)	Төслийн талбайд 10 сарын 20-ны байдлаар нийт 11.6тн шатахуун, 72.3тн дизель түлш хэрэглэсэн. MNS ISO 14064-1-2015 (Хүлэмжийн хий – Нэгдүгээр хэсэг - Байгууллагын түвшинд хүлэмжийн хийн ялгарал ба шингээлтийг тооцоолох, тайлагнах тухай зааварчилсан удирдамж) стандартыг худалдан авч, хүлэмжийн хийн ялгарлын хэмжээг урьдчилан тооцоход 272 tCO ₂ ялгаруулсан тооцоо гарсан.	0,105.0
ДӨРӨВ. АГААРЫН ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Эвдрэл, элэгдэлд өртсөн, хөрсөн бүрхэвч талхлагдсан хэсгүүдээс тоос шороо агаарт дэгдэх	Замын усалгааг хуваарийн дагуу хийх	Усны тухай хууль (2012) 32.8 дугаар зүйл	Тус компанийн Алтан нар хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайгаас Баянхөндий төслийн кэмп, хайгуулын цооног өрөмдлөгийн талбайн зам дагуу усалгааг хийдэг. Замын усалгааны хуваарийг 7 хоногоор гаргаж, хуваарийн дагуу усалж байна.	6,470.0
	Тээврийн хэрэгслийн замын хөдөлгөөнд оролцох хурдны дээд хязгаарыг 40 км/цагаас хэтрүүлэхгүй байх	Агаарын тухай хууль MNS 4585 :2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага	Замын хөдөлгөөний аюулгүй ажиллагааны горимын дагуу хээрийн анги, ажлын талбарын орчимд 20км/цаг, төслийн талбай дотор 40км/цаг дээд хурдтай явах хурдны дээд хязгаарыг баталж, жолооч нарт танилцуулан ажиллаж байна. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хойд хил, кемпээс 2 км-ын зайд хурдны дээд хязгаарыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулсан (20км/цаг 2ш, 40км/цаг 2ш).	Үйл ажиллагааны зардал

Барилгын ажлын үед машин техникийн яндан, дизель цахилгаан генераторуудаас бохирдуулагчид агаарт хаягдан агаарын чанарт нөлөөлөх	Ашиглагдаж буй машин техникт засвар үйлчилгээг тогтмол хугацаанд чанартай хийх, техникийн хэвийн ажлын горимыг хангах, хяналт шалгалт тогтмол хийх	Агаарын тухай хууль, 2012. MNS 5013 :2001 Бензинээр ажилладаг хөдөлгүүртэй автомашин Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөх дээд хэмжээ	Тээврийн хэрэгслийн хяналтын улсын үзлэгт орсон тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөөнд оролцуулдаг. Төслийн талбай дээр ХАБАЭ мэргэжилтнүүд өдөр бүр тээврийн хэрэгслийг ажилд гарахаас өмнө үзлэг шалгалт хийж, бүртгэл хөтөлдөг. Хавсралт 11. Тээврийн хэрэгслийн үзлэгийн маягт, Гарах болон орох зөвшөөрлийн маягт хавсаргав.	-
ТАВ. ГАДАРГЫН УСАНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Түр байгууламж, уурхайн доторх замыг сайрууд дээр байгуулснаар сайрын гольдрол өөрчлөгдөх	Хамгийн их үерийн хэмжээнд үндэслэж батлагдсан зураг төслийн дагуу тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагаар суваг барих ажлыг эхлүүлнэ	Усны тухай хууль, 32.1 Хидро Инженеринг ХХК, Баянхөндий алтны уурхайн зам талбайн борооны ус шүүрүүлэх байгууламжийн зураг төсөл, 2020. Усны эрчим ХХК, Баянхөндий алтны уурхайн хаягдлын сангийн зураг төсөл, 2021	Үерийн усны байгууламжийн зураг төслийг Хидро инженеринг ХХК 2021 онд хийж гүйцэтгэсэн. Дат консалтинг ХХК Гамшгийн эрсдлийн урьдчилсан үнэлгээг 2021 онд хийсэн, эрсдлийн үнэлгээгээр төслийн талбайн үерийн аюулын түвшин “дунд” гэж үнэлэгдсэн. Үерийн хамгаалалтын суваг барих ажлыг төслийн барилгын үйл ажиллагаатай уялдуулан гүйцэтгэх төлөвлөгөөтэй байна.	-
ЗУРГАА. ГАЗРЫН ДООРХ УСАНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Газрын доорх усны нөөц багасгах	Ус хангамжийн эх үүсвэр бүрийг тоолууржуулах	Усны тухай хууль 30.1.4; Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны "Журам батлах тухай" 156 тоот тушаал	Уртын гол худагт 2021 оны 02 сарын 06-нд LGX 40мм голчтой, хүйтэн усны, Майхан хүрэн урд худагт 2022 оны 04 сарын 05-нд LGX 22мм голчтой, хүйтэн усны баталгаат тоолуурыг Шинэжинст сумын БОХУБайцаагчийг байлцуулан суурьлуулсан.	Үйл ажиллагааны зардал
	Усны нөөцийг ариг гамтай хэрэглэх	Усны тухай хууль	Усыг ариг гамтай хэрэглэх талаар ажилтнуудад долоо хоног тутмын Даваа гарагийн өглөө хийдэг Аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа дээр	-

	талаар ажилтнуудад сургалт хийх		тогтмол сануулдаг ба ариун цэврийн өрөө бүрт усыг хэмнэлттэй ашиглах “Гараа савандах үед усаа хаах”, “10 минутад багтаан усанд орох” санамжуудыг байршуулсан. Усны нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах тухай сургалтын материал бэлтгэж, сургалтыг 4 удаа зохион байгуулсан. Баянхөндий төслийн усны нөөц, хяналт шинжилгээ, мониторингийн талаар видео бэлтгэж олон нийт болон ажилтнуудад мэдээлэл өгсөн. Хавсралт 12. Ус хэмнэх сургалтын материал болон сургалтад хамрагдсан нэрсийн жагсаалт.	
ШТМ, аюултай болон хортой бодис асгарч, хаягдсан тохиолдолд газрын доорх усыг бохирдуулах	Худгийн хамгаалалтын бүс тогтоолгож, хаших (1886 м урт хашаа)	Усны тухай хууль	Усны тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1.4 дэх заалт, 22 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтын дагуу ус хангамжийн эх үүсвэр дээр эрүүл ахуйн бүс тогтоолгох хүсэлтийг Шинэжинст сумын ИТХ-д 2022 оны128/22 тоот албан бичгээр, Алтайн өвөр говийн СГЗ-нд 2022 оны 231/22 тоотоор хүргүүлээд байна.	-
Усны түвшин буурах	Газрын доорх усны улсын нэгдсэн сүлжээнд холбогдох	Усны тухай хууль	Үйлдвэрийн ус хангамжийн эх үүсвэрт газрын доорх усны ордын гидрогеологийн нэмэлт судалгааны ажилтай холбогдуулан, ордын нөөц шинэчлэгдсэн батлагдсны дараа байршлыг мэргэжлийн байгууллага, Алтайн өвөр говийн сав газрын захиргаатай хамтран тодорхойлж, холбогдохоор төлөвлөж байна. Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022.09.06-ны А/561 захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгийн шалгалтын үр дүнд үндэслэн орон нутгийн иргэдийн хүсэлтийн дагуу 2 мониторингийн цооногийг нэмж шинээр гаргах, цооног өрөмдөх ажлыг орон нутгийн гидрогеологичтой хамтран гүйцэтгэхээр төлөвлөж байна. Цооногийн байршил сонгох, ажлын даалгавар батлуулах, гэрээ байгуулах ажлыг хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна.	-
	Усны түвшин хэмжигч автомат багажийг худгуудад суурилуулах	Усны түвшин хэмжигч автомат багажийг худгуудад суурилуулах	Усны тухай хууль	Үйлдвэрийн ус хангамжийн эх үүсвэрт газрын доорх усны ордын гидрогеологийн нэмэлт судалгааны хийгдэж байгаатай холбоотойгоор, ордын нөөц шинэчлэгдсэн батлагдсны дараа ашиглалтын худгуудад хяналтын цооног суурьлуулахаартөлөвлөж байна. Автомат усны түвшин хэмжигчийн үнийн саналыг судалж, бэлтгэл ажлыг хангаж байна.

ДОЛОО. УРГАМЛАН НӨМРӨГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Уурхайн түр байгууламжууд, агуулах барих, зам засах үед ургамлан нөмрөг өнгөн хөрстэй хамт хуулагдах	Уурхайн барилга байгууламж, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтаар үүссэн түр, зам талбайг хааж, хөрсийг нөхөн сэргээж, ургамал ургах нөхцлийг бүрдүүлэх	Хөрс хамгаалах цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль, 7.2.3);	Барилгын ажил хойшлогдсон	-
Түр байгууламжууд, агуулах барих, зам засахад ховор ургамлууд нөлөөлөлд өртөх	Газар хөндөлтийн өмнө тухайн талбай дахь нэн ховор, ховор ургамал, хөрсний хэвшинжийг тодорхойлох	Монголын ургамлын улаанданс ба хамгааллын төлөвлөгөөний эмхэтгэл, 2012, 2019	Барилгын ажил хойшлогдсон	-
	Нөлөөлөлд өртөх ховор зүйлийн ургамлыг шилжүүлэн тарих		Барилгын ажил хойшлогдсон тул ургамал шилжүүлэн тарих ажил хийгдээгүй. Нөлөөлөлд өртөх шилжүүлэн тарих шаардлагатай ургамжлын жагсаалтыг гаргаж, байгалийн ургамал үржүүлгийн газарт ургамал шилжүүлэн тарих 400 м ² талбайг бэлдсэн.	-
Хүн амын суурьшил нэмэгдсэнээр заг, бутлаг ургамлыг түүж болзошгүй	Хууль бусаар ургамал түүх, тэдгээрийн гаралтай түүхий эдийг тээвэрлэх, ашиглахыг хориглон, уурхайн шалган нэвтрүүлэх хэсэг, тээврийн хэрэгсэлд хяналт шалгалтыг хийх	Зэрлэг амьтан ба ургамлын аймгийн ховордсон зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай конвенц (CITES); Ойн тухай хууль 29.1.11	Улаанбаатар хотоос төслийн талбай хүртэлх тээвэрлэлтийг Монруд ХХК, орон нутгийн ажилчдын ээлж солих тээвэрлэлтийг Залаагийн тээвэрчид ХХК-тай гэрээ байгуулан гүйцэтгэж байна. Тээврийн хэрэгсэл төслийн талбайд ирэх, явах тохиолдол бүрт, ажилд гарахын өмнө үзлэг шалгалтыг тогтмол хийж хэвшсэн. Ажилтнуудад талбайн Ерөнхий зааварчилгаараар заг, бутлаг урагмал түүхийг хориглосон мэдээллийг тогтмол өгдөг. Ажилтнууд ээлжинд ирэх, буух бүрт цүнхний үзлэгийг хийдэг. 2022 онд 1800 орчим удаа тээврийн хэрэгсэлд үзлэг шалгалт хийсэн. Заг бутлаг ургамал хадгалсан, тээвэрлэсэн тохиолдол бүртгэгдээгүй.	Үйл ажиллагааны зардал
Байгаль орчны мэдлэг дутуугаас ургамал тасдаж болзошгүй	Үндсэн болон гэрээт гүйцэтгэгчдийн ажилтнуудыг “Байгаль орчны	Уурхайн аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны сургалт,	Төслийн талбайд шинээр ирж ажиллах тухай бүрт “Ерөнхий зааварчилгаа”-г өгч, шалгалт авдаг ба шалгалтын дүн 80-аас доош хувь үнэлэгдсэн тохиолдолд давтан зааварчилгаанд хамрагддаг.	-

	мэдлэг олгох сургалт”-нд хамруулах	зааварчилгаа, дотоод журам	Зааварчилгааны хүрээнд ургамлыг тасдахгүй байхыг хорилосон мэдээллийг тогтмол өгч ажиллаж байна.	
НАЙМ. АМЬТНЫ АЙМАГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Хүн амын суурьшил; тээврийн хэрэгслийн дуу чимээ, гэрэл зэргээс амьтад байршиж буй газар нутгаасаа үргэж дайжихаас гадна, тээврийн хэрэгсэлд дайруулж болзошгүй	Тээврийн хэрэгслүүдэд төхөөрөмж суурилуулан зэрлэг дайрах, эрсдлийг бууруулах	GPS хянаж амьтдыг үргээх	Уурхайн дотоод журам болон аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны зааварчилгаа	-
	Зөвхөн батлагдсан замын сүлжээг ашиглах ба тээврийн хэрэгслийн хурдны хязгаарыг мөрдүүлэх		Уурхайн дотоод журам болон аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны зааварчилгаа	-
	ОХШХ-ийн дагуу амьтны мониторингийг нутгийн иргэд болон холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлэх		Баянхөндий төслийн БОННУ, БОМТ 2021-2025	ГИДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулсан. Санамж бичигт тусгагдсны дагуу биологийн олон янз байдлыг хамгаалахад дэмжлэг үзүүлэх, зэрлэг амьтны амьдрах орчныг сайжруулах ажлын хүрээнд мэргэшсэн судлаач нартай хамтран биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгааллын тандан судалгааг хийж амьдрах орчныг сайжруулах, уст цэг байгуулах боломжит газруудыг урьдчилсан байдлаар тодорхойлсон. Нутгийн иргэдтэй хар сүүлт зээрийн байршлын талаар мэдээлэл солилцдог, дотооддоо тааралдсан амьтны бүртгэлийг хөтлөн ажиллаж байна. Хавсралт 13. 2022 оны амьтаны бүртгэл

Байгаль орчны мэдлэг дутуугаас амьтныг үргээж, элдэж, алж болзошгүй	Үндсэн болон гэрээт гүйцэтгэгчдийн ажилтнуудыг “Байгаль орчны мэдлэг олгох сургалт”-нд хамруулах	Уурхайн аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны сургалт, зааварчилгаа, дотоод журам	Төслийн талбайд шинээр ажилтан ирж ажиллах бүрт “Ерөнхий зааварчилгаа”-г өгч, шалгалт авдаг ба шалгалтын дүн 80-аас доош хувь үнэлэгдсэн тохиолдолд давтан зааварчилгаанд хамрагддаг. Зааварчилгаанд амьтныг агнах, элдэж хөөх, үргээхгүй байхыг тусгасан байдаг. Хууль бусаар амьтан агнах, айлгаж үргээхийг хориглох санамжийг хээрийн ангид байрлуулсан. Ерөнхий зааварчилгаанд тайлант онд давхардсан тоогоор 123 ажилтан хамрагдсан.	-
Хүн амын суурьшил нэмэгдсэнээр хууль бус ан хийгдэж болзошгүй	Хууль бусаар амьтан агнах, тэдгээрийн гаралтай түүхий эдийг тээвэрлэх, ашиглахыг хориглосон заалтыг дотоод журамд тусган хэрэгжүүлж, уурхайн шалган нэвтрүүлэх хэсэг, тээврийн хэрэгсэлд хяналт шалгалтыг хийх	Амьтны тухай хууль, 2012 6.1.7үйлдвэрлэл, аж ахуйн үйл ажиллагааны явцад амьтан устахаас урьдчилан сэргийлэх; Зэрлэг амьтан ба ургамлын аймгийн ховордсон зүйлийг олон улсын хэмжээнд худалдаалах тухай конвенц (CITES)	Улаанбаатар хотоос төслийн талбай хүртэлх тээвэрлэлтийг Монруд ХХК, орон нутгийн ажилчдын ээлж солих тээвэрлэлтийг Залаагийн тээвэрчид ХХК-тай гэрээ байгуулан гүйцэтгэж байна. Тээврийн хэрэгсэл төслийн талбайд ирэх, явах тохиолдол бүрт, өглөө бүхэн ажилд гарахын өмнө үзлэг шалгалтыг хийдэг ба ажилдтнууд ээлжинд ирэх, ээлжнээс буух бүрт цүнхний үзлэгийг хийдэг. Тайлант онд 1800 орчим удаа тээврийн хэрэгсэлд үзлэг шалгалт хийсэн. Хууль бус ан хийсэн, амьтны гаралтай түүхий эд, хадгалсан, тээвэрлэсэн тохиолдол бүртгэгдээгүй.	Үйл ажиллагааны зардал
Шувууд эрсдэж болзошгүй	Шувууд (элдэв идэшт) цуглах таатай орчин бүрдүүлэхээс зайлсхийж хоол хүнсний үлдэгдлийг ил задгай хаяхгүй байх; хог хаядал түр хадгалах цэгт хяналт шалгалт хийх	Уурхайн хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	Хог хаягдлын тухай хуулийн 15, 16 дугаар зүйл, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018.11.17-ны “Тавигдах ерөнхий шаардлага батлах тухай” А/443, 2018.11.19-ний “Аргачилсан заавар батлах тухай” А/445 тушаалын дагуу хог хаягдлыг түр хадгалах цэгийг битүү хогийн цэгийн хоолны үлдэгдэл, ахуйн хог хаягдлыг хадгалах савыг битүүмжлэн элдэв идэшт шувууд орох боломжгүй болгосон. Хогийн цэгт болон ойр орчимд нь элдэв идэшт буюу хэрээний төрлийн шувуу бүртгэгдээгүй.	-
	Элдэв идэшт шувуудын тоо толгойг үнэлэх	Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах	Ил уурхай байгуулагдах талбайн орчимд 2 бодгаль хэрээ, 08 сард 4 өдөр хулан жороо 4 бодгаль бүртгэгдсэн. Өөр элдэв идэшт шувууд бүртгэгдээгүй.	-

	<p>Шувууд цахилгаанд цохиулах, цахилгааны утас мөргөж үхэх зэргээс сэргийлэн тулгуурын орой дээр шувуу суух боломжийг хязгаарласан толгой эсвэл цахилгаан дамжуулдаггүй тусгаарлагч бүрхүүл суурьлуулж, дамжуулагч утасны холболтуудыг бүрээстэй кабелиар холбох</p>	<p>Цахилгаан дамжуулах шугам</p>	<p>Төслийн эрчим хүчний ТЭЗҮ-г ЭХЯ-ний Шинжлэх ухаан технологийн зөвлөлөөр 2022 оны 07 дугаар сард батлуулсан. Цаашид батлагдсан ТЭЗҮ-ний дагуу зураг төслийн явцад шувууд цахилгаанд цохиулах, цахилгааны утас мөргөж үхэх зэргээс сэргийлэх шийдлийг судалж тусгахаар ажиллаж байна.</p>	-
ЕС. ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТАЙ ГАЗАР НУТАГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
<p>Хүн амын суурьшил нэмэгдэх, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс тухайн орчны дуу шуугиан нэмэгдэн улмаар Говийн их ДЦГ-ын А хэсгийн орчны бүсэд тархан амьдрах амьтад үргэж дайжих, хууль бус ан хийх</p>	<p>Говийн их ДЦГ-ын биологийн олон янз байдлын тухай, нэн ховор болон ховор биологийн төрөл зүйлийн талаар болон тэдгээрт уурхайгаас үзүүлж болохуйц сөрөг нөлөөлөл, түүнээс хэрхэн сэргийлэх талаарх сургалтад ажилчдыг хамруулах</p>	<p>Уурхайн аюулгүй ажиллагаа, байгаль орчны сургалт, зааварчилгаа, дотоод журам</p>	<p>Төслийн талбай нь бүхэлдээ Говийн Их ДЦГазрын “А” хэсгийн орчны бүсэд хамаарагддаг. Туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд батлагдсан маршрутын дагуу зорчихыг, зэрлэг амьтныг үргээх, элдэж хөөхийг хориглодог. Төслийн талбайд шинээр ирж ажиллах ажилтануудад “Ерөнхий зааварчилгаа”-ны хүрээнд амьтныг агнах, элдэж хөөх, үргээхийг хориглосон мэдээллийг өгдөг. байхыг тусгасан байдаг. Төслийн “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрэм”-д заасны дагуу хээрийн анги, ажлын талбарын орчимд хурдны дээд хязгаар 20км/цаг, төслийн талбайд 40 км/цаг байхыг шаарддаг ба замын хөдөлгөөнд оролцогч бүр жолоочийн хурдад хяналт тавьдаг. Хууль бусаар амьтан агнах, айлгаж үргээхийг хориглох санамжийг хээрийн ангид байрлуулсан. Говийн Их ДЦГазрын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаанаас “Тусгай хамгаалалттай газар нутаг, хамгаалалтын захиргаанаас хэрэгжүүлж байгаа ажлын тухай мэдээллийг 04 дүгээр сарын 13-ний өдөр болон 10 дугаар сарын 09-ний өдөр өгсөн.</p>	-

АРАВ. ДУУ ШУУГИАНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Төслийн талбайд ажиллах техник хэрэгслүүдээс нийлмэл дуу шуугианы нөлөөлөх үүсэх ба ажилчдын эрүүл мэндэд нөлөөлж болзошгүй	Хэт өндөр дуу шуугиантай (80dBA-аас дээш) орчинд ажилладаг ажилчдад сонсгол хамгаалах хэрэгсэл тогтмол ашиглуулах	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм	Төслийн талбайд хамгийн их дуу чимээ гаргаж байгаа генераторын болон хөрөөний өрөөнд дуу чимээний хэмжилтийг 2022 оны 06 дугаар сард хийсэн. Генераторын өрөөний дуу чимээ 93.1 dBA байсан тул генераторын өрөөнд зөвхөн зөвшөөрөгдсөн хүн нэвтрэх, ажилтан чихний бөлгөөг тогтмол хэрэглэх санамжийг байршуулсан.	-
	Ажилчдыг эмнэлгийн урьдчилсан үзлэгт хамруулах		Төсөлд шинээр орсон орон нутгийн ажилтнуудыг Баянхонгор аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, Улаанбаатар хот болон бусад газраас орсон ажилтнуудыг Мэргэжлийн өвчин судлалын эмнэлэгт эрүүл мэндийн үзлэгт бүрэн хамруулсан.	1,404.0
Төслийн талбайд ажиллах техник хэрэгслүүдээс нийлмэл дуу шуугиан үүсэж, ойролцоо орших нутгийн 1 малчин айлын тав тухад сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.	Энэ айл өвөлжөөндөө өвөлжиж байгаа үед сар 1 удаа дуу шуугианы хэмжилт хийх, үр дүнгээс хамааран давтамжийг өөрчлөх	Санал гомдол шийдвэрлэх механизм	2022 онд Баянхөндий төслийн талбайн ойр орчимд айл нутаглаагүй.	-
АРВАН НЭГ. НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР				
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлох талбайн ойр нутаглаж буй малчин өрхүүдийн мал үүсгэсэн карерьт	Малчин иргэдэд уурхайн үйл ажиллагааны мэдээлэл өгч ажиллах	Санал гомдол шийдвэрлэх механизм	Энэ онд иргэдээс 110 санал, гомдол ирснээс 75 нь ажилд орохыг хүссэн. Төслийн хүчин чадалд үндэслэн Шинэжинст, Баян-Өндөр сумдын иргэдийн хамгийн түрүүнд ажилд оруулах компанийн бодлогын дагуу Эрдэнэ Монгол ХХК болон туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд 75 иргэнийг ажиллуулсан. Ирсэн санал гомдол хүсэлтийн 25-ыг шийдвэрлэсэн, 10 нь шийдвэрлэх шатанд байна. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойролцоох 8 өрхөд 602 ямаа самнах ажлыг зохион байгуулсан.	Үйл ажиллагааны зардал

унан эрсдэж болзошгүй				
Нутгийн иргэд Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах үйл ажиллагааны талаар хангалттай мэдээлэлгүй байх, уурхайн ажилчид тухайн нутгийн иргэдийн зан заншил, ёс уламжлалын талаар мэдэхгүй байснаас уурхайн ажилчид болон малчин иргэдийн хооронд маргаан үүсч болзошгүй	Уурхайн үйл ажиллагааны талаар мэдээллийг орон нутгийн иргэдэд хүргэх, санал гомдолыг хүлээн авч шийдвэрлэх механизмыг хэрэгжүүлэх, уурхайн ажилчид нутгийн иргэдийн зан заншил, ёс уламжлалын талаар мэдээлэлтэй байх, тэдэнтэй хүндэтгэлтэй харьцаж ажиллах	Санал гомдол шийдвэрлэх механизм	Компанийн төлөөлөгчид давхардсан тоогоор Шинэжинст сумын 60 өрхөөр зочилж, төслийн талаарх мэдээллийг өгч, иргэдийн санал гомдол, хүсэлтийг хүлээн авч ажилласны 55 өрх нь Уртын гол багийн өрхийг хамарсан.	Үйл ажиллагааны зардал
Шинэжинст сумын иргэдээс ажилд орох хүсэлтэй боловч боловсрол, ажлын туршлага хангалтгүйгээс орж чадахгүй байж болзошгүй	Баянхөндий төсөлд ажиллах хүсэлтэй орон нутгийн болон Баянхонгор аймгийн иргэдийг нэн тэргүүнд бүртгэж, ажлын байранд шаардагдах ур чадварыг олгох	Хүний нөөцийн бодлого	Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ил аргаар ашиглах төсөлд ажилд орохоор Шинэжинст сумаас ажилд орохоор 321, Баянхонгор аймгаас 85 нийт 406 иргэн бүртгүүлсэн. Энэ онд Эрдэнэ Монгол ХХК-д 32, Эрдэнэ Монгол ХХК-ийн туслан гүйцэтгэгч Фалкон дриллинг Монголиа ХХК-д 11, Геомандал секьюрити ХХК-д 17, Монруд ХХК-д 15 иргэн ажилласан. Шинэжинст сумын 4 иргэнийг эксватор оператор бэлтгэх сургалтанд компанийн зардлаар хамруулсан ба эдгээр 4 иргэн нь одоо төслийн барилгын багт туслах ажилтнаар ажиллаж байна.	2,428.8

	сургалт зохион байгуулах			
Орон нутагт уул уурхайтай холбоотой хүн амын хөдөлгөөн нэмэгдэхийн зэрэгцээгээр архидалт, гэмт хэргийн гаралт өсч болзошгүй	Төслийн талбайд архи, согтууруулах ундаа хэрэглэхийг хориглоно.	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм	“Согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэлийн хэрэглээнд тавих хяналтын бодлого”-ын дагуу болзошгүй хэрэглээ дээр хатуу хяналт тавьж ажилладаг. Мөн байгууллагын мөрдөх 10 “Алтан дүрэм” -д “Төслийн талбайд согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэл хэрэглэх, хэрэглэсэн үедээ ирэх болон ажиллахыг хориглоно.” гэж заасан байдаг. Өдөр бүр төслийн талбайд ажиллаж байгаа бүх ажилчдыг өглөө, орой, төслийн талбай руу орж, гарах бүрт амьсгал дахь согтууруулах ундааны илэрцийг шалгадаг.	-

4.1.1 Газрын гадарга, хэвлийд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Зураг 8. Шатахуун хадгалах цэг

Төслийн талбайд тайлант онд кэмпиин өргөтгөлтэй холбоотойгоор шатахуун хадгалах цэг байгуулах ажил хийгдсэн. Цэгийг байгуулахаас өмнө газар хөндөх зөвшөөрлийг журмын дагуу олгож, явцын хяналтыг тогтмол тавьж ажилласан ба газар хөндөлт дуусахад олгосон зөвшөөрлийг хаасан.

Хайгуулын цооног өрөмдсөн тухай бүрт техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу гүйцэтгэж, газар хөндөгдөхөөс өмнөх төрхөд ойртуулсан. Усыг дахин ашиглахын тулд өрөмдлөгт хэрэглэж байгаа усыг нүхэнд хуримтлуулж, өрөмдлөг дууссаны дараа нүхэнд үлдсэн усаар цооног өрөмдсөн талбайг усалдаг. Ус хуримтлуулах нүхийг ухахдаа 30см зуузантай хөрсийг тусад нь ялгаж, нүхийг булсны дараа уг хөрсөөр хучилтыг хийдэг.

Зураг 9. Хайгуулын цооног өрөмдөх үеийн байдал

Газрын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 1 дэх заалтын дагуу эзэмшлийн газар тус бүр дээр гэрчилгээг авч, Шинэжинст сумын газрын даамалтай газар ашиглах талаарх гэрээг байгуулан, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэн ажиллаж, гэрээг 09 сарын 20-нд дүгнүүлсэн.

“Газар хөндөх журам”-ыг боловсруулж, туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдийн ахлах ажилтан болон гардан гүйцэтгэгч нарт 2 удаа танилцуулсан.

<p>ERDENEMONGOL COMPANY ЭРДЭНЭМОНГОЛ КОМПАНИ</p> <p>In accordance with the Principles of the Health & Safety Policy 00, this SAFE WORK PROCEDURE АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ГОРИМ The intent is to eliminate or control any hazards associated with:</p> <p>LAND DISTURBANCE ГАЗАР ХӨНДӨХ</p>	<p>SWP No. Mine AAE № Уурхай</p>	<p>GAZAR ХӨНДӨХ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ХУУДАС LAND DISTURBANCE PERMIT FORM</p>			
		<p>Author: Зохиолч: П.Өлзий-Ундрах</p>	<p>Written Бичсэн</p>	<p>2022.03.15</p>	<p>Хүсэлт гаргагч бөгөнө.</p>
<p>REQUIREMENTS OF PERSONAL PROTECTIVE EQUIPMENT (PPE) Use all Personal Protective Equipment (PPE) required to perform the work. Note: Use portable ladders and protective baskets in ditches, and follow OHS regulations in the area.</p> <p>ЗОРИЛГО The purpose of this regulation is to identify hazardous situations, prevent potential injuries, fires, and related losses, and to define and coordinate work. It also aims to ensure the safety of ditches, excavations and nearby workers, as well as to prevent damage to underground structures.</p> <p>SCOPE The requirements set forth in this regulation shall apply equally to employees of all divisions and contractors engaged in excavation work.</p>	<p>ШААРДЛАГАТАЙ ХӨДӨЛМӨР ХАМГААЛЛЫН ХЭРЭГСЭЛ (ХХХ) Тухайн ажлыг хийж гүйцэтгэхэд шаардагдах бүх Хөдөлмөр Хамгааллын Хэрэгслийг (ХХХ) хэрэглэнэ. Жич: зөөврийн шат, хамгаалалтын сагс зэргийг нүх шуудууд хэрэглэх, мөн тухайн орчны ХАБААЗ-ны дүрэм журмыг мөрдөх.</p> <p>ЗОРИЛГО Энэхүү журмын зорилго нь аюултай нөхцөл байдлыг тогтоох, болзошгүй осол гэмтэл, гал түймэр, болон холбогдох гара хохирлоос урьдчилан сэргийлэх, мөн ажлын уялдаа холбоог тодорхойлон хангахад энэхүү журмын зорилго оршино. Түүнчлэн суваг шуудуу, малтлагын ажил явуулж байгаа болон түүнд ойр ажиллагсдын аюулгүй ажиллагааг хангах, түүнчлэн газар доорх далд байгууламжид эвдрэл гэмтэл гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилготой юм.</p> <p>ХАМРАХ ХҮРЭЭ Энэхүү журамд заагдсан шаардлагууд нь аливаа суваг шуудуу, малтлагын ажил гүйцэтгэж байгаа бүхий л хэлтсийн ажилчид, гэрээгээр ажил гүйцэтгэгч нарт нэгэн адил хамаарна.</p>	<p>Хүсэлт гаргасан өгнөө:</p>		<p>Хүсэлт гаргасан хэлтэс/ гэрээт компани:</p>	
		<p>Review Хянах</p>		<p>2022.03.20</p>	<p>Утас:</p>
<p>Талбайн байршил:</p>		<p>Байрлалын талаар нэмэлт мэдээлэл:</p>			
<p>Газар хөндөх шалтгаан:</p>		<p>а Барилгын ажил</p>	<p>б Хөрс хуулах</p>	<p>в Шана зам гаргах</p>	
<p>а Өнгөн хөрс хуулах</p>		<p>б Мод ургамал тариалах</p>	<p>в Хог бохирын нүх ухах</p>	<p>б Өрмийн талбай засах</p>	
<p>а Өрмдөлт усыг эргүүлэн ашиглах нүх ухах</p>		<p>б Хашаа хаалт барих</p>	<p>б Өрмийн цооног өрөмдөх</p>	<p>б Бусад /Бичнэ үү/</p>	
<p>Нэмэлт тавилбар:</p>		<p>Ажлын танилцуулга өгсөн эсэх</p>			
<p>Гэрэл зураг</p>		<p>Бусад / Бичнэ үү/</p>	<p>Байршлын зураг</p>	<p>Тойм зураг</p>	
<p>Газар дооох болон дээх байгууламжийг зурагт хавсаргасан эсэх</p>		<p>Тийм</p>		<p>Үгүй</p>	
<p>Ажлын тодорхойлолт / Ус ажлын гүйцэтгэх арга, төлөвлөгөө, аюулгүй байдлыг хангах арга зэмжээг товч тодорхой тусгавна /</p>					
<p>Ажил дуусахад нөхөн сэргээлтийг хархэн хийх тухай мэдээлэл:</p>		<p>Нөхөн сэргээлт хийх товч төлөвлөгөө</p>			

Зураг 10. Газар хөндөх журам

Сайтын “Ерөнхий зааварчилаа” болон долоо хоног бүрийн Даваа гарагийн өглөө хийдэг “Аюулгүй ажиллагааны хурал” дээр байгаль орчныг хамгаалах талаар тогтмол сануулдаг, эдгээрт усыг хэмнэлттэй хэрэглэх, эрчим хүчээ хэмнэх, амьтан үргээж, хөөхгүй, ургамал тасдахгүй байх, гарах хаягдлын хэмжээг бууруулах, дахин ашиглах, эзэлхүүнийг багасган хаях, байгаль орчинд аюул учруулж болзошгүй зүйлсийг мэдээллэх зэрэг болно.

Зураг 11. Аюулгүй ажиллагааны хурал

Барилгын ажил хойшлогдсон хэдий ч төслийн тусгай зөвшөөрлийн талбайд зорчих, хайгуулын цооног өрөмдөх зэрэг замын хөдөлгөөнд оролцохдоо тогтоосон замаар зорчдог ба замыг өргөсгөхгүй байхыг эрхэмлэн тухайн тээврийн хэрэгслээс том оврын тээврийн хэрэгсэлд зам тавьж өгөн, зогсож өнгөрүүлдэг. Дахин зорчихгүй хэсгүүдэд замыг тор татаж эсвэл тэмдэг байршуулан хааж, жолооч нарт анхааруулдаг. Энэ онд Майхан хүрэнгийн худгаас кэмп хүрэх зам дагуу өмнө нь үүссэн байсан замыг, Улаан талбайн цооног өрөмдсөн зам зэрэг нийт 6 цэгт зам хааж, байгалийн аясаар нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлж ажилласан.

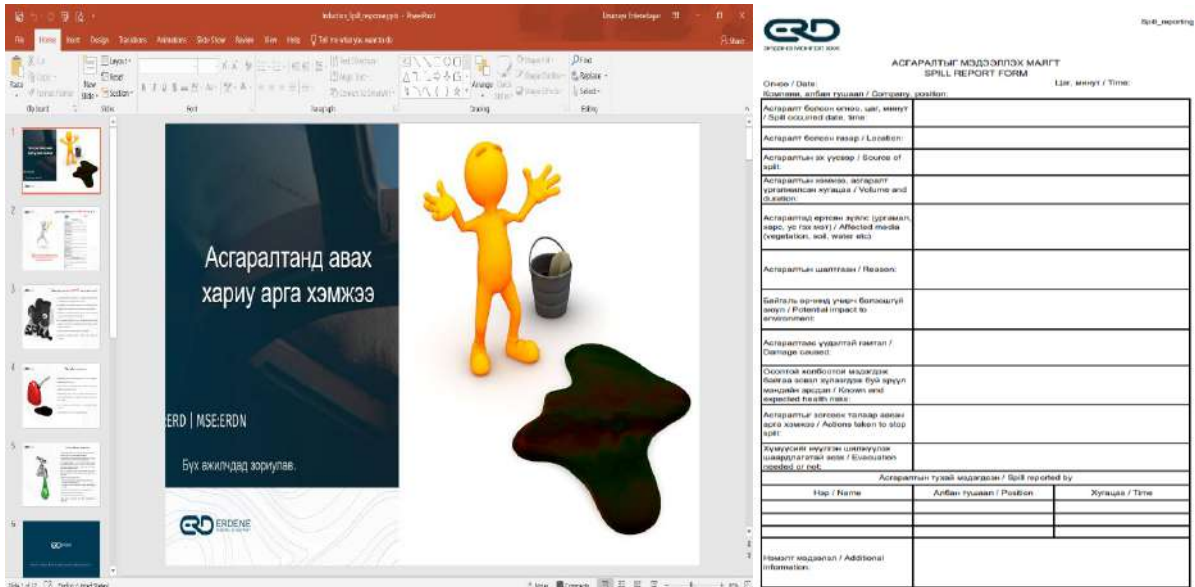
Зураг 12. Хаасан зам

Төслийн талбайд Замын хөдөлгөөний тухай хуулийн дагуу тэмдэг, тэмдэглэгээг байршуулах шаардлагатай газруудын бүртгэлийг гаргасан. Барилгын үе шатнаас эхлэн 71ш замын тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулах шаардлагатай бүртгэл гарсан. Одоогийн байдлаар 4 төрлийн 20ш тэмдэг, 1200 ширхэг гэрэл ойлгогч бүхий замын шонг байршуулж, замын хөдөлгөөний аюулгүй ажиллагааг ханган ажиллаж байна.

Зураг 13. Замын тэмдэг

Төслийн талбайд “Асгаралтад авах хариу” журмыг Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтад авах арга хэмжээний журмыг боловсруулан асгаралт бүрийг мэдээллэхийг бүх ажилтнуудад 14 хоног тутам 1 удаагийн давтамжтай танилцуулдаг.

Зураг 14. Асгаралтад авах хариу арга хэмжээний танилцуулга, мэдээллэх хуудас

4.1.2 Хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн талбайд 500 ширхэг шингээх материалыг худалдан авч, шатахуун хадгалах цэгт шаардлагатай хэмжээгээр байрлуулсан. Шатахуун хадгалах цэгт 100 ш, генераторын өрөөнд 100 ш шингээгч материалыг байршуулан, үлдснийг нь хэрэглэхэд бэлэн нөөцөнд хадгалж байна.

Одоогийн байгаа кэмийн хогийн цэгт шатах, тослох бодисоор бохирдсон хөрсийг саармагжуулах талбайг шаардлагатай тохиолдолд хэрэглэхээр 0.5 м² талбайг бэлдсэн.

Төслийн талбай дээр завсарын цэг байгуулагдаагүй учраас талбайд ирэхээс өмнө тээврийн хэрэгслүүдэд засвар үйлчилгээг хийлгэсэн байхыг туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдээс шаарддаг ба шатахуун хадгалах цэг, генераторын өрөө, түр саармагжуулах талбайд анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан. Гялгар уут болон шингээгч материалыг дэвссэн.

Зураг 15. Саармагжуулах талбай

Тээврийн хэрэгслийн хяналтын улсын үзлэгт орсон тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөөнд оролцуулдаг. Төслийн талбай дээр ХАБАЭ мэргэжилтнүүд өдөр бүр тээврийн хэрэгслийг ажилд гарахаас өмнө үзлэг шалгалтыг хийж ажилладаг.г.

Хөнгөн гэрэгний өдөр тутмын үзлэгийн хуудас

Жилончийн нэр: *М.Оюун-Орлов* Түвшин/Хүргэлсэн эсэх:

Километр: _____ Машины дугаар: *09-03 УНВ* Огноо: *07-11*

Шалгах хуудас	Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрэгилтээ	✓
Даатгалын бичиг баримт	✓
Аливын тусламжийн хайрдаг	✓
Гал унтраагуур	✓
Ослын гурвалжин	✓
Станд / Гэр болон суурин	✓
Машин	✓
Туг болон антен	✓
Дугуйн зөвөр	✓
Дамжрад / суурин зөвөр	✓
Шил армичын ашиглагаа	✓
Дугуй болон Зетакууд	✓
Дугуйн торцол / Гүлжүүр багаж	✓
Хөндөх самбарын заалтууд	✓
Уширдагтын тэмдгүүд	✓

Би өгөгдсөн бүх завсарчлалаг өйгөгсөн ба үнчин болонгүйг бүх аюулыг үнэмсэж, Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гэрийн үсэг: _____

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10 Revision /Хувьчлалт: 00 Page/Хуудас: 1/12

SAFE WORK PROCEDURE

Erdene Mongol LLC
Эрдэнэ Монгол ХХК

This SAFE WORK PROCEDURE (SWP) intent is to eliminate or control any hazards associated with:

доорхи ажил гүйцэтгэхтэй холбогдсон аливаа аюулыг арихаг буюу эрсдэлийг хангалтанд байлгахыг зорьж байна.

Drafted: Түвшин/Баяр Reviewed: Б.Отгонбаяр

Approved: Зүрч Ченур Review Date: 2022.07.10

ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ГОРИМ
TRAFFIC SWP

Баянхөндий алтны уурхайн төслийн талбайд авто тээврийн хэрэгсэл, хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмж ажиллуулж буй болон замын хөдөлгөөнд оролцож буй нийт ажилчдын аюулгүй байдлыг хангах. Осол зөрчлөс урьдчилан сэргийлэх.

Хөнгөн гэрэгний өдөр тутмын үзлэгийн хуудас

Жилончийн нэр: *М.Оюун-Орлов* Түвшин/Хүргэлсэн эсэх:

Километр: _____ Машины дугаар: *65-82 УНВ* Огноо: *07-11*

Шалгах хуудас	Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрэгилтээ	✓
Даатгалын бичиг баримт	✓
Аливын тусламжийн хайрдаг	✓
Гал унтраагуур	✓
Ослын гурвалжин	✓
Станд / Гэр болон суурин	✓
Машин	✓
Туг болон антен	✓
Дугуйн зөвөр	✓
Дамжрад / суурин зөвөр	✓
Шил армичын ашиглагаа	✓
Дугуй болон Зетакууд	✓
Дугуйн торцол / Гүлжүүр багаж	✓
Хөндөх самбарын заалтууд	✓
Уширдагтын тэмдгүүд	✓

Би өгөгдсөн бүх завсарчлалаг өйгөгсөн ба үнчин болонгүйг бүх аюулыг үнэмсэж, Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гэрийн үсэг: _____

English	Mongolian
PURPOSE AND SCOPE: The purpose of this procedure is to provide safe and efficient work methods.	ЗОРИЛГО, ЦААР ХҮРЭЭ: Энэ журмын зорилго нь аюулгүй, үр ашгтай ажиллах арга барилгаар хангах юм.
PRE-REQUISITES: Personnel trained and assessed as competent.	УРЬДЧИЛСАН НӨХЦӨЛ Сургалтад хамрагдсан болон туршилагатай ажилтан байх.
HEALTH AND SAFETY: All jobs at BKGP require a detailed Take Five as the first step. Follow the steps in this Safe Work Procedure carefully and ensure that all work team members are involved in the pre-job planning and hazard identification process.	ХӨДВӨМӨРНИЙ ЗРҮҮЛ МЭНД АЖУУЛГҮЙ АЖИЛЛАГАА BKGP-д Алтны уурхайн төслийн бүх ажил нь нон тэргүүнд 5 алхамын журмын дагуу явагдана. Аюулгүй ажилын журмын эдгээр алхамууд нь бүх ажилчид ажил эхлэхийн өмнөх төвлөрөл болон аюулыг тодорхойлох процесс хамрагдан батлагдана.
ENVIRONMENTAL	БАЙГАЛЬ ОРЧИН

Зураг 16. Төслийн замын хөдөлгөөний дүрэм, тээврийн хэрэгслийн үзлэгийн хуудас

Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй Хай би ойл ХХК-тай “Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ”-г 2022 оны 07 сарын 01-нд байгуулсан. Хээрийн ангийн, хайгуулын үйл ажиллагаанаас аюултай хог хаягдал ялгараагүй.

4.1.3 Уур амьсгалд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн талбай нь эх газрын говь цөлийн эрс тэс, хахир ширүүн уур амьсгалтай. Агаарын урсгал үүсэхэд уул зүйн нөхцөл болон орон нутгийн бичил салхи нөлөөлж, хур тунадас, чийгшил харьцангуй бага хуурай, хуурайвтар, зундаа халуун дулаан, өвөлдөө хахир хүйтэн нөхцөлтэй бичил бүс нутгийг бүрдүүлдэг. Өвлийн улиралд цас бага ордог бөгөөд агаар нь хуурайвтар, чийг багатай, харин хавар салхи шуурга ихтэй, зарим үед 40 м/сек-ээс их хурдтайгаар шуурдаг. Үнэмлэхүй бага температур нь -37.4°C, үнэмлэхүй их температур нь 44.9°C хүрдэг бөгөөд үнэмлэхүй их, бага температурын агууриг нь (82.3°C) эрс ялгаатай байдаг. Жилийн дундаж температур нь 0.7°C, хамгийн хүйтэн 01 сарын дундаж температур -15.5°C байхад хамгийн дулаан буюу 07 сарын дундаж температур 16.8°C байдаг.

Хээрийн анги ажиллах хугацаанд 10 сарын 25-ны байдлаар нийт 11.6тн шатахуун, 72.3тн дизель түлш хэрэглэсэн. Төслийн үйл ажиллагаанаас ялгарах хүлэмжийн хийн хэмжээг MNS ISO 14064-1:2015 стандарт болон олон улсын арга аргачлалын дагуу тооцоход 27.427 tCO₂ ялгаруулсан тооцоо гарсан хүлэмжийн хий ялгаруулжээ.

4.1.4 Агаарын чанарт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь эх газрын говь цөлийн эрс тэс, хахир ширүүн уур амьсгалтай, хур тунадас, чийгшил харьцангуй бага хуурай, хуурайвтар бүс нутаг учраас тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр тоосжилт амархан үүсдэг. Бид тоосжилтыг багасгах зорилгоор Алтан нар талбай явах зам салдаг хэсгээс Баянхөндий кэмп, хайгуулын цооног өрөмдөж байгаа талбайн зам дагуу замын усалгааны хуваарийг 7 хоногоор гаргаж, хуваарийн дагуу өдөр бүр усалгааг хийсэн. Мөн хээрийн анги, ажлын талбарын орчимд 20км/цаг, төслийн талбай дотор 40км/цаг дээд хурдтай явахыг зөвшөөрдөг ба хурдны дээд хязгаарыг заасан 20км/цаг 2ш, 40км/цаг 2ш тэмдгийг байршуулсан.

Зураг 17. Замын усалгаа

Агаар дахь PM 2.5 болон PM10 тоосонцорын хэмжээг төслийн талбайд суурьлуулсан Dust track TSU багажаар 24 цагийн турш тасралтгүй хэмжиж байна. Уг багажийг төслийн үйл ажиллагаанаас үүсч байгаа тоосыг хэмжих зорилгоор тусгай зөвшөөрлийн талбайн зүүн урд захад байнгын, түр зам дагуу байрлуулсан ба уг багажийг кэмп баригдсны дараа салхины дээр шилжүүлэн байрлуулах болно.

Зураг 18. Dust track TSU

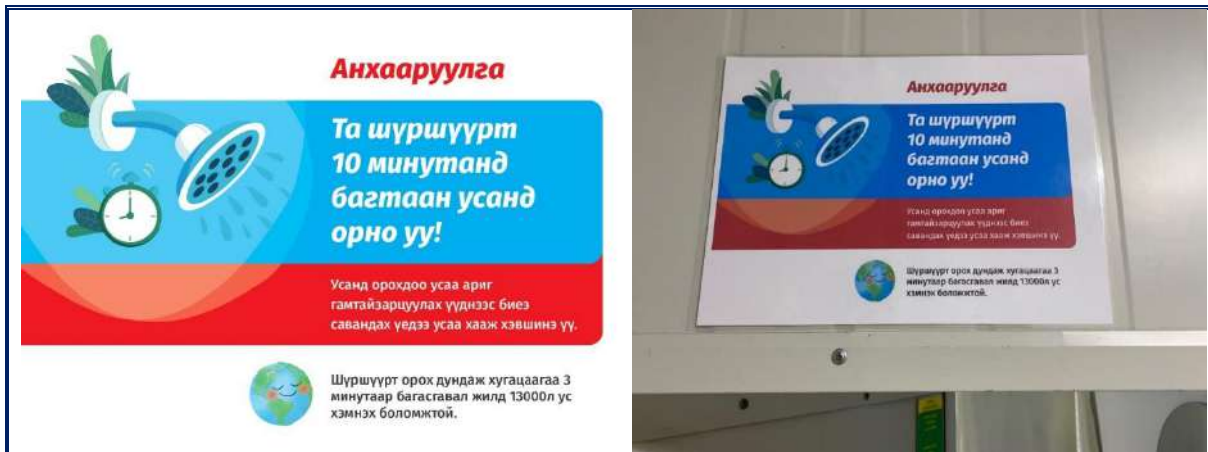
4.1.5 Гадаргын усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Үерийн усны байгууламжийн зураг төсөл Хидро инженеринг ХХК-р хийгдэж 2020 онд батлагдсан. Дат консалтинг ХХК-аар Гамшгийн эрсдлийн урьдчилсан үнэлгээг 2021 онд хийлгүүлсэн, эрсдлийн үнэлгээгээр төслийн талбайн үерийн аюулын түвшин “дунд” үнэлэгдсэн. Үерийн хамгаалалтын суваг барих ажлыг төслийн барилгын үйл ажиллагаатай уялдуулан гүйцэтгэхээр төлөвлөж байна.

4.1.6 Газрын доорх усанд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Уртын гол худагт 2021 оны 02 сарын 06-нд LGX 40мм голчтой, хүйтэн усны, Майхан хүрэн урд худагт 2022 оны 04 сарын 05-нд LGX 22мм голчтой, хүйтэн усны баталгаат тоолуурыг Шинэжинст сумын БОХУБайцаагчийг байлцуулан суурьлуулсан.

Усыг ариг гамтай хэрэглэх талаар ажилтнуудад долоо хоног тутмын Даваа гарагийн өглөө хийдэг Аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа дээр тогтмол сануулдаг ба ариун цэврийн өрөө бүрт “Гараа савандах үед усаа хаах”, “10 минутад багтаан усанд орох” санамжуудыг байршуулсан. Төслийн усны нөөц, малчдын худгуудад хийж байгаа хяналт шинжилгээ, мониторингийн ажлын хэрэгжилтийн талаар видео мэдээлэл бэлтгэж ажилтануудад танилцуулсан.

Зураг 19. Ус хэмнэх зөвлөмж

Усны тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1.4 дэх заалт, 22 дугаар зүйлийн 3 дахь заалтын дагуу ус хангамжийн эх үүсвэр дээр эрүүл ахуйн бүс тогтоолгох хүсэлтийг Шинэжинст сумын ИТХуралд 2022.06.22-нд “Хүсэлт уламжлах тухай” 128/22 тоот албан бичгээр гаргасан.

Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022.09.06-ны А/561 захирамжаар багйуулагдсан ажлын хэсгийн шалгалтын үр дүнд үндэслэн орон нутгийн иргэдийн хүсэлтийн дагуу 2 мониторингийн цооногийг шинээр гаргах, цооног өрөмдөх ажлыг нутгийн гидрогеологичтай хамтран гүйцэтгэхээр цооногийн байршил сонгох, гэрээ байгуулах шатандаа явж байна.

Ордын гидрогеологийн нэмэлт судалгааны ажилтай холбогдуулан, ордын нөөц шинэчлэгдсэн батлагдсны дараа ашиглалтын худгуудын хяналтын цооногуудад суурьлуулахаар төлөвлөж байна. Автомат түвшин хэмжигчийн үнийн саналыг КРМ ХХК-аас 2022 оны 05 сарын 05-нд авч, судалгаа хийж байна..

зааварчилгаанд хамрагддаг. Зааварчилгаанд ургамлыг тасдахгүй байхыг тусгасан байдаг.

4.1.8 Амьтны аймагт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн талбай дотор болон ойр орчимд, худгуудын усны түвшний хэмжилт хийх замд амьтан харагдах бүрт бүртгэдэг, 2022 онд мөлхөгч 2 зүйл, шувуу 24 зүйл, хөхтөн 3 зүйл амьтан 103 удаа ажиглагдсан.

2022															
34	1	2022.02.24	11:40	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	1	МУ	10	Босомин хадга	Нартай	Э.Амьрагана	ВНО			
36	2	2022.04.24	17:30	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	2		100 гаруйн хэд	Нартай	П.Олиин /Адам	ВНО			
37	3	2022.04.30	15:40	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	2		Эр эмийн хоёр жижиг хүүхд	Нартай	Сүхрэн /Сүхрэн	ВНО			
38	4	2022.05.02	16:00		Могой			1	Улаан талбайн бааруу гэдэг хэсэгт	Нартай	Ар.Бийгүүл /Petya Dabul	ВНО			
39	5	2022.05.02	11:00	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ			ӨНЧ-46 өрмөцлөлийн талбайн ойролцоо	Нартай	Сүхрэн /Сүхрэн	ВНО			
40	6	2022.05.02	14:00	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	4		Босомин хадга	Нартай	П.Олиин /Адам	ВНО			
41	7	2022.05.06	16:40	Селен хан	Бор туйлай	Эмбэг			Босомин хадга	Нартай	П.Олиин /Адам	ВНО			
42	8	2022.05.11	10:44	Ветер	Сэр	Эмбэг	1	487408	4881076	1230	Орцын цэцэгтэй халуу гэдэгд	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО	
43	9	2022.05.12	13:00	Омьгийн хайрлыгана	Кар суултны	Эмбэг	1	484102	4881944	1245	Баян гэдэг хэсэгтэй ойролцоо	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО	
44	10	2022.05.13	11:30	Рүүнцэрлэгийн хөвдөг	Кочин туйлай	Эмбэг	1				Сүхрэн	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
45	11	2022.05.13	11:30	Могой ойр	Кар суултны	Эмбэг	1	484102	4881944	1245	Босомин хадгад	Нартай	Ар.Бийгүүл /Petya Dabul	ВНО	
46	12	2022.05.14	1:52	Райн туйлай	Мүрэн хоньгор	Ховар	2	484211	4871648	1310	Майхан хуримтны хадгаас хойно	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО	
47	13	2022.05.14	8:50	Селен хан	Кочин ханга	Эмбэг	1	480716	4876536		Нартай	Мидан дээр сүхрэн /Адам	ВНО		
48	14	2022.05.14	9:37	Омьгийн хайрлыгана	Цэцэгтэй хоньгор	Эмбэг	1	483202	4875190	1302	Майхан хуримтны хадгад	Нартай	Сүхрэн	Э.Хүрэлбатыр	ВНО
49	15	2022.05.14	10:00	Селен хан	Бор туйлай	Эмбэг	1	481903	4890376	1220	Сүхрэн хангай хуримтны хадгад	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО	
50	16	2022.05.15	7:40	Цэцэгтэй хоньгор	Баянхөндийн овоотой	Эмбэг	1	484702	4881944	1245	Могойны хадгад	Нартай	Мидан дээр сүхрэн /Адам	ВНО	
51	17	2022.05.15	8:56	Селен хангийн хөвдөг	Амьтан хоньгор	Эмбэг	1	483516	4881938	1241	Орцын цэцэгтэй халуу гэдэгд	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО	
52	18	2022.05.16	11:30	Райн туйлай	Могойн хоньгор	Ховар	1	484102	4881944	1245	Могойны хадгад зэрлэгтэй ойролцоо	Нартай	Могойн улсын улсын ном	ВНО	
53	19	2022.05.16	14:34	Туйлай туйлай	Улаан туйлай	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
54	20	6/18/2022	9:53	Могойны хөвдөг	Могойны хөвдөг	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
55	21	6/18/2022	9:54	Могойны хөвдөг	Могойны хөвдөг	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
56	22	6/18/2022	10:01	Могойны хөвдөг	Могойны хөвдөг	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
57	23	2022.05.21	16:15	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	2				Уртэрэг	Э.Амьрагана /С.Хуримт	ВНО		
58	24	2022.05.29	11:00	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	5				Нартай	Э.Амьрагана /С.Хуримт	ВНО		
59	25	6/19/2022	19:44		Уржидай						Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
60	26	6/24/2022	10:00	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	5				Нартай	П.Олиин /Адам	ВНО		
61	27	6/24/2022		Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
62	28	6/24/2022		Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	2				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
63	29	6/24/2022	17:30	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	3				Нартай	П.Олиин /Адам	ВНО		
64	30	6/24/2022	10:00	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
65	31	6/24/2022	9:36	Омьгийн хайрлыгана	Омьгийн хайрлыгана	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
66	32	7/2/2022		Могойны хөвдөг	Могойны хөвдөг	Эмбэг	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
67	33	6/24/2022	10:51	Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	2				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
68	34	6/24/2022	10:41	Селен хан	Бор туйлай	Эмбэг	1	479018	4881314		Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
69	35	7/2/2022		Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	1				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
70	36	7/2/2022		Баселин хайрлыгана	Кар суултны	МУ	3				Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
71	37	7/2/2022	18:20	Селен хан	Селен хан	Эмбэг	1	479018	4875190	1300	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		
72	38	7/2/2022	18:33	Райн туйлай	Могойн хоньгор	Ховар	1	483516	4871648	1240	Нартай	Э.Хүрэлбатыр	ВНО		

Зураг 22. Амьтны бүртгэл

Туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд батлагдсан маршрутын дагуу зорчихыг, зэрлэг амьтныг үргээх, элдэж хөөхийг хориглодог. Төслийн “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрэм”-д заагдсны дагуу хээрийн анги, ажлын талбарын орчимд хурдны дээд хязгаар 20 км/цаг, төслийн талбайд 40 км/цаг байхыг шаарддаг ба замын хөдөлгөөнд оролцогч бүр жолоочийн хурдад хяналт тавьдаг.

ГИДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулсан. Санамж бичигт тусгагдсны дагуу биологийн олон янз байдлыг хамгаалахад дэмжлэг үзүүлэх, зэрлэг амьтны амьдрах орчныг сайжруулах ажлын хүрээнд мэргэшсэн судлаач нартай хамтран биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалалтын хүрээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлж, амьдрах орчныг сайжруулах зорилгоор уст цэг байгуулах боломжит газруудаг урьдчилсан байдлаар тодорхойлж ажиллаж байна.

Зураг 23. Тандан судалгааны хээрийн ажил

Хууль бусаар амьтан агнах, айлгаж үргээхийг хориглосон ба санамжуудыг хээрийн анги, харуул хамгаалалтын хэсэг зэрэг шаардлагатай газруудад байршуулсан.

Зураг 24. Хулгайн ан хийхгүй байх санамж

4.1.9 Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн талбай нь бүхэлдээ Говийн Их ДЦГазрын “А” хэсгийн орчны бүсэд хамаарагддаг.

Говийн их ДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай байгуулсан санамж бичигт заасны тус захиргааны мод үржүүлгийн газраас намрын тариалалтад суулгац суулгацуудыг худалдан авсан ба зэрлэг амьтны уан хангамжийг нэмэгдүүлэх, амьдрах орчныг сайжруулах ажлуудыг дараа жилүүдэд үе шаттай хэрэгжүүлэхээр ярилцаж байна.

Говийн Их ДЦГазрын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаанаас “Тусгай хамгаалалттай газар нутаг, хамгаалалтын захиргаанаас хэрэгжүүлж байгаа ажлын тухай” мэдээллийг 2022 оны 04 дүгээр сарын 13-ний өдөр болон 10 сарын 09-ний өдөр өгсөн.

Зураг 25. ГИДЦГ-ын “А” хэсгийн мэдээлэл

4.1.10 Дуу шуугианд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн талбайд хамгийн их дуу чимээ гаргаж байгаа генераторын болон хөрөөний өрөөнд дуу чимээний хэмжилтийг 2022 оны 06 сард хийхэд генераторын өрөөнд 93.1 dBA байсан тул генераторын өрөөнд зөвхөн зөвшөөрөгдсөн хүн нэвтрэх, ажилтан чихний бөлгөөг тогтмол хэрэглэх санамжийг байршуулсан.

DATE RAISED	LOCATION	PHOTO	ISSUE DESCRIPTION	CORRECTIVE ACTION	STATUS	PRIORITY	RESPONSIBLE	EXPECTED DATE	COMPLETION DATE / PHOTO
2022.06.20	Camp Generator room		Генераторын өрөөнд гэрээ их өндөр давтамжийн чимээтэй 93.1дБ байна. High decibels of sound at the generator room over 93.1dB.	Генераторын өрөөнд нэвтрэх ажиллах ажилтан чихний бөлгөөг тогтмол хэрэглэх байх. Зөвхөн зөвшөөрөгдсөн хүн нэвтрэх. Ear plugs must be worn before accessing to the generator room. Only authorized person can enter.	CLOSED	High	Safety officer /Tuvshimbaya / Camp manager /Khairat/	20 JUNE 2022	 21 JUNE 2022

Зураг 26. Дуу шуугианы нөлөөллийг бууруулахаар засан залруулсан арга хэмжээ

4.1.11 Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан

Төслийн хүчин чадалд үндэслэн Шинэжинст, Баян-Өндөр сумдын иргэдийн хамгийн түрүүнд ажилд оруулах компанийн бодлогын дагуу Эрдэнэ Монгол ХХК болон туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд 75 иргэнийг ажиллуулж байна.

Энэ онд иргэдээс 110 санал, гомдол ирснээс 75 нь ажилд орохыг хүссэн үлдсэн нь төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой байгаагаас 25-ыг шийдвэрлэсэн, 10 нь шийдвэрлэх шатанд явж байна.

Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойр орчмын хүн хүч дутмаг малчин айл өрхүүдэд туслах зорилгоор 05 сард Уртын гол 2-р багийн засаг дарга М.Болдцэрэнгийн гаргаж ирүүлсэн 11 өрхөөс С.Батаа, Т.Алтангэрэл нар бидний саналаас татгалзаж, С.Бямбасүрэн, Ц.Мөнхдалай нар ямаагаа самнаж дууссан. Батхуягийнх хүсэлт гарган, нэмэгдэж нийт 8 өрхөд 602 ямаа самнаж тусалсан. Орон нутгийн багийн энэ ажил нь малчидтай харилцах харилцаанд ахиц, үр дүн гаргасан, тэдэнд эерэг сэтгэгдэл үлдээсэн маш чухал ажил болсон гэж дүгнэн, жил бүр хүн хүч нэмэгдүүлж илүү олон айлд туслахаар хүртээмжтэй байдлаар уламжлал болгон зохион байгуулах шаардлагатай гэж үзсэн.

Зураг 27. Ямаа самнахад туслав

Компанийн төлөөлөгчид давхардсан тоогоор Шинэжинст сумын 60 өрхөөр зочилж, төслийн талаарх мэдээллийг өгч, иргэдийн санал гомдол, хүсэлтийг хүлээн авч ажилласны 55 өрх нь Уртын гол багийн өрх байсан.

Зураг 28. Нутгийн иргэдэд төслийн танилцуулга хийж буй нь

Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ил аргаар ашиглах төсөлд ажилд орохоор Шинэжинст сумаас ажилд орохоор 321, Баянхонгор аймгаас 85 нийт 406 иргэн бүртгүүлсэн. Энэ онд Эрдэнэ Монгол ХХК-д 32, Эрдэнэ Монгол ХХК-ийн туслан гүйцэтгэгч Фалкон дриллинг Монголиа ХХК-д 11, Геомандал секьюрити ХХК-д 17, Монруд ХХК-д 15 иргэн ажиллаж байна.

Шинэжинст сумын 4 иргэнийг эксватор оператор бэлтгэх сургалтанд компанийн зардлаар хамруулсан ба эдгээр 4 иргэн нь одоо төслийн барилгын багт туслах ажилтнаар ажиллаж байна.

“Согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэлийн хэрэглээнд тавих хяналтын бодлого”-ын дагуу болзошгүй хэрэглээ дээр хатуу хяналт тавьж ажилладаг. Мөн байгууллагын мөрдөх 10 “Алтан дүрэм” -д “Төслийн талбайд согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм бэлдмэл хэрэглэх, хэрэглэсэн үедээ ирэх болон ажиллахыг хориглоно.” гэж заасан байдаг.

Өдөр бүр төслийн талбайд ажиллаж байгаа бүх ажилчдыг өглөө, орой, төслийн талбай руу орж, гарах бүрт амьсгал дахь согтууруулах ундааны илэрцийг шалгадаг.

ДРАГЕР ШАЛГАСАН ӨДӨР ТУТМЫН БҮРТГЭЛ

2022 оны 08 дугаар сарын 08 Шинэжинст Баянхөндий

№	Нэрс	Байгууллага	Он сар өдөр	АДСХ %	АДСХ %	АДСХ %	№	Гарын үсэг
				Өглөө	Өдөр	Орой		
1	Давааниям	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	1	[Signature]
2	Бат-эрдэнэ	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	2	[Signature]
3	Өнөрзаяа	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	3	[Signature]
4	Чулуунбат	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	4	[Signature]
5	Итгэлт	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	5	[Signature]
6	Бумбаяр	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	6	[Signature]
7	Мягмарсүрэн	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	7	[Signature]
8	Баянжаргал	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	8	[Signature]
9	Долгорсүрэн	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	9	[Signature]
10	Цэвэлмаа	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	10	[Signature]
11	Алтанхуяг	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	11	[Signature]
12	Батбаяр	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	12	[Signature]
13	Батбаатар	ЭРД	2022.08.08	00%	00%	00%	13	[Signature]
14	Жаргалсайхан	МОНРУД	2022.08.08	00%			14	[Signature]
15	Энхсайхан	МОНРУД	2022.08.08	00%			15	[Signature]
16	Энхээ	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	16	[Signature]
17	Баянбилэг	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	17	[Signature]
18	Гантөмөр	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	18	[Signature]
19	Ууганбаяр	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	19	[Signature]
20	Одончимэг	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	20	[Signature]
21	Сүрэнлхам	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	21	[Signature]
22	Буянжаргал	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	22	[Signature]
23	Сосорбурам	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	23	[Signature]
24	Цогзолбоо	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	24	[Signature]
25	Ариунжаргал	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	25	[Signature]
26	Пүрэв-Очир	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	26	[Signature]
27	Номундарь	МОНРУД	2022.08.08	00%	00%	00%	27	[Signature]
28	Отгонбаатар	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	28	[Signature]
29	Цэрэндаваа	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	29	[Signature]
30	Алтанхундага	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	30	[Signature]
31	Соёмбо-Эрдэнэ	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	31	[Signature]
32	Маралмаа	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	32	[Signature]
33	Доржсамбуу	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	33	[Signature]
34	Ендонсамбуу	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	34	[Signature]
35	Ганбаатар	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	35	[Signature]
36	Мэндбаяр	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	36	[Signature]
37	Бүрэнзэвсэг	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	37	[Signature]
38	Бямбарэнцэн	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	38	[Signature]
39	Золзаяа	ГМС	2022.08.08	00%	00%	00%	39	[Signature]
40							40	
41							41	
42							42	
43							43	

Зураг 29. Амьсгал дахь согтууруулах ундааны илэрц шалгасан хуудас

Эрдэнэ Ресурс нь 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж ОНХАГ-г шинэчилснийг танилцлахад таатай байна. ОНХАГ нь Ашигт

малтмалын тухай хуулийн хүрээнд тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь Монгол Улсын орон нутаг буюу аймаг сумдын захиргаатай зайлшгүй гүйцэтгэх гэрээ юм. ОНХАГ-г компаниас гадна дараах оролцогч талууд хамтран баталгаажуулсан:

- Баянхонгор аймаг: Засаг дарга Д.Мөнхсайхан
- Баян-Өндөр сум: Засаг дарга Б.Идэрмөнх
- Шинэжинст сум: Засаг дарга Б.Бат-Эрдэнэ

Манай үйл ажиллагаа эрхлэн явуулдаг орон нутгийн алслагдмал нөхцөл байдлын онцлогоос хамаарч бид эрүүл мэнд, дэд бүтцийн салбаруудыг онцлон авч үздэг ба ОНХАГ-ний хөрөнгө оруулалт дээрх салбаруудад төвлөрсөөр ирсэн. Шинэчилсэн ОНХАГ нь 2021 оны 07 дугаар сард байгуулсан гэрээнд үндэслэсэн бөгөөд Монгол Улсын баруун өмнөд бүс нутгийг хөгжүүлэхэд Компани болон орон нутгийн засаг захиргаа хамтран ажиллана. Эрдэнэ Ресурс өнөөг хүртэл төсөл хөтөлбөрүүдэд 3.4 тэрбум төгрөг хөрөнгө оруулалт хийсэн бөгөөд шинэчлэгдсэн ОНХАГ-ний хүрээнд үргэлжлүүлэн 4.1 тэрбум төгрөг хөрөнгө оруулалт хийнэ. ОНХАГ-ний санхүүжилтийн 60 орчим хувийг аймгийн төсөл хөтөлбөрүүд, үлдсэн 40 орчим хувийг хоёр сумдын хөтөлбөрүүдэд зарцуулна. ОНХАГ-г Эрдэнэ Ресурсийн төлөөлөгч болон орон нутгийн сонгогчдын төлөөллүүдээр ахлуулсан ашгийн бус байгууллага удирддаг. Ингэснээр ОНХАГ-ний хүрээнд санхүүжүүлэх төсөл хөтөлбөрүүдийн саналыг хүлээн авах, сонгон шалгаруулах, баталгаажуулах болон цаашдаа хэрэгжсэн төсөл хөтөлбөрүүдийн гүйцэтгэлийг үнэлнэ.

Өнгөрсөн хоёр жилийн хугацаанд цар тахлын нөлөөллөөс үүдэн ОНХАГ-ний санхүүжилтийн 32% нь нийгмийн эрүүл мэндэд чиглэсэн хөрөнгө оруулалтууд байв. Эрдэнэ Ресурсийн дэмжлэгээр шинжилгээ, оношилгооны тоног төхөөрөмж, эмнэлгийн ажилтнууд, сайн дурын ажилтнуудад зориулсан хувийн хамгаалах хэрэгслүүдийг санхүүжүүлж, нийтийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хангах эмчилгээ, эмний нийлүүлэлтийг хүртээмжтэй болгосон. Түүнээс гадна компани нь аймаг, сумдын сэтгэцийн эрүүл мэнд, бие бялдрын чийрэгжүүлэлтийн сургалтуудыг дэмжин ажилласан.

Компани нь өнгөрсөн нэг жилийн хугацаанд орон нутгийн дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын төслүүд, орон нутгийн амьжиргааг дээшлүүлэх хөтөлбөрүүдэд 450,000 ам.долларын санхүүжилт хийсэн. Аймгийн төвийн цэцэрлэгт хүрээлэнг нөхөн сэргээх, төвлөрсөн дулааны станцад агаарын чанарыг сайжруулах төхөөрөмж суурилуулах, цаг агаарын хүндрэлтэй нөхцөлд малын тэжээлээр хангах зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэсэн.

Үлдсэн 20%-ийн санхүүжилт нь залуучуудын хөгжил, олон нийтийн боловсролд зориулагдсан. Төсөл хөтөлбөрүүдээс онцолбол: орон нутгийн сургуулиудыг цар тахлын үед зайнаас суралцах боломжтой болгон тоног төхөөрөмжөөр хангаж, сургалтуудыг хийсэн. Түүнээс гадна оролцогч талуудын соёл урлаг, нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх ажлын хүрээнд тэмдэглэлт өдрүүд, спортын арга хэмжээнүүдийг дэмжин ажилласан.

4.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь төслийн талбайд нөхөн сэргээх арга хэмжээ авч, газрын эвдрэлийг хамгийн бага хэмжээнд байлгахыг эрмэлздэг. “Баянхөндий” төслийн барилгын ажил хойшлогдсон хэдий ч барилгажилтын явцад эвдрэх газрын хэмжээг

хамгийн бага байлгах үүднээс төслийн талбайд газар хөндөх зөвшөөрлийн журам хэрэгжүүлж эхээлсэн. Түүнчлэн, нөхөн сэргээлтийн ажилд бэлдэх үүднээс байгалийн ургамал үржүүлгийн газар байгуулж, тодохой хэмжээний ургамлын үр бэлдэж, үрээр үржүүлэх, тарьц суулгац бэлдэх ажлыг эхлүүлээ. Мөн геологийн хайгуулын цооног өрөмдсөн талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийж, анхны төрхөнд ойртуулахыг зорьсон.

Хүснэгт 10. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Баримтласан эрх зүйн баримт бичиг, стандарт, сайн туршлага	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Шимт хөрсийг овоолгод тогтвортой байршуулж, нөхөн сэргээлтэд ашиглах	Төслийн барилгажилтын үед 85.81 га талбайгаас 0.3 м зузаантай хуулсан шимт болон шимэрхэг хөрсийг экскаватороор ачиж, овоолго байгуулах талбай руу автосамосвалаар тээвэрлэх	257,430.00	MNS 5916:2008 Байгаль орчин. Газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт	Барилгажилт болон хөрс хуулалтын ажил хийгдээгүй.	Үйл ажиллагааны зардал
Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар байгуулах	2 га талбайн хөрс бэлтгэх, хөрс бэлтгэх, хүлэмж, хашаа барих, агуулах, усны нөөцийн сав байршуулах	1 багц байгууламж	MNS 5918:2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага	Байгалийн ургамал үржүүлгийн газрын 2 га талбайг байгуулан 6 хүлэмж барьж, ургамал шилжүүлэн тарих, бойжуулалтын 9 талбайг бэлтгэсэн ба 20тн багтаамжтай 2 контайнер, оффисын зорилгоор 1 гэр, ажилчдын амрах нөхцлийг бүрдүүлэх зорилгоор 2 сүүдрэвч хийсэн ба 5тн багтаамжтай нөөцийн сав 5 ш байршуулсан.	Үйл ажиллагааны зардал

				Мөн хоёрдугаар хүлэмжинд дуслын усалгааны систем суурьлуулсан.	
	Зөвшөөрлийн дагуу талбайн ойр орчмоос загийн үртүүх	20.00	Байгалийн ургамлын тухай хууль 13.3	Дараа жилүүдийн тариалалтад хэрэглэх, нутгийн ургамлын үрийн сан бүрдүүлэх, нөхөн сэргээлтэд нутгийн ургамал хэрэглэх зорилгоор хайлаасны 15кг, шар хотирын 2кг, тооройн 3кг, бүйлсний 2.5кг, хармагны 3кг, жигдний 3кг үр түүсэн. Говийн их ДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай байгуулсан санамж бичигт заасны дагуу тус захиргааны мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагааг дэмжих заалтын дагуу жигд 100 ш, тоорой 100 ш, саваа улиас 150 ш, бургас 50 ш, сухай 2300 ш суулгац худалдан авч, намрын тариалалтаар тариалсан.	Үйл ажиллагааны зардал
Газрын гадарга, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах	Цооног өрөмдсөн талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн стандартыг баримтлан анхны төрхөд ойртуулах	Өрөмдсөн цооног, нэвтэрсэн сувгийн тоогоор	“Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5917:2008”	Хөндий талбайд 54 цооног 3029 т.м өрөмдлөгийн ажил хийсэн. Цооног өрөмдсөн тухай бүрт өрмийн талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийлгэхийг эрхэмлэн, анхны төрхөд ойртуулж, ойр орчмын хог хаягдлыг бүрэн	13,500.0

				цэвэрлэж дууссны дараа уг талбайг хүлээн авдаг. Салаа зам гаргасан болон эвдрэлд оруулсан, зорчих шаардлагагүй замыг тор татан хааж, дахин тээврийн хэрэгсэл зорчихгүй байх арга хэмжээг авдаг.	
--	--	--	--	---	--

Байгалийн ургамал үржүүлгийн газрыг 2 га талбайд байгуулан 6 хүлэмж барьж, ургамал шилжүүлэн тарих, бойжуулалтын 9 талбайг бэлтгэсэн ба 20 тн багтаамжтай 2 контайнер, оффисын зорилгоор 1 гэр, ажилчдын амрах нөхцлийг бүрдүүлэх зорилгоор 2 сүүдрэвч хийсэн ба 5 тн багтаамжтай нөөцийн сав 5ш байршуулсан.

Зураг 30. Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар

Хүснэгт 11. 2022 оны тариалалтын мэдээ

Д/д	Ургамлын нэр	Ургасан тоо	Тариалалт	Амьдралтын хувь	Өвөлжилтөд бэлтгэсэн
Хаврын тариалалт					
1	Заг	2500	Үрээр	100	Гадаа талбайд бортогонд
2	Заг	12000	Үрээр	100	Хүлэмжинд 18 м ²
3	Хайлаас	2500	Үрээр	100	Хүлэмжинд бортогонд 1м х 5м
4	Хотир	952	Үрээр	100	Хүлэмжинд бортогонд
5	Лидэр	528	Үрээр	100	Хүлэмжинд бортогонд
6	Сухай	180	Мөчрөөр	100	Талбайд
7	Тоорой	50	Үрээр	20	Хүлэмжинд бортогонд
8	Хайлаас	100	Үрээр	100	Хээрийн ангид
Нийт				18,810	
Намрын тариалалт					
9	Жигд	100	Суулгац	Ирэх жил үнэлнэ.	Талбайд
10	Тоорой	80	Суулгац		Талбайд
11	Бургас	10	Суулгац		Талбайд
12	Улиас	150	Суулгац		Талбайд
13	Сухай	1700	Суулгац		Талбайд
Нийт				2,040	

Дүн	20,850
-----	--------

Дараа жилүүдийн тариалалтад хэрэглэх, нутгийн ургамлын үрийн сан бүрдүүлэх, нөхөн сэргээлтэд нутгийн ургамал хэрэглэх зорилгоор хайлаасны 15 кг, шар хотирын 2 кг, тооройн 3 кг, бүйлсний 2.5 кг, хармагны 3 кг, жигдний 3 кг үр түүсэн.

Зураг 31. Түүсэн үрийг хадгалсан байдал

Говийн их ДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай байгуулсан санамж бичигт заасны дагуу тус захиргааны мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагааг дэмжих заалтын дагуу Говийн их ДЦГ-ын “А” хэсгийн хамгаалалтын захиргаатай байгуулсан санамж бичигт заасны дагуу тус захиргааны мод үржүүлгийн газрын үйл ажиллагааг дэмжих заалтын дагуу жигд 100 ш, тоорой 100 ш, саваа улиас 150 ш, бургас 50 ш, сухай 2300 ш суулгац худалдан авч, намрын тариалалтаар тариалсан.

Зураг 32. Намрын тариалалт

Хөндий талбайд 54 цооног 3029 т.м өрөмдлөгийн ажил хийсэн. Цооног өрөмдсөн тухай бүрт өрмийн талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг стандартын дагуу хийлгэхийг

эрхэмлэн, анхны төрхөд ойртуулж, ойр орчмын хог хаягдлыг бүрэн цэвэрлэж дууссны дараа уг талбайг хүлээн авдаг. Салаа зам гаргасан болон эвдрэлд оруулсан, зорчих шаардлагагүй замыг тор татан хааж, дахин тээврийн хэрэгсэл зорчихгүй байх арга хэмжээг авдаг.

ФалконДриллинг Монголиа ХХК / Falcon Drilling Mongolia LLC

Кэмп болон өрмийн талбайг цэвэрлэж хүлээлцсэн протокол
Camp & drill site area inspection sheet

Jobsite name & # / Ажлын хэсгийн нэр: Баян Хөндий 004

Jobsite Location / Ажлын хэсгийн байршил: Баян Хөндий Увс сум, Ховд сум, 44

Date / Огноо: 2022-09-09

No	Description / Тайлбар	Yes / Тийм	No / Үгүй
1	Өрмийн талбайг цэвэрлэсэн эсэх / Is drill site cleaned proper & completely	✓	
2	Кампын өрмийн тойргийг цэвэрлэсэн эсэх / Is the camp area cleaned proper & completely	✓	
3	Өрөмдлөгийн цооногийг бусан эсэх / Are all sumps back filled in the drill area	✓	
4	Кампын хог хаягдлын нүхийг бусан эсэх / Are garbage holes back filled in the camp area	✓	

Comments: AAD-204, AAD-205, AAD-206 цөөнгүүрэн талбайг цэвэрлэн талбайг цэвэрлэн хэргийг хэрэгсэл хэрэгсэл.

Signed by:

From the Company / Компаний талаас:

Position / Албан тушаал: Foreman

Name & Signature / Нэр, гарын үсэг: Воронцов А.И.

From the Client / Үйлдүүлэгч талаас:

Position / Албан тушаал: Г.Н.М.М.М.М.М.

Name & Signature / Нэр, гарын үсэг: Г.Н.М.М.М.М.М.

Зураг 33. Цооног өрөмдөхийн өмнө болон дараа

4.3 БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

4.3.1. Биологийн олон янз байдал талаар баримтлах бодлого

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь төслийн бүс нутгийн биологийн олон янз байдалд эерэг ахиу нөлөө үзүүлэхийг зорилготой ажиллаж байгаа билээ. Энэхүү зорилгодоо уурхайн хаалтын үед хүрсэн байхаар зорьж байгаа хэдий ч төсөл хэрэгжих хугацаанд аль болох эрт хүрэх боломжуудыг эрэлхийлэх болно.

Үйл ажиллагаа явуулж буй бүс нутгийн биологийн олон янз байдалд учирч болох нөлөөллийг шатлалтайгаар багасгах зарчмыг баримталж байгаа ба энэ нь биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулахдаа юун түрүүнд тэрхүү нөлөөллөөс зайлсхийх, бууруулах, нөхөн сэргээх арга замаар хийгддэг.

Хүснэгт 12. Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт, сайн туршлага	Тоо хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Байгалийн амьдрах орчныг нөхөн сэргээх	Нөхөн сэргээлт хийх Цагаан дэрс, Түймэрт газруудад эвдэрсэн газрын судалгаа хийлгэж, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг боловсруулах	Монгол улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр БОНХСайдын 2014 оны 4 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А 117 дүгээр тушаалын 2 дүгээр хавсралт. 3-р хэсэг; Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль. 31 дүгээр зүйл.	1 төлөвлөгөө	Төслийн БОМТ-нд тусгагдсан Шинэжинст сумын Уртын гол 2 дугаар багийн нутагт орших Цагаан дэрс газар нь түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлох Аурум металурус ХХК-ны лицензийн талбайд хамаарч байгаа тул нөхөн сэргээлтийн судалгаагТүймэрт, ИБЦГ-аас ирүүлсэн Баянлиг сумын Их халбагант 1-р багийн нутаг болон Шинэжинст сумын Засаг даргаас ирүүлсэн Давхар хар зэрэг газруудад судалгааны ажлыг 2022 оны 07-08 дугаар сард хийсэн. “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөөний хүрээнд эвдэрсэн газарт техникийн нөхөн сэргээлт хийх ажлын даалгаварыг боловсруулж Их Богдын Байгалийн цогцолборт газартай 2022 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдөр гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт байрлах Түймэрт газрын талбайг оролцуулан Их Богдын байгалийн цогцолбор газарт хууль бус ашигт малтмал олборлолтын улмаас эвдрэлд орж орхигдсон нийт 14 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг 2022 оны 10 дугаар сард хэрэгжүүлсэн. Хавсралт 14. Техникийн нөхөн сэргээлтийг ажил гүйцэтгэх гэрээ.	58.0
	Эвдэрсэн газруудыг нөхөн сэргээх			6.3	БОНБҮ-ний тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.11 дэх хэсэгт “биологийн олон янзын байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах” гэж төслийн үйл ажиллагаанд өртөгдөн унаган төрх, хэв шинж, амьдрах орчноо алдсан биологийн

				олон янз байдлыг өөр газарт нөхөн хамгаалах арга хэмжээ”-г хэлнэ гэж заасан байдаг. Баянхөндий төслийн хүрээнд 2022 онд барилгын ажил хойшлогдож газар хөндөөгүй боловч БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд Шинэжинст сумын Уртын гол багийн Түймэртийн 1.6 га талбай болон Их Богдын БЦГазрын хамгаалалтын захиргаанаас ирсэн хүсэлтийн дагуу Баянлиг суманд улсын тусгай хамгаалалттай газарт гар аргаар ашигт малтмал олборлолтын улмаас эвдрэлд орж, эзэнгүй орхигдсон 14 га, нийт 15.6 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийх ажилд 2022 оны 10 сард гэрээ байгуулан техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэсэн. Баянхөндий төслийн БОМТ-нд тусгасан 6.3 га талбайн хэмжээнээс 2.5 дахин их буюу 15.6 га талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хэрэгжүүлсэн.Түймэрт болон бусад талбайн нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг 2022 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр хүлээж авахаар ажиллаж байна.	
	Тарьц, суулгац бэлдэх	МУ-ын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод тарих” үндэсний хөдөлгөөн	10000	Байгалийн ургамал үржүүлгийн газар болон хээрийн ангид хаврын тариалалтаар 18810 болон намрын тариалалтаар 2040 мод нийт 20850 тарьц суулгацыг тарьж ургуулаад байна.	42,2
Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах	Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх газар нутгийг холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран сонгох	Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, 2021 он	5721	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр санал болгосон газруудад судлаач Н.Батсайхан, түүний багтай хамтран биологийн олон янз байдлын тандан судалгааг хийсэн. Энэхүү судалгааны үр дүнд үндэслэн биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгааллын хүрээнд цаашид хэрэгжүүлэх ажлыг тодорхойлно.	-
	Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх газар нутгийн биологийн төрөл зүйлийн судалгаа	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний	1 гэрээ	Монгол Улсын Их Сургуулийн мэргэшсэн судлаачидтай хамтранбиологийн олон янз байдлындүйцүүлэн хамгааллыг хэрэгжүүлэх газар нутгийг сонгох, хамгааллын аргуудыг сонгох тандан судалгааны ажлын	9,0

<p>хийх мэргэжлийн байгууллагыг сонгох, гэрээ байгуулах</p>		<p>тухай хууль, 9.6 дугаар заалт</p>		<p>гэрээг 2022 онын 9 дүгээр сард байгуулж, хээрийн судалгааны ажлыг гүйцэтгэсэн. Судалгааны тайланг үндэслэн биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэх хамгаалах, амьдрах орчныг сайжруулах арга хэмжээг тодорхойлно.</p>	
	<p>Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх газар нутгийн биологийн төрөл зүйлийн судалгаа хийх</p>		<p>1 тайлан</p>	<p>Монгол Улсын Их Сургуулийн мэргэшсэн судлаачидтайхамтран биологийн төрөл зүйлийн дүйцүүлэн хамгаалалыг хэрэгжүүлэх байршил, амьдрах орчныг тэтгэх чиглэлээр цаашид хэрэгжүүлэх ажлуудыг тодорхойлох зорилгоор тандан судалгааг 2022 оны 09 дүгээр сард зохион байгуулсан.Судалгааны үр дүнд Судалгааны үр дүнд ОУСК-ын боловсруулсан гүйцэтгэлийн стандарт 6, ОУБХХ-ны боловсруулсан Улаан дансны шалгуураар бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд ховордлын зэрэг өндөртэй амьтан, ургамлын зүйлийг нэн тэргүүнд санал болгож, ижил төстний экосистемийг нарийвчлан судалж дүйцүүлэн хамгаалалын байршлыг сонгож, хөтөлбөр төлөвлөгөөг гаргахыг зөвлөсөн. Иймд 2023 онд дүйцүүлэн хамгаалалын байршлыг нарийвчлан тогтоож, холбогдох арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Хавсралт 15. Биологийн төрөл зүйлийн тандан судалгааны тайлан.</p>	
	<p>Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулах</p>		<p>1 төлөвлөгөө</p>	<p>Дээр дурьдсан тандан судалгааны үр дүнд төслийн үйл ажиллагаанд хамаарах газар нутгийн цар хүрээнд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах зорилгод нийцэх амьдрах орчин буюу экосистемийн хэв шинж нь өвөрмөц экосистем болох гүний уснаас хамааралтай сайр, садарга, хотгор газар илэрч байгаа тул энэ дурдсан оронзайд сонголт хийх шаардлагатай. Тухайлбал, олон улсын болон бүс нутгийн түвшинд ховордлын зэрэг өндөртэй зарим зүйл хөхтөн амьтан, шувуу (хар сүүлт зээр хулан жороо), түүнчлэн монгол</p>	

				<p>буйлс, алтан харгана, Төв Азийн лавай, Монгол азар зэрэг олон эндемик зүйл сөөг өвөрмөц экосистемд тохиолдож буй нь энэ экосистемийн ач холбогдлыг илэрхийлж байна. ОУСК-ын боловсруулсан гүйцэтгэлийн стандарт 6-д, ОУБХХ-ны боловсруулсан Улаан дансны шалгуураар бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд ховордлын зэрэг өндөртэй амьтан, ургамлын зүйлийг нэн тэргүүнд санал болгосон байдаг. Тиймээс Жинст уулын бэлд орших Баянбулгийн тал, Идрэнгийн нурууны дорнод хая уулсын бэлд орших загт бүлгэмдэлтэй талархаг газар, Долооны хоолой нь биологийн олон янз байдлын хувь ядмаг түгээмэл экосистем болох хээржүү цөл, жинхэнэ цөл, алаг цоог цөлжүү хээр илэрч байгааг тодорхойлсон.</p> <p>Иймд 2023 онд дүйцүүлэн хамгаалалын байршлыг нарийвчлан тогтоож, холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран сонгож, арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Энэ ажлыг барилгын ажлын үе шаттай уялдуулан хэрэгжүүлнэ.</p>	
--	--	--	--	--	--

Компанийн үйл ажиллагаанд Монгол Улсад 2013 оноос хэрэгжиж байгаа Үйл ажиллагааны сайн дурын Кодекс (ҮАСДК)-т 2016 оноос орж ажиллаж байна. Энэхүү кодекст нэгдсэнээрээ усны нөөцийг зохистой ашиглах, усыг хэмнэлттэй, үр ашигтай ашиглах, тогтвортой менежементийг нэвтрүүлэх чиглэлд анхаарч ажиллах үүргийг сайн дураараа хүлээж байгаа хэрэг юм. Энэ хүрээнд Ус, биологийн олон янз байдлын тогтвортой менежмент цаашид авах арга хэмжээ техникийн семинарыг 2022 оны 03 дугаар сарын 22-23-ны өдрүүдэд хамтран зохион байгуулж Баянхөндий төсөл хөгжүүлэлтийн мэдээллийг танилцуулсан.

Зураг 34. Техникийн семинар

МУ-ын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “Тэрбум мод тарих” үндэсний хөдөлгөөнийг дэмжин 2030 он гэхэд 2 сая мод тарих ажлыг төлөвлөсөн. 2022 оны хаврын тариалалтаар байгалийн ургамал үржүүлгийн газарт үрээр заг, хайлаас, тоорой, хотир, лидэр мөчрөөр сухай хүлэмжинд тарьсан ба намрын тариалалтаар 3-5 настай суулгацаар жигд, тоорой, саваа улиас, бургас, сухай 2040 ш нийт 20850 ш тарьц суулгацыг тарьж ургуулсан. Хаврын тариалалтын модны суулгацын амьдралтын хувь 90%, намрын тариалалтын амьдралтын хувийг 2023 онд үнэлэхээр төлөвлөж байна.

Зураг 35. Тэрбум мод хөтөлбөрийн хэрэгжилт

Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч, олон жил орхигдсон 8000га талбайг нөхөн сэргээх төлөвлөгөөний дагуу Баянхонгор аймгийн Шинэжинст суманд гар аргаар алт олборлох үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч, орхигдсон Цагаан дэрс, Түймэрт газруудын 6.3 га талбайг нөхөн сэргээхээр төлөвлөсөн хэдий ч Цагаан дэрс талбай нь Аурум

металурус ХХК-ны тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбай байсан. Иймд эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг Шинэжигст сумын Уртын гол багийн Түймэрт талбайн 1.6 га болон Их Богдын БЦГазрын хамгаалалтын захиргаанаас ирүүлсэн хүсэлтийн дагуу Шинэжинст, Баянлиг суманд улсын тусгай хамгаалалттай газарт гар аргаар ашигт малтмал олборлолтын улмаас эвдрэлд орж, эзэнгүй орхигдсон 14га газарт техникийн нөхөн сэргээлтийг хамтран гэрээ байгуулан 2022 оны 10 дугаар сард хэрэгжүүлсэн. БОНБУ-ний тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.11 дэх хэсэгт “биологийн олон янзын байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах” гэж төслийн үйл ажиллагаанд өртөгдөн унаган төрх, хэв шинж, амьдрах орчноо алдсан биологийн олон янз байдлыг өөр газарт нөхөн хамгаалах арга хэмжээ”-г хэлнэ гэж заасан байдаг. Баянхөндий төслийн хүрээнд 2022 онд барилгын ажил хойшлогдож газар хөндөөгүй боловч БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд дээрх Түймэртийн 1.6 га болон Их Богдын Байгалийн цогцолборт газрын 14 га, нийт 15.6 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж БОМТ-нд тусгасан 6.3 га талбайн хэмжээнээс 2.5 дахин их талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хэрэгжүүлсэн (Хавсралт 14). Нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг 2022 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдөр хүлээн авах комисс ажлуулахаар төлөвлөж байна.

Баянхонгор аймгийн БОАЖГазар, Шинэжинст сумын ЗДТГазар, Отгон-Бор Хавцал ТББ-ын хамтарсан гэрээний дагуу “Хонгор Тогтвортой Хөгжил” ТББ-ын 8.3 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Баян-Өндөр сумын нутгаас 20 толгой тарвага мэргэжлийн байгууллага барьж 2022 оны 05 сарын 28-нд Шинэжинст сумын Уртын гол 2-р багийн Хатан хайрхан гэдэг газар нутагшууллаа. Тарвага нутагшуулсан ажлын тайланг Хавсралт 16-д хавсаргав.

Зураг 36. Тарвага нутагшуулж буй нь

Шинэжинст сумын Уртын гол багт мод тарих хүсэлтийн дагуу намрын тариалалтад зориулж сухай - 540ш, тоорой - 35, бургас -37ш нийт суулгацыг сумын Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагчид хүлээлгэн өгсөн.

4.3.2. Нөлөөлөлд өртөх болон дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай газрын хэмжээ

“Баянхөндий төслийн ил уурхайн олборлолт, баяжуулах үйлдвэр, дэд бүтцийн бүтцийн байгууламжууд нь талбай болон зурвас хэлбэрийн нөлөөлөл үзүүлэх ба нөлөөлөлд өртөх талбайн хэмжээ “Нөлөөлөл бууруулах программ” (Mongolian Mitigation Design Tool)-д тооцсоноор 1,041 га (337.5 га их, 107.5 га дунд, 595.9 га бага эрчимтэй), дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай талбайн хэмжээг мөн “Нөлөөлөл буурах программ”-д тооцсон

ба 5721 га буюу нөлөөлөлд өртөх талбайгаас 5 дахин их байна.” гэж БОННУ-д тусгагдсан.

4.3.3. Дүйцүүлэн хамгаалах газрын санал болгож буй байршлууд

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломжит газрын байршлаар ГИДЦГ-ын А хэсгийн орчны бүсэд орших Эдрэнгийн нуруу, Номингийн говь болон Баянбулагийн тал гэсэн 3 байршил сонгогдсон. Өмнийн говийн Экологийн бүс нутгийн үнэлгээгээр Эдрэнгийн нуруу, Номингийн говь, хамгаалах шаардлагатай газруудад Баянбулагийн тал Шинээр хамгаалах шаардлагатай газрын ангилалд хамаарагдана. 2022 онд төслийн талбай болон дээрх БОННУ-ний тайланд санал болгосон байршлуудад Монгол Улсын Их Сургуулийн мэргэшсэн судлаачидтай хамтран биологийн төрөл зүйлийн дүйцүүлэн хамгаалалыг хэрэгжүүлэх байршил, амьдрах орчныг тэтгэх чиглэлээр цаашид хэрэгжүүлэх ажлуудыг тодорхойлох зорилгоор тандан судалгааг 2022 оны 09 дүгээр сард зохион байгуулсан. Судалгааны үр дүнд төслийн үйл ажилгаанд хамаарах газар нутгийн цар хүрээнд биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах зорилгод нийцэх амьдрах орчин буюу экосистемийн хэв шинж нь өвөрмөц экосистем болох гүний уснаас хамааралтай сайр, садарга, хотгор газар илэрч байгаа тул энэ дурдсан оронзайд сонголт хийх шаардлагатай. Тухайлбал, олон улсын болон бүс нутгийн түвшинд ховордлын зэрэг өндөртэй зарим зүйл хөхтөн амьтан, шувуу (хар сүүлт зээр хулан жороо), түүнчлэн монгол буйлс, алтан харгана, Төв Азийн лавай, Монгол азар зэрэг олон эндемик зүйл сөөг өвөрмөц экосистемд тохиолдож буй нь энэ экосистемийн ач холбогдлыг илэрхийлж байна. ОУСК-ын боловсруулсан гүйцэтгэлийн стандарт 6-д, ОУБХХ-ны боловсруулсан Улаан дансны шалгуураар бүс нутгийн болон олон улсын түвшинд ховордлын зэрэг өндөртэй амьтан, ургамлын зүйлийг нэн тэргүүнд санал болгосон байдаг. Тиймээс Жинст уулын бэлд орших Баянбулгийн тал, Идрэнгийн нурууны дорнод хая уулсын бэлд орших загт бүлгэмдэлтэй талархаг газар, Долооны хоолой нь биологийн олон янз байдлын хувь ядмаг түгээмэл экосистем болох хээржүү цөл, жинхэнэ цөл, алаг цоог цөлжүү хээр илэрч байгааг тодорхойлсон. Иймд 2023 онд дүйцүүлэн хамгаалалын байршлыг нарийвчлан тогтоож, холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран сонгож, арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлэхээр ажиллаж байна. Энэ ажлыг барилгажилтын үе шаттай холбогдуулан хэрэгжүүлнэ.

4.4 ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, ЦЭЦЭРЛЭГЖҮҮЛЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Баянхөндий хээрийн ангийг тохижуулах, цэцэрлэгжүүлэх ажлын хүрээнд гэрүүд, оффис, гал тогоо, ариун цэврийн өрөө хооронд хайрган замыг гаргасан ба оффис, амралтын өрөө, ариун цэврийн өрөө, амралтын өрөөний урд талд өмнөх жилүүдэд үрээр тарьсан заг, мөчрөөр тарьсан сухай ургаж байна. Тайлант онд оффисын хойд тал, амралтын өрөөний зүүн талд хайлаас үрээр тарьсан хэдий ч туулай идсэн тул дахин сухай мөчрөөр тарьсан. Мөн хамгаалалтын байр руу орох замын 2 талаар, хээрийн ангийн хашааны гадна талаар эхний ээлжинд нөмөртэй газарт шуудуу татан сухай, саваа улиас, тоорой суулгацаар тарьсан. Анхны тусламж үзүүлэх байрны урд талд 7 ш мандалд энхэлгэнэ цэцэг тарьсан.

Зураг 37. Кэмпийн тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлт

Хүснэгт 13. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Баримтгласан эрх зүйн баримт бичиг, стандарт, сайн туршлага	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Хот, тосгоны өнгө үзэмж, эрүүл ахуйн нөхцлийг сайжруулах, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх шаардлагын дагуу газар эзэмшигч нь эзэмшилд авсан газрын 10-аас доошгүй хувийг ногоон байгууламжтай байлгана	Кэмп, оффисын гаднах талбайд ногоон байгууламж бий болгох	5000м ²	Газрын тухай хууль 56.6	Баянхөндий хээрийн анги нь 2 га талбайтай өмнөх тариалалт хийсэн талбай 40 м, энэ онд үүнээс 127 м зурвас талбайд ургамал тариалах ажлыг хэрэгжүүлж байна.	-

4.5 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Баянхөндий төслийн ил уурхай, барилга байгууламжууд барих талбайгаас баруун урагш 1.9-3.2 км зайд 3 өрх малчин өрхийн өвөлжөө зориулалттай эзэмшил газар байдаг. Д.Баасандаш (1.9 км), Б.Ганбат (2.8 км), П.Нямсүрэн (3.2 км) нарын өвөлжөөний газар хамгийн ойр байршдаг ба тухайн бууцыг улирлын чанартайгаар ашигладаг бөгөөд жил бүр ирж нутагладаггүй.

Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж буй нөлөөлөл тус өрхийн гишүүдийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд эрсдэл учруулах, малын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй нь хяналт шинжилгээний хөтөлбөр болон

бусад холбогдох баримтуудаар тогтоогдвол нүүлгэн шилжүүлэх ажлыг нөлөөлөлд өртөх эрсдэлтэй малчин өрх, Шинэжист сумын удирдлагатай хамтран зохион байгуулахаар төлөвлөсөн. Дээрх малчин өрхүүд нь тухайн бууцыг улирлын чанартайгаар ашигладаг бөгөөд энэ жил ирж нутаглаагүй.

Хүснэгт 14. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Баримтласан стандарт, аргачлал	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Барилга барих үйл ажиллагаанаас үүсэх дуу чимээ, тоосжилтоос ойролцоо нутаглаж буй малчин өрхийн гишүүдэд тавгүй байдал үүсгэж болзошгүй	Уурхайн үйл ажиллагаанаас үүсч буй дуу чимээ, тоосжилт нь ойролцоо өвөлжөөнүүдийн орчимд агаарын чанарын стандарт хэмжээнд байгаа эсэхийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн үр дүнгүүдэд үндэслэн тодорхойлсноор цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.	Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, 2021 он	Баянхөндий төслийн ил уурхай, барилга байгууламжууд барих талбайгаас баруун урагш 1.9-3.2 км зайд 3 өрх малчин өрхийн өвөлжөө зориулалттай эзэмшил газар байдаг. Малчин өрхүүд нь тухайн бууцыг улирлын чанартайгаар ашигладаг бөгөөд энэ онд ган, зудтай байсантай холбоотойгоор эзэмшлийн газартаа болон төслийн талбайн ойролцоо айлууд нутаглаагүй.	-

4.6 ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Баянхөндий төслийн талбайд ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор судалгаагаар илрээгүй. Гэвч төслийн газар шорооны ажлын явцад соёл өв олдхо магадлалтай. Хэрэв барилгын болон үйл ажиллагааны явцад соёлын өв илэрсэн олдсон тохиолдолд газар шорооны ажлын үйл ажиллагааг түр зогсоож дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүнд:

- Барилгын ажлын явцад өмнө нь судалж тогтоож чадаагүй палеонтологи болон археологийн үнэт олдвор илэрвэл илэрсэн даруйд ажлаа зогсоож, олдворын талаар сум/аймгийн Засаг даргад мэдэгдэнэ.
- Бүртгэсэн соёлын өв, түүхийн үнэт олдворын эргэн тойронд эрх бүхий байгууллагын зөвлөмжийн дагуу хамгаалалтын бүс байгуулах ба хөнөөл учруулж болзошгүй үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.
- Дурсгалт газар, үнэт зүйлс нь эрсдэлд орохоор байвал эрх бүхий байгууллага бүртгэгдсэн тэдгээр зүйлсийг нүүлгэн шилжүүлнэ.
- Чухал ач холбогдол бүхий түүх соёлын олдвор, үнэт зүйлс олдсон тохиолдолд зөөвөрлөнө. Ингэхдээ Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль, Засгийн газрын 2016

оны 52 дугаар тогтоолын хавсралт “Соёлын биет өвийг зөөж тээвэрлэх журам”-ыг баримтална.

- Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 30.4-т заасны дагуу олдворыг илрүүлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор сум, дүүргийн бүртгэл мэдээллийн санд заавал бүртгүүлнэ.

Хүснэгт 15. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Нөлөөлөлд өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Баримтласан стандарт, аргачлал	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Газар шорооны ажлын үед том оврын техник хэрэгслээр хөрс хуулах, суваг шуудуу ухах зэрэг ажил хийгдэх явцад өмнөх судалгааны явцад илрээгүй, хөрсөнд хадгалагдан үлдсэн байж болзошгүй археологи, палеонтологийн олдвор санамсаргүй байдлаар тохиолдож, нөлөөлөлд өртөх	Археологи, палентлогийн олдвор олдсон үед хэрэгжүүлэх зааварчилгааг туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдэд өгөх	"Эрдэнэ"-ийн бодлого журмын гарын авлага	Баянхөндий төслийн талбайд ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор судалгаагаар илрээгүй. Гэвч төслийн газар шорооны ажлын явцад соёл өв олох магадлалтай учраас үйл ажиллагааны явцад соёлын өв илэрсэн олдсон тохиолдолд авах зааварчилгааг боловсруулж, туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдийн ахлах ажилтнуудад танилцуулсан. Хавсралт 17. Археологи, палентлогийн олдвор олдсон үед хэрэгжүүлэх журам	-
	Олдвор илэрсэн тохиолдолд орон нутгийн захиргаа, мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэж, туслалцаа үзүүлэн хамтарч ажиллах	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 27.8	Хайгуулын өрөмдлөг, кэмпийн өргөтгөл, ургамал үржүүлгийн талбайд ямар нэг археологи палентлогийн олдвор олноогүй.	-

4.7 ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Компанийн эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагаа, харуул хамгаалалтын бодлого нь эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагаа, хамгаалалтын асуудалтай холбоотой эрсдлүүдийг үнэлж, бууруулах журам, зааварчилгаанд дэлгэрэнгүй заасан байдаг ба түүнтэй холбоотой хариуцлага, мониторинг, үнэлгээний зохицуулалтыг тодорхойлсон байдаг.

Төслийн талбай, оффисийн байр бүрд ажлын байран дахь эрүүл мэнд, эрүүл ахуйн арга хандлагыг хэвшүүлэн сахиулдаг. Мөн ажлын байр, талбай нь компанийн бодлого, эрх зүйн шаардлагыг хангаж буй эсэхийг тогтмол хянан шалгадаг. Осол эрсдэлийн үнэлгээ болон тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийг доорх хүснэгтэд харууллаа.

Хүснэгт 16. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Баримтласан стандарт, аргачлал	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (төгрөг)
Гал түймэр гарах	Гал унтраах дасгал сургууль тогтмол зохион байгуулах	4.00	Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 17.2.4.	Галын аюулгүй байдлын хамгаалалт, галын төрлүүд, галын бүрэлдэхүүн, галын хөнжил, хучилт, түүнийг хэрхэн зөв арга техникээр ашиглах талаар сургалтыг явуулж, сургалтад нийт давхардсан тоогоор 105 хүн хамрагдсан ба гал унтраах дадлага сургуулилалтыг 03 сарын 15, 05-р сарын 15, 08 сарын 15, 10 сарын 10-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан.	Үйл ажиллагааны зардал
	Бүх ажлын талбайд галын дохиолол, аюулын гарцын байрлалыг заасан самбар байрлуулах; галын дохиолол, гал унтраагуур, гал унтраах хоолойд зөвшөөрөгдсөн тэмдэг тавих	Бүх ажлын байранд	Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 17.2.3	Барих, бүтэц, өөрчлөх, түймрээс хамгаалах тоног төхөөрөмж суурилуулах,	Багор дэгээ 1ш Троссон гөвүүр 1ш Хүрз хумбан 2ш Жоотуу 1ш Шулуун лоом 1ш Конус хувин 8л 2ш Цүдгэр хөрөө 1ш Хадаасны лоом 1ш Жоотуутай сүх 1ш Элсний хайрцаг 1ш Галын хор 4кг 2ш Галын бүтээлэг 1.2x1.2м

			цахилгааны эх үүсвэрийн шугам сүлжээг шинэчлэхдээ эрх бүхий хуулийн этгээдээр галын аюулгүй байдлын магадлал хийлгэсэн зураг төслийг баримтлах	Гал унтраагуур шалгах хуудас Орос шланг Ф50/20 Орос муфьт Ф50/20 Гуулин хаалт /Ф51/мм Резбатай муфьт орос /Ф51/мм Энгийн хошуу /Ф51/ Хомут /Ф51/ Галын гидрантын хайрцаг 60x50x20 Галын хайрцаг 3 төрөл байршуулсан.	
	Галын дохиолол, гал унтраах хоолойг зохих газруудад байрлуулах	Бүх гэр, ажлын байранд		Төслийн талбай дахь бүх байгууламж, гэрүүдэд утаа мэдрэгч дохиолуудыг байрлуулсан. Дохиоллын ажиллагаа хэвийн эсэхийг сар бүр шалгаж, бүртгэл хөтөлдөг.	Үйл ажиллагааны зардал
	Гал унтраагуурыг зохих газруудад байрлуулах,	Бүх гэр, ажлын байранд		Хээрийн анги дахь бүх гэрүүд, байгууламжууд, ажлын талбар бүрт нийт 150 ширхэг галын хор байрлуулсан. Галын хорны үзлэг шалгалтыг сар бүр хийж, даралт унасан тохиолдолд дахин цэнэглүүлдэг.	Үйл ажиллагааны зардал
Хүний эрүүл мэнд муудах	Үндсэн болон гэрээт гүйцэтгэгчдийн ажилтнуудыг “Анхан шатны тусламж үзүүлэх сургалт”-нд хамруулах	Сургалт авсан ажилчдын тоо		Анхан шатны тусламж үзүүлэх сургалтын багц материалыг боловсруулж, 2022 оны туршид 33 сургалт зохион байгуулах төлөвлөгөө гарган, сургалтыг зохион байгуулсан. Төлөвлөгөөний дагуу долоо хоногийн бямба гараг бүрт сургалтыг зохион байгуулдаг. . Хавсралт 18. Анхны тусламж үзүүлэх сургалтын хуваарь	Үйл ажиллагааны зардал
	Үндсэн болон гэрээт гүйцэтгэгчдийн ажилтнуудыг урьдчилан сэргийлэх	Үзлэгт хамрагдсан ажилчдын тоо	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 3, 4 дүгээр бүлэг	Төсөлд шинээр орсон орон нутгийн ажилтнуудыг Баянхонгор аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт, Улаанбаатар хот болон бусад газраас орсон ажилтнуудыг Мэргэжлийн өвчин судлалын эмнэлэгт эрүүл мэндийн үзлэгт бүрэн хамруулсан. 2022 онд нийт 44 хүн шинээр ажилд орсон байна. Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардал

	эмнэлгийн үзлэгт хамруулах			аюулгүй ажиллагааг хангахын тулд Ковид 19-ээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор ПГУ болон түргэвчилсэн шинжилгээний ажлыг тогтмол зохион байгуулж ажиллаж байна. Гэрээт байгууллагуудын үйл ажиллагааг зохицуулах журмаар шинээр элсэн орох гэж буй гэрээт байгууллагуудад уг шаардлагыг тавин ажиллах ХАБЭА-н хариуцлагын гэрээнд уг заалтыг онцгойлон тусгах арга хэмжээг хэрэгжүүлдэг. Ажилд орохын өмнөх эрүүл мэндийн үзлэгүүдийг үндсэн болон гэрээт байгууллагын ажилчдаас авдаг бөгөөд уг үзлэгийн бүртгэл болон хуудсуудыг мэдээллийн дотоод санд байршуулж тодотголуудыг хийсээр байна.	
	Хүний эрүүл мэнд муудахад анхан шатны тусламж үзүүлэх, шаардлагатай бол тухайн нөхцөлд хамгийн тохиромжтой ойр газар руу нүүлгэн шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах эсвэл SOS-ийн тусламж дуудах	Шаардлагатай тохиолдолд	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 3, 4 дүгээр бүлэг	Баянхонгор аймгийн нэгдсэн эмнэлэгтэй байгуулсан гэрээний дагуу төслийн талбайд яаралтай тусламжийн эмч, эсвэл сувилагчыг байнгын байршуулан ажиллуулдаг бөгөөд эрүүл мэндийн яаралтай тусламж үзүүлэх цэг буюу өрөө тасалгаа бүхий байгууламжийг ашиглаж байгаа. Цаашлаад гэмтэж бэртсэн ажилтныг эрүүл мэндийн онцгой яаралтай тусламж авах зохицуулалтыг агаарын тээврийн үйлчилгээний Гео Сан ХХК-нтай хамтран ажиллах гэрээ байгуулах ажлыг зохион байгууллахаар ажиллаж байгаа. Энэ нь гэнэтийн осол тохиолдход яаралтай тусламжийг цаг алдалгүй авах зорилгын хүрээнд төлөвлөгдөж буй ажил билээ.	Үйл ажиллагааны зардал
Автомашинны осол гарах	Талбай дахь замын хөдөлгөөний дүрмийг мөрдөж ажиллах	-	"Эрдэнэ"-ийн бодлого журмын гарын авлага	Төслийн талбай дахь Замын хөдөлгөөний журмыг боловсруулан, журмыг мөрдлөг болгон замын хөдөлгөөнд оролцож байна.	-

	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрмийг мөрдөөгүй тохиолдолд авах арга хэмжээ, шийтгэлийг мөрдөж ажиллах	-	Замын хөдөлгөөний дүрэм Замын аюулгүй байдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 3 дугаар бүлэг	Төслийн талбай замын хөдөлгөөний аюулгүй ажиллагааны журамд хариуцлага тооцох механизмыг тусгасан.	-
	Тээврийн хэрэгсэл болон жолоочийн хариуцлагын даатгалд бүрэн хамрагдах	-	Замын аюулгүй байдлын тухай хууль	Байгууллагын үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэж буй тээврийн хэрэгслүүдийн даатгал тэдгээрийн жолооч нарын хариуцлагын болон албан журмын даатгалд хамрагдаж үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа.	Үйл ажиллагааны зардал
КОВИД-19 цар тахлын эрсдэл үүсэх	Ажлын бүх талбар, ажилчдын гүйцэтгэх үүрэг даалгавар, өртөж болзошгүй эрсдэлийн эх үүсвэрүүдийг харгалзан ажлын байранд КОВИД-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн ажиллах	1.00	Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль	Байгууллагын төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд КОВИД халдварт өвчний эсрэг үйл ажиллагааг зохион байгуулах түүний эсрэг арга хэмжээний журам боловсруулан мөрдлөгө болгон үйл ажиллагаагаа явуулсаар ирсэн ба засгийн газрын шийдвэр, эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмжийг даган биелүүлж ажилласаар байгаа билээ. Байгууллага төслийн талбайд ирж ажиллах үндсэн болон гэрээт бүхий л ажилтан албан хаагчдыг түргэвчилсэн шинэжилгээнд хамруулж байгаа ба энэхүү процесс одоог хүртэл хэрэгжсээр байна.	Үйл ажиллагааны зардал

Галын аюулгүй байдлын хамгаалалт, галын төрлүүд, галын бүрэлдэхүүн, галын хөнжил, хучилт, түүнийг хэрхэн зөв арга техникээр ашиглах талаар сургалтыг явуулж, сургалтад нийт давхардсан тоогоор 105 хүн хамрагдсан ба гал унтраах дадлага сургуулилалтыг 03 сарын 15, 05-р сарын 15, 08 сарын 15, 10 сарын 10-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан.

Зураг 38. Гал унтраах сургалт, дадлага

Бүх ажлын талбай, гэрүүдэд галын дохиолол, гал унтраагуур, аюулын гарцын байрлалыг заасан самбар байрлуулсан.

Зураг 39. Гал унтраах багаж, хэрэгсэл

Баянхонгор аймгийн нэгдсэн эмнэлэгтэй байгуулсан гэрээний дагуу төслийн талбайд яаралтай тусламжийн эмч, эсвэл сувилагчийг байнгын байршуулан ажиллуулдаг бөгөөд эрүүл мэндийн яаралтай тусламж үзүүлэх цэг буюу өрөө тасалгаа бүхий байгууламжийг ашиглаж байгаа. Төслийн талбайд ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтан нь Бямба

Хог хаягдлын сөрөг нөлөөлөл болон түүний хэмжээг бууруулахад 17 сая төгрөг зарцуулсан ба дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн. Эдгээрт:

- Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж, хуулийн шаардлагад нийцсэн хогийн цэгийг зонхилох салхины чиглэлийн доор байрлуулж, хог хаягдлыг түр хадгалдаг.

Зураг 41. Хог хаягдлыг түр хадгалах цэг

- Оффис, гэр, контейнер сууцуудад, гадна талбайн шаардлагатай байршлуудад хог ангилан хаях зориулалттай ногоон болон хар өнгийн хогийн савнууд, гал тогоонд хоолны үлдэгдэл, өндөгний хальс, хуванцар хаягдал хаях савнуудыг хангалттай хэмжээгээр байрлуулсан.

Зураг 42. Хог хаягдлыг түр хадгалах цэг

- Хог хаягдлыг зохистойгоор хаяж байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавьж ажлын байрны шалгалт тогтмол явуулж, ажилчдад заавар зөвлөмжийг тогтмол өгсөн. Мөн хээрийн ангийн ойр орчим, ажлын талбай бүрт хог хаягдлыг Ням гараг бүрт тогтмол цэвэрлэдэг.

Зураг 43. Хог хаягдлыг хэрхэн ангилан хаях талаарх сургалт

- Цугларсан хогийг сумын нэгдсэн хогийн цэгт тээвэрлэн нийлүүлсэн. Тайлант онд нийт 6 удаагийн тээвэрлэлтээр 5 тн хог хаягдлыг шилжүүлсэн.

ХОГ ХАЯГДАЛ ШИЛЖҮҮЛСЭН БАРИМТ

Огноо: *2022.09.07*

Хүлээн авагч байгууллагын нэр, хаяг:
Шинэжинст сумын тохижилт үйлчилгээний алба

Хог хаягдал тушаасан байгууллагын нэр, хаяг:
“Эрдэнэ Монгол” ХХК 89984224

№	Хог хаягдлын нэр	Тоо хэмжээ /кг/
1	Үнс	
2	Ахуйн хаягдал	<i>2тн</i>
3	Хоолны үлдэгдэл	<i>1тн</i>
	Бусад	

ТУШААСАН:
“ЭРДЭНЭ МОНГОЛ” ХХК-НИЙ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН *Н.О.Г.* П.ӨЛЗИЙ-УНДРАХ
ХҮЛЭЭН АВСАН:
ШИНЭЖИНСТ СУМЫН ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ АЛБАНЫ
ДАРГА *О.ЧОЙЖИЛСҮРЭН*

Зураг 44. Хог хаягдлын нийлүүлэлт

- Кемпийн гадна талын нүхэн жорлонг буулгаж, хаягдлыг хөрсөнд шингэхээс сэргийлэх зорилгоор танк суурьлуулж, эко жорлон байгуулсан.

Зураг 45. Нүхэн жорлонгийн шинэчлэл

- Хээрийн ангийн ариутгал, халдваргүйтлийг 14 хоног тутам хийдэг ба хог хаягдлын цэгийг хог ачсны дараа тухай бүрт ариутгаж байна. Урьдчилан сэргийлэлт, шавжгүйтэл, мэрэгчгүйтэйл ариутгал халдваргүйжүүлэлтийг Баянхонгор аймгийн Бурхант эх ХХК-аар 05 сарын 29-30-ны өдрүүдэд хийлгэсэн.

14 хоног тутмын ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийсэн тайлан
Weekly Disinfection Report

Халдваргүйжүүлэлт хийсэн өдөр (Date of Disinfection)	Халдваргүйжүүлэлт ашигласан бодис (Type of chemicals)	Халдваргүйжүүлэлт хийсэн байршил (Location)	Халдваргүйжүүлэлт хийсэн ажилтны нэр (Person responsible)	Хянасан нөмрөл менежер (Manager who checked)	Хавсралт
2022.09.26	Ариун, Жавелин (Alpin, Sanitizer Javein)	Нийтийн ариун цэврийн өрөө	Б.Сугар-Эрдэнэ	Б.Болдбат	Зураг хавсаргав

Компаний нийтийн зориулалтын бусад 14 хоног тутам ариутгал хийгдэж байна. Мөн хаалганы барилд, нийтийн ариун цэврийн өрөөний барилд, угсаатнуурын холигч, бохионы даралт гэмт хүний гар байнга хурч байдаг хэсгүүдэд өдөрт 2-3 удаа ариутгалын бодисоор ариутгаж байна.

Зураг 46. Ариутгал халдваргүйжүүлэлт

- Эмнэлгийн хог хаягдлыг зориулалтын битүүмжлэлтэй саванд нарны тусгалаас сэргийлэн, битүүмжлэн хадгалж, Шинэжинст сумын хүн эмнэлэгт 19.7кг халдвартай, 3.1кг хурц үзүүртэй, иртэй хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн.

Хог ачинг тээвэрлэсэн Он сар өдөр	Халдвартай хог хаягдал /кг-аар/	Хурц үзүүртэй иртэй хог хаягдал /кг-аар/	Эмтэг хог хаягдал /кг-аар/	Эмийн болон эсэд хортой хог хаягдал /кг-аар/	Химийн хог хаягдал /кг-аар/	Цацраг идэвхит хог хаягдал	Хүлээлгэн өгсөн хүний гарын үсэг	Хүлээн авсан хүний гарын үсэг
2022.02.02	14.9kg	18kg-100%	-	-	-	-	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
2022.4.22	7kg	-	-	-	-	-	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
2022.8.22	3.8kg	8kg	-	-	-	-	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
2022.9.20	7kg	-	-	-	-	-	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>
2022.10.20	-	-	-	-	-	-	<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>

Зураг 47. Эмнэлгийн хог хаягдал

- Орон нутагт жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилгоор хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах аж ахуйн нэгжийг байгуулах, сумын хог хаягдлын менежментийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллахаар төлөвлөж, аж ахуйн нэгжүүдтэй холбогдох, төсөл боловсруулах ажлуудыг эхлүүлээд байна.

Хүснэгт 17. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хаягдлын эх үүсвэр	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Баримтлах стандарт, аргачлал	Тоо хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
Уурхайн тосгон, оффис, аж ахуйн барилга	Ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдал	Ахуйн болон барилгын хаягдал түр хадгалах цэгийг бэлдэх	Хог хаягдлын тухай хууль 2017 он; МУЗГ-ын 2018 оны 116 дугаар тогтоол, БОАЖС-ын 2018 оны "Аргачилсан заавар батлах тухай" А/445 тушаал	1	Хээрийн ангийн үйл ажиллагаанаас гарч байгаа хогийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны “Тавигдах шаардлага батлах тухай” А/443, “Аргачилсан заавар батлах тухай” А/445 тушаалуудын дагуу байгуулж, журмын шаардлагыг хангасан түр хадгалах цэгт хуримтлуулж байна. Энэхүү түр хуримтлуулах цэг кэмпээс зүүн урд зүгт буюу салхины зонхилох чиглэлийн доор 300м зайтай ба хог хаягдлыг хийсгэхгүй байхаар битүү тагтай ба хог ачих тээврийн хэрэгсэл ухран орж хогийг авдаг. Хогийн цэг нь гадуураа хашаатай ба хаягжуулсан, үерийн хамгаалалтын далантай.	Үйл ажиллагааны зардал
		Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан хаях сургалтыг зохион байгуулах	Хог хаягдлын тухай хууль 2017. “Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт”	Уурхайн талбайд ажиллахаар анх удаа ирж буй ажиллагсад болон зочдод ажил эхлүүлэхээс өмнө сургалтыг тогтмол хийх	Даваа гараг бүрийн өглөөний уулзалт дээр хог хаягдлыг зориулалтын саванд ангилан, эзэлхүүнийг багасган хаяхыг сануулдаг ба хээрийн ангийн ерөнхий зааварчилгаанд эх үүсвэр дээр нь ангилах хаяхыг тусгасан байдаг. Мөн ээлж солилцох бүрт ахлах ажилтанд хог хаягдлыг ангилан хаях талаар зааварчилгааг өгдөг. Хээрийн анги дотор хуванцар болон пластик хог хаягдлыг хаях ногоон өнгийн 7ш, бусад хог хаягдлыг хаях саарал өнгийн 9, гэрүүдэд 20л багтаамжтай сав 2ш, байгууламжуудад 50л багтаамжтай 2ш хогийн савыг байршуулсан. Мөн нөөцөд хогийн савыг хангалттай хэмжээгээр худалдан авсан.	6,640.0
		Ялгаруулж буй хог хаягдлыг	Хог хаягдлын тухай хууль 2017.	Гаргасан хог хаягдлын хэмжээгээр	Хог хаягдлыг органик, органик биш, дахин ашиглагдах гэж ангилан өдөр бүр бүртгэдэг. Хээрийн ангийн оршин суугчдын тооноос хамааран хоногт дунджаар 2 кг	-

Ахуйн гаралтай шингэн хаягдал	өдөр бүр ангилан бүртгэх			органик, 6.5 кг органик биш, 4.5 кг дахин ашиглагдах хог хаягдал гардаг. Энэ онд нийт 549.8 кг органик, 1713.8 кг органик биш, 957.3 кг дахин ашиглагдах, 1187.3 кг үнсний хаягдал гарсан.	
	Хог хаягдлыг ангилан зөвшөөрөгдсөн цэгт түр хадгалах	Шинэжинст сумын Тохижилт үйлчилгээний албатай байгуулсан гэрээ	Гаргасан хог хаягдлын хэмжээгээр	Шинэжинст сумын Тохижилт үйлчилгээний албатай “Хог хаягдлын талаар хамтран ажиллах гэрээ”-г 2021.11.16-нд байгуулсан. Хог хаягдлыг энгийн, хуванцар, аюултай хог хаягдал гэж ангилан түр хуримтлуулах цэгт хадгалж байна. Хог хаягдлыг 10-14 хоногт 1 удаа сумын төвийн нэгдсэн хогийн цэгт нийлүүлэхээр тээвэрлүүлдэг.	6,250.0
	Бохирын септик систем суурьлуулах	Усны тухай хууль, MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин, усны чанар, хаягдал ус. Техникийн ерөнхий шаардлага	1	Баянхөндий кемпийн бохирын схемийг боловсруулсан, 2023 онд барилгын ажил эхлэхээс өмнө кемпийн хүчин чадалд тохируулан септик танк суурьлуулах ажлыг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна. Кемпийн гадна орон нутгийн иргэд болон харуул хамгаалалтын ажилтнуудад зориулсан нүхэн жорлонг буулгаж эко жорлон байгуулсан.	4.050.0
Бохир ус цэвэршүүлэх байгууламж барьж, ашиглалтад оруулах	Усны тухай хууль, MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин, усны чанар, хаягдал ус. Техникийн ерөнхий шаардлага	1	Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн зураг, төсөл батлагдсан, барилгын ажил эхлэхээр хамгийн түрүүнд цэвэршүүлэх байгууламжийг барихаар төлөвлөж байна. Хавсралт 19. Баянхөндий төслийн бохирын ерөнхий схем	-	

		Усыг хэмнэлттэй хэрэглэх талаар сургалт зохион байгуулах	-	Уурхайн талбайд ажиллахаар анх удаа ирж буй ажиллагсад болон зочдод ажил эхлүүлэхээс өмнө сургалтыг тогтмол хийх	Усны нөөцийг хэмнэлттэй ашиглах талаар хээрийн ангийн ерөнхий зааварчилгаанд тусгасан ба ариун цэврийн өрөөнүүдэд 3 төрлийн бш зөвлөмжүүдийг байршуулсан.	-
Барилгууд, уурхайн агуулах	Барилгын хог хаягдал	Хог хаягдлыг түр хадгалах цэгт нийлүүлэх	Хог хаягдлын тухай хууль, Шинэжинст сумын Тохижилт үйлчилгээний албатай байгуулсан гэрээ	-	Барилгын ажил хойшлогдсон тул 2022 онд барилгын хог хаягдал гараагүй. Барилгын хог хаягдлыг тусгай зөвшөөрөлтэй орон нутгийн ААН-ийг чадавхижуулж, хамтран ажиллах бэлтгэл хийгдэж байна.	Үйл ажиллагааны зардал
Эмнэлэг	Аюултай хог хаягдал	Хог хаягдлыг бүртгэх	Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны А/505 тушаал, Шинэжинст сумын Хүн эмнэлэгтэй байгуулсан хог хаягдал	Гаргасан хог хаягдлын хэмжээгээр	Төслийн анхны тусламжийн цэгээс гарсан эмнэлэгийн хог хаягдлыг Эрүүл мэндийн сайдын 2011 оны 158 тоот “Эрүүл мэндийн байгууллагын хог хаягдлыг ангилан ялгах, цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, халдваргүйтгэх, устгах заавар батлах тухай” тушаалын дагуу хог хаягдал үүсэх бүрт бүртгэдэг.	-

			нийлүүлэх гэрээ 2021			
		Эмнэлгийн аюултай хог хаягдлыг зааврын дагуу хадгалан, Шинэжинст сумын эмнэлэгт нийлүүлэх	-	Сумын эмнэлэгт нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Эмнэлгийн хог хаягдлыг зориулалтын битүүмжлэлтэй саванд нарны тусгалаас сэргийлэн, битүүмжлэн хадгалж, Шинэжинст сумын хүн эмнэлэгт 19.7 кг, халдвартай, 3.1 кг хурц үзүүртэй, иртэй хог хаягдлыг хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн.	Үйл ажиллагааны зардал
Засварын цэг	Аюултай хог хаягдал	Хог хаягдлыг бүртгэх	Хог хаягдлын тухай хуулийн 5-р бүлэг 23-р зүйл	Гаргасан хог хаягдлын хэмжээгээр	Барилгын ажил хойшлогдсонтой холбоотойгоор засварын цэг байгуулах ажил хийгдээгүй. хог хаягдал ангилах, цуглуулах, шилжүүлэх журмын хавсралтаар Аюултай хог хаягдлыг бүртгэх маягтыг боловсруулсан.	-
		Шингэн тосны хаягдлыг зориулалтын саванд хадгалан, дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх		Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Хээрийн ангид техникийн засвар үйлчилгээ хийгддэггүй, хээрийн ангид очихоос өмнө шаардлагатай засвар үйлчилгээг хийсэн байхыг туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдээс шаарддаг. Тиймээс шингэн тосны хаягдал гараагүй. Хавсралт 20. Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, шилжүүлэх, тээвэрлэх журам	-
		Ашиглалт дууссан эд ангийг зориулалтын цэгт хадгалан хаягдал төмрийг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Хог хаягдлын тухай хууль 2017.	Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Засварын цэгийн барилгын ажил хойшлогдсон тул хаягдал төмөр гараагүй.	-

		Тосоор бохирдсон арчих материал зэрэг аюултай хог хаягдлыг зориулалтын цэгт хадгалах	Хог хаягдлын тухай хууль 2017.	Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Хээрийн ангид техникийн засвар үйлчилгээ хийгдэггүй, хээрийн ангид очихоос өмнө шаардлагатай засвар үйлчилгээг хийсэн байхыг туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдээс шаарддаг. Тиймээс тосоор бохирдсон арчих материалын хаягдал гараагүй.	-
		Аюултай хог хаягдлыг тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжээр тээвэрлүүлэн, нийлүүлэх	Хог хаягдлын тухай хууль 2017.	Нийлүүлсэн хог хаягдлын хэмжээгээр	Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх тусгай зөвшөөрөлтэй Хай би ойл ХХК-тай “Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ”-г 2022 оны 07 сарын 01-нд байгуулсан. Хээрийн ангийн, хайгуулын үйл ажиллагаанаас аюултай хог хаягдал ялгараагүй. Хавсралт 21. Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ	-
Хаягдлын мэдээллийн сан хөтлөх, ажиллагсад хаягдлын менежментийн сургалт зохион байгуулах				2 удаа	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны “”Маягт батлах тухай” А/444 тушаалын дагуу энгийн болон аюултай хог хаягдал үүсгэгчээр бүртгүүлсэн. Хаягдлын мэдээллийн санг үүсгэн хөтөлж байгаа ба хаягдлын менежментийн талаарх сургалтыг хээрийн ангийн бүх оршин суугчдад 06 сарын 22 болон 08 сарын 07-ны өдрүүдэд зохион байгуулсан. Хавсралт 22. Хог хаягдлын журмын сургалтын материалыг хавсаргав.	Үйл ажиллагааны зардал

4.9 ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд зааснаар “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийг хэрэгжүүлэхдээ тухайн дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, дүйцүүлэн хамгаалах, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх зорилгоор байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэг төсөл хэрэгжүүлэгч “Эрдэнэ Монгол” ХХК хүлээсэн. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэх бөгөөд орчны

хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төслийн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны төлөв байдалд үзүүлж байгаа өөрчлөлтийг хянах, шинжилгээ хийх, үр дүнг тайлагнах, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэлбэр, шаардагдах хөрөнгө, зардал, хугацааг тодорхойлон тусгахаар хуульчлагдсан байдаг.

Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журмын 5.4, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.7 заалтыг удирдлага болгон төслийг хэрэгжүүлэх явцад “Эрдэнэ Монгол” ХХК-аас байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ болон байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор зайлшгүй хянаж байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь, баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон байгалийн бүрдэл тус бүрээр орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)-т тусгагдсан. Баянхөндий төслийн 2022 онд хэрэгжүүлэх ОХШХ-ийг хэрэгжүүлэхэд 59.7 сая төгрөг зарцуулсан.

Хүснэгт 18. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хяналтын цэгийн байршил	Давтамжийн тоо	Баримтласан стандарт, аргачлал	Хэрэгжилт	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
ГАЗРЫН ГАДАРГА, ХЭВЛИЙ					
Байгаль орчны аудит хийлгэх	Уурхайн талбай	1	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 10 ¹ заалт. 1995 он	Байгаль орчны хууль тогтоомжийн нийцлийн аудитыг Энвайроментал комплайнц ХХК-аар 04 дүгээр сард гүйцэтгүүлсэн. Энэхүү аудитын дүгнэлтээр кемпийн гадна байгаа нүхэн жорлонг солих, экологийн паспортыг хөтлөх арга хэмжээг зөвлөмж болгосны дагуу эдгээр ажлуудыг хэрэгжүүлж ажилласан.	49,962.0
Хөрсний чанар - Хими, физикийн ерөнхий үзүүлэлтүүд	Уурхайн барилга байгууламжуудын талбайн орчимд	6 цэг	MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсны дагуу хөрсний өнгөн хэсэг дэх хүнд металлын агууламжийг тодорхойлох дээжийг 6 цэгээс шинжилгээг авч Ханлаб лабораторид төлөвлөгөөний дагуу 3 удаа хийлгэсэн, Хөрсний дээжинд хийлгэсэн шинжилгээний дүнгээр зарим хүнцлийн агууламж стандартаас давсан үзүүлэлттэй байна. Хавсралт 23. Хөрсний шинжилгээний хариу	0,600.0
Ялзмагийн агууламж (%), урвалын орчин (рН), карбонат (CaCo3), шингээгдсэн	Уурхайн барилга байгууламжуудын талбайн орчимд	4 цэг	Хөрс. Дээж авах, савлах, тэвэрлэх, хадгалах журам MNS 2305:1994	Одоогийн байдлаар хөрсөн дэх ялзмагийн агууламжийг тодорхойлох шинжилгээг Инженер геодези ХХК-ийн лаборатори хийж байгаа ба тус лабораторитой холбогдоход ялзмагийг тодорхойлох	Үйл ажиллагааны зардал

сууриуд (Ca ²⁺ , Mg ²⁺), хөрсний шим тэжээлийн элементүүд болох азот (N), фосфор (P), кали (K), давсжилт буюу цахилгаан дамжуулах чадвар (EC2.5 dS/m)				шинжилгээ хийхгүй байгаа гэсэн хариу өгсөн. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсны дагуу хөрсний өнгөн хэсэг дэх хүнд металлын агууламжийг тодорхойлох дээжийг 6 цэгээс шинжилгээг авч Ханлаб лабораторид төлөвлөгөөний дагуу 3 удаа хийлгэсэн, Хөрсний дээжинд хийлгэсэн шинжилгээний дүнгээр зарим хүнцлийн агууламж стандартаас давсан үзүүлэлттэй байна.	
УУР АМЬСГАЛ					
Цаг уур (агаарын хэм, салхины хурд, чиглэл, харьцангуй чийгшил, даралт, бороо цас, ууршилт, нарны цацрагжилт)	Төслийн талбай	Тогтмол	Цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний заавар ШЗ.П.01.03.2014 (Цаг уурын ажиглалт, хэмжлийн технологийн заавар XIV дэвтэр. Монгол улсын засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Цаг уур орчны шинжилгээний газар)	Төслийн талбайд суурьлуулсан агаар дахь тоосонцорыг хэмжих 2 багажаар PM 2.5 болон PM 10 тоосонцорыг 24 цагийн турш тасралтгүй хэмжиж байна. Цаг уур, орчны шинжилгээний газраас 1980.01.01-ээс 2022.04.30-ыг дуусталх агаарын температур, хур тунадасны мэдээг Эхийн гол, Жинст станцын мэдээг авсан.	Үйл ажиллагааны зардал
Шатахууны хэрэглээг бүртгэх	Тээрийн хэрэгслүүд	Сард 1 удаа	MNS ISO 14064-1-2015. Хүлэмжийн хий – Нэгдүгээр хэсэг - Байгууллагын түвшинд хүлэмжийн хийн ялгарал ба шингээлтийг тооцоолох, тайлагнах тухай зааварчилсан удирдамж	Төслийн үйл ажиллагаанд тайлант онд нийт 11.6тн шатахуун, 72.3тн дизель түлш хэрэглэсэн	-
Нүүрсний хэрэглээг бүртгэх	Түр кэмп	Сард 1 удаа		Хээрийн ангийн гэрүүдийг нүүрсээр галлан халаадаг, 2748 кг нүүрс ашигласан.	Үйл ажиллагааны зардал

АГААРЫН ЧАНАРЫН ХЯНАЛТ					
Суурин станцаар: Орчны агаар дахь зарим хийнүүд /SO ₂ , NO ₂ /	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн зүүн урд, хойд зах	Тогтмол	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага	Pro Rae II багажийг завсар хийх, дахин тохируулахаар Канад улс руу явуулсан. Хэвийн ажилладаг блосны дараа хэмжилтийг хийх болно.	Үйл ажиллагааны зардал
Суурин станцаар: Агаар дахь том болон жижиг ширхэглэгт тоосонцор		Тогтмол			Dust track TSU багажаар PM 2.5 болон PM 10 тоосонцорыг 24 цагийн турш тасралтгүй хэмжиж байна.
Нөлөөллийн бүсэд айл өвөлжих тохиолдолд айлын ойр орчимд дуу шуугиан, агаар дахь тоосонцорыг хэмжих	Айлын өвөлжөөний орчим	Сард 1 удаа	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага	Төслийн талбайн ойр орчимд 2022 онд нутгийн айл өрх нутаглаагүй.	-
ГАЗРЫН ДООРХ УС					
Нутгийн иргэдийн хамтын оролцоотой мониторингийн хөтөлбөр хэрэгжүүлж эхлэх	Гүн заг, Майхан хүрэн, Хүрэн цав, Өргөө, Босго, Хоолой худаг	Улиралд 1 удаа	Санал, гомдол шийдвэрлэх механизм	Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон Шинэжинст сумын Т.Алтангэрэл, Баян-Өндөр сумын Ш.Цогбадрах нартай ярилцан хэмжилт хийх худгийн тоог нэмэгдүүлж, оролцох иргэдийн хуваарийг гаргасан. Бямба гараг бүрт Шинэжинст сумын Майхан хүрэн урд, хойд, Гүн заг, Сухайн худаг, Гашуун худаг, Хөвт хүрэн, Хүрэн цавын худгуудад, Ням гараг бүрт Баян-Өндөр сумын Өргөө, Босго, Таван худгийн дээд, доод, Холбоо хүрэн, Их, жижиг арын ус, Захын хөх, Үзүүр хар, Гүндалай, Гурван худгийн дээд, доод худгуудад усны түвшний хэмжилт хийж байхаар тохиролцсон. Шинэжинст сумын иргэн Т.Алтангэрэлтэй 09 сарын 24, Баян-Өндөр сумын иргэн Ш.Цогбадрахтай 10 сарын 12-ны өдрүүдэд худгийн усны түвшний хэмжилтийг хийсэн ба бусад товлосон хугацаанд малчид хувийн ажилтай байсан тул хэмжилтэд оролцож чадаагүй.	1,056.0

Усны чанарын шинжилгээ	Гүн заг, Майхан хүрэн, Хүрэн цав худгууд	2022 оны II, IV улиралд	MNS 0900:2018 Хүрээлэн байгаа орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойролцоох худгуудын усны чанарын шинжилгээг улирал бүрийн сүүлийн саруудад Ханлаб лабораторид хийлгэж байна. Шинжилгээний хариугаар Гүн заг худаг ундны усны стандартын шаардлага хангаж байгаа бол бусад худгууд усны хатуулаг стандартаас 2-3 дахин өндөр ундны усанд хэрэглэхэд тохиромжгүй гэсэн дүгнэлт гарсан. Хавсралт 24. Гүн загийн худгийн усны шинжилгээний хариу	1,056.0
	Кэмпийн болон үйлдвэрийн ус хангамжийн худгууд	Улиралд 1 удаа	MNS 0900:2018 Хүрээлэн байгаа орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ	Хээрийн ангийн ахуйн хэрэглээний усанд усны чанарын шинжилгээг улирал бүрийн сүүлийн саруудад Ханлаб лабораторид шинжилгээ хийлгэж байна. Шинжилгээний дүнгээр натри, кальци, хлор, сульфат, хатуулаг, усанд ууссан бодис, стронци зэрэг элементүүд зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давсан. Хавсралт 25. Майхан хүрэнгийн худгийн усны шинжилгээний хариу	-
Усны түвшний хэмжилт	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойролцоох худгууд	14 хоногт 1 удаа	"Эрдэнэ"-ийн бодлого журмын гарын авлага	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойролцоох 7 худгийн усны түвшний хэмжилтийг Бямба гараг бүрт хийдэг. Хавсралт 26. Малчдын худгийн усны түвшний хэмжилт	1,499.0
УРГАМЛАН НӨМРӨГ					
10x10 м талбай дахь ургамлын зүйлийн бүрдэл, ургамлын тусгаг бүрхэц, арви, 1x1 м талбайгаас газрын дээрх биомасс авах	Шар хотир-Пржевалскийн зээргэнэ – Регелийн шар модот, Жижиг сийрэг заг – Шар хотир – Пржевалскийн зээргэнэт болон Шар хотир – Пржевалскийн	1 удаа	Тухайн бүлгэмдэлд ургаж буй ургамлын зүйлийн баялагийг тодорхойлох; Ургамлын зүйлүүдийн (элбэгшил-abundace) арвийг Drude’s scale-ээр үнэлэх; 10x10 м талбайн ургамал, хагд,	БОМТ-д заасны дагуу нийт 9 цэгт ургамлын хээрийн судалгаа хийсэн. Ил уурхайн ус шавхалтаас түвшин буурах 850 м-ийн радиуст 1 цэгт радиусаас гадна 1 цэгт энэ хоёр цэгт чийг дутсан маш хуурай, ургамлан бүрхэц 10x10м талбай дахь ургамлын зүйл багатай бүрхэц 30% шар хотир зүүн гарын бударгана сор2. Био масс авсан худгуудын ойролцоох 2 цэгт чийг муу биш, 10x10м талбай дахь ургамлын бүрхэц 30% 1x1м талбайд 40% сухай зүүн гарын бударгана /бутаргана/ сийрэг загтай сор2.	1,000.0

	зээргэнэт бүлгэмдлүүд, Сийрэг заг-Пржевальскийн зээргэнэ-Сухайт болон Сийрэг заг-Шар хотир-Пржевальскийн зээргэнэт бүлгэмдэлд		халцгай газар гэх мэт газрын бүрхцийг Браун-Бланке-ийн аргаар нүдэн баримжаагаар үнэлэх; 1x1 м талбай байгуулан ургамлын газрын дээрх биомассын дээж авч, ургамлын бүрхцийг (Раменский, 1938) үнэлэх; 2019 оны ургамлан нөмрөгийн хээрийн судалгааны үр дүн	Кемпээс 7км зам дагуу 2 цэгт доройтоогүй чийг дутсан хуурай 10x10м-д ургамлан бүрхэц 10% 1x1м-д 10% шар хотир, зүүн гарын бударгана байсан, кемпээс Шинэжинст сумын төв орох зам дагуу 3 цэгт 10x10м ургамлан бүрхэц 40%, 1x1м ургамлан бүрхэц 40% заг, зүүн гарын бударгана сор1-байна.	
Ургамалд тоосжилтоос үзүүлж буй нөлөөг биомасс, навчны талбайн индексээр (leaf area index) эсвэл ургамлын физиологийн аргаар тодорхойлох	Уурхайн дотоод, гадаад тээврийн зам дагуу, салхины дээд болон доод талд	1.00	Баянхөндий төслийн БОННУ, БОМТ 2021-2025	Хур тунадас бараг ороогүй, гантай байсан учраас ургамал тоосжилттой харагдна.	Үйл ажиллагааны зардал
Талбай дахь ургамлуудыг бүртгэх	Газар хөндөх зөвшөөрөл олгох бүрт	Зөвшөөрөл хүсэх бүрт	Ургамалын бичиглэл хийх аргачлал	Төслийн БОННУ-д заасны дагуу төслийн талбайд ургамалын бичиглэлийн хээрийн судалгааг 2022 оны 08 сард хийсэн. Хавсралт 27. Ургамалын хээрийн бичиглэлийн судалгааны дүн	Үйл ажиллагааны зардал
Нутгийн иргэд, байгаль хамгаалагчтай хамтран ургамлын бичиглэл хийх	Сонгогдсон талбайд	2.00	Санал, гомдол шийдвэрлэх механизм	Төслийн БОННУ-д заасны дагуу төслийн талбайд ургамалын бичиглэлийн хээрийн судалгааг 2022 оны 08 сард хийсэн. Судалгааны хүрээнд Хүрэн цавын худгийн орчимд 2 цэг дээр Уртын гол багийн 2 иргэн оролцсон.	Үйл ажиллагааны зардал

				Хавсралт 27. Ургамалын хээрийн бичглэлийн судалгааны дүн	
АМЬТНЫ АЙМАГ					
Төслийн талбайд тохиолдох мөлхөгч, шувуу, хөхтний зүйлийн бүрдэл, тохиолдсон бодгалийн тоо, байршил	Уурхайн талбайд	2.00	Баянхөндий төслийн БОННУ, БОМТ 2021-2025	Төслийн талбай дотор болон ойр орчимд, худгуудын усны түвшний хэмжилт хийх замд амьтан харагдах бүрт бүртгэдэг, 2022 онд мөлхөгч 2 зүйл, шувуу 24 зүйл, хөхтөн 3 зүйл ажиглагдсан. Хавсралт 13. Амьтны бүртгэлийг хавсаргав.	-
Жороо тоодог (Chlamydotis undulata)-ийн тоо толгой, нягшилыг үнэлэх. голлох амьдрах орчныг тодорхойлох. Энэ зүйл шувууг гөрөөлөгч амьтан болох үнэг, хярсны нягтшил, харьцангуй элбэгшлийг үнэлэх, мөн цаашид явуулах хяналт шинжилгээний талбай, замналыг тодорхойлох.	Төслийн талбайгаас 20 км радиус дотор хатуу хайрган хөрс бүхий Заг, зээргэнэ, хармаг, хотир, бүйлс, орог тэсэг, бударганат бүлгэмдэлд	2.00	Монгол орны шувууны Улаанданс, 2011 болон шувуу судлаачдын судалгааны бүтээл	Улаан хайгуулын талбайд үнэг 1 бодгаль бүртгэсэн. Жороо тоодог бүртгэгдсэн газарт ажиглалтыг 06, 10 саруудад хийсэн, бүртгэгдээгүй. Жороо тоодог тэмдэглэгдсэн газрын эргэн тойронд 100 гаран км ажиглалт хийсэн. Энэ онд бүртгэгдээгүй ч гэсэн дараагийн жилүүдэд үргэлжлүүлэн ажиглалт хийнэ.	-
Хар сүүлтийн тоо толгой, нягтшлыг үнэлж, нүүдэл, шилжилт хөдөлгөөнийг хөдөлгөөнийг сансрын дамжуулагчтай хүзүүвч ашиглан судлах	Төслийн талбай, түүний орчмын тохиолдож болох амьдрах орчин	Жилийн турш	Баянхөндий төслийн БОННУ, БОМТ 2021-2025	Хар сүүлтийг бүртгэж байгаа, хүзүүвч зүүх ажлыг төслийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор хойшлуулсан. Мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх, тандан судалгааны үр дүнд үндэслэн хийнэ.	-

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн MV-021444 дугаартай “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

Тусгай зөвшөөрлийн талбайн ойр орчмын амьтныг бүртгэх	Амьтан таарах бүрд	Амьтан таарах бүрд	Ажиглалтын арга	Төслийн талбай дотор болон ойр орчимд, худгуудын усны түвшний хэмжилт хийх замд амьтан харагдах бүрт бүртгэдэг, 2022 онд 30 зүйлийн амьтан 103 удаа ажиглагдсан.	Үйл ажиллагааны зардал
Нутгийн иргэд, байгаль хамгаалагчтай хамтран амьтан бүртгэх	Сонгогдсон цэгт	2.00	Санал, гомдол шийдвэрлэх механизм	Хар сүүлтийн тархац, байршлын талаар нутгийнхантай мэдээлэл солилцдог. Хамтын оролцоотой мониторинг хөтөлбөрийг худгийн усны төвшин хэмжих ажилд хэрэгжүүлж эхэлсэн ба цаашид амьтны ажиглалтаар өргөжүүлэхээр хэлэлцэж байна.	1,000.0

4.10 АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь 2022 оны 10 дугаар сарын 15-ны байдлаар төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллагуудын нийт 5 удаагийн төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтад хамрагдсан. Шалгалтуудын үр дүнгээр торгууль, шийтгэвэр, албан шаардлага аваагүй.

Хүснэгт 19. Хяналт шалгалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

Д/д	Шалгагч	Шалгагдсан огноо	Шалгалтын дүгнэлт, зөвлөмж, зөрчил	Зөвлөмжийн дагуу хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын БОУАХ, УУХҮЯ-ны Уул уурхайн бодлогын газар, АМГТГ, Усны газар, Баянхонгор аймгийн МХГ, иргэн Э.Дагвасамбуу, н.Чогсом	2022.04.07-04.13	Хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэн ажиллаж байна гэж үзсэн бөгөөд ажлын хэсгээс гаргасан санал дүгнэлт болон орон нутгийн иргэдээс тавьж буй шаардлагыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллах нь зүйтэй. Усны чиглэлээр дүгнэлт гаргах, зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх үүрэг бүхий шинжээчийн баг томилон ажиллуулах шаардлагатай. Заган ойн давхцалтай байгааг аймгийн ой зохион байгуулалт хийгдсний дараа хуульд нийцүүлэх. БОННУ-г шүүхийн шийдвэр гарсны дараа холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх. Хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжийг хариуцлагагүй уул уурхай эрхлэгчтэй ижил байдлаар хандаж эсэргүүцэж байгаад иргэдэд чиглэсэн тодорхой ажлуудыг зохион байгуулах.	Усны газрын даргын 2022.04.22-ны “Шинжээч томилох тухай” тушаалын дагуу Усны нөөцийн хэлтсийн дарга Я.Болдбаатараар ахлуулсан ажлын хэсэг газар дээр нь шалгалт хийсэн. Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрийн А/561 тоот захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсгийн Ус, Ойн шалгалтын хэсэг 09 сарын 14,15-ны өдрүүдэд талбай дээр шалгалт хийж, заган ойн байгаа талбайд мэргэжлийн байгууллагаар дүгнэлт гаргуулах нь зүйтэй гэж үзсэн.
2	Усны газар	2022.04.22	Ажлын даалгаврын дагуу хээрийн судалгааны ажлыг чанартай сайн гүйцэтгэж байна. Судалгааны ажлын явцад судалгааны талбайн орчмын нутгийн иргэдийн худгуудад усны түвшин буурах нөхцөл үүсээгүй, 2021 онд өрөмдсөн	Орон нутгийн иргэдийн эсэргүүцлийн улмаас газрын доорх усны эх үүсвэрийн хайгуул судалгааны ажлын гүйцэтгэл хойшлогдсон. Хайгуул судалгааны ажил

			цооногуудын байршлын сонголтыг оновчтой байрлуулаагүй, бүрэн автомат багаж суурилуулан ГДУ-ны хяналт шинжилгээний сүлжээнд холбох. ГДУ-ны судалгааны ажлыг үргэлжлүүлэн усны ордыг нарийвчлан судлах, үр дүнг сумын БОХУБ, СГЗ-нд гаргаж өгч, нутгийн иргэдэд мэдээлэх шаардлагатай.	үргэлжлэн явагдаж байна.
3	Шинэжинст сумын БОХУБ	2022.04.27	Хог хаягдлын тал дээр сумын менежмент дээр суурилж тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч ААНБ-ын хог хаягдлыг зайлуулах, булшлах, хог хаягдлын цэгийн асуудлыг шийдэж хариу өгье.	Одоогоор хариу ирүүлээгүй байгаа тул хог хаягдлыг тусгай зөвшөөрөлтэй орон нутгийн аж ахуйн нэгжийг чадавхижуулж, хамтран ажиллах төлөвлөгөөтэй байна.
4	Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2022 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрийн А/561 тоот захирамжаар байгуулагдсан ажлын хэсэг	2022.09.14-15	Усны шавхалт туршилтын ажлын усыг 500м-ээс илүү зайнд хийх. Гарч байгаа усыг жижиг хөв цөөрөм байгуулж замын усалгаа, мал, амьтны усалгаа зэрэг аль болох эргүүлэн ашиглах арга хэмжээ авах 21 дүгээр худаг дээр тоолуур тавих, тоолуурыг аймгийн байгаль орчны байцаагч байлгаж суурилуулах. Мөн насосыг сольж усны ундарга хэвийн байгааг батлах. Дараа хавар хүртэл малчдын бүсэд байгаа 7-н худгаар орон нутгийн иргэдтэй худгуудын усны хэмжилтийг цуг хийх. Усны хяналтын цооногуудыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран тогтоож, байгуулах, нутгийн иргэдтэй хамтран хяналт шинжилгээ мониторингийн ажлыг тогтмол хийх. Заган ой байгаа талбайд мэргэжлийн байгууллагыг орон нутгаас томилж мэргэжлийн дүгнэлт	Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орсон Шинэжинст сумын Т.Алтангэрэл, Баян-Өндөр сумын Ш.Цогбадрах нартай ярилцан хэмжилт хийх худгийн тоог нэмэгдүүлж, оролцох иргэдийн хуваарийг гаргасан. Бямба гараг бүрт Шинэжинст сумын Майхан хүрэн урд, хойд, Гүн заг, Сухайн худаг, Гашуун худаг, Хөвт хүрэн, Хүрэн цавын худгуудад, Ням гараг бүрт Баян-Өндөр сумын Өргөө, Босго, Таван худгийн дээд, доод, Холбоо хүрэн, Их, жижиг арын ус, Захын хөв, Үзүүр хар, Гүндалай, Гурван худгийн дээд, доод худгуудад усны түвшний хэмжилт хийж байхаар тохиролцсон. Шинэжинст сумын иргэн Т.Алтангэрэлтэй

			гаргуулах нь зүйтэй гэж үзсэн. Ажлын хэсэгт ажилласан орон нутгийн иргэд бусад иргэдэд үнэн зөв бодит үзсэн мэдээллээсээ цаашид хуваалцаж байхыг ажлын хэсгийн нарийн бичгийн дарга сануулсан.	09 сарын 24, Баян-Өндөр сумын иргэн Ш.Цогбадрахтай 10 сарын 12-ны өдрүүдэд худгийн усны түвшний хэмжилтийг хийсэн ба бусад товлосон хугацаанд малчид хувийн ажилтай байсан тул хэмжилтэд оролцож чадаагүй.
5	Шинэжинст сумын БОХУБ	2022.09.14-15	Бичиг баримтын бүрдэл хангасан, зөрчилгүй.	Ашигт малтмалын тухай хуулийн 35 дугаар зүйл заасны дагуу бусгай зөвшөөрлийн талбайд байх шаардлагатай баримт бичгүүдийн хуулбарыг байршуулж байсан боловч, эх хуваарь нь эсвэл наториатаар батлуулсан хувийг байлгах зөвлөмжийн дагуу наториатаар батлуулсан хувийг бэлтгэж бүрдүүлсэн.

4.11 УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчны удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлж хайгуулын үйл ажиллагаанаас байгаль орчны бүхий л бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд нөлөөлж буй болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг үе шаттайгаар хянах, гол нөлөөллүүдийг бууруулах, үйл ажиллагаагаа тогтмол сайжруулах, хууль эрх зүйн шаардлагуудыг бүрэн биелүүлэхийг зорин ажиллаж байна.

Хүснэгт 20. Удирдлага зохион байгуулалтын хүрээнд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний биелэлт

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Хэрэгжилт
Төслийн барилгын ажил эхлэхтэй холбоотойгоор Байгаль орчин, аюулгүй ажиллагаа, эрүүл мэнд, орон нутгийн хэлтсийг байгуулна	Эрүүл мэнд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчин, орон нутгийн харилцааны хэлтсийг байгуулсан. Эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын баг 3, байгаль орчны баг 4, орон нутгийн харилцааны баг 5 мэргэжилтний бүрэлдэхүүнтэй үйл ажиллагаа явуулж байна.
Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам боловсруулж мөрдөх	“Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам”-ыг боловсруулж, 07 сарын 01-ээс мөрдөж эхэлсэн.

	Хавсралт 28. Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам
Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Төслийн бүх ажилчдыг өвлийн, 2 ээлжийн зуны хувцасаар бүрэн хангасан.
Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт жил бүр тогтмол хамруулах. Ажлын онцлогоос хамааруулан хувь хүний хамгаалалтын хэрэгслээр тогтмол хангах, хордлого тайлах хүнс, бэлдмэлээр хангаж байх	Орон нутгаас шинээр ажилд орж байгаа иргэдийг Баянхонгор аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгтэй хамтран урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулсан. Ажилтнуудыг нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангасан ба тусгайлсан хэрэгсэл шаардлагдах ажлуудыг гүйцэтгэх үед шаардлагатай хамгаалах хэрэгслээр хангах ажиллаж байна.
Галын аюулаас хамгаалах хэрэгсэл, эрүүл ахуйн хэрэгслээр хангах	Шаардлагатай байгаа багаж хэрэгсэл тоног төхөөрөмжийг худалдан авч, төлөвлөсөн хэсгүүдэд суурьлуулсан. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэсэгт дэлгэрэнгүй тусгасан.
Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ -нд хүргэн өгч байх	Байгаль орчныг хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг журмын дагуу боловсруулан, журамд заасан хугацаанд хүргүүлж байна.

4.12 2022 ОНЫ БОМТ, ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Эрдэнэ Монгол” ХХК жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилт, үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг сонирхсон хүн бүхэнд нээлттэйгээр танилцуулдаг ба төслийн менежер орон нутгийн харилцааны багийнхны хамтаар давхардсан тоогоор төслийн нөлөөллийн бүсийн болон Шинэжинст сумын 55 өрхөөр зочилж төслийн талаарх мэдээлэл өгч иргэдийн саналыг сонсон ажиллаж байна. Орон нутгийн 60 иргэнийг ажлын байраар хангасан. Мөн 9 өрхөд ямаа самнах ажилд дэмжлэг үзүүлсэн. БОМТ-ний хэрэгжилтийг дүгнүүлсний дараа сумын ИТХурал, багийн ИНХуралд танилцуулна.

Хүснэгт 21. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Мэдээллийн агуулга	Хугацаа	Зохион байгуулах газар	Хэрэгжилт	Зарцуулсан хөрөнгө (сая төгрөг)
БОМТөлөвлөгөө олон нийтэд нээлттэй байлгах	БОМТөлөвлөгөө	Төлөвлөгөө батлагдмагц	www.erdene.com вэбсайт	https://erdene.com/mn/sustainability/environmental-management/	-
БОАЖЯамны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн	БОМТөлөвлөгөөний биелэлт	11 сарын 30-ны дотор	БОАЖЯ-ны Хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн	Менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны “Журам батлах тухай” А/618	-

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн MV-021444 дугаартай “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

удирдлагын газарт			удирдлагын газар	тушаалын дагуу гарган хүргүүлж байна.	
Баянхонгор аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар	БОМТөлөвлөгөөний биелэлт	11 сарын 01-ны дотор	Баянхонгор аймгийн БОАЖГазар	Менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны “Журам батлах тухай” А/618 тушаалын дагуу гарган хүргүүлж байна.	-
Шинэжинст сумын Засаг даргын Тамгын газар, Байгаль орчны албанд	БОМТөлөвлөгөөний биелэлт	БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан батлагдсаны дараа	Шинэжинст сум	БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийг дүгнүүлсний дараа батлагдсан биелэлтийн тайланг сумын Засаг даргын тамгын газрын мэргэжилтэн Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагчид хүлээлгэн өгөх болно.	-
Сумын болон багийн Иргэдийн хуралд	БОМТөлөвлөгөөний биелэлт	БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан батлагдсаны дараа	Шинэжинст сум, Уртын гол баг	БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийг дүгнүүлсний дараа 2022 онд багтаан сумын ИТХ болон багийн ИНХ-д танилцуулахаар төлөвлөж байна.	1,000.0
Уртын гол багийн иргэд	Үйл ажиллагааны танилцуулга	2022 он	Уртын гол баг	БОМТөлөвлөгөөний биелэлтийг дүгнүүлсний дараа 2022 онд хэрэгжүүлсэн ажлын талаар нутгийн малчин өрхүүдэд зочлох үедээ танилцуулна. Мөн хээрийн ангид ирэх үед нээлттэй танилцуулна.	1,000.0

БҮЛЭГ 5. ДҮГНЭЛТ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын Уртын гол 2-р багийн нутагт “Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийг хөгжүүлэх ажлыг хэрэгжүүлж эхлээд байна. Тус компани нь байгаль орчин, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд сайн туршлага, менежментийг нэвтрүүлж олон нийтэд нээлттэй, хариуцлагатай уул уурхайн жишиг төсөл болох зорилго тавин ажиллаж байна.

“Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ашиглах” төслийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны хууль тогтоожмийн дагуу боловсруулж БОАЖЯ-нд тогтоосон хугацаанд хүргүүлсэн боловч БОАЖЯ нь Баянхонгор аймгийн орон нутгийн иргэдийн хүсэлтийн дагуу БОАЖЯ, УУХҮЯ, АМГТГ, Усны газар, Баянхонгор аймгийн МХГ болон иргэдийн төлөөлөл бүхий ажлын хэсэг 2022 оны 04 дүгээр сарын 07-13-ний өдрүүдэд, Усны газрын шинжээчдийн баг 2022 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдөр Баянхөндий төслийн талбайд ажиллаж, холбогдох дүгнэлт гарсаны дараагаар БОАЖЯ-аас төслийн БОМТ-г 2022 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдөр батласан.

Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 28.7, 29.1 дэх хэсэгт заасны дагуу Усны газрын 2022 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрийн 01/532 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлтийн дагуу 2022 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдөр Алтайн Өвөр Говийн сав газрын захиргаатай Баянхөндий төслийн Ус ашиглах гэрээг байгуулсан.

Баянхөндий төслийн үйл ажиллагаанд коронавирусын цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, хил гаалийн хүндрэл бэрхшээл, нөгөө талаас зарим төрийн бус байгууллага, иргэдийн эсэргүүцэлтэй тулгарч, тэдгээрийг мэдээллээр хангах зэрэг олон хүчин зүйлүүд ихээхэн нөлөөлж, 2022 онд төлөвлөсөн туслах барилгын ажлууд хойшлогдсон бөгөөд БОМТ-ний хэрэгжилтийг 08 дугаар сараас хойш хэрэгжилтийг хангаж ажиллах боломж бүрдэж, хэрэгжилтийг эрчимжүүлж ажилласан. Зарим төрийн бус байгууллага, иргэдийн эсэргүүцэл нь 2022 оны 04 дүгээр сарын 09 болон 22, 05 дугаар сарын 7-10, 05 дугаар сарын 26-30, 06 дугаар сарын 10-аас 07 дугаар сарын 07-ны өдөр, 07 дугаар сарын 20-оос 08 дугаар сарын 15-ны өдрүүдэд болсон. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг Хавсралт 29-өөс үзнэ үү. Баянхөндий төслийн 2022 онд төлөвлөсөн туслах барилгын ажил дээрх шалтгаануудын улмаас хойшлогдсон тул байгалийн ургамал үржүүлгийн газар байгуулах, кемпийн өргөтгөлийн бэлтгэл, нэмэлт хайгуулын өрөмдлөг, газрын доорх усны ордын гидрогеологийн нэмэлт судалгааны ажил явагдаж байна.

Баянхөндий төслийн хүрээнд 2022 онд барилгын ажил хойшлогдож газар хөндөөгүй боловч БОМТ-ний хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд дээрх Түймэртийн 1.6 га, Их Богдын Байгалийн цогцолборт газрын 14 га нийт 15.6 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийг хийж БОМТ-нд тусгасан 6.3 га талбайн хэмжээнээс 2.5 дахин их талбайд нөхөн сэргээлтийн ажлыг хэрэгжүүлсэн.

Төслийн 2022 оны БОМТ-ний хэрэгжилтэд 160 сая төгрөг, Тэрбум мод хөтөлбөрт 40 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн бөгөөд БОМТ-ний хэрэгжилтэд 174 сая төгрөг, Тэрбум мод хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд 42.2 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

Хүснэгт 22. БОМТ-ний хэрэгжилтэд зарцуулсан зардал, 2022 он

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, төг.	
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ төлөвлөгөө	15 сая	
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	13.5 сая	
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт	58 сая
		Тандан судалгаа	9 сая
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	Үйл ажиллагааны зардал	
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	17 сая	
8	Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр	59.7 сая	
9	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч талуудад тайлагнах	2 сая	
Нийт дүн		174.2 сая	
“Тэрбум мод тарих” үндэсний хөдөлгөөн		42.2 сая	

---oOo---

БҮЛЭГ 6. АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

1. CITES-ийн хавсралтад бүртгэгдсэн амьтан, ургамлын зүйлийг таних бичиг. 2004. Улаанбаатар хот, Монгол улс.
2. E. L. Clark., Ж. Мөнхбат., E.M. Monks., С. Дуламцэрэн., J.E.M. Baillie., Н. Батсайхан., Л.Я. Боркин., Р. Самъяа., М. Stubbe (Эмхэтгэгчид, редакторууд) 2006. *Монгол орны хөхтөн амьтны улаан данс*. Бүс нутгийн Улаан Дансны Цуврал. Боть 5. Лондоны Амьтан Судлалын Нийгэмлэг, Лондон хот.
3. Gombobaatar S. And Monks E. M. (compilers), Seidler R., Sumiya D., Tseveenmyadag N., Bayarkhuu S., Baillie J. E. M., Boldbaatar Sh., Uuganbayar Ch., (editors) 2011. *Regional Red List Series Vol.7. Birds*. Zoological Society of London, National University of Mongolia and Ornithological Society.
4. Gombobaatar, S. 2009. *A Dictionary of Vertebrate Animals of Mongolia*. Admon print. Ulaanbaatar.
5. Terbish., Н. Munkhbayar., Н. Munkhbaatar., М. 2013. *A Guide to the Amphibians and Reptiles of Mongolia (Second Edition)*. Admon print. Ulaanbaatar city, Mongolia.
6. Бадамханд, Ж. 2011. Монгол орны агнуурын амьтдын лавлагаа. Хүст хэвлэл. Улаанбаатар хот, Монгол улс.
7. Батсайхан, Н., Самъяа, Р., Шар, С., Кинг, С.Р.Б. 2010. Монгол орны хөхтөн амьтад таних гарын авлага. Лондонгийн Амьтан Судлалын Нийгэмлэг, Лондон хот.
8. Болдбаатар, Ш. 2008. Монгол орны шувууны фото лавлах (125 зүйл). Улаанбаатар хот, Монгол улс.
9. Болормаа нар., 2011. Монгол орны гуурст дээд ургамлын хураангуйлсан нэрийн жагсаалт. Сэлэнгэпресс ХХК-ийн хэвлэх үйлдвэр. Монголын Бэлчээрийн Менежментийн Холбоо. Улаанбаатар хот.
10. Лхагвасүрэн, Б., нар. 2012. Зэрлэг амьтдын нүүдлийн зүйлүүдийг хамгаалах тухай конвенц (СМС)-ын үндэсний тайлан. Улаанбаатар хот, Монгол улс.
11. Мөнхбаяр, Х., Тэрбиш, Х., Мөнхбаатар, М. 2009. Монгол орны хоёр нутагтан, мөлхөгчид. Улаанбаатар хот, Монгол улс.
12. Нямбаяр, Д., Оюунцэцэг, Б., Тунгалаг, Р. (эмхэтгэгчид), Ц. Жамсран, Ч. Санчир, С. Бахман, Н. Сонинхишиг, С. Гомбобаатар, Ж.Е.М. Баиллие, Ц. Цэндээхүү (редакторууд) (2012). Монголын ургамлын Улаан данс ба хамгааллын төлөвлөгөөний эмхэтгэл. Бүс нутгийн улаан дансны цуврал. Боть 10. Лондоны Амьтан Судлалын Нийгэмлэг, Монгол Улсын Их Сургууль.
13. БОАЖ Сайдын 2020 оны А/59 дүгээр тушаалын нэгдүгээр хавсралт “Усны нөөцөд учирсан хохирлыг үнэлэх, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал”
14. Х. Тэрбиш., Х. Мөнхбаяр., E. L. Clark., Ж. Мөнхбат., E.M. Monks., М. Мөнхбаатар., J.E.M. Baillie., Н. Батсайхан., Л.Я. Боркин., Р. Самъяа., Д.В. Семенов. (Эмхэтгэгчид, редакторууд) 2006. Монгол орны хоёр нутагтан, мөлхөгчдийн улаан данс. Бүс нутгийн Улаан Дансны Цуврал. Боть 5. Лондоны Амьтан Судлалын Нийгэмлэг, Лондон хот.
15. Шийрэвдамба, Ц. (ерөнхий ред). 2013. Монгол улсын улаан ном. Улаанбаатар хот, Монгол улс
16. “Эко трейд” ХХК. 2021. Баянхөндийн алтны үндсэн ордыг ашиглах төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ. Улаанбаатар хот, Монгол улс

БҮЛЭГ 7. ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ

№	Хавсралтын нэр
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журмын дагуу хавсаргах материалууд	
1	Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ
2	Тусгай зөвшөөрлийн хуулбар
3	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг дүгнэсэн аймгийн дүгнэлт
4	Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн 2022 оны жилийн мэдээ
5	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хяналтын хуудас /аж ахуйн нэгж бөглөх/
Баянхөндий төслийн БОМТ-ний хэрэгжилтгүй холбоотой хавсралтууд	
1	Хавсралт 6. Газар хөндөх зөвшөөрөл авсан ГМС-ийн бүртгэл
2	Хавсралт 7. Газар хөндөх журам.
3	Хавсралт 8. Биологийн төрөл зүйлийн сургалтын материал
4	Хавсралт 9. Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтад авах арга хэмжээний журам
5	Хавсралт 10. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын горим
6	Хавсралт 11. Тээврийн хэрэгслийн үзлэгийн маягт, Гарах болон орох зөвшөөрлийн маягт
8	Хавсралт 12. Ус хэмнэх сургалтын материал болон сургалтад хамрагдсан нэрсийн жагсаалт.
9	Хавсралт 13. 2022 оны амьтаны бүртгэл
10	Хавсралт 14. Нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлийг хүлээн авсан тухай акт
11	Хавсралт 15. Биологийн төрөл зүйлийн тандан судалгааны тайлан
12	Хавсралт 16. Тарвага нутагшуулсан ажлын тайлан
13	Хавсралт 17. Археологи, палентлогийн олдвор олдсон үед хэрэгжүүлэх журам
14	Хавсралт 18. Анхны тусламж үзүүлэх сургалтын хуваарь
15	Хавсралт 19. Баянхөндий төсөлд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бохирын ерөнхий схем
16	Хавсралт 20. Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, шилжүүлэх, тээвэрлэх журам
17	Хавсралт 21. Аюултай хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ
18	Хавсралт 22. Хог хаягдлын журмын сургалтын материалыг хавсаргав.
19	Хавсралт 23: Хөрсний шинжилгээний хариу
20	Хавсралт 24. Гүн загийн худгийн усны шинжилгээний хариу
21	Хавсралт 25. Майхан хүрэнгийн худгийн усны шинжилгээний хариу
22	Хавсралт 26. Малчдын худгуудийн түвшний хэмжилт
23	Хавсралт 27. Ургамалын хээрийн бичглэлийн судалгааны дүн
24	Хавсралт 28. Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам
25	Хавсралт 29. Баянхөндий төслийн үйл ажиллагаанд нөлөөлсөн байгууллага иргэдийн үл ойлголцлын бүртгэл-2022 он

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

0000108106

2005.12.08

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9019005124

/ Улсын бүртгэлийн дугаар /

2718243

/ Регистрийн дугаар /

Эрдэнэмонгол

Гадаадын хоронго оруулалттай хязгаарлагдмал
хариуцлагатай компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Тушаал

/ шийдвэрийн нэр /

A-720

/ дугаар /

2002.08.19

/ он, сар, өдөр /

4610

/ код /

Гадаад худалдаа

/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

/ код /

/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

16.02.27~18.02.27

/ хугацаа /

1

/ гишүүдийн тоо /

149,263.00

/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган тэгрэгээр /

Улаанбаатар, Чингэлтэй, 4-р хороо, 2.3-р давхарт, Утас1: 318532, Утас2: 318534, Факс: 976-11-315988

/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэлийн ерөнхий
газрын Бүртгэлийн газар

/ бүртгэсэн байгууллагын нэр /

Гэрчилгээ дахин олзосон 2015 он 9 сар 11 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Akerley овогтой Peter Covert-г Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2005.12.08	Г.Алтантуяа
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2015.09.11	А.Мөнхсайхан
1	Хувь нийлүүлэгчээс 1 хасагдаж, 1 нэмэгдэж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2017.01.30	А.Мөнхсайхан
2	Ажиллах хугацааг 2018.01.29 -ний өдрөөс 2020.02.27 -ний өдөр хүртэл сунгасныг бүртгэв.	2018.01.29	Х.Түвшинтөр
3	Өөрийн хөрөнгийн хэмжээ 13304901 мян.төг-р нэмэгдэж нийт 13454164 мян.төг болсон өөрчлөлтийг бүртгэв.	2019.07.18	Г.Санжаа
4	Ажиллах хугацааг 2020.02.27-ний өдрөөс 2022.02.27-ний өдөр хүртэл сунгасныг бүртгэв.	2020.01.10	Г.Алтай
5	Эцсийн өмчлөгч 0 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв. 08990 Ашигт малтмалын ашиглалт /2020.03.05-2050.03.05/ үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2020.12.04	Э.Эрдэнэбилэг
6	08910 Ашигт малтмалын хайгуур /2020.04.14-2021.04.14/ үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2020.12.04	Э.Эрдэнэбилэг
7.	Эцсийн өмчлөгч 1 иргэн бүртгэв.	2020.12.04	Э.Эрдэнэбилэг
8	Үйл ажиллагаа эрхлэх хугацааг хугацаагүй болгов.	2021.12.15	С.Цолмон

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар *MV-021444*

Ашигт малтмалын тухай Монгол Улсын хуулийн 26 дугаар зүйлийг үндэслэн

Баянхонгор аймаг /хот/-ийн
Шинэжинст сум /дүүрэг/-ын
Хөндий нэртэй газарт орших

2308.62 гектар талбай бүхий уурхайн талбайд хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглахыг зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 9019005124 тоот гэрчилгээтэй “Эрдэнэмонгол” гадаадын 100% хөрөнгө оруулалттай ХХК -д энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 2049.08.05 дуустал хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

КАДАСТРЫН ХЭЛТЭСИЙН
ДАРГА Д.ДАШЗЭВЭГ
2019 оны 08 сарын 3 өдөр
Улаанбаатар хот

0000354

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 1 ДҮГЭЭР ХАВСРАЛТ

MV-021444

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Огноо, гарын үсэг, тэмдэг
001-NM	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгосон 2019.08.05, дуусах хугацаа 2049.08.05 Тусгай зөвшөөрлийн 1 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв Кадастрын хэлтсийн даргын 2019.08.01-ний 379 тоот шийдвэр	2 2019-08-05 КАДАСТРЫН ХЭЛТЭС УХА0595
002-FE	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 2 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2020.08.05 – 2021.08.05 хүртэл	
003-FE	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 3 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2021.08.05 – 2022.08.05 хүртэл	2020.07.31 1 АМТГ КАДАСТРЫН ХЭЛТЭС УХА0595
004-FE	<ul style="list-style-type: none"> Бүртгэв: Тусгай зөвшөөрлийн 4 дахь/дэх жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2022.08.05 – 2023.08.05 хүртэл	2021.08.05 1 АМТГ ТӨЛӨГӨМ - ӨД ҮҮРХААН КАДАСТРЫН ХЭЛТЭС ХТ07043
		2022.07.29

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

MV-021444

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Хүчин төгөлдөр талбайн хэмжээ /га/	Хасагдах талбайн хэмжээ /га/	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд, огноо, гарын үсэг, тэмдэг		
				#	Уртраг	Өргөрөг
001-NM	<ul style="list-style-type: none"> Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг анх олгосон 2019.08.05	2308.62 Га	0 Га	1	98° 48' 40" 43° 53' 50"	
				2	98° 47' 18.81" 43° 53' 50"	
				3	98° 46' 33.93" 43° 57' 36.11"	
				4	98° 50' 0.34" 43° 57' 36.11"	
				5	98° 50' 0.34" 43° 55' 30"	
				6	98° 48' 40" 43° 55' 30"	

3
Д.Мягмарсүрэн 2019-08-05
ЗУРАГ
АНГГ
ЗУРАГ
ХАВСРАЛТ

2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ ХҮЛЭЭЖ

АВАХ, ДҮГНЭХ ХУУДАС

2022.10.25

Дугаар : 001

Номгон

1. Төсөл хэрэгжүүлэгч ААН-ийн нэр: **Эрдэнэ Монгол ХХК**
2. Төслийн байршил: Баянхонгор аймаг, Шинэжинст сум, Уртын гол 2 баг, Хөндий
3. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: **МУ - 021444**
4. Огноо: **2022.10.25**

#	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Авсан байвал зохих оноо	Ажлын хэсгийн гишүүдийн үнэлсэн оноо							Гишүүдийн үнэлсэн онооны энгийн арифметик дундаж	Үндэслэл, тайлбар
			Гишүүн 1	Гишүүн 2	Гишүүн 3	Гишүүн 4	Гишүүн 5	Гишүүн 6	Гишүүн 7		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	20	16.	15.5	14	17.	18	18	19		

2	Нөхөн сэргээлт нөхөн сэргээлт, биологийн нөхөн сэргээлт, татан буулгах, хаалтад бэлтгэх/	30	30.	30	29	30.	28	30	30		
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	10	10.	9.5	10	10.	10	10	10		
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний биелэлт	5	5	5.	5	5.	5	5	5		
5	Түүх, соёлын өвийг	5	5.	5	5	5.	5	5	5		

	хамгаалаг арга хэмжээний биелэлт										
6	Осол, эрсдэлий- менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	10	10.	9	10	10.	10	10	10		
7	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	5	4.	3.9	5	5	5	5	5		
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	5	4	3.8	4	3.	5	5	5		
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	5	4	4.1	4	4.	5	5	5		
10	Аймаг, сумын орон нутгийн төрийн захиргааны	5	5.	5.	4	4.	5	5	5		

байгууллагын шаардлагаар хийсэн ажил болон нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнаж төлөвлөгөөний биелэлт											
Нийт снгоо	100	93.	89.4	93	93	56	98	99	94.4		

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг аймгийн Засаг даргын 2020 оны 01 сарын 20 өдрийн А/22 дугаар захирамжийн дагуу байгуулагдсан ажлын хэсэг ^{94.4} % гүйцэтгэлтэйгээр дүгнэлээ. Тус компани нь зөвлөмжинг заасан ажлыг бүрэн хийж хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Ажлын хэсгийн дарга: Баянхонгор аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын даргын үүргийг гүйцэтгэн орон гүйцэтгэгч /Э.ГАНЗОРИГ /

Нарийн бичгийн дарга: Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын ахлах мэргэжилтэн: /Б.НАРАНБААТАР /

Гишүүд: Мэргэжлийн хяналтын газрын байгаль орчны хяналтын Улсын ахлах байцаагч /Б.ДАРХАНБАЯР /

“Бөөн цагаан – Орог нуур” -ын сав газрын захиргааны мэргэжилтэн

/Ш.БАТ – ОЧИР /

Шинэжинст сумын БОХУБ

/ Ш.Бямба - цогоо /

Байгаль хамгаалагч

Н. Мөнхдалай / Н.Мөнхдалай /

Нөлөөллийн бүсийн иргэн

М. Болдцэрэн / М.Болдцэрэн /

Хүлээн зөвшөөрсөн :

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ний гүйцэтгэх захирал

П. Акерли ПЕТЕР АКЕРЛИ /

Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2019 оны А/134 дүгээр тушаалаар зөвшөөрснөөр, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 09 сарын 19-ны өдрийн А/527 дугаар тушаалаар батлав.

З-БОХ-1.3

УУЛ УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УЛМААС ЭВДЭРСЭН ГАЗРЫН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН
2022 ОНЫ ЖИЛИЙН МЭДЭЭ

1. АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН ХАЯГИЙН ХЭСЭГ

Регистрийн дугаар	2	7	1	8	2	4	3
Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр							
Байршил	Нэр			Код			
Аймаг, нийслэл	Баянхонгор						
Сум, дүүрэг	Шинэжинст						

1. Ашигт малтмалын ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхэлж буй аж ахуйн нэгж, байгууллага дараа оны 1 дүгээр сарын 15-ны дотор сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газарт маягтаар ирүүлнэ.

2. Сум, дүүргийн Засаг даргын тамгын газар нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 2 дугаар сарын 01-ний дотор аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн газарт цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

2. Аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн газар нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 2 дугаар сарын 15-ны дотор Байгаль орчны мэдээллийн төвд цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

3. Байгаль орчны мэдээллийн төв нь мэдээг хянаад 2 дугаар сарын 25-ны дотор байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын нөхөн сэргээлтийн асуудал хариуцсан нэгжид цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

5. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын нөхөн сэргээлтийн асуудал хариуцсан нэгж нь мэдээг хянаж, нэгтгээд 3 дугаар сарын 10-ны дотор статистик хариуцсан нэгжид цахимаар болон маягтаар ирүүлнэ.

6. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын статистик хариуцсан нэгж нь мэдээг хянаж, 3 дугаар сарын 20-ны дотор Үндэсний статистикийн хороонд цахимаар болон маягтаар ирүүлнэ.

2. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	М	V	0	2	1	4	4	4
Тусгай зөвшөөрлийн талбай, га	2308.62							
Ашиглалт эхэлсэн он, сар, өдөр								
Ашигт малтмалын төрөл	Алт							
Ашиглалтын төрөл	Ил арга							

3. УУЛ УУРХАЙН АШИГЛАЛТ

Үзүүлэлт	МД	Хэмжих нэгж	Нийт	Тайланд онд (ашиглалт хийсэн)	
				Б	В
А	Б	В	1	2	
Олборлолтод өртсөн нийт талбай	1	-	х	х	
Ашигласан талбай	2	га	0	0	
	3	мян.м ³	0	0	
Хаягдал чулуулгийн овоолго	4	га	0	0	
	5	мян.м ³	0	0	
Хөрсний овоолго	6	га	0	0	
	7	мян.м ³	0	0	
Уул уурхайн дагалдах дэд бүтцийн нөлөөнд эвдэрсэн газар	8	га	0	0	
Бусад	9	га	0	0	

4. УУЛ УУРХАЙН НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

Үзүүлэлт	МД	Хэмжих нэгж	Нийт	Техникийн		Биологийн	
				2	3	2	3
А	Б	В	1	2		3	
Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд заасан нөхөн сэргээлт хийх нийт талбайн хэмжээ	10	га	92.2	92.2		92.2	
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөсөн талбай	11	мян.м ³				х	
	12	га	6.3	6.3		6.3	
Нөхөн сэргээлт нийт хийсэн талбай, мөр14 ≥ мөр16, мөр15 ≥ мөр17	13	мян.м ³				х	
	14	га	15.6	15.6			
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийсэн талбай	15	мян.м ³				х	
	16	га	15.6	15.6			
Нөхөн сэргээлт хийхэд зарцуулсан нийт зардал, мөр18 ≥ мөр19	17	мян.м ³				х	
	18	мян.төг	58,000.00	58,000.00			
Тайланд онд нөхөн сэргээлт хийхэд зарцуулсан зардал	19	мян.төг	58,000.00	58,000.00			
	20	мян.төг	80,421.00	х		х	
Байршуулсан нөхөн сэргээлтийн баталгааны нийт мөнгөн хөрөнгө, мөр20 ≥ мөр21	21	мян.төг	80,421.00	х		х	
	22	мян.төг	174,200.00	х		х	
Байгаль хамгаалахад зарцуулсан нийт зардал, мөр22 ≥ мөр23	23	мян.төг	174,200.00	х		х	
	23	мян.төг	174,200.00	х		х	

ТАМГА

 Захирал: *Баярцэцэг* / Петер Ажарги /
 Нягтлан бодогч: *У.Уламбаяр* / У.Уламбаяр /
 20.22 оны 10-р сарын 27-ны өдөр

**“ЭРДЭНЭ МОНГОЛ” ХХК-ИЙН 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ХЯНАЛТЫН ХУУДАС**

Нэг. Төсөл хэрэгжүүлэгч хуулийн этгээд, төслийн тухай товч мэдээлэл

- Байгууллагын нууцын тухай хуулийн 6.1 болон 6.2-ыг үндэслэн дагуу тухайн төслийн хуулийн этгээд мэдээллийн төрлийн харгалзах мөр, багананд мэдээллийг товч хэлбэрээр үнэн зөв оруулах.
- Тухайн төсөлд хамаарахгүй хэсгийг “*хамааралгүй*” гэж бөглөх.
- 1.2.7 дахь хаалтын дараах зориулалт гэдэгт уурхайн хаалтын дараа нөхөн сэргээсэн газрыг бэлчээр, газар тариалан, агуулах, олон нийтэд зориулсан үйлдвэр, үйлчилгээ гэх мэт тухайн газрыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулахаар төлөвлөж буй бол орон нутагтай урьдчилан тохиролцсон чиглэлийг оруулах.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
1.1	1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	“Эрдэнэ Монгол” ХХК
	2. Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9019005124
	3. Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	Ашигт малтмал хайгуул, ашиглалт
	4. Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг	Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Монруд буйлдинг 2, 3-р давхар
	5. Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Б. Баярмаа Утас: 11318534 Цахим хаяг: bayarmaa@erdene.com
	6. Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Э.Өнөрзаяа (Байгаль орчны мэргэжилтэн) Утас: 88099905 Цахим хаяг: unurzaya@erdene.com
1.2	1. Төслийн нэр	Баянхөндий
	2. Төслийн харъяаллын байршил	Баянхонгор аймаг, Шинэжинст сум
	3. Төслийн ангилал	
	а. нүүрс, алт, жонш, төмрийн хүдэр гэх мэт	Алт олборлох, баяжуулах
	б. ил уурхай, далд уурхай, шороон орд	Ил уурхай
	в. баяжуулах үйлдвэр	Баяжуулах үйлдвэр
	4. Төсөл эхэлсэн огноо	2022 он (Барилгажилт эхлэх он)
5. Төсөл хэрэгжих хугацаа	1 жил барилгажилт, 5 жил (Баянхөндий алтны үндсэн ордыг ил аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл 2020 он)	

Мэдээллийг үнэн зөв гаргаж өгсөн:

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн Э.Өнөрзаяа

огноо

/2022 он 10 сар 26 өдөр /

6. Уурхайн хаалт эхлэх огноо	Олборлолт эхлэснээс хойш 5 жилийн дараа
7. Хаалтын дараах зориулалт	Бэлчээр
8. ТЭЗҮ баталсан огноо	2020-03-25
9. Урьд оны бүтээгдэхүүний нийт хэмжээ /дундаж/	-
10. Ажилчдын тоо	70 /орон
11. Тухайн жилийн ажлын ерөнхий төлөвлөгөө	Түр зам, түр байгууламж, тоног төхөөрөмж байршуулах
12. Тухайн төсөлд хамаарах дэд бүтэц	
• замын урт, эхлэл, төгсгөлийн цэг, чиглэл	Ажилчдын хотхоноос уурхай хүртэл түр зам 8км
• шатахуун түгээгүүрийн тоо	1
• шатахууны агуулахын агууламжийн хэмжээ	4 тасалгаа бүхий 10000л багтаамжтай түгээх машин, чиргүүл 7500л багтаамжтай
• тэслэх, дэлбэлэх бодисын үйлдвэрийн хүчин чадал гэх мэт	-

Хоёр. Төсөл хэрэгжүүлэх чиглэлээр олгогддог тусгай зөвшөөрөл, дүгнэлт, лавлагааны товч мэдээлэл

- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай 2.3-ыг үндэслэн хуулийн этгээд тусгай зөвшөөрөлтэй холбогдох доорх мэдээллийг үнэн зөв оруулах.
- Тусгай зөвшөөрөл, ашигт малтмалын нөөц, ТЭЗҮ баталсан хуулийн этгээд, дугаар, огноог оруулах
- Доорх хүснэгтийн 2.1.9, 2.1.10-т тусгагдсан холбогдох 7 материалын хуулбарыг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд зайлшгүй хавсаргах. Мэдээлэл оруулах багананд хавсралтын нэрийг оруулах.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
2.1	1. Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /ашигт малтмал/ Дугаар Хүчинтэй хугацаа Талбай	MV-021444 2049.08.05 2308.62га
	2. Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /химийн бодис ашиглах/	2022 оны үйл ажиллагаанд химийн бодис ашиглаагүй.

Мэдээллийг үнэн зөв гаргаж өгсөн:

“Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн Э.Өнөрзаяа

огноо

/2022 он 10 сар 26 өдөр /

Дугаар Хүчинтэй хугацаа			
3. Химийн бодисын агуулахад хийсэн мэргэжлийн хяналтын газрын тодорхойлолт		Химийн бодисын агуулахын зургийг холбогдох байгууллагуудаар батлуулсан.	
4. Галын дүгнэлтийн огноо, дугаар		2021.01.27 01918277	
5. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд		БОАЖЯам 2020.02.07 13/852 БОАЖЯам 2021.03.05 13/933	
6. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд		БОАЖЯам Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний мэргэжлийн зөвлөлийн 2021.10.05-ны өдрийн хуралдаан	
7. Ус ашиглалтын дүгнэлтийн огноо		Усны газар 2022.05.11 №85	
8. Тухайн жилийн уулын ажлын батлагдсан төлөвлөгөөний огноо		2022.02.17	
9. Батлагдсан уулын ажлын төлөвлөгөөний 1.1, 1.5, 1.7, 1.9, 1.10, 1.11 дэх маягтыг хавсаргах			
10. Нөхөн сэргээлт	Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн	15.6
		төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	6.3
	Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн	
		төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	
11. ТХГН-ын тухай хууль, гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ойн сан бүхий газарт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг хориглох тухай хуулиар тогтоосон хамгаалалтын бүсийн хилийн заагтай давахцсан эсэхийг тодорхойлсон лавлагааг хавсаргах		Давхцаагүй.	

Гурав. Зарцуулсан химийн хортой болон аюултай бодисын дүн мэдээ

- Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн “Журам батлах тухай” А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын 3 дугаар хавсралтанд тусгагдсан тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний агуулгад заасны дагуу химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэсгээс холбогдох мэдээллийг доорх хүснэгтэд оруулах
- Тухайн жилд олон төрлийн химийн бодис ашиглахаар бол байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд химийн бодисын хор, аюул, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар хавсралтаар оруулж, доорх хүснэгтийн 3.1.1-д хавсралтын нэрийг дурдах (хэмжих нэгжийг дурдсан байх шаардлагатай)
- Химийн бодисын эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөнд дараах мэдээллийг бүрэн тусгасан тохиолдолд 3.1.2-ын мэдээлэл оруулах хэсэгт **“хангалттай”** гэсэн дүгнэлтийг оруулна.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах хэсэг
3.1	1. Тухайн жилд ашиглах химийн бодисын нэр, хэмжээ /хэмжих нэгж/	Химийн бодис ашиглаагүй.
	2. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө - урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ - эрсдлийн үед авах арга хэмжээ - учруулсан хор уршгийг зайлуулах, бууруулах арга хэмжээ - хохирлын нөхөн төлбөрийг тооцох арга хэмжээ	Химийн бодис ашиглаагүй.
3.2	1. Шатах тослох материалын нэр төрөл, хэмжээ / хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх 2. Тэслэх, дэлбэлэх бодисын нэр төрөл, хэмжээ /хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх	4 тасалгаа бүхий 10000л багтаамжтай түгээх машин, чиргүүл 7500л багтаамжтай
3.3	1. Тухайн жилийн хог хаягдлын жилийн дундаж хэмжээ / хэмжих нэгж/ • Ахуйн хог хаягдал /хатуу, шингэн/ • Үйлдвэрийн /хатуу, шингэн/ • Аюултай хог хаягдал	Ахуйн хатуу хог хаягдал 4408.2кг
	2. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх тухайн жилийн арга хэмжээний төсөв	17 сая төгрөг

ГХЗ-н дугаар	Хүсэлт гаргасан огноо	Хүсэлт гаргасан хэлтэс	Хүсэлт гаргасан ажилтны нэр	Утасны дугаар	Талбайн байршил	Координат	Ажил эхлэх огноо	Ажил дуусах огноо	Газар хөндөх шалтгаан	Эврдэлд өртөх талбайн хэмжээ	Хүлээлгэн өгсөн огноо	Эврдэлд өртсөн талбайн хэмжээ
2	8/9/2022	Монруд ХХК	Н.Цогзолбоо	88009977	Баянхөндий кэмп	484314.761 4862009.428	2022.08.09	2022.08.09	Түлш хадгалах хэсгийн саравч хийх талбай	100m2	2022.08.09	100m2

ЭРГЭНЭ МОНГОЛ ХХК

Газар хөндөх зөвшөөрөл олгох маягт

ГАЗАР ХӨНДӨХ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ХУУДАС
LAND DISTURBANCE PERMIT FORM

Хүсэлт гаргагч бөглөнө. Requested person must fill

Хүсэлт гаргасан огноо: Requested date:	2022-08-09		
Хүсэлт гаргасан хэлтэс/ гэрээт компани: Requested department/Contractor company:	МОНРУДАХК		
Хүсэлт гаргасан ажилтны нэр: Requested person's name:	НЦОГЗОНБОО	Утас: Tel:	88009977
Хэлтэс: Department:			
Талбайн байршил: Location:	Баянхонд ^о КЕМР		
Байрлалын талаар нэмэлт мэдээлэл: Additional information of location:	ТҮЭШ ХАДГАЛАХ САВНЫ САРАВУ. ХИЙХ ТАЛБАН ЗАСАХ		
Газар хөндөх шалтгаан: Causes of land disturbance:	☒ Барилгын ажил δ Construction	☒ Хөрс хуулах δ Soil stripping	δ Шинэ зам гаргах δ New road construction
☒ Өнгөн хөрс хуулах δ Stripping the top soil	δ Мод ургамал тариалах δ Tree planting	δ Хог/ бохирын нүх ухах δ Dig a garbage pit	δ Өрмийн талбай засах δ Drill site prepare
δ Өрөмдлөгт усыг эргүүлэн ашиглах нүх ухах δ Excavation of water recycling holes	δ Хашаа хаалт барих δ Fencing	δ Өрмийн цооног өрөмдөх δ Drill a hole	δ Бусад /бичнэ үү/ δ Others /Write/
Нэмэлт тайлбар: Additional comments:			
Ажлын танилцуулга өгсөн эсэх Has a job introduction been provided?	Ажлын төлөвлөгөө Job plan	Байршлын зураг Location map	Тойм зураг Overview
Гэрэл зураг Photo	Бусад / бичнэ үү/ Others / Write/	КЕМР-н ХАШААНЫ ЭТГН ЗАХ	
Газар доорх болон дээрх байгууламжийг зурагт хавсаргасан эсэх Whether underground and surface facilities are attached to the drawing	Тийм Yes	Үгүй No	
Ажлын тодорхойлолт /Уг ажлыг гүйцэтгэх арга, төлөвлөгөө, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг товч тодорхой тусгана / Job description / Briefly describe the method, plan and safety measures to be performed /			

Ажил дуусахад нөхөн сэргээлтийг хэрхэн хийх тухай мэдээлэл: Information on how to rehabilitate at the end of the work:		Үгтн	
Нөхөн сэргээлт хийх товч төлөвлөгөө A brief rehabilitation plan			
Өртөх талбайн хэмжээ (м ²): Area of exposure (m ²):	100м ²	Хөрс хуулалтын хэмжээ(м ³): Stripping volume (m ³):	1м ³ ГҮН
Шимт хөрс (м ³): Topsoil (m ³):		Хаягдал хөрс (м ³): Waste soil (m ³):	
Шинээр зам гаргах эсэх: Whether to build a new road:		Шинээр гаргах замын урт (км) Length of new road (km)	
Ажил гүйцэтгэх хугацаа: Term of work		Эхлэх цаг, огноо Start time, date	Дуусах цаг, огноо Finish time, date
1 сар		08-09	08-09
Хяналт тавих нөхцөл: Monitoring conditions:			
Газар дээрх хяналт тавих ажилтан On-site monitoring staff			
ERD-н төлөөлөл: ERD representation		Гэрээт гүйцэтгэгчийн төлөөлөл: Contractor's representative:	
Овог, нэр: Surname, Name	НАРАХЗАРЯА НЭГЭЭЛЭН	Овог, нэр: Surname, Name	НАРАХЗАРЯА НЭГЭЭЛЭН
Овог, нэр: Surname, Name		Овог, нэр: Surname, Name	
Овог, нэр: Surname, Name		Овог, нэр: Surname, Name	
Овог, нэр: Surname, Name		Овог, нэр: Surname, Name	
Баталгаажуулалт: Confirmation		Баталгаажуулалт: Confirmation	
Тухайн ажлыг газар дээр нь зохион байгуулах ажилтан: The person who will organize the work on the spot:			
Овог нэр: Surname, Name	НЭГЭЭЛЭН	Албан тушаал Position	ЗАСВАГЧИН
Энэхүү ажлыг гүйцэтгэхэд шууд болон шууд бусаар оролцох бүх ажилтан өөрсдийн ажил үүргээ дээр тодорхойлсон ёсоор эрсдэлгүй, цаг хугацаанд нь чанартай хийж гүйцэтгэхэд бүх нөхцөлөөр хангаж ажиллах үүрэг хүлээсэн гэдгээ миний бие ойлгож хүлээн зөвшөөрч байна. I understand and acknowledge that all employees directly or indirectly involved in this work are committed to providing all the conditions to perform their duties in a risk-free and timely manner, as described above.			
Гарын үсэг: Signature		Огноо: Date:	2022-08-09

ERD зөвшөөрөл ERD permit

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

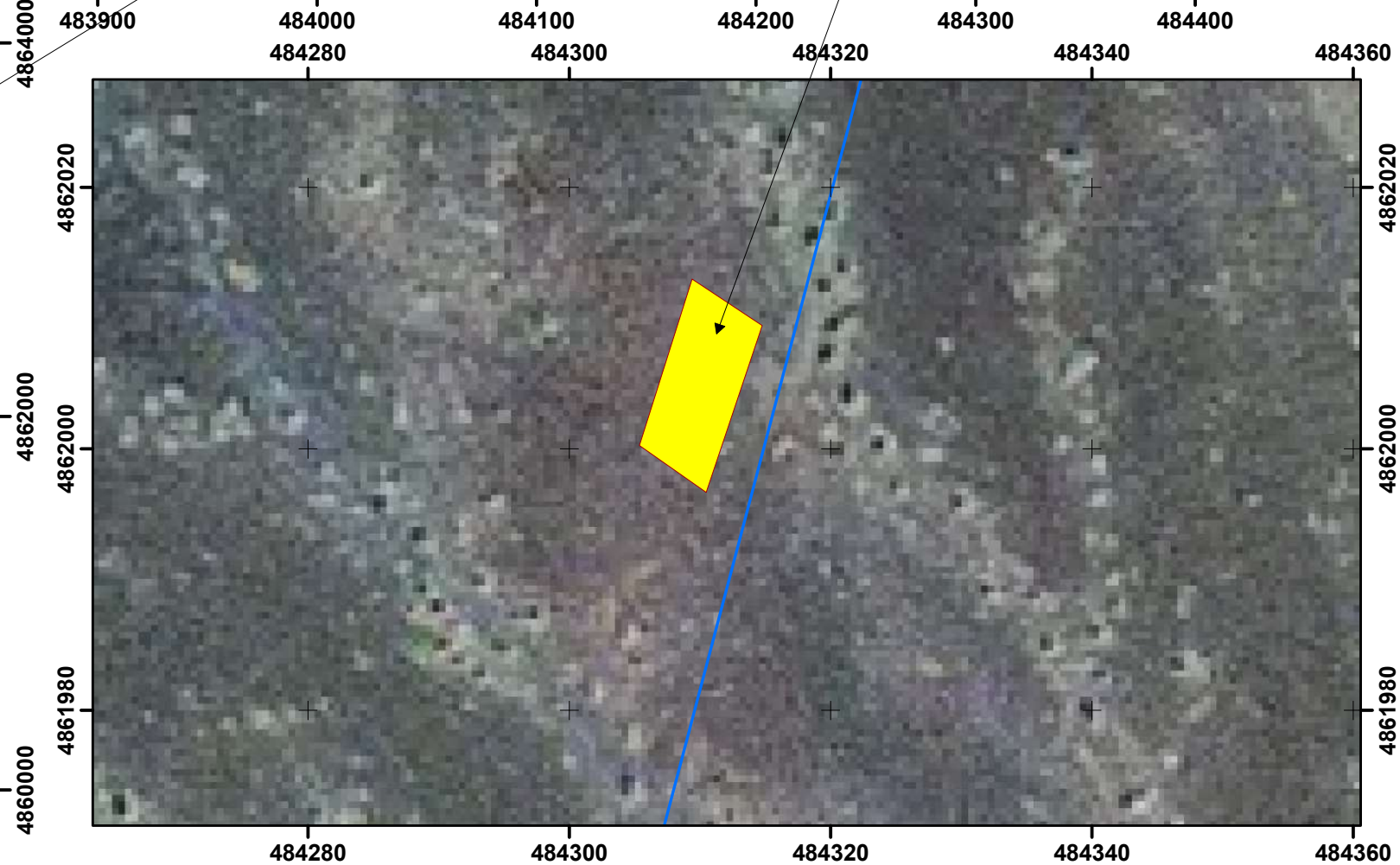
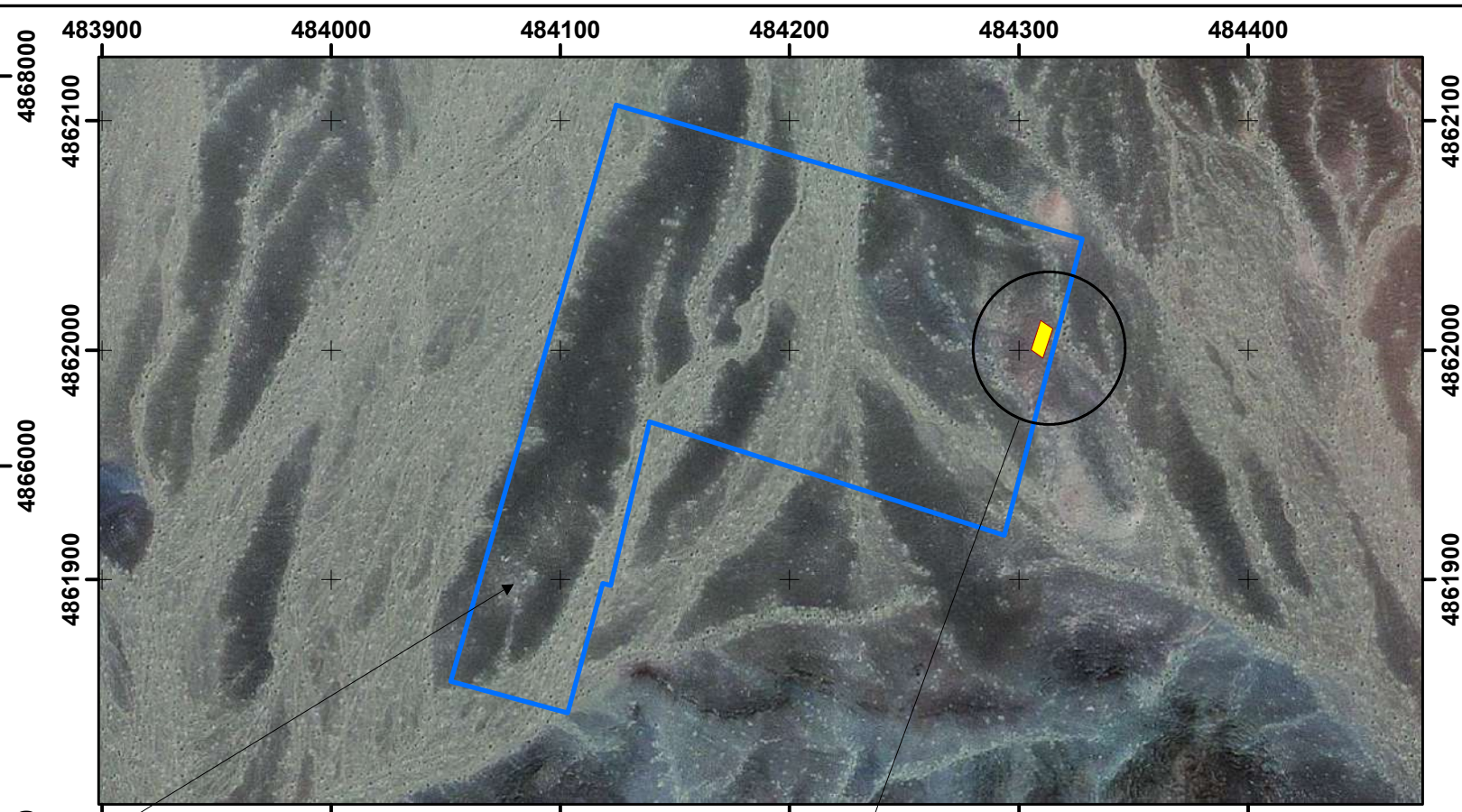
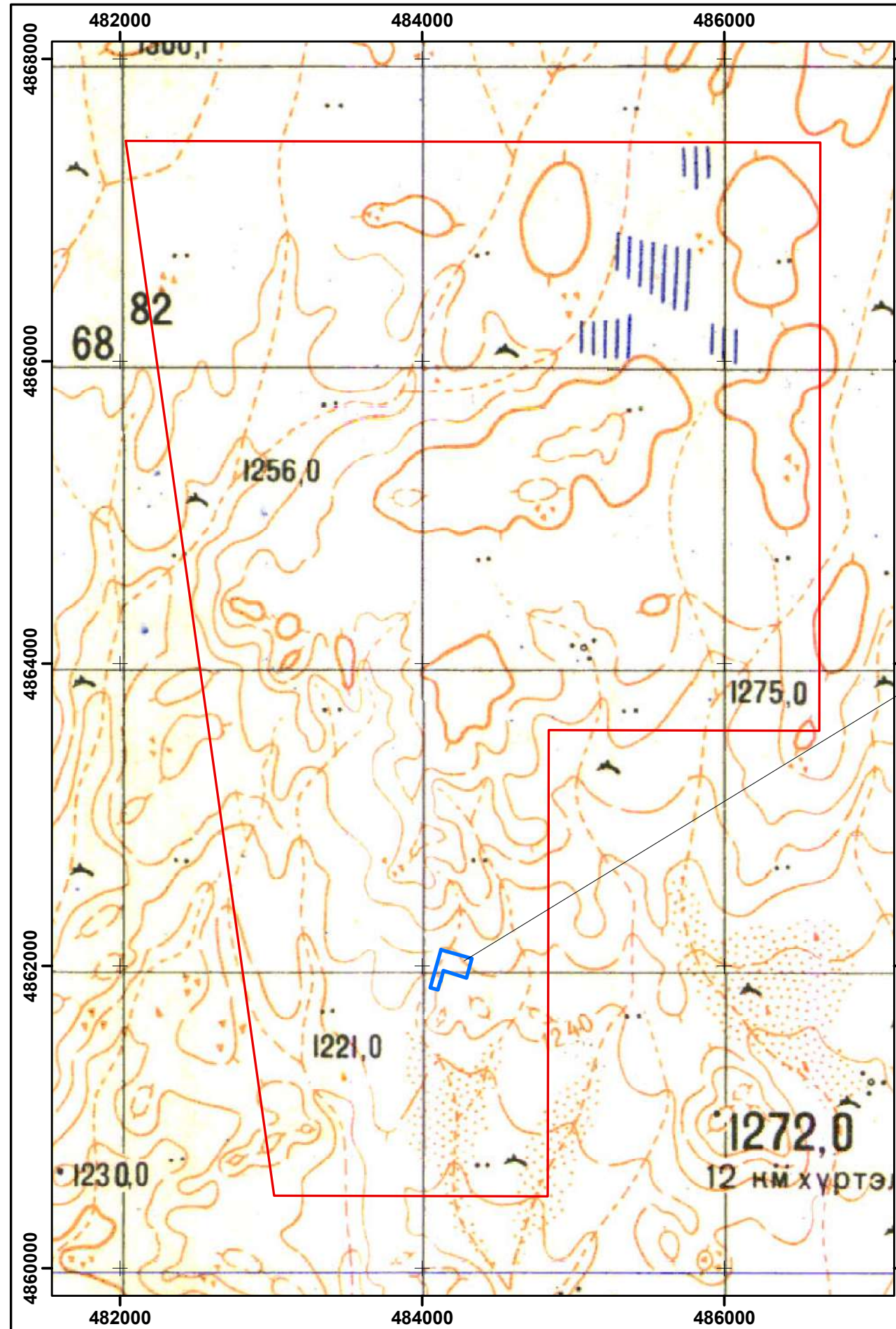
Хариуцлагатай ажилтны зөвшөөрөл: / гарын үсэг зурж зөвшөөрлөө баталгаажуулна/

Permission of the responsible employee: / sign and confirm the consent /

Байгаль орчны мэргэжилтэн Environmental Specialist		Огноо:Date	09/Aug/2022
Төлийн менежер Project Manager		Огноо:Date	09/08/22
Ерөнхий геологич Chief Geologist		Огноо:Date	09/08/22
Барилгын инженер Construction engineer			09.08.22
Ажил эхлэхээс 24 цагийн өмнө гарын үсэг зурагдсан байна. Should signed 24 hours before the start of work.			

ERD-ийн Байгаль орчны бар бөглөнө. To be filled by ERD Environmental team:

Байгаль орчны асуудал Environmental issue	Тэмдэглэл Notes		
Тусгай зөвшөөрлийн талбай дотор байгаа эсэх Whether within the license area	Тийм Yes	Үгүй No	
Өнгөн хөрсийг хамгаалах шаардлагатай эсэх Whether it is necessary to protect the topsoil	Тийм Yes	Үгүй No	
Төрийн байгууллагаас зөвшөөрөл авах шаардлагатай эсэх Is it necessary to get permission from a government agency?	Тийм Yes	Үгүй No	
Ус хангамжийн эх үүсвэрийн хамгаалалтын бүс дотор байгаа эсэх Whether the water supply source is within the protection zone	Тийм Yes	Үгүй No	
Ховор амьтан ургамал өртөх эсэх Whether rare animals and plants are affected	Тийм Yes	Үгүй No	
Бохирдлоос хамгаалах арга хэмжээ авах шаардлагатай эсэх Whether contamination measures are required	Тийм Yes	Үгүй No	

ТАНИХ ТЭМДЭГ

- Баянхөндий төслийн талбай (MV-021444)
- Баянхөндий кемпийн хашаа
- ШТГ-ын талбай

 Масштаб: 1:35,000

Төслийн нэр:		БАЯНХӨНДИЙ ТӨСӨЛ	
Зургийн нэр:		Шатахуун түгээгүүрийн газар	
Төслийн менежер	Көөрт Чорч	Огноо:	2022.08.09
БОНС-ын мэргэжилтэн	П.Өлзий-Ундрах	 ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК	
БО-ын мэргэжилтэн	Э.Хүрэлбаатар		

ГАЗАР ХӨНДӨХ ЗӨВШӨӨРӨЛ

• ТОДОРХОЙЛОЛТ:

a) Суваг шуудуу:

• Гүнийх нь хэмжээ ёроолын өргөнөөс их байх сунасан ухалт

a) Малталт:

• Шуудуу, тунель, цооног өрөмдөх, бусад ухалт

a) Хамгаалалтын Байгууламж:

• Бэхэлгээ, хайрцаг, шуудууны хамгаалалт зэрэг багтах ба төрөл бүрийн нуралт, эвдрэл болон гулсаж өнхөрч буй материалаас хамгаалах зориулалтаар бүтээгдсэн байна.

Газар шорооны ажил хийх үеийн аюулгүй ажиллагаа

1. Газар шорооны ажил эхлэхийн өмнө холбогдох инженерийн байгууламж хариуцсан мэргэжлийн байгууллагуудаас /цахилгаан ба холбооны шугам сүлжээ, тохижилт үйлчилгээний газар, УСУГ, авто замын газар/ зөвшөөрөл авна.

2. Ажлын талбайн эргэн тойрон хашлагатай, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний чиглэл талас 5 метрээс багагүй зайд анхааруулах тэмдэг тавина.

3. Каранхуй үед хашлагын нүүрэн талд 1.5 метр өндөрт дохионы улаан гэрэл, ажлын талбайд 2 метрээс багагүй өндөрт байрлуулсан гэрэлтүүлэг хийж огно, Гэрэлтүүлгийн цахилгааны утас бүрээстэй, гэрлийн шил хамгаалалттай байна.

4. Бэхэлгээгүй ажил хийгдэх нүхий налуу ба босоо ханын гадаргын байдлыг тогтмол ажиглаж байх шаардлагатай

5. Суурийн нух, суваг ухагдаа захаар нь хүн явах 1 метрээс багагүй өргөнтэй ирмэг гаргана.

6. Хөрсний шинж чанар, төрөл, чийглэг, ухах гүн зэргээс хамааруулан суваг, суурийг ташлуур, хашлага хийж ухна.

Хөрсний тодорхойломж	Ухагдах гүн	Ухагдах гүн м					
		1,5 м хүртэл		1,5-3 м хүртэл		3-5 м хүртэл	
		Хавтгай чиг ташлуурын өнцөг	Ташлуурын өнцөгт түүний суурьт харьцуулсан харьцаа	Хавтгай чиг ташлуурын өнцөг	Ташлуурын өнцөгт түүний суурьт харьцуулсан харьцаа	Хавтгай чиг ташлуурын өнцөг	Ташлуурын өнцөгт түүний суурьт харьцуулсан харьцаа
Шороо өвсөлж хайсан хөрс	76	1:0,25	45	1:1	38	1:1,25	
Элсэрхэг би хайрган хөрс	63	1:0,5	45	1:1	45	1:1	
Өлсөнцөр хөрс	76	1:0,25	50	1:0,53	50	1:0,85	
Шаварцнар хөрс	90	1:0	63	1:0,5	53	1:0,75	
Шавар хөрс	80	1:0	70	1:0,25	63	1:0,5	

ГОРИМ

1. Ухалт, малталтын ажил эхлэхээс өмнө тухайн ажлыг удирдан явуулж байгаа аливаа ажлын зурагт тусгагдаагүй сэжигтэй цахилгааны шугам/утас байгаа эсэх талаар хэлж зөвлөнө. Эвдэрч болзошгүй далд ажлын талаар мэдэгдэх бөгөөд эдгээрийг заавал мэдэгдэхүйцээр гадас зоож тэмдэглэнэ.
2. Аливаа далд ажилд 0,6м ойртсон тохиолдолд цаашдын ажлыг гараар хийж гүйцэтгэнэ.
3. Эргэж булах ажлын үед гэмтэл хохирлыг урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дэд бүтэц, эд зүйлсийг зохих хэмжээгээр бэхлэх шаардлагатай.
4. Газар доор суурилсан дэд бүтэц гэнэтийн байдлаар нурах тохиолдолд ажлын хэсгийн ажлын супервайзор нь Засварын хэсэгт даруй мэдэгдэхийн сацуу ойролцоо байгаа хүмүүсийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлыг нягтлан шалгана.
5. Суваг шуудуу болон малталтын хэсэг рүү эд зүйлсийг оруулахдаа аль нэг ханын дагуу гулсуулах зэрэг аюулгүй байдлаар хийж гүйцэтгэнэ.
6. Багаж хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, барилгын материал, чулуу, зэрэг хэрэглэж буй эд зүйлсийг суваг шуудуу болон малталтын дээд ирмэгээс 1м ээс багагүй зайд байлгана.
7. Аливаа 1,2м ээс илүү гүнтэй суваг шуудуунд орж ажиллах ажилтан нь дараах аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээг авсан байх шаардлагатай. Үүнд:
  - a) Хамгаалалтын бэхэлгээ хийх. эсвэл
  - b) 1,2м ээс илүү урттай материалыг суваг шуудууны ханыг дагуулан 45°ын налуутайгаар байрлуулах.
8. Суваг шуудуу болон малталтын хэсгийн хамгаалалтын бэхэлгээг газрын гадаргаас 0,3м ээс багагүй өндөртэйгээр барих ба ХАБАЭ мэргэжлийн инженерээр хянуулж батлуулна.

1. Аливаа 1,2 м ээс илүү гүн суваг шуудууны ажил гүйцэтгэж байх үед нэг ажилтан нь суваг шуудууны гадна аюул осолтой байдлыг мэдэгдэх, онцгой нөхцөл байдалд тусламж үзүүлэх зорилгоор байгаа эсэхийг супервайзор нягтлан шалгана. Энэхүү ажилтан нь онцгой нөхцөл байдлын горимыг мэддэг байхаас гадна тусламж дуудах бүрэн боломжтой холбооны хэрэгслээр хангагдсан байх хэрэгтэй.
2. Суваг шуудууны бүхий л орох гарах хэсэгт аюулгүй байдлыг хангасан байх.
3. Ажиллагсад нь суваг шуудуу болон малталтын ажил гүйцэтгэж буй тоног төхөөрөмжөөс 3м ээс багагүй зайд байрлана.
4. Суваг шуудуу болон малталтын ажил гүйцэтгэж байгаа ажиллагсад нь тухайн ажилд мэргэшсэн эсэхийг ахлах ажилтан нягтлан шалгана.
5. Туг, тууз, хаалт зэргийг тээврийн хэрэгсэл болон явган зорчигч явах хэсгүүдэд байрлуулсан байх шаардлагатай. Мөн онгорхой ирмэгүүдэд хаалт, тууз болон хамгаалалтын хамар хийх.

Land Disturbance permit form

ГАЗАР ХӨНДӨХ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ХУУДАС/ LAND DISTURBANCE PERMIT FORM

Хүсэлт гаргагч бөглөнө

Хүсэлт гаргасан огноо:			
Хүсэлт гаргасан хэлтэс/ гэрээт компани:			
Хүсэлт гаргасан ажилтаны нэр:	Утас:		
Хэлтэс:	Албан тушаал:		
Газар шорооны ажлын байршил:			
Байрлалын талаар нэмэлт мэдээлэл:			
Газар хөндөх шалтгаан:	☐ Барилгын ажил	☐ Хөрс хуулах	☐ Шинэ зам гаргах
☐ Өнгөн хөрс хуулах	☐ Мод ургамал тариалах	☐ Хог/ бохирын нүх ухах	☐ Өрмийн талбай засах
☐ Өрмийн зүмлэний нүх ухах	☐ Хашаа хаалт барих	☐ Өрмийн цооног ерэмдэх	☐ Бусад /бичнэ үү/
Тайлбар:			
Ажлын танилцуулга өгсөн эсэх	☐ Ажлын төлөвлөгөө	☐ Байршилын зураг	☐ Бүдүүвч зураг
☐ Гэрэл зураг	☐ Бусад / бичнэ үү/	☐ Тийм	☐ Үгүй
Газар доорх болон дээрх байгууламжийг зурагт хавсаргасан эсэх			
Ажлын тодорхойлолт / Уг ажлыг гүйцэтгэх арга, төлөвлөгөө, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг тооч тодорхой тусгана!			
Ажил дуусахад нөхөн сэргээлтийг хэрхэн хийх тухай мэдээлэл			
Нөхөн сэргээлт хийх тооч төлөвлөгөө			
Өртөх талбайн хэмжээ (м²):	Хөрс хуулахын хэмжээ(м²):		
Шимт хөрс (м²):	Хялдал хөрс (м²):		
Ажил гүйцэтгэх хугацаа:	Эхлэх цаг, огноо	Дуусах цаг, огноо	
Хяналт тавих нөхцөл:			
Газар дээрх хяналт тавих ажилтаны нэр:			
ERD-н төлөөлөл:	Гэрээтний төлөөлөл:		
Овог, нэр:	Овог, нэр:		
Овог, нэр:	Овог, нэр:		
Овог, нэр:	Овог, нэр:		
Овог, нэр:	Овог, нэр:		
Баталгаажуулалт:			
Тусгай ажлыг газар дээр нь зохион байгуулах ажилтан:			
Овог нэр:	Албан тушаал		

Land Disturbance permit form

Энэхүү ажлыг гүйцэтгэхэд шууд болон шууд бусар оролцох бүх ажилтан өөрсдийн ажил үүргээ дээр тодорхойлсон ёсоор эрсдэлгүй, цаг хугацаанд нь чанартай хийж гүйцэтгэхэд бүх нөхцөлөөр хангаж ажиллах үүрэг хүлээсэн гэдгээ миний бие ойлгож хүлээн зөвшөөрч байна.

Гарын үсэг:	Огноо:
-------------	--------

ERD-н мэргэжилтэнүүд бөглөнө

Хариуцлагатай ажилтаны зөвшөөрөл: / Гарын үсгээ зурж зөвшөөрнөө баталгаажуулна!

Байгаль орчны мэргэжилтэн	Огноо:
ХАБАЭ мэргэжилтэн	Огноо:
Төлийн менежер	Огноо:
Ерөнхий геологич	Огноо:

Ажил эхлэхээс 24 цагийн өмнө гарын үсгээ зургаасан байна.

Байгаль орчны хэлтэс бөглөнө.

Байгаль орчны асуудал

Төслийн талбайн хүрээнд байгаа эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Төрийн байгууллагаас зөвшөөрөл авах шаардлагатай эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Унд ахуйн болон бусад усны эх үүсвэрт байгаа эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Ховор амьтан ургамал өртсөн эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Бохирдол хамгаалах арга хэмжээ авсан эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй
Усалгаа хийж тоосжилтыг багасгах шаардлагатай эсэх	☐ Тийм	☐ Үгүй

Байгаль орчны нөлөөллийг хянах талаарх тэмдэглэл:

Байгаль орчны нөхцөл байдлын талаарх тэмдэглэл:

АСУУЛТ БАЙНА УУ?

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ
TRAINING RECORD FORM

Revision /шинэчлэлт: 01

Date/Огноо: 2020.02.01

Page/хуудас 1/1

TRAINING TOPIC:
СУРГАЛТЫН
СЭДЭВ:Газар хөндөлтийг байх, ТХЗовшворол авах, илрэх
Ногоон эртнэлтийн туралInstructor Name:
Сургагчийн нэр:

Л. Вигши - Ундрах

Date of Training: Сургалт
явагдсан огноо:

2022.09.03

Continue hours & minutes
Үргэлжилсэн цаг, минут:

30 мин

№	NAME (print) НЭР(дармалаар)	Position Албан тушаал	Гарын үсэг/Signature
1	Б. МОНХБОЛД	ERD	Монхболд
2	Б. Маралмаа	ГМС	Мармаа
3	Х. Гомбо эрдэнэ	ГМС	Х. Гомбо
4	Н. Монхбаяр	ERD	Монхбаяр
5	Л. Чинхбаяр	ERD	Л. Чинхбаяр
6	Б. Тундгарс	ERD	Б. Тундгарс
7	Б. Ламсүрэн	ГМС	Б. Ламсүрэн
8	Т. Фарахурэн	ГМС	Фарахурэн
9	Б. Батхосор	ГМС	Б. Батхосор
10	П. Эрдэнэбат	ERD	Эрдэнэбат
11	Л. Тундгүүрэн	ERD	Л. Тундгүүрэн
12	С. МОНГОН ТҮЛГЭ	ERD	С. Монгол
13	Б. БАТӨР	ERD	Б. Батөр
14	Г. Чойжинжав	ERD	Г. Чойжинжав
15	Хангаасал	ERD	Хангаасал
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			

Instructor's signature / Зааварлагчийн гарын үсэг

Бидний мөрдөх ёстой дүрэм

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

ЭРЧИМ ХҮЧ ХЭМНЭХ

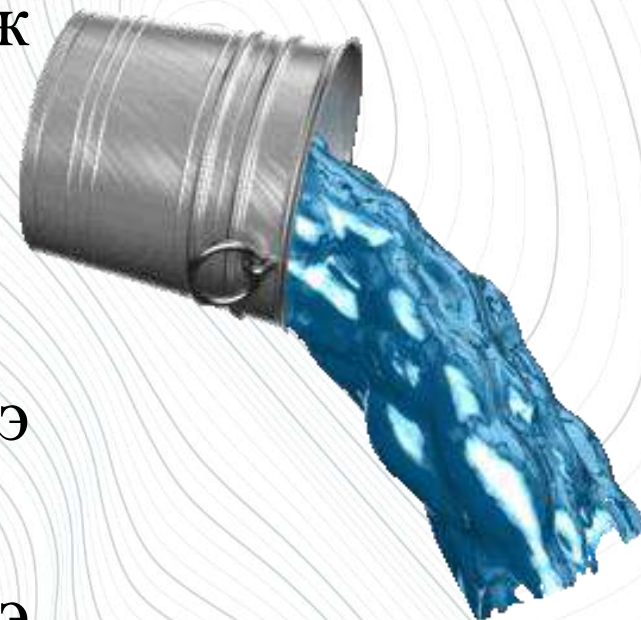
- Агаарт ялгарах хүлэмжийн хийг хамгийн бага хэмжээнд байлгахын тулд боломжтой тохиолдол бүрт эрчим хүчний хэмнэлт хийхийг зорино.
- Эрчим хүч хэмнэх дараах аргууд байж болно:
  - ✓ Ашиглаагүй үедээ гэрэл, компьютер, агааржуулагчаа унтраах,
  - ✓ Агааржуулагчийг 22°C -25°C хооронд байлгах,
  - ✓ Дотор байгаа агаарыг хүйтнээр эсвэл халуунаар нь хадгалахын тулд хаалга, цонхыг хаалттай байлгах,
  - ✓ Ашиглахгүй байгаа цахилгаан хэрэгслээ унтраах,
  - ✓ Ганцаараа зорчихоос илүүтэй хамтдаа зорчих,
- Хүн нэг бүр эдгээр **жижиг өөрчлөлтүүдийг хийснээр эрчим хүч ХЭМНЭХ**эд туслах боломжтой!

УСНЫ МЕНЕЖМЕНТ

- Ус бол үнэт эрдэнэ бөгөөд дэмий гарздаж болохгүй.
- Ус руу ямар нэгэн бодис, материал хийж бохирдуулахаас сэргийлнэ.
- Ашиглаж дуусмагц крантаа байнга хаана.
- Ус гоожиж байгаа крант, хоолойг мэдээлнэ.
- Гадаргын ус, худгийн дотор эсвэл ойролцоо хэзээ ч хог хаяхгүй байх!
- Гадаргын ус, худгийн дотор эсвэл ойролцоо хэзээ ч бие засахгүй байх! Энэ нь өвчин тараах үүсвэр болно.

ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

- Тамхины иш гм бүх хогийг хогийн саванд хийнэ.
- Хог хаягдлыг ангилан, эзэлхүүнийг багасгаж хаяна.
- Хогийн цэг дээр, хогийг нүхний хажууд биш дотор нь хаяна.
- Хортой хаягдлуудыг (тостой даавуу, дууссан тосны шүлтүүр, химийн бодис агуулах хоосон сав гм) зориулалтын саванд тусад нь хадгална.
- Тосны шүүлтүүрийг хаяж устгахаас өмнө сайтар шавхах хэрэгтэй.
- Төмрийн хаягдлыг зориулалтын газарт цэгцтэй хадгална.
- Ашиглаж буй зүйлээ багасгах эсвэл боломжтой тохиолдолд бүтээгдэхүүнийг дахин ашиглаж, дахин боловсруулах замаар хаягдлыг бууруулна.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

- Төслийн талбай дээр газар хөндөх явцад биологийн төрөл зүйлд аль болох хамгийн бага сөрөг нөлөө үзүүлэхийг хичээж ажиллах хэрэгтэй.
- Амьтны аймгийн амьдрах орчин алдагдуулахгүй байх.
- Зэрлэг амьтныг үргээж, хөөж болохгүй.
- Ховор, нэн ховор ургамал төрөл зүйлийг шилжүүлэх, хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлыг хийх.
- Агаар мандал дахь тоосны хэмжээ бууруулах.
- Булаг шандыг хамгаалах.
- Ирээдүйн нөхөн сэргээх зардалыг төлөвлөх.
- Соёлын өв, дурсгалт газруудыг хамгаалах.
- Газар хөндөхөөс өмнө Байгаль Орчны хэлтсээс олгодог “Газар Хөндөх зөвшөөрөл” -г авах шаардлагатай.
- Зөвхөн одоо ашиглагдаж буй зам, зөвшөөрөгдсөн замаар зорчих ёстой.

АСУУЛТ БАЙНА УУ?

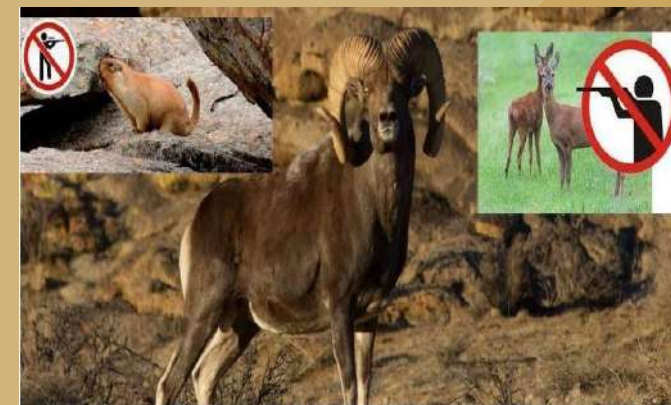
БИОЛОГИЙН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ

БИОЛОГИЙН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ

➤ АМЬТАН

- Амьтны аймгийн амьдрах орчин алдагдуулахгүй байх.
- Зэрлэг амьтныг үргээж, хөөж болохгүй.
- Төслийн талбайн байгууламжуудаас бусад газарт зорчиж буй авто тээврийн хэрэгсэл дуут дохио өгч болохгүй.
- Хууль бусаар төслийн талбай болон түүний ойр орчимд амьдардаг амьтныг ашиг, сонирхлын сэдэлтэй барих, агнаж устахыг хориглоно.
- Төслийн талбайд амьтны гаралтай түүхий эд авч ирэхийг хориглоно.

БИОЛОГИЙН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ

Анхааруулга

Иргэн та ан амьтан харсан тохиолдолд Байгаль орчны багт мэдэгдэнэ үү!

Ан амьтныг айлгаж үргээх, хууль бусаар амьтан агнахаар завдсан эсвэл агнасан бол “Амьтны тухай хууль” болон “Зөрчлийн тухай хууль”-иар хариуцлага хүлээх болохыг анхааруулж байна.

Хууль бусаар ан агнасан тохиолдолд дараах хариуцлагыг оногдуулна:

- Зөрчил үйлдэхэд ашигласан эд зүйлсийг хураах
- Хууль бусаар олсон орлогыг хураах
- Амьтаны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг 2 дахин нэмэгдүүлж нөхөн төлбөр оногдуулах
- Хүнийг 300 нэгжтэй тэнцэх, хуулийн этгээдийг 3000 нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр тус тус торгоно
- Нэн ховор, ховор амьтан агнасан тохиолдолд “Эрүүгийн хууль”-иар арга хэжмээ оногдуулна

БИОЛОГИЙН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛ

TSX:ERD | MSE:ERDN

УРГАМАЛ

- Ховор, нэн ховор ургамал төрөл зүйлийг шилжүүлэх, хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлыг хийх.
- Төслийн талбай болон түүний ойр орчимд ашиг сонирхол, эмчилгээний зориулалтай ховор, нэн ховор ургамлыг түүж бэлдэхийг хориглоно.
- Төслийн талбайн ойр орчимд ургадаг заг, бутлаг ургамлыг тасдах, түүхийг хориглоно.
- Сэтгэцэд нөлөөлөх чадвартай ургамлын түүхий эдийг төслийн талбайд авч ирэхийг хориглоно.

АСУУЛТ БАЙНА УУ?

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ
TRAINING RECORD FORM

Revision /шинэчлэлт: 01

Date/Огноо: 2020.02.01

Page/хуудас 1/1

TRAINING TOPIC:
СУРГАЛТЫН
СЭДЭВ:

Арганы тасгахгүй байх зөвлөлт

Instructor Name:
Сургагчийн нэр:

Д. Аюуш-Ууграх

Date of Training: Сургалт
явагдсан огноо:

2020.10.06

Continue hours & min
Үргэлжилсэн цаг, мин

30 мин.

№	NAME (print) НЭР(дармалаар)	Position Албан тушаал	Гарын үсэг/S
1	Б. Мөнхболд	ERD	
2	Б. МАРАЛМАА	ГМС	
3	Х. БОЕМБО ТРДОНА	ГМС	
4	Н. МОНХЗАЛ	ERD	
5	Д. ЧУЛАНБАЯР	ERD	
6	Б. ТУМЦЕГЭРЭ	ERD	
7	Б. АМГАННЭМЭЛ	ГМС	
8	Ч. БАРАМУУР		
9	Б. ЗАННАСОН	ГМС	
10	О. АРДОНВААТЭР	ERD	
11	Д. ТУМЦЕГЭРТ	ERD	
12	С. МОНГОНТУЛГА	ERD	
13	Б. БААТЭР	ERD	
14	Т. ЧАЙШИНМАТ	ERD	
15	Г. ЗАКХААЛ	ERD	
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			

Instructor's signature / Зааварлагчийн гарын үсэг

СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ
TRAINING RECORD FORM

Revision /шинэчлэлт: 01

Date/Огноо: 2022.02.01

Page/хуудас 1/1

TRAINING TOPIC:
СУРГАЛТЫН
СЭДЭВ:

Ажилын өргөн мэдлэг мэт (Ажиглан, Утгана)

Instructor Name:
Сургагчийн нэр:

П. Вүлш - Ундрах
А. Түрмэгсээр

Date of Training: Сургалт
явагдсан огноо:

2022.8.30

Continue hours & minutes
Үргэлжилсэн цаг, минут:

00 мин

№	NAME (print) НЭР(дармалаар)	Position Албан тушаал	Гарын үсэг/Signature
1	Б. Мөнхболд	ERD	
2	Х. Гомбо - ордэнэ	TMC	
3	Н. Мөнхзаса	ERD	
4	А. Чинхбаяр	ERD	
5	Б. Түрмэгсээр	ERD	
6	Б. Алтанорзул	TMC	
7	У. Доржсүрэн		
8	З. Батболд	TMC	
9	О. Эрдэнэсэтгэр	ERD	
10	А. Түрмэгсээр	ERD	
11	С. МОНГОНТУЛГА	ERD	
12	Б. Батяр	ERD	
13	Г. Чойжинмав	ERD	
14	Г. Жааашиав	ERD	
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			

Instructor's signature / Зааварлагчийн гарын үсэг

	АСГАРАЛТААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, АСГАРАЛТАД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЖУРАМ			
	Approved Батлагдсан огноо:	Date 	Revision Шинэчлэлт:	Policy developed by Журмыг боловсруулсан:
Policy # ___	11/05/2022	002	Р.Оюунбат Уул уурхайн хэлтэс	 Peter Akerley, CEO

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

АСГАРАЛТААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, АСГАРАЛТАД АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол улсын Иргэний хууль, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль, Химийн хорт болон аюултай бодис хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам, Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх тайлагнах журам болон Байгаль орчны аюулгүй байдалтай холбогдох хууль, журмыг үндэслэсэн.

- 1.1. “Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтад авах арга хэмжээний журам”-аар “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Баян хөндий төслийн талбайд ашиглагдаж буй химийн хортой болон аюултай бодисын асгаралттай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү журамд хортой болон аюултай химийн бодис асгарсан тохиолдолд тухайн бодисын хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах үүднээс үр дүнтэй шуурхай хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааг тусгасан болно.
- 1.3. Журамд хэрэглэгдэх дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно. Үүнд:
  - 1.3.1. Химийн хорт бодис: хүний эрүүл мэнд, байгаль орчин, мал, амьтанд хортой нөлөө үзүүлэх, улмаар үхэл, мөхөлд хүргэх үйлчилгээтэй химийн бодис, тэдгээрийн нэгдлийг;
  - 1.3.2. Химийн аюултай бодис: тэсрэмтгий, шатамхай, идэмхий, исэлдүүлэгч, цочромтгой шинж чанартай химийн бодис, тэдгээрийн нэгдлийг;
  - 1.3.3. Химийн бодис асгаралт: Байгаль орчинд сөрөг нөлөө бүхий химийн бодис хүрээлэн буй орчинд ямар нэгэн хэмжээгээр асгарах буюу алдагдах;

- 1.3.4. Хашлага: Хүрээлэн буй орчинд бодис асгарч тархахаас сэргийлэх, тогтоох болон бодис асгарсан тохиолдолд түүнийг эргүүлэн авах, цэвэрлэх боломж олгох зориулалттай хаалт, хашилт;
  - 1.3.5. Ус зайлуулах суваг: Усны хиймэл гольдрол, борооны ус зайлуулах эсвэл хүний гараар байгуулсан гуу жалга;
  - 1.3.6. Нүүрс-устөрөгч: Төслийн хүрээнд ашиглагдаж буй дизель түлш, бензин болон төрөл бүрийн тос, тосолгооны материал;
  - 1.3.7. Шингээгч: Асгарсан буюу гоожсон бодисыг тогтооход ашиглагдах синтетик болон органик шингээгч, элс, модны үртэс, нунтаг бодис;
  - 1.3.8. Хор аюулын лавлах мэдээлэл /ХАЛМ/: Хэрэглэгч, худалдан авагчдыг тухайн бодисын эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх хор хөнөөл, аюулгүй ажиллагааны сэрэмжлүүлэг, хадгалалт, устгалтай холбоотой мэдээллээр хангах зориулалттай үйлдвэрлэгчээс гаргасан баримт бичиг;
  - 1.3.9. Аюултай хог хаягдал: тэсрэмтгий, шатамхай, урвалын идэвхтэй, исэлдүүлэгч, агаар болон устай харилцан үйлчилж хортой хий ялгаруулдаг, халдвартай, идэмхий, хүн амьтанд богино болон удаан хугацаанд хортой нөлөөлөл үзүүлдэг, байгаль орчинд хортой шинж чанартай, устгасны дараа аюултай шинж чанартай ялгарал үүсгэдэг хог хаягдлыг;
  - 1.3.10. Аюултай хог хаягдал хариуцсан ажилтан: хэвийн болон аюул, осол гарсан үед аюултай хог хаягдалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах ажилтныг;
- 1.4. Энэхүү журмыг “Эрдэнэ Монгол” ХХК мөн төслийн талбайд ажиллаж буй туслан гүйцэтгэгч компани болон тэдгээрийн ажилтнууд нэгэн адил дагаж мөрдөнө.

Хоёр. Ерөнхий шаардлага

- 2.1. Төслийн талбайд химийн бодисын асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаатай холбогдуулан дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:
  - 2.1.1. Химийн хорт болон аюултай бодисыг асгарах, алдагдах боломжийг бууруулах, багасгах;
  - 2.1.2. Химийн хортой болон аюултай бодисын ангилж, ХАЛМ-д заасан нөхцөлд хадгалах;
  - 2.1.3. Химийн хортой болон аюултай бодисыг тээвэрлэх, хадгалах, ашиглах үед байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл учруулахгүй байх;
- 2.2. Ажилчид болон гэрээт гүйцэтгэгчид химийн бодис асгарсан бүх тохиолдлыг ахлах ажилтан ба байгаль орчны хэлтэст нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

- 2.3. Химийн бодис бага хэмжээгээр алдагдаж, асгарсан тохиолдолд ослын үед ажиллах төлөвлөгөөний дагуу арга хэмжээг яаралтай авна.
- 2.4. Асгарсан химийн бодисын төрөл, хэмжээнээс хамааран тухайн асгаралтын талаар төрийн байгууллагуудад мэдэгдэх шаардлагатай эсэхийг шийдвэрлэнэ.
- 2.5. Химийн бодис асгарах үед ашиглах асгаралтын иж бүрдлийг дараах байдлаар бэлтгэх бөгөөд мөн тухайн химийн бодисын ХАЛМ-д заасан хэрэгслүүдийг нэмж шаардлагатай ажлын байруудад байршуулсан байна.
- бүрэн ажиллагаатай гал унтраах багаж, хэрэгсэл;
  - хор саармагжуулах бодис, уусмал;
  - химийн бодис асгарч алдагдсан үед ашиглах багаж, хэрэгсэл, шингээгч материал;
  - хувийн хамгаалах хэрэгсэл (арьс, нүд, амьсгал хамгаалах);
  - амьсгал хамгаалах баг;
  - шаардлагатай тохиолдолд нүд угаах болон ослын шүршүүр.
- 2.6. Химийн бодистой харьцан ажиллах нийт ажиллагсад /үндсэн болон гэрээт гүйцэтгэгч/-ыг холбогдох сургалтанд хамруулж аюул, ослын үед ажиллах дадлагыг эзэмшүүлнэ.
- 2.7. Мөн химийн бодисын ХАЛМ-ийг бүрэн болон хялбаршуулсан хэлбэрээр ажлын байруудад байршуулах, заавар зааварчлагааг тогтмол өгнө.

Гурав. Асгаралтын үед ажиллах горим

- 3.1. Химийн бодисын асгаралтыг илрүүлсэн ажилтан ...-р сувгаар ахлах ажилтанд нэн даруй мэдэгдэж дараах мэдээллийг өгнө:
- ӨӨРИЙН НЭР
  - АСГАРАЛТ ИЛЭРСЭН ГАЗАР
  - БОЛОМЖТОЙ БОЛ АСГАРЧ БУЙ БОДИСЫН НЭР
  - АСГАРАЛТЫН ХЭМЖЭЭ
  - БАЙДЛЫГ ХЯНАЛТАД АВСАН ЭСЭХ
  - ЯМАР НЭМЭЛТ ТУСЛАМЖ ХЭРЭГТЭЙ ЭСЭХ (Аврах баг, тоног төхөөрөмж - бульдозер, ачигч гэх мэт)
- 3.2. Ахлах ажилтан нь хариуцсан менежер, ЭМХАББООНХ /Эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль орчин, орон нутгийн харилцаа/ хэсэгт мэдэгдэнэ.
- 3.3. Асгаралтын хариу арга хэмжээг авахаас өмнө ажилчид, гэрээт гүйцэтгэгчид болон хөндлөнгийн ажиглагсдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг нэн түрүүнд хангана.

- 3.4. Химийн бодис асгарсан үед эрсдэлд орж болзошгүй байгаа ажилтныг тухайн ажлын хэсгийг хариуцаж буй ахлах ажилтан уг газраас холдуулах үүрэгтэй.
- 3.5. Тухайн нөхцөл байдлыг аюулгүй гэж үзвэл асгарсан химийн бодисыг эх үүсвэрт нь тогтоох арга хэмжээ авч, дулаан болон гал авалцах бүх эх үүсвэрийг салгана.
- 3.6. Хэрвээ асгаралт нь онцгой асгаралт бол ахлах ажилтан нэмэлт тоног төхөөрөмжүүд (бульдозер, ачигч гэх мэт)-ийг тухайн хэсэгт ажиллуулахаар зохион байгуулах мөн ЭМХАББООНХ ажилтанд мэдэгдэх хэрэгтэй.
- 3.7. Асгарсан химийн хортой болон аюултай бодисыг тухайн химийн бодисын Хор аюулын лавлах мэдээлэлд заасны дагуу химийн бодис хариуцсан ажилтан эсвэл аюултай хог хаягдал хариуцсан ажилтны хяналтан дор саармагжуулах арга хэмжээг авна.
- 3.8. Асгарсан химийн бодис, бохирдсон хөрс, ус, шингээгч материал зэрэг аюултай хог хаягдлыг тохирох саванд юулж “Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, шилжүүлэх, тээвэрлэх журам”-ыг дагуу Аюултай хог хаягдал түр хадгалах хэсэгт нэр, төрөл, төлөв байдал, хэмжээг тэмдэглэсэн бичгийн хамт шилжүүлнэ.
- 3.9. Аюултай хог хаягдлыг хадгалах сав нэг бүр нь “Аюултай хог хаягдал” гэсэн нэр, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байх бөгөөд ил харагдахуйц газар тухайн хаягдлын нэр, цуглуулж эхэлсэн хугацааг тэмдэглэсэн байна.
- 3.10. Химийн хортой болон аюултай бодисын агуулга, хор аюулын зэрэг, асгаралтын хэмжээнээс хамааран шаардлагатай тохиолдолд бохирдсон талбайгаас дээж авч шинжилгээнд өгөх ба үр дүнг Монгол Улсад мөрдөгдөж буй агаар, ус, хөрсний бохирдлын стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээтэй харьцуулж үзнэ.
- 3.11. Шинжилгээний үр дүн стандартын зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтэрсэн тохиолдолд дахин саармагжуулах ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.
- 3.12. Химийн хорт болон аюултай бодис асгарсан, алдагдсан талаарх аюул, осол үүссэн нөхцөлийг тодорхойлж, тэмдэглэл хийнэ.

Дөрөв. Хариуцлага

- 4.1. Энэхүү журмыг зөрчсөн ажилтан, албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол “Хөдөлмөрийн дотоод журам”, тухайн ажилтантай байгуулсан “Хөдөлмөрийн гэрээ”-нд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.
- 4.2. Туслан гүйцэтгэгч компани, албан тушаалтан нь энэхүү журмыг зөрчсөн болох нь тогтоогдвол тус компанитай байгуулсан гэрээнд заасны дагуу хариуцлага ногдуулах ба буруутай ажилтанд хариуцлага хүлээлгэх талаар албан шаардлага хүргүүлнэ.
- 4.3. Журмыг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

АСГАРАЛТ, АЛДАГДАЛ ҮҮССЭН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ

1. Эрдэнэ Монгол ХХК бүртгэлийн дугаар:.....
2. Хэсэг, нэгжийн нэр:.....
3. Асгаралт, алдагдал үүссэн хугацаа: .....
4. Химийн бодисын мэдээлэл:

№	CAS дугаар	Химийн бодисын нэр	Хэмжих нэгж	Үүссэн хэмжээ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

5. Тэмдэглэл:

6. Аюултай хог хаягдал агуулахад шилжүүлсэн мэдээлэл:

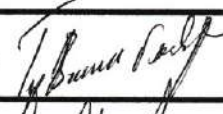
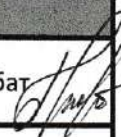

№	Код	Аюултай хог хаягдлын нэр	Хэмжих нэгж	Шилжүүлсэн хэмжээ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

7. Тайлан гаргасан албан тушаалтны мэдээлэл:

Гарын үсэг /тамга/	Овог нэр, албан тушаал	Огноо

SAFE WORK PROCEDURE

 ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК	Erdene Mongol LLC Эрдэнэ Монгол ХХК		SWP №: 005
	This SAFE WORK PROCEDURE (SWP) intent is to eliminate or control any hazards associated with:		
	доорхи ажлыг гүйцэтгэхтэй холбогдсон аливаа аюулыг арилгах буюу эрсдэлийг хяналтанд байлгахыг зорьж байна.		
Drafted:	Түвшинбаяр 	Reviewed:	Б. Отгонбат
Approved:	Зүрт Чөүрч 	Review Date:	2022.07.10
ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ГОРИМ TRAFFIC SWP			
Баянхөндий алтны уурхайн төслийн талбайд авто тээврийн хэрэгсэл, хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмж ажиллуулж буй болон замын хөдөлгөөнд оролцож буй нийт ажилчдын аюулгүй байдлыг хангах. Осол зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх.			

English	Mongolian
PURPOSE AND SCOPE:	ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ:
The purpose of this procedure is to provide safe and efficient work methods	Энэ журмын зорилго нь аюулгүй, үр ашигтай ажлах арга барилаар хангах юм.
PRE-REQUISITES	УРЬДЧИЛСАН НӨХЦӨЛ
Personnel trained and assessed as competent	Сургалтад хамрагдсан болон туршлагатай ажилтан байх.
HEALTH AND SAFETY	ХӨДӨЛМӨРИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГАА
All jobs at BKGP require a detailed <i>Take Five</i> as the first step. Follow the steps in this Safe Work Procedure carefully and ensure that all work team members are involved in the pre-job planning and hazard identification process.	БНХ-н Алтны уурхайн төслийн бүх ажил нь нэн тэргүүнд 5 алхмын журмын дагуу явагдана. Аюулгүй ажлын журмын эдгээр алхамууд нь бүх ажилчид ажил эхлэхийн өмнөх төлөвлөгөө болон аюулыг тодорхойлох процесст хамрагдан батлагдана.
 ENVIRONMENTAL	 БАЙГАЛЬ ОРЧИН

English		Mongolian	
Nil environmental hazards identified in this Safe Work Procedure.		Тус аюулгүй ажиллагааны журамд байгаль орчны аливаа аюул тодорхойлогдоогүй болно.	
	HAZARDOUS MATERIALS		АЮУЛТАЙ МАТЕРИАЛ
Nil hazardous materials identified in this Safe Work Procedure.		Тус аюулгүй ажиллагааны журамд аливаа аюултай материал тодорхойлогдоогүй болно.	
PPE REQUIRED		НЭГ БҮРИЙН ХАМГААЛАХ ХЭРЭГСЭЛ	
			
REFERENCES/RELATED DOCUMENTS		ЛАВЛАГАА	
BKGP – Traffic management plan		БНХ-н Алтны уурхайн төслийн – замын хөдөлгөөний удирдлагын төлөвлөгөө	
RESPONSIBILITY		ҮҮРЭГ ХАРИУЦЛАГА	
It is the responsibility of <i>all BKGP employees, supervisors, and contractors</i> to adhere to the approved procedures for all work.		БНХ-н Алтны уурхайн төслийн бүх ажилтан, ахлах ажилтан, болон гэрээт ажилчид нь ажлын батлагдсан журмыг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.	
COMMON HAZARDS AND CONTROLS/ ЕРӨНХИЙ АЮУЛ БА ХЯНАЛТ			
HAZARD/ Аюул	Raw Risk/ Эрсдэл	☒ CONTROL/ Хяналт	Res Risk
Мөргөлдөх	Өндөр	Замын хөдөлгөөний дүрмийг баримталж дүрэм зөрчихгүй байх	Дунд
Онхолдох	Өндөр	Хурд тохируулах	Дунд
Шарвах	Өндөр	Эрсдэлийг үнэлэж, шаардлагатай бол зогсох	Дунд
Явган хүн мөргөх	Өндөр	Явганаар уул болон барилгын замын хөдөлгөөний бүсэд зорчихгүй байх	Дунд
Мал амьтан мөргөх	Өндөр	Мал амьтнаас болгоомжлох, хурд хэтрүүлэхгүй байх	Дунд
Хүнд даацын машинтай хөнгөн тэрэг мөргөлдөх	Өндөр	Зөвхөн зөвшөөрөдсөн жолоочид жолоодох эрх олгох	Дунд
Шаварт суух	Өндөр	Ахлах ажилтны зааврыг дагах	Дунд

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 3/12

PROCEDURE	ГОРИМ
GENERAL:	
Purpose and scope: The main purpose of this procedure is to identify hazardous traffic situations, take preventive actions and prevent the occurrence of accidents. All personnel including basic employees, long and short-term contractors who are going to drive or operate on machines, equipments /including light vehicle, heavy equipments, auxiliary equipments, bus/ in "Baruun Noyon Uul" operations shall follow the requirements in this procedure.	Зорилго, цар хүрээ: Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авахад гол зорилго оршино. Энэхүү дүрмийг "Баянхөндий" алтны уурхайн төсөл дээр машин, техникийн /хөнгөн тэрэг, дунд болон том оврын машин, механикжсан тээврийнн хэрэгслийг ойлгоно/ жолоо барих гэж буй ажилтан болон гэрээт ажилтан дагаж мөрдөх үүрэгтэй.
Procedure: <u>Requirements for machines and equipments:</u> All machines and equipments are must complete the next requirements: <ul style="list-style-type: none"> - machine, equipments must be fully operational - operational base radio station - functional seat belts - fire extinguisher - wheel chocks - emergency warning sign, beacon, flag /light vehicles only/	Горим: <u>Техникт тавигдах шаардлага:</u> Уурхай дээр замын хөдөлгөөнд оролцож буй бүх тоног төхөөрөмжүүд дараах шаардлагыг хангасан байх үүрэгтэй: <ul style="list-style-type: none"> - машин, техникийн эд анги бүрэн ажиллагаатай байх - бүрэн ажиллагаатай суурин радио станцтай байх - ажиллагаатай суудлын даруулгатай байх - галын хортой - дугуйны ивүүртэй - ослын анхааруулах тэмдэг, маяк, тугтай байх /зөвхөн хөнгөн тэргэнд/
<u>Mine driving license:</u> Personnel who are to drive/operate any equipment must hold mine operations driving license Drivers or operators must only operate equipment according to approved driving classification. It is prohibited to operate any equipment without mine driving license. To get mine driving license employee must prepare next documents: <ul style="list-style-type: none"> - full safety induction - valid Mongolian driving license, notarized - valid professional license or certificates, notarized - request form of driving license - related machine or equipment instruction form - training sheet for company employees - evaluation form Employee always must keep mine driving license ready.	<u>Уурхайн жолооны үнэмлэх:</u> Уурхай дээр машин техник жолоодох гэж буй аливаа хүн уурхайн өөрийн жолооны үнэмлэхтэй байх үүрэгтэй. Зөвхөн уурхайн жолооны үнэмлэх дээр заасан ангилалын дагуу тохирсон машин, техник барих. Уурхайн жолооны үнэмлэхгүйгээр аль нэг тээврийн хэрэгсэл барихыг хориглоно. Уурхайн жолооны үнэмлэх авахын тулд доорхи бичиг баримтыг бүрдүүлнэ: <ul style="list-style-type: none"> - ХЭМАА-ны хэлтсийн сургалт, зааварчилгаа бүрэн бүтэн байх - нотариатаар баталгаажуулсан хүчинтэй Монгол улсын жолооны үнэмлэхтэй байх - нотариатаар баталгаажуулсан хүчинтэй мэргэжлийн үнэмлэх, сертификаттай байх - жолооны үнэмлэх хүссэн маягт - тухайн техникийн ангийн сургалт - компаний операторуудад дадлагын хуудас - үнэлгээний хуудас Уурхайн жолооны үнэмлэх авсан тохиолдолд байнга

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 4/12

PROCEDURE	ГОРИМ
	биедээ авч явах.
<p>Before to drive or operate: Any machine or equipment must have functional base station. Without radio station a machine or equipment can be operated only after when a driver had contact with safety coordinator and got permission to be escorted.</p>	<p>Хөдөлгөөн эхлэхээс өмнө: Бүрэн ажиллагаатай радио станцтай машин, техник замын хөдөлгөөнд оролцох эрхтэй. Радио станцгүй тохиолдод тухайн хүн аюулгүй ажиллагааны мэргэжилтэнтэй холбогдож зөвшөөрөл авсны дараа гүперлүүлэн замын хөдөлгөөнд оролцож болно.</p>
<p>Pre-start inspection must be performed in the beginning of each shift and prior to starting the equipment. The Daily Vehicle/ Equipment Checklist must be filled out and any damage or unsafe condition noted on the checklist constantly. Inform direct supervisor immediately in case of any unsafe condition and machine must not be operated until the damage is repaired.</p>	<p>Машин, техникийг ээлж хүлээлцэхэд болон асаахаас өмнө шалгаж эвдрэл, гэмтлийг өдөр тутмын техникийн үзлэгийн дэвтэрт тогтмол тэмдэглэнэ. Ажилтан хэрэв ямар нэгэн аюултай гэмтэл, согог илрүүлбэл нэн даруй удирдлагадаа мэдэгдэж, тухайн тоног төхөөрөмжийг засагдаж аюулгүй болох хүртэл уг тоног төхөөрөмжийг ажиллуулахгүй.</p>
<p>Due to snowfall, rainfall or after long parking period the windshields, mirrors and warning lights of mobile equipment become dirty and contaminated and can greatly reduce visibility and cause mining accidents and incidents. In order to avoid the hazard, it is compulsory to clean the windshields, mirrors and warning lights prior to work.</p>	<p>Цас, бороо орох, удаан хугацаагаар паркалж зогсох, шавар шавхай туулсанаас болоод машин шил, толь, дохио бохирдож жолоочийн хувьд үзэгдэх орчин нь ихээхэн хязгаарлагддаг ба улмаар уурхайд аюул гарах нөхцөл бүрддэг. Энэ аюулыг арилгахын тулд шил, толь бохирдсон үед ажилд гарахаас өмнө заавал цэвэрлэж байх шаардлагатай.</p>
<p>Every morning during the pre-start checks the windshields, side windows, rear windows, mirrors and warning lights should be checked, any dust or contaminates must be removed prior to moving away also make a note that you have cleaned the appropriate part on the daily inspection sheet. Every equipment operator shall have cleaning substances and cloths in the equipment.</p>	<p>Өглөө болгон операторууд машин, техникийнхээ салхины, хажууд талын, ар талын шил, толь, гэрэл дохионуудыг цэвэрхэн байгаа эсэхийг шалгаж, тоос шороог цэвэрлээд чухам ямар хэсгийг цэвэрлэсэнээ өдөр тутмын бүртгэлийн дэвтэрт тэмдэглэнэ. Жолооч болгон цэвэрлэгээний бодис болон алчуурыг машин, техник-тээ авч явна.</p>
<p>If visibility is reduced during the work, the operator must stop somewhere safe and clean the glass and mirror contamination away, it is compulsory to clean the dirt and eliminate hazard. It is prohibited to drive/operate vehicles/machines with dirty and contaminated windshields or mirrors. <i>It is prohibited to clean windshields and mirrors while the equipment is moving.</i></p>	<p>Хэрэв ажлын үеэр шил, толь нь бохирдсоноос үзэгдэх орчин хязгаарлагдвал аюулгүй газар зогсож заавал цэвэрлэж аюулыг арилгасны дараа ажилд гарах ёстой. Бохирдсон шил, тольтой машин/механизм жолоодон ажилд гарахыг хориглоно. <i>Явж буй машины шил, толь, цонх цэвэрлэхыг хориглоно.</i></p>
<p>The following clauses are to be taken into consideration during windshield and mirror cleaning:</p> <ul style="list-style-type: none"> Follow 3 points of contact rule while getting up and down by ladder/stairs to and from the equipment and face to equipment side. It is prohibited to step and walk on non designated platform to avoid slipping.	<p>Шил толио цэвэрлэх үедээ анхаарах зүйлс.</p> <ul style="list-style-type: none"> Тоног төхөөрөмжийн шатаар өгсөж уруудахдаа 3 цэгээр хүрэлцэж, машиныхаа өөдөөс харсан байрлалаар бууж, сууна. Халтирч унахаас сэргийлэх үүднээс зориулалтын бус тавцан дээр гишгэх, явахыг хориглоно.

PROCEDURE	ГОРИМ
<ul style="list-style-type: none"> Sometimes it is necessary to clean windshields and mirrors during snow and rain fall, in such cases it is important to take your time and select sure footing with no rush. <p>It is prohibited to get out from cabin and clean windshield and mirror during loading.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Заримдаа цас бороо салхитай үед оператор нь машиныхаа шилийг цэвэрлэх шаардлага гардаг учраас яаралгүй хөлийнхөө гишгэлтэндээ анхаарал тавих нь чухал. <p>Ачилт хийж байгаа үед кабинаас гарч шил, толио цэвэрлэхийг хориглоно.</p>
<p><u>Mine traffic regulation:</u> Mine traffic will be regulated according to the Mongolian Traffic Rule and "Right hand rule". Grader, water truck and dozer due to work requirement may operate on any side of road.</p> <p>All intersections where traffic meets shall be regulated by road signs. All heavy duty, mid-size equipment and light vehicles shall obey the road signs equally (emergency vehicles are excepted under certain circumstances). All road signs shall comply with Mongolian Traffic Rules.</p>	<p><u>Уурхайн замын зохицуулга:</u> Уурхайн замын хөдөлгөөн Монгол Улсын Замын Хөдөлгөөний Дүрэм болон "Баруун гар талын дүрэм"-ийг баримтлана. Харин ажлын шаардлагаар грейдэр, усны машин ба дозер замын аль ч талаар явж болно.</p> <p>Уулзвар нэвтрэх дараалал нь тэмдэгээр зохицуулагдах бөгөөд бүх төрлийн машин, техникт адил тэгш эрхтэйгээр үйлчилнэ. /Зөвхөн онцгой байдал үүссэн үед гал, эмнэлэг болон цагдаагийн машийнд хамаарахгүй бөгөөд эдгээр машинуудад зам тавьж өгөх үүрэгтэй/. Бүх тэмдэг Замын Хөдөлгөөний Дүрмийн шаардлагийн дагуу байна</p>
<p><u>Participation in traffic:</u> Prior to starting an engine horn the signal once and wait for 5 seconds. Before forward movement horn the signal twice and wait for 5 seconds. Before reverse movement horn the signal 3 times and wait for 5 seconds.</p> <p>After engine start light low-beam on and always keep it on while driving.</p> <p>Always remove flag and beacon while driving on local or public roads.</p> <p>Safety belts must be worn at all times. Drivers must transport passengers only according to the number of functional seat belts and ensure that all passengers fastened before moving. In case of emergency, mine trainers and operator trainers may operate the equipment without designated seats belts for training purpose.</p>	<p><u>Хөдөлгөөнд оролцох:</u> Машин, техникийг асаахаас өмнө дуут дохио нэг удаа өгнө. Машин, техникийг урагшлах хөдөлгөөн хийх бүрт хоёр дуут дохио өгч 5 секунд хүлээгээд аюулгүй тохиолдолд хөдөлнө. Машин, техникийг ухрах хөдөлгөөн хийх бүрт гурван удаа дуут дохио өгч 5 секунд хүлээгээд аюулгүй тохиолдолд хөдөлнө.</p> <p>Машин, техник хөдөлгүүр асаасны дараа ойрын гэрлээ асааж, үргэлж асаалттай хөдөөлгөөнд оролцоно.</p> <p>Уурхайн лицензийн талбайгаас гадна орон нутгийн болоод улсын чанартай замд туг маягийг авч хураана.</p> <p>Машин, техникийн жолооч, оператор эсвэл зорчигч заавал суудлын даруулгыг хэрэглэх үүрэгтэй. Жолооч эсвэл оператор суудлын даруулгын тоогоор хүн тээвэрлэх бөгөөд зорчигчид даруулгын бүс хэрэглэж буй тал дээр хяналт тавьж байх үүрэгтэй. Онцгой тохиолдолд тоног төхөөрөмжийн сургалт явуулах зорилгоор уулын сургагч, дадлагажуулагч эрх бүхий оператор зориулалтын суудал, бүсгүй тоног төхөөрөмжид орж ажиллаж болно.</p>

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 6/12

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>It is forbidden to drive on opposite direction. A grader, water truck, dump truck, dozer and other equipments should drive on right side of road. But due to work requirement a grader and water truck may drive on any side of lane. During road construction work according to instruction of a spotter or additional road sign drivers may go on opposite flow of traffic if it is safe.</p>	<p>Бүх төрлийн машин, техник эсрэг урсгалаар зорчихыг хориглоно. Грейдэр, усны машин, өөрөө буулгагч, дозер, трактор болон өөрөө явдаг бүх механикжсан тээврийн хэрэгсэл ердийн үед замын хамгийн баруун талаар явах үүрэгтэй. Харин грейдэр болон усны машин ажлын шаардлагаар замын аль ч талын эгнээгээр явах эрхтэй. Мөн зам засварын ажил эсвэл осол болсон тохиолдолд замын тэмдэг эсвэл дохиочны заасны дагуу аюулгүй байдлыг хангаж эсрэг урсгал руу орж болно.</p>
<p>All drivers shall keep a minimum distance of 50 meters from the vehicle in front, this is to give the driver ample time to react and brake in case of an emergency. Never counter the opposite flow of traffic when crossing intersections and exits. Moreover, it is required to cross the carriageway as close as possible to the right side to turn right.</p>	<p>Жолооч, оператор урдаа яваа машин, техникээс 50 метрээс багагүй зай барьж явна. Уулзвар нэвтрэхдээ эсрэг урсгалд орж нэвтрэхийг хориглоно мөн баруун гар тийш эргэхдээ замын хамгийн баруун талыг барьж эргэнэ.</p>
<p>In license area for all machine and equipments it is forbidden to make reverse movement. Drivers and operators while participating in traffic, parking, refueling should drive so that it is possible to move in forward direction only. Except next situations:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dump trucks in loading area or at the waste rock to unload - graders and dozers due to work requirements - light vehicle is parking in parking area	<p>Уурхайн лицензийн талбайд бүх машин, техник ухрах үйлдэл хийхийг хориглоно. Машин, техникүүд ямар ч төрлийн хөдөлгөөнд оролцох, зогсоолд тавих, түлш цэнэглэх үед урагшлах хөдөлгөөний баримталж ажиллана. Зөвхөн дараах нөхцөлд зөвшөөрнө:</p> <ul style="list-style-type: none"> - өөрөө буулгагч машин ачилтанд орох эсвэл отвал дээр ачаагаа буулгах үед - ажлын шаардлагын дагуу грейдэр болон дозер ажилаа хийх үед - жижиг тэргүүд зогсоолын талбай дээр парклах үед
<p><u>Speed limits:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - in license territory no more than 40km/h - in pit area no more than 40km/h - in loading area, construction area and camp area no more than 20km/h <p>Remember to keep speed according to the weather condition. Security staff will randomly check vehicles speed with speed gun.</p>	<p><u>Хурдны хязгаар:</u></p> <p>Хурдны хязгаарын тэмдгийг баримтлана мөн цаг агаарын нөхцөл байдлаас шалтгаалж хурдаа тааруулж явна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - уурхайн лицензийн нийт талбайд 40км/цагаас хэтрэхгүй - ашиглалтын бүсэд 40км/цагаас хэтрэхгүй - ачилтын бүс, засвар, Барилгын ажлын бүс болон кемп орчим 20км/цагаас хэтрэхгүй <p>Харуул хамгаалалтын ажилтан хурд хэмжигчээр машин, техникийн хурдыг шалгаж байх болно.</p>
<p>Drivers and operators must choose appropriate speed while turning left, right and reversing to avoid any damages, accidents to themselves and others. Consider about machine or equipment dimension, carriage and weather condition.</p>	<p>Уурхайн талбайд зорчиж байгаа бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжүүдийн жолооч операторууд баруун, зүүн болон буцаж эргэх үйлдэл хийх үедээ өөрийн овор хэмжээ, тээвэрлэж буй ачаа болон өөртөө ба бусдад ямар нэгэн гэмтэл, эвдрэл, аюул учруулахгүй байх хурдыг сонгоно.</p>

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 7/12

PROCEDURE	ГОРИМ
<p><u>Entering the pit area:</u> Driver or operator must inform their intent to enter an active mine area to mine foreman. Mine Foreman must confirm that he received the message, and should inform the driver or operator of any unsafe situations or restricted areas that the driver may not know. The Mine Foreman may also ask their intent to enter the pit and target area and may refuse entry if visibility is poor; blasting is being carried out or for any other hazardous conditions.</p> <p>Personnel entering the active mining area must be familiar with safe working procedure on blast notification and be aware of blasting time before entering.</p> <p>When exiting from the active mining area a driver or operator must inform a mine foreman and got permission too.</p>	<p><u>Уурхайн бүсэд нэвтрэх:</u> Уурхайн бүс рүү нэвтэрч буй бүх машин, техник тухайн ээлжийн уулын мастертай радио станцын сувгаар холбогдож зөвхөн зөвшөөрөл авсны дараа нэвтрэнэ. Уулын мастер нь энэ мэдээг хүлээн авч жолоочид эрсдэл ихтэй байж болох нөхцөл байдал, хориотой бүс зэргийн талаар мэдээлэл өгнө. Уулын мастер нь ямар хэсэгт ажиллах шаардлагатай байгааг лавлаж болох бөгөөд үзэгдэх орчин муу, аюултай болон тэсэлгээтэй үед орохыг хориглож болно.</p> <p>Уурхайн бүсэд нэвтэрч байгаа бүх ажиллагсад "Тэсэлгээний мэдэгдлийн аюулгүй ажиллагааны горим"-г судалсан, тэсэлгээ явагдах цагийг мэдсэн байх шаардлагатай.</p> <p>Уурхайн бүсээс гарч байгаа тохиолдолд мөн ялгаагүй ээлжийн уулын мастерт мэдэгдэж зөвшөөрөл авч гарна.</p>
<p><u>Overtaking:</u> To overtake a machine or equipment in front a driver or operator must contact and got permission. Only after confirmation of your request you can overtake on flat, straight road with sufficient visibility.</p> <p>Once the front vehicle driver or operator allows overtaking on radio, driver should allow overtaking of behind vehicle and give enough space. If required, the front vehicle may stop to be overtaken.</p> <p>It is prohibited to overtake and approach any mobile equipment from "blind side" under any circumstances /road maintenance equipment may be excluded from it if they acquired permission in advance/.</p> <p>It is prohibited to overtake on ramp. Do not overtake any dump truck which is moving or starting to move. But if dump truck is stopped and turned on emergency lights then you have to contact with operator and after permission you may overtake.</p> <p>When following any equipment, remain in operator's view (visible in cab side mirror).</p>	<p><u>Гүйцэж түрүүлэх:</u> Аливаа тээврийн хэрэгсэл болон тоног төхөөрөмжүүд урд яваа тээврийн хэрэгслийг гүйцэж түрүүлэхдээ радио станцаар жолооч эсвэл оператортой нь холбогдож зөвшөөрөл авсны дараа болно. Гүйцэж түрүүлэхдээ зөвхөн замын шулуун хэсэг, үзэгдэх орчин сайтай газар зөвшөөрнө.</p> <p>Урд талд нь зорчиж буй тээврийн хэрэгслийн жолооч, оператор станцаар зөвшөөрөл өгсний дараа хангалттай зай тавьж өгөх ба шаардлагатай бол зогсон өнгөрүүлнэ. Ямарч нөхцөлд "сохор талаар" гүйцэж түрүүлэх, ойртон очихыг хориглоно /зам засварын ажил хийж буй машин механизмын оператороос урьдчилан зөвшөөрөл авсан бол уг заалтанд хамруулахгүй/.</p> <p>Уулзвар, өгсүүр, уруу газар гүйцэж түрүүлэхийг хориглоно. Ачаатай, ачаагүй өөрөө буулгагч машин хөдөлгөөнөө эхлүүлж байгаа эсвэл явж байгаа тохиолдолд хориглоно. Харин ослын гэрлээ асаагаад зогсож байгаа үед оператортой нь холбогдсоны дараа гүйцэж түрүүлж болно.</p> <p>Машин, техникийн араас явах үед урд яваа жолооч, операторын харагдах хэсэгт явна.</p> <p>Машин, техникээс буус суухдаа заавал гурван цэгээр</p>

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 8/12

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>Mount and dismount from machine or equipment with 3 point contact: 1 hand – 2 feet or 2 hands – 1 foot on the vehicle steps and handrails at all times. Use handrails and steps when mounting or dismounting equipment. Clean mud off boots prior to entering cab. Always face the machine when mounting or dismounting equipment. Sometimes, an operator will be required to climb up or down from other parts of the machine and it is important to watch your footing and handholds. Never jump down from mobile equipment.</p> <p>Give way to oncoming vehicle when turning aside from equipment stopping on the road.</p>	<p>хүрэлцэнэ: 1 гар 2 хөлөөрөө эсвэл 2 гар 1 хөлөөрөө байнга гишгүүр болон бариулд хүрэлцэх. Машинд суух, машинаас буухдаа зориулалтын тоноглогдсон бариул, шатыг ашиглана. Бүхээгт орохоосоо өмнө гутлынхаа шаврыг цэвэрлэнэ. Машинаас бууж суухдаа үргэлж машиныхаа өөдөөс харсан байрлалтай байна. Ачилт хийлгэж байгаа өөрөө буулгагчын кабинаас бууж суухыг хориглоно.Заримдаа операторыг машины бусад хэсгүүдэд авирах эсвэл буух шаардлага тавигддаг. Гишгэлт барилтандаа анхаарал тавих нь тун чухал. Машинаасаа хэзээ ч үсэрч бууж болохгүй.</p> <p>Зам дээр зогсох машин, техникийг тойрон гарахдаа өөдөөс яваа тээврийн хэрэгсэлд зам тавьж өгнө.</p>
<p><u>Parking:</u> Equipment shall be parked only in designated parking area with flat surface except emergency parking.</p> <p>Always park so that it is possible to move in forward direction only.</p> <p>All drivers and operators should turn on emergency light, put wheel chocks and inform supervisor if parked in non designated area.</p> <p>In the case if parking ditch is unavailable, it is required to place two or more wheel chocks for each equipment. Place wheel chocks under rear tire. If wheel chock is under front tire, steering rule may get steered when vehicles rolls and wheel chock will come off from the tire. It is prohibited to use rocks, wood and other materials that are not intended for using as wheel chocks.</p> <p>In the mine parking is not permitted within 20 meters from the high wall.</p>	<p><u>Зогсоолд тавих:</u> Машин, техникийг зайлшгүй зогсолтоос бусад тохиолдолд тусгайлан зассан тэгш талбайд тавих хэрэгтэй. Зайлшгүй зогсолтын үед зөвхөн урагшлах хөдөлгөөнөөр гарч явах боломжтой газрыг сонгоно. Бүх машин, техник зогсоолын талбайгаас бусад газар түр болон удаан зогсолт хийсэн тохиолдолд ослын дохионы гэрлийг асааж ивүүр хэрэглэнэ.</p> <p>Ховилгүй талбайд дугуйны ивээсийг ашиглана. Автомашинуудад заавал 2 буюу түүнээс дээш тооны дугуйны ивээс авч явах шаардлагатай. Дугуйны ивүүрийг аль болох арын дугуйнд хийх хэрэгтэй. Учир нь урд дугуйнд хийснээр машин өнхөрөх үед жолооны хүрд залагдаж улмаар дугуй ивүүрээсээ мултрах аюултай. Чулуу болон мод гэх мэт зориулалтын бус зүйлүүдийг дугуйнд ивүүр болгож ашиглахыг хориглоно. Уурхай дээр өндөр хананаас 20 метрээс бага зайд зогсохыг хориглоно.</p>
<p><u>Heavy duty equipment:</u> The operator shall park the equipment at least 3 meters from other equipment when parking side by side and at least 2 vehicles lengths from the equipment when parking in a procession.</p> <p>When parking equipment for long time, the operator shall place the transmission in neutral, apply the parking brake, turn off all head lights, 2 way radio, clearance lights and</p>	<p><u>Хүнд даацын машин механизм:</u> Хүнд машин механизмыг зэрэгцүүлэн зогсоохдоо хоорондын зай нь 3 метрээс багагүй байна. Цуваагаар зогсоохдоо хоорондын зай нь 2 ижил төрлийн машины урттай тэнцэхээр байрлуулна.</p> <p>Тоног төхөөрөмжийг удаан хугацаагаар зогсоолд тавихдаа оператор нь: - араагаа нейтраль байрлалд шилжүүлэх,</p>

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>shut down the engine (wait for 5 minutes to cool down) then place wheel chocks.</p> <p>If it is required to park heavy equipment in non designated area, it is mandatory to put wheel chock and cones. In parking areas, heavy and auxiliary equipment put front wheel, light vehicles put rear wheel into parking ditch.</p> <p>If it is required to remain engine running due to weather conditions, the operator should turn on four way flashers and clearance lights and leave the master switch in ON position.</p> <p>If loaded broken equipment is required to park on the ramp or downhill, it should be unloaded completely or partially on downhill side of the truck to prevent from rolling over and wheel chocks shall be placed.</p> <p>Haul trucks are allowed to turn blind side only during the following cases:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Before and after loading, haul truck shall shift from right hand traffic to the left and from left to right hand traffic to occupy to line. - Unloading area may not have established road. Trucks approaching unloading area must turn clockwise and shift to left side of traffic from right hand side. - Farthest right hand haul truck among 2 or more haul trucks that unloaded in parallel manner shall participate in traffic first. If required, haul truck that unloaded first can participate in traffic after informing on the radio.	<ul style="list-style-type: none"> - зогсоолын тормосыг ажиллуулах, - ойрын гэрэл, радио станцыг унтраах, - дугуйнд ивээс хийх, - хөдөлгүүрийг 5 минут нормальдсан байвал зохино. <p>Зориулалтын бус талбайд хүнд даацын машин механизмыг зогсоохдоо конусан тэмдгүүдийг байрлуулж, дугуйндаа ивээс хийн аюулгүй байдлыг хангана. Зогсоолын талбайд хүнд болон туслах тоног төхөөрөмжүүд урд дугуйг, суудлын автомашин хойд дугуйг шуудуйнд оруулна.</p> <p>Цаг агаарын нөхцлөөс шалтгаалан хөдөлгүүрийг асаалттай орхин зогсолт хийх үед оператор нь ослын дохионы гэрэл, оврын гэрлүүдээ асааж, мастер унтраалгыг (ерөнхий унтраалга) ON байрлалд шилжүүлэн орхино.</p> <p>Хэрэв ачаатай тоног төхөөрөмж эвдрэл гэмтлээс шалтгаалан газрын өгсүүр хэсэгт зогсох шаардлага гарвал, ачаагаар газрын уруу талд бүгдийг эсвэл хэсэгчлэн буулгаж өнхрөхөөс сэргийлэх ба ивээсийг давхар байрлуулна.</p> <p>Өөрөө буулгагч машинууд /дамп/ дор дурдаснаас бусад тохиолдолд баруун гар тийш эргэхийг хориглоно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ачилтанд орох, гарах үед өөрөө буулгагч нь замын баруун гар талаас зүүн гар тал руу, мөн зүүнээс баруун тийш шилжиж эгнээ байраа эзэлнэ. - буулгалтын талбайд тогтсон зам байхгүй байж болно. Гэхдээ буулгалт хийх хэсэгт ойртон очихдоо өөрөө буулгагч нь цагийн зүүний дагуу эргэх үйлдлийг хийх ба энэ нь мөн адил замын баруун гар талаас зүүн гар тал руу шилжих үйлдлийг хийнэ. - зэрэгцээ буулгалт хоёр болон түүнээс дээш тооны өөрөө буулгагчаас хамгийн баруун талынх нь хөдөлгөөнд түрүүлж орно. Шаардлагатай үед үйлдэл нь түрүүлж хийгдсэн өөрөө буулгагчийн оператор нь радио станцаар хөдөлгөөнөө эхлүүлж байгааг бусад мэдэгдэх хэрэгтэй.
<p><u>Light vehicle</u></p> <p>Light vehicles shall be parked at least one open doors distance away when parking side by side and at least 2 vehicles lengths from the front or back vehicle when parking in a procession.</p>	<p><u>Суудлын автомашин</u></p> <p>Суудлын автомашинуудыг зэрэгцүүлэн зогсоохдоо хажуугийн зай нь хаалга онгойход тулахааргүй чөлөөтэй зайд байна. Цуваагаар зогсоохдоо хоорондын зай нь 2 ижил машины урттай тэнцэхээр байна.</p>

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>When parking light vehicles for an extended period of time in non designated area (not in parking area), the driver must use wheel chock. Cones and/or reflectors or hazard lights may be used.</p> <p>If it is required to keep the engine running due to weather conditions, the operator should turn on four way flashers and clearance lights and apply parking brake and place wheel chocks.</p> <p><u>Mine support and medium duty equipment:</u></p> <p>When parking the equipment such as dozer, grader, excavator, shovel, loader etc. always ensure that all raised tools (Ground Engaging Tools) are grounded.</p> <p>Always maintain minimum of 50 m of safe distance when approaching to mine support equipment and positioning the transportation means. Safe distance can be increased due to weather conditions.</p> <p>When approaching any heavy duty equipment keep at least 50 meters of distance away from the machine until radio communication with the operator is confirmed.</p> <p>Approach from the front or cab side of machine at all times, if possible.</p> <p>Note: it is prohibited to start movement towards the machine unless you know for sure that an operator sees you. Wait until ground engaging tools are grounded and maintain proper distance between you and equipment to execute maneuver if required.</p>	<p>Автомашинныг тусгайлан засаагүй талбайд (паркийн талбайгаас өөр газарт) удаан хугацаагаар тавихдаа заавал дугуйны ивээс хэрэглэнэ. Конусан тэмдгүүдийг тавьж бусад тээврийн хэрэгслүүдээс ялгаж өгнө.</p> <p>Цаг агаарын нөхцлөөс шалтгаалан хөдөлгүүрийг асаалттай орхин зогсолт хийх үед жолооч нь ослын дохионы гэрлээ асааж, гар тормосыг татсан байх ба дугуйнд ивээс хийсэн байх шаардлагатай.</p> <p><u>Тусгай зориулалтын машин механизм:</u></p> <p>Тусгай зориулалтын машин механизмыг (дозер, грейдер, ачигч гм) зогсоохдоо уг механизмын газарт буух хэсгүүдийг (хутга, соёо, шанага) заавал буулгана.</p> <p>Тусгай зориулалтын машин механизмд ойртох, тээврийн хэрэгслийг байрлуулах үед 50 метрээс багагүй аюулгүйн зай барих шаардлагатай. Цаг агаарын нөхцөлөөс шалтгаалж уг зайг ихэсгэж болно.</p> <p>Зогсож байгаа хүнд даацын машин механизмд ойртож ажиллахдаа радио станцаар оператортой холбоо барих хүртэл 50 метрээс дотогш ойртохыг хориглоно.</p> <p>Боломжтой бол тухайн машин техникийн зөвхөн урд талаас, эсвэл жолоочид гүйцэд харагдах талаас ойртоно.</p> <p>Санамж: оператор өөрийг чинь харж байгааг бүрэн мэдээгүй тохиолдолд хөдөлгөөн эхлэхийг хориглоно. Бүх гидрийг буулгахыг хүлээ шаардлагатай бол холдон гарах боломжтой хажуу болон хоорондын зайг барь.</p>
<p><u>Bus participation in traffic:</u></p> <p>The Bus Driver should not exceed the speed limit of 50 km at all times and drive according to road and weather conditions and provide traffic safety.</p> <p>The bus driver must start movement after ensuring that all passengers are wearing their seat belts.</p> <p>Maintain at least 50 meters of distance from equipment in front. Overtaking is allowed only if you have good visibility ahead, the road is straight, and you have contacted</p>	<p><u>Автобус:</u></p> <p>Автобусны жолооч хурдны хязгаарыг 50 км/ц –аас хэтрүүлэлгүй явах бөгөөд, зам болон цаг агаарын нөхцөлд хурдыг тохируулан, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг бүрэн хангаж явбал зохино.</p> <p>Ээлжийн автобусны жолооч нь бүх хүмүүс бүрэн сууж, суудлын бүсээ бүсэлснийг шалгасны дараа хөдөлгөөнийг эхэлнэ.</p> <p>Замын хөдөлгөөнд оролцохдоо урд яваа машинаас 50 метрээс багагүй зайг барьж явах ба зөвхөн үзэгдэх орчин сайтай шулуун зам дээр, тоног төхөөрөмжийн</p>

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 11/12

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>with the front equipment operator and received confirmation to pass.</p> <p>When parking to drop off people in active mining area, park at least 50 meters away from any equipment. Park on flat area and always try to park in designated parking area.</p> <p>If required to park on slope, the bus Driver must stay in the cab with the parking brake applied, or if required to leave the bus unattended, must turn the wheels toward to the high wall or safety berm and place wheel chocks to prevent roll over. Never park under or close to the high wall, when dropping off the personnel from bus.</p> <p>Shift change bus is prohibited to enter drill or blast pattern.</p> <p>Note: Shift Change Bus should avoid parking nearby high wall, if it is required to park there, maintain at least 50 m of safe distance.</p>	<p>оператороос зөвшөөрөл авсны дараа гүйцэж түрүүлнэ. Уурхайн идэвхтэй бүсэд зорчигчдыг буулгахдаа тоног төхөөрөмжөөс 50 метрээс багагүй зайтай зогс. Аль болох тэгш газарт зогсоно. Зориулалтын талбайг сонгохыг хичээ.</p> <p>Хэрвээ налуу газар зогсох шаардлагатай бол жолооч жолооныхоо ард байж, гар тормосоо татна. Бүхээгнээс гарах шаардлага тулгарвал, урд дугуйгаа карьерын хана, хөмсөгийг чиглүүлэн эргүүлж тээврийн хэрэгслийг өнхрөхөөс сэргийлнэ. Зорчигчдыг автобусаас буулгахдаа хэзээ ч өндөр хананы эгц дор зогсож болохгүй</p> <p>Ээлж солилцох автобус нь өрмийн болон тэсэлтээний талбайд орохыг хориглоно.</p> <p>Санамж: Ээлж солилцох автобус уурхайн өндөр хананы дор зогсохоос зайлхийх, хэрэв зайлшгүй зогсох шаардлага гарвал 50 метрээс багагүй зайд зогсолтыг хийнэ.</p>
<p><u>Freight transportation:</u></p> <p>Freight weight and the load per axle should not exceed the limit defined by the technical specifications of machine and equipment. The freight and materials should be fixed and tied meeting the following requirements:</p> <ul style="list-style-type: none"> - It shall not drop, fall and interrupt the traffic and cause hazards. - Shall not limit driver's visibility. - It shall not affect the vehicle stability, balance and cause inconvenience to driving. <p>In case of hauling freight with dimension exceeding 1 m of length and 0.4 m width an "oversized freight" sign should be placed on.</p> <p>Note: Oversized loads should only be transported during day light hours. For light vehicles it is prohibited to transport freight which length or width is exceeding 0.5 m of the vehicle dimensions.</p> <p><u>Emergency guidance:</u></p>	<p><u>Ачаа тээвэрлэх:</u></p> <p>Ачааны жин болон тэнхлэгт оногдох ачааллын хэмжээ нь тухайн тээврийн хэрэгслийн техникийн тодорхойлолтоор тогтоосон хэмжээнээс хэтрэхгүй байвал зохино. Ачааг дор дурьдсан шаардлагыг хангахаар байрлуулж бэхэлсэн байна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Унаж чирэгдэхгүй, хөдөлгөөнд оролцогчидод саад, аюул учруулахгүй байхаар, - Жолоочийн харах боломжийг хязгаарлахгүй байхаар, - Тээврийн хэрэгслийн тогтворжилтыг алдагдуулахгүй, жолоодлогыг хүндрүүлэхгүй байхаар бэхэлбэл зохино. <p>Тээврийн хэрэгслийн овроос уртаашаа нэг 1 метр, өргөшөө 0.4 метрээс илүү ачаа тээвэрлэхдээ түүний илүү гарсан хэсэгт /овор ихтэй ачаа/ таних тэмдэгийг байрлуулна.</p> <p>Санамж: Овор ихтэй ачааг зөвхөн өдрийн цагаар тээвэрлэнэ. Суудлын автомашинд түүний овроос урт буюу өргөнөөрөө 0.5 метрээс илүү гарсан ачаа тээвэрлэхийг хориглоно.</p> <p><u>Ослын үеийн мөрдлөг:</u></p> <p>Аливаа ослын үед бүх тоног төхөөрөмжүүд хийж байгаа</p>

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

SAFE WORK PROCEDURE

Date/Огноо: 2022-07-10

Revision /шинэчлэлт: 00

Page/хуудас 12/12

PROCEDURE	ГОРИМ
<p>In case if emergency is declared all equipment must stop immediately (Equipment shall pull safely over to the side of road and stop). Drivers and operators must wait for further instructions from the supervisor.</p> <p>In case of recognizing the approaching ambulance vehicle and fire truck, drivers and operators must free the line and allow the emergency response vehicles.</p> <p><u>Note:</u> If road signs and traffic rules are changed or amended to Bayankhundii gold mine operations lease area all the changes made to Traffic Rules of mine and relevant information must be announced through information board and introduced at toolbox meetings. It's prohibited to change the road sign without confirmation of Health, Safety and Environmental Department. The only exception to above rule refers to signs in the active mining area. Signage is continually changing in the active mining area. Therefore, Mine Operations Department is in charge of changes of any signs and it must be approved by the Manager of Mine Operations Department.</p>	<p>ажлаа нэн даруй зогсоож /төхөөрөмжийг замын хажуу хэсэг лүү шахаж байрлуулна/, удирдлагаасаа дараагийн зааврыг хүлээнэ.</p> <p>Түргэн тусламж болон галын машин ойртож ирэхийг мэдсэн тохиолдолд жолооч/операторууд замын зорчих хэсгийг чөлөөлж, зам тавьж онцгой байдлын машинуудыг саадгүй өнгөрүүлнэ.</p> <p>Санамж: Баянхөндий алтны уурхайн Уурхайн лицензийн талбай дахь замын хөдөлгөөний дүрмэнд өөрчлөлт орсон мөн замын тэмдэг тэмдэглэгээнд аливаа өөрчлөлт орсон тохиолдолд энэ тухай мэдээллийг мэдээллийн самбарт тавьж ээлжийн өдөр тутмын зааварчилгаан дээр танилцуулна. Аюулгүй ажиллагааны хэлтсийн зөвшөөрөлгүйгээр замын аливаа тэмдэг тэмдэглэгээг өөрчлөхийг хориглох бөгөөд зөвхөн уурхайн идэвхтэй бүсэд л дээрхи нөхцөлгүйгээр өөрчлөлт хийгдэх боломжтой. Энэ бүсэд хийх өөрчлөлтийг уулын ашиглалтын хэлтэс хариуцах бөгөөд уулын ашиглалтын менежер батлана.</p>

Хөнгөн тэрэгний өдөр тутмын үзлэгийн хуудас

Жолоочийн нэр _____

Түлш цэнэглэгдсэн эсэх _____

Километр _____

Машины дугаар _____

Огноо _____

Шалгах хуудас			Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ		Хаалга их бие	
Даатгалын бичиг баримт		Шил толь	
Анхны тусламжийн хайрцаг		Моторын маслын түвшин	
Гал унтраагуур		Сэнс ба ремень	
Ослын гурвалжин		Антифризийн түвшин	
Станц/ Гар болон суурин		Аккумулятор / бэхэлгээнүүд	
Маяк		Үрүүлийн систем түүнийг шалга	
Туг болон антен		Бүх төрлийн шингэний түвшин	
Дугуйн эвүүр		Суудал / суудлын бүс	
Дамхрад / суурин эвүүр		Тормосны систем	
Шил арчигчын ажиллагаа		Гэрлүүд	
Дугуй болон Запасууд		Дугуй / Обуд	
Дугуйн торцоп / түлхүүр багаж		Их биеийн гэмтэл	
Хянах самбрын заалтууд		Хэвийн бус дуу гарах	
Удирдлагын товчлуурууд		Эвдрэл илэрсэн	

Би өгөгдсөн бүх зааварчилгааг ойлгосон ба учирч болзошгүй бүх аюулыг ухамсарлаж,
Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гарын үсэг _____

Хөнгөн тэрэгний өдөр тутмын үзлэгийн хуудас

Жолоочийн нэр _____

Түлш цэнэглэгдсэн эсэх _____

Километр _____

Машины дугаар _____

Огноо _____

Шалгах хуудас			Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ		Хаалга их бие	
Даатгалын бичиг баримт		Шил толь	
Анхны тусламжийн хайрцаг		Моторын маслын түвшин	
Гал унтраагуур		Сэнс ба ремень	
Ослын гурвалжин		Антифризийн түвшин	
Станц/ Гар болон суурин		Аккумулятор / бэхэлгээнүүд	
Маяк		Үрүүлийн систем түүнийг шалга	
Туг болон антен		Бүх төрлийн шингэний түвшин	
Дугуйн эвүүр		Суудал / суудлын бүс	
Дамхрад / суурин эвүүр		Тормосны систем	
Шил арчигчын ажиллагаа		Гэрлүүд	
Дугуй болон Запасууд		Дугуй / Обуд	
Дугуйн торцоп / түлхүүр багаж		Их биеийн гэмтэл	
Хянах самбрын заалтууд		Хэвийн бус дуу гарах	
Удирдлагын товчлуурууд		Эвдрэл илэрсэн	

Би өгөгдсөн бүх зааварчилгааг ойлгосон ба учирч болзошгүй бүх аюулыг ухамсарлаж,
Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гарын үсэг _____

Төслийн талбайд нэвтрэх зөвшөөрлийг 48 цагийн өмнө бүрдүүлж хамаарал бүхий хэлтсийн менежер болон холбогдох хүмүүст илгээнэ. Access Requests must be made 48 hours in advance of any visit or routine requirement.

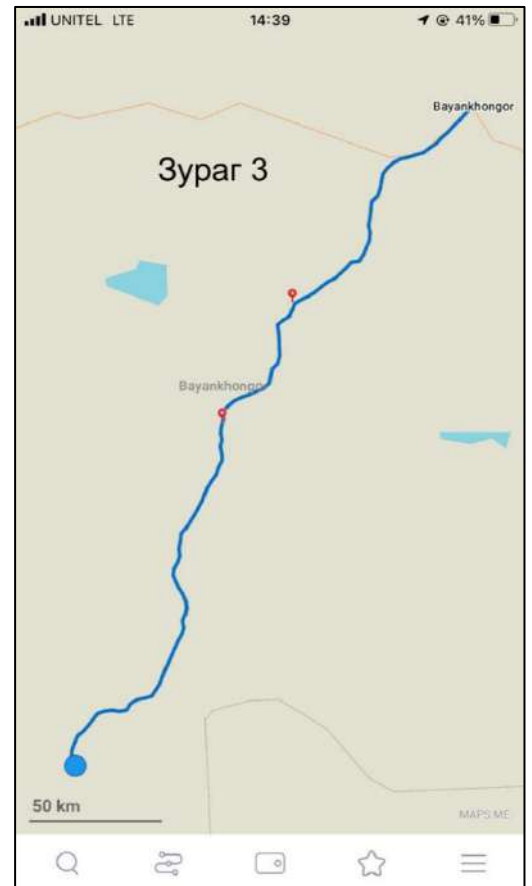
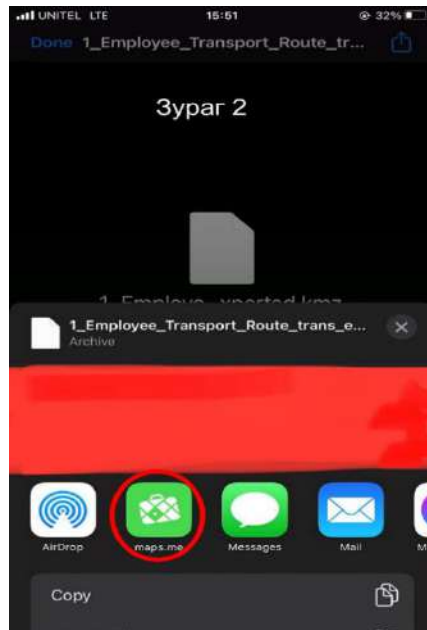
Тохирох нүдийг бөглөх хэрэв Тийм бол ☒ Эсвэл X тэмдэглэгээг хийнэ үү- Please use if yes tick yes or cross X to indicate your selection.			
Хүсэлтийн төрөл / Type of permit		Кемп-д байрлах гэр байгаа эсэх/Accommodation availability ☐	
Шинээр нэвтрэх хүсэлт New Booking ☐	Өмнөх хүсэлтэд өөрчлөлт хийсэн; Changes to an existing booking ☐	Байр шаардлагатай эсэх? Accommodation Required ☐	Төлбөрийн асуудал тавигдах? Payment consideration? T/y ☐ Y/n ☐
Ажилтан / Зочны мэдээлэл		Машины дугаар / Vehicle number ( )	
Үндсэн ажилтан Direct Employee ☐	Гэрээт ажилтан ( ) Contractor employee ☐	Ирэх огноо / Arrival date 2022 / / Time	Буцах огноо / Leave date 2022 / / Time
Нэрс / Names		Сургалт зааварчилгааны шаардлага/ Induction & training	
1.	Хариуцах хүн/contact person	Зочны зааварчилгаа Visitor induction ☐	Кемпийн зааварчилгаа Camp induction ☐
2.		Бүрэн зааварчилгаа Full induction ☒	Төслийн талбайд урьд нь ажиллаж байсан эсэх / The employee did work at previously at BK site? Тийм/yes ☐ Үгүй/no ☐
3.	ХҮЙС / gender	Нэмэлт сургалт What training required? ☐	
4.			
5.	Эм / Female ☐ №		
6.			
Сайтад нэвтрэх ажлын зорилго/ Purpose of access to Bayan-Khundii site.			
Шууд удирдлага / Line manager		Төслийн менежер / Authorized by SITE MANAGER	
Нэр / Name:		Нэр / Name	
Гарын үсэг болон Огноо Signature & Date:		Гарын үсэг болон Огноо Signature & Date:	

Route from Bayankhongor province to Sinejinst to BK project site. Газар зүйн байршил замын маршрутын талаарх мэдээлэл.

[1_Employee_Transport_Route_trans_exported.kmz](#) Энэхүү KMZ өргөлтгөл бүхий FILE-г хуулбарлан авч жолоочид дамжуулан өгөх шаардлагатай. Жолооч уг FILE-г өөрийн гар утсан дахь MAPS ME аппликейшнд хөрвүүлэн суулгаснаар Баянхонгор аймгаас Шинэжинст сум мөн төслийн талбайд хүрэх нарийвчилсан чиглэлийг авах боломжтой болно.

1-р алхам FILE-г аливаа төрлийн мессенжер аппликейшнаар хүлээн авагчид илгээнэ.

2-р алхам FILE-г хүлээн авагч дээр нь товшин нээнэ. FILE-г нээхэд доорх дүрслэл гарч ирнэ. Улаанаар тойруулсныг дарна. /Зураг1/ Мөн улаанаар тойруулсан MAPS ME аппликейшны сонголт гарч ирнэ /Зураг2/. Түүний дараа зураг 3 дахь илэрц MAPS ME дээр илэрнэ. Уг маршрутыг дагаад л явхад болно.

Жолоочийн нэр _____ Шатахуун цэнэглэгдсэн эсэх _____

Километр _____ Машины дугаар _____ Огноо _____

Шалгах хуудас			Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ		Хаалга их бие	
Даатгалын бичиг баримт		Шил толь	
Анхны тусламжийн хайрцаг		Моторын маслын түвшин	
Гал унтраагуур		Сэнс ба ремень	
Ослын гурвалжин		Антифризийн түвшин	
Станц/ Гар болон суурин		Аккумулятор / бэхэлгээнүүд	
Маяк		Үрүүлийн систем түүнийг шалга	
Туг болон антен		Бүх төрлийн шингэний түвшин	
Дугуйн эвүүр		Суудал / суудлын бүс	
Дамхрад / суурин эвүүр		Тормосны систем	
Шил арчигчын ажиллагаа		Гэрлүүд	
Дугуй, багадаа 2 запас		Дугуй / Обудны нөхцөл	
Дугуйн торцоп / түлхүүр багаж		Их биеийн гэмтэл	
Хянах самбран заалтууд		Хэвийн бус дуу гарах	
Удирдлагын товчлуурууд		Дугуй хийлэгч	

Би өгөгдсөн бүх зааварчилгааг ойлгосон ба учирч болзошгүй бүх аюулыг ухамсарлаж, Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гарын үсэг _____

АЯЛАЛ ТЭЭВРИЙН ЗӨВШӨӨРЛИЙН ШАЛГАХ ХЭСЭГ / TRAVEL AUTHORITY CHECKLIST

Сонгогдсон Аяллын ахлагчын нэр / Name of Nominated Journey leader	Төлөвлөгдсөн жолооч / Designated Driver		
Компанийн Нэр / Name of Company	Машины Загвар / Vehicle Type		
Сансрын Холбоо: Mobile or Satellite No: Утасны Дугаар: Contact No:	Аяллын ойролцоогоор тооцоологдсон цаг / Estimated Time of Departure:		
ТХ-Д БАЙХ ЁСТОЙ ЗҮЙЛС / ITEMS WHICH HAS TO BE IN THE VHL	Гүйцэтгэл T/Y Yes or No		
Хүн бүрт хүрэлцэхүйц ус (Хүн бүрт доод тал нь 5л) Water for each person in journey (min 5 L per person)	T	Y	X
MAPS ME аппликейшнийг гар утсандаа суулгаж маршрутыг тогтоосон эсэх, MAPS ME application & KMZ is intalled ?	T	Y	X
Сансрын холбооны утас (Дугаарыг аяллын менежерт өгсөн байх) Satellite Phone (number to be given to Journey Manager)	T	Y	X
Онцгой байдлын үед ашиглах хайрцаг / Emergency kit	T	Y	X
Хүрз / Shovel	T	Y	X

Жолооч, Би аяллын Зохицуулалтын Журмыг дагаж мөрдөхөө баталж байна. Мөн дээрх тоног төхөөрөмжийг хүлээж авлаа. Driver, I Certify that I have complied with the requirements of the ERD Journey Management Procedure and have received the equipment listed above. Name / Нэр: _____ Signature / Гарын үсэг _____

Аяллын ахлагчтай байна /Travel leader/. Жишээ нь: тээврийн хэрэгсэлд зорчиж буй зорчигчдоос тодорхой удирдах түвшний ажилтныг сонгосон байна.

Аяллын талаарх мэдээлэл дамжуулах урсгалыг зөв сонгох ёстой. Жишээ нь: амралтын өдрүүдээр зорчих тохиолдолд УБ хотын оффист ажиллаж байгаа ажилтаны амралтын өдөр байх тохиолдол бий харин төслийн талбайн ажилчид аль ч цагт аяллын ахлагчтай харилцахад хэзээд бэлэн байх болно.

Аяллын ахлагч нь аялалд гарахын өмнө замын турш дайран өнгөрөх болон хүрэх гэж зориж буй орон нутгын цаг агаарын нөхцөл байдлыг ус цаг уур орчны шинжилгээний мэдээллийн сангаас шалгасан байх шаардлагатай.

Аяллын ахлагч нь тухайн хамаарал бүхий хэлтэс салбарын ажилтантай аяллын турш харилцах ёстой. Тэрхүү харилцах ажилтан нь төслийн талбайд байрлаж буй хүн байх ёстойг анхаарна уу.

Аяллын ахлагч нь аяллын мэдээг 2 цаг тутамд өгч байх ёстой ба хэрэв утасны сүлжээгүй орчинд зорчиж байгаа тохиолдолд сансрын утсаар мэдээллээ заавал өгөх ёстой.

Мэдээллийг хүлээн авсан төслийн талбай дахь ажилтан нь төслийн менежерт цаг тухай бүрт нь илтгэж байх шаардлагатай.

Хэрэв цаг агаарын таагүй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд аяллыг зогсоох аятай тухай орчинд хонож өнжих саналыг төслийн менежерт яаралтай хүргүүлэх шаардлагатай.

Хурдны хязгаарыг Монгол улсын замын хөдөлгөөний журмын дагуу захин мөрдөх бөгөөд замын болон цаг агаарын нөхцөл байдлаас шалтгаалж хурдыг тохируулан зорчих шаардлагатайг анхаарна уу.

Жолооч хангалттай унтаж амарсан байх бөгөөд биеийн болон сэтгэл зүйн хувьд ажлаа хийж гүйцэтгэхэд бэлэн байх шаардлагатай.

ЗУНЫ ХУВААРЬ болон цагын зохицуулалт, хязгаарлалт

1	Улаанбаатраас Баянхонгор-руу хөдлөх	630км	10 цаг	08:00 цагаас хойш Улаанбаатраас хөдлөхийг хориглоно.
2	Баянхонгороос Шинэжинст-рүү мөн Төслийн талбайруу хөдлөх	350км	8 цаг	11:00 хойш Баянхонгороос хөдлөхийг хориглоно.

Хэрэв цагын хязгаарлалтаас хэтэрсэн тохиолдолд төслийн менежерээс /түүний орлогч/ зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр зочих боломжтой

Сансрын утсыг ашиглахдаа:

Асаах товчыг удаан дарна.

1. Пин код хийлгүйгээр асхаар тохируулсан байгаа учир шууд асна
2. Дээвэргүй ил задгай газар гарна.
3. Дэлгэцийн зүүн дээд буланд сүлжээ орж ирж буйг илэрхийлнэ.
4. Сүлжээ илэрмэгц 0 товчлуурыг удаан дарж + тэмдэг гаргана зарим тохиолдолд тоон товчлуурыг дархад + тэмдэг шууд гарна.
5. Үргэлжлүүлэн 976 тоог оруулна энэ нь Монгол улсын код юм.
6. Залгах утасныхаа тоог оруулна
7. +976 77118532 мөн +976 80206660 зэрэг байдлаар залгана.

Журам Зааврыг бүрэн ойлгосон. / ..... /
Он сар өдөр /..... /

Тээврийн хэрэгслийн үзлэгийн хуудас

Жолоочийн нэр _____ Шатахуун цэнэглэгдсэн эсэх _____

Километр _____ Машины дугаар _____ Огноо _____

Шалгах хуудас			Тэмдэглэл
Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ		Хаалга их бие	
Даатгалын бичиг баримт		Шил толь	
Анхны тусламжийн хайрцаг		Моторын маслын түвшин	
Гал унтраагуур		Сэнс ба ремень	
Ослын гурвалжин		Антифризийн түвшин	
Станц/ Гар болон суурин		Аккумулятор / бэхэлгээнүүд	
Маяк		Үрүүлийн систем түүнийг шалга	
Туг болон антен		Бүх төрлийн шингэний түвшин	
Дугуйн эвүүр		Суудал / суудлын бүс	
Дамхрад / суурин эвүүр		Тормосны систем	
Шил арчигчын ажиллагаа		Гэрлүүд	
Дугуй, багадаа 2 запас		Дугуй / Обудны нөхцөл	
Дугуйн торцоп / түлхүүр багаж		Их биеийн гэмтэл	
Хянах самбрын заалтууд		Хэвийн бус дуу гарах	
Удирдлагын товчлуурууд		Дугуй хийлэгч	

Би өгөгдсөн бүх зааварчилгааг ойлгосон ба учирч болзошгүй бүх аюулыг ухамсарлаж, Шаардлагатай хэрэгслүүдийг хэрэглэх болно. Гарын үсэг _____

АЯЛАЛ ТЭЭВРИЙН ЗӨВШӨӨРЛИЙН ШАЛГАХ ХЭСЭГ / TRAVEL AUTHORITY CHECKLIST

Сонгогдсон Аяллын ахлагчын нэр / Name of Nominated Journey leader	Төлөвлөгдсөн жолооч / Designated Driver		
Компанийн Нэр / Name of Company	Машины Загвар / Vehicle Type		
Сансрын Холбоо: Mobile or Satellite No: Утасны Дугаар: Contact No:	Аяллын ойролцоогоор тооцоологдсон цаг / Estimated Time of Departure:		
ТХ-Д БАЙХ ЁСТОЙ ЗҮЙЛС / ITEMS WHICH HAS TO BE IN THE VHL	Гүйцэтгэл T/Y Yes or No		
Хүн бүрт хүрэлцэхүйц ус (Хүн бүрт доод тал нь 5л) Water for each person in journey (min 5 L per person)	T	Y	X
MAPS ME аппликейшнийг гар утсандаа суулгаж маршрутыг тогтоосон эсэх, MAPS ME application & KMZ is intalled ?	T	Y	X
Сансрын холбооны утас (Дугаарыг аяллын менежерт өгсөн байх) Satellite Phone (number to be given to Journey Manager)	T	Y	X
Онцгой байдлын үед ашиглах хайрцаг / Emergency kit	T	Y	X
Хүрз / Shovel	T	Y	X

Жолооч, Би аяллын Зохицуулалтын Журмыг дагаж мөрдөхөө баталж байна. Мөн дээрх тоног төхөөрөмжийг хүлээж авлаа. Driver, I Certify that I have complied with the requirements of the ERD Jouney Management Procedure and have received the equipment listed above. Name / Нэр: _____ Signature / Гарын үсэг _____

Аяллын ахлагчтай байна /Travel leader/. Жишээ нь: тээврийн хэрэгсэлд зорчиж буй зорчигчдоос тодорхой удирдах түвшний ажилтныг сонгосон байна.

Аяллын талаарх мэдээлэл дамжуулах урсгалыг зөв сонгох ёстой. Жишээ нь: амралтын өдрүүдээр зорчих тохиолдолд УБ хотын оффист ажиллаж байгаа ажилтаны амралтын өдөр байх тохиолдол бий харин төслийн талбайн ажилчид аль ч цагт аяллын ахлагчтай харилцахад хэзээд бэлэн байх болно.

Аяллын ахлагч нь аялалд гарахын өмнө замын турш дайран өнгөрөх болон хүрэх гэж зориж буй орон нутгын цаг агаарын нөхцөл байдлыг ус цаг уур орчны шинжилгээний мэдээллийн сангаас шалгасан байх шаардлагатай.

Аяллын ахлагч нь тухайн хамаарал бүхий хэлтэс салбарын ажилтантай аяллын турш харилцах ёстой. Тэрхүү харилцах ажилтан нь төслийн талбайд байрлаж буй хүн байх ёстойг анхаарна уу.

Аяллын ахлагч нь аяллын мэдээг 2 цаг тутамд өгч байх ёстой ба хэрэв утасны сүлжээгүй орчинд зорчиж байгаа тохиолдолд сансрын утсаар мэдээллээ заавал өгөх ёстой.

Мэдээллийг хүлээн авсан төслийн талбай дахь ажилтан нь төслийн менежерт цаг тухай бүрт нь илтгэж байх шаардлагатай.

Хэрэв цаг агаарын таагүй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд аяллыг зогсоох аятай тухай орчинд хонож өнжих саналыг төслийн менежерт яаралтай хүргүүлэх шаардлагатай.

Хурдны хязгаарыг Монгол улсын замын хөдөлгөөний журмын дагуу захин мөрдөх бөгөөд замын болон цаг агаарын нөхцөл байдлаас шалтгаалж хурдыг тохируулан зорчих шаардлагатайг анхаарна уу.

Жолооч хангалттай унтаж амарсан байх бөгөөд биеийн болон сэтгэл зүйн хувьд ажлаа хийж гүйцэтгэхэд бэлэн байх шаардлагатай.

ЗУНЫ ХУВААРЬ болон цагын зохицуулалт, хязгаарлалт

1	Төслийн талбайгаас Шинэжинст-рүү	100км	2,5 цаг	17:00 цагаас хойш Төслийн талбайгаас хөдлөхийг хориглоно.
2	Шинэжинст-с Баянхонгор-руу	360км	8 цаг	11:00-с хойш Шинэжинст-с хөдлөхийг хориглоно.
3	Баянхонгор-с Улаанбаатар	630км	10цаг	10:00-с хойш Баянхонгор-с хөдлөхийг хориглоно.

Хэрэв цагын хязгаарлалтаас хэтэрсэн тохиолдолд төслийн менежерээс /түүний орлогч/ зөвшөөрөл авсны үндсэн дээр зочих боломжтой

Сансрын утсыг ашиглахдаа:

Асаах товчыг удаан дарна.

1. Пин код хийлгүйгээр асхаар тохируулсан байгаа учир шууд асна
2. Дээвэргүй ил задгай газар гарна.
3. Дэлгэцийн зүүн дээд буланд сүлжээ орж ирж буйг илэрхийлнэ.
4. Сүлжээ илэрмэгц 0 товчлуурыг удаан дарж + тэмдэг гаргана зарим тохиолдолд тоон товчлуурыг дархад + тэмдэг шууд гарна.
5. Үргэлжлүүлэн 976 тоог оруулна энэ нь Монгол улсын код юм.
6. Залгах утасныхаа тоог оруулна
7. +976 77118532 мөн +976 80206660 зэрэг байдлаар залгана.

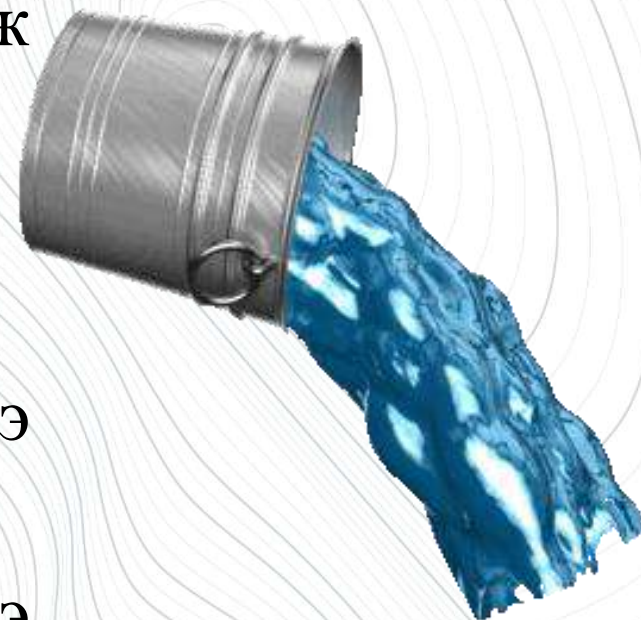
Журам Зааврыг бүрэн ойлгосон. / ..... /
Он сар өдөр /..... /

УС ХЭМНЭХ ЗӨВЛӨМЖ

УСНЫ МЕНЕЖМЕНТ

- Ус бол үнэт эрдэнэ бөгөөд дэмий гарздаж болохгүй.
- Ус руу ямар нэгэн бодис, материал хийж бохирдуулахаас сэргийлнэ.
- Ашиглаж дуусмагц крантаа байнга хаана.
- Ус гоожиж байгаа крант, хоолойг мэдээлнэ.
- Гадаргын ус, худгийн дотор эсвэл ойролцоо хэзээ ч хог хаяхгүй байх!
- Гадаргын ус, худгийн дотор эсвэл ойролцоо хэзээ ч бие засахгүй байх! Энэ нь өвчин тараах үүсвэр болно.

Анхааруулга

**Та шүршүүрт
10 минутанд
багтаан усанд
орно уу!**

Усанд орохдоо усаа ариг
гамтайзарцуулах үүднээс биеэ
савандах үедээ усаа хааж хэвшинэ үү.

Шүршүүрт орох дундаж хугацаагаа 3
минутаар багасгавал жилд 13000л ус
хэмнэх боломжтой.

Ариун цэврийн өрөөнд УС ХЭМНЭХ НЬ

Шүдээ
угааж
байхдаа
усны
цоргыг хаах

Усанд
орохдоо
бага
хугацаа
зарцуулах

Саван
ашиглахдаа
усны
цоргыг
хаах

Ашигласны
дараагаар
усны
цоргыг
хаах

Суултуур руу ариун
цэврийн цаас, хог
хаягдлыг хийж
урсгахгүй байх

**Цэнхэр гараг,
цэнгэг усаа хайрлая**

АСУУЛТ БАЙНА УУ?

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХОХ

СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ
TRAINING RECORD FORM

Revision / шинэчлэлт: 01

Date/Огноо: 2020.02.01

Page/хуудас 1/1

TRAINING TOPIC:
СУРГАЛТЫН
СЭДЭВ:

ЖС ХОМНОХ ЗОВЛОМОН

Instructor Name:
Сургагчийн нэр:

Мирэн Салтсүх

Date of Training: Сургалт
явагдсан огноо:

2020.02.10

Continue hours & minutes
Үргэлжилсэн цаг, минут:

30 минут

No	NAME (print) НЭР(дармалаар)	Position Албан тушаал	Гарын үсэг/Signature
1	Г. Занаа мав	Торшмо төлөөх ахлах	
2	С. БАТБАЯР	БОМС	
3	Л. Уянбаар	Торшмо туслах	
4	Н. Мөнх заро	Торшмо туслах	
5	Х. Тогтбаатар	- x -	
6	Г. Чамжинмаа	- x -	
7	А. Мөнхзаро	- x -	
8	Б. Дорно р сур м	БОМС	
9	Х. Дорнобаатар	Торшмо	
10	Б. Сүх баатар	- x -	
11	Б. Түвшин	-	
12	Б. Мөнхболд	- x -	
13	Х. Уртнасан	- x -	
14	Б. Дорнобаатар	БОМС	
15	Д. Дорнобаатар	БОМС	
16	Б. Тогтбаатар	ГМС	
17	Х. Цэрэнпүрэв	ГМС	
18	Б. Ёндорсамбуу	ГМС	
19	Б. Алтанхундууга	ГМС	
20	Б. Алтангэрэл	ГМС	
21	С. Мөнх туслах	ОНХА	
22	С. Тогтбаатар	ОНХА	
23	Б. Тогтбаатар	ОНХА	
24	М. Түвшин	ОНХА	

Instructor's signature / Зааварлагчийн гарын үсэг _____

#	Огноо	Цаг минут	Латин нэр	Харсан амьтан	Хамгааллын статус	Тоо толгой	Байршил (UTM)			Харсан газар	Цаг агаар	Тэмдэглэл	Бүртгэсэн хүний нэр	Компани
1	2/25/22	11:40	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	10				Босгын худаг	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
2	4/22/22	17:30	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	2				100 модны зам	Нартай		П.Өлзий-Ундрах	ERD
3	4/30/22	15:40	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	5				Гүн загийн худаг явах замд	Нартай		Curt Church	ERD
4	5/2/22	16:00		Могой		1				Улаан талбайн баруун урд хэсэгт	Нартай		Ар.Билгүүн, Peter Dalton	ERD
5	5/2/22	11:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU					ВКW-46 өрөмдлөгийн талбайн ойролцоо	Нартай		Curt Church, Ч.Давааням	ERD
6	5/6/22	14:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	4				босгийн худаг	Нартай		П.Өлзий-Ундрах	ERD
7	5/6/22	15:40	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай	Элбэг	1				босгийн худаг	Нартай		П.Өлзий-Ундрах	ERD
8	5/11/22	10:44	<i>Buteo sp.</i>	Сар	Элбэг	1	481106	4861975	1239	Усны цооногийн хажуу хаданд	Нартай	3ш өндөг, суурин	Э.Хүрэлбаатар	ERD
9	5/12/22	13:00	<i>Oenanthe isabellina</i>	Бүжмич чогчиго	Элбэг	1	484102	4861944	1245	Камп авто машины зогсоол	Нартай	Суурин	Э.Хүрэлбаатар	ERD
10	5/13/22	13:20	<i>Phrynocephalus versicolor</i>	Хонин гүрвэл	Элбэг	1				Кемпийн хогийн цэгийн хойно	Нартай	Суурин	Э.Хүрэлбаатар	ERD
11	5/13/22	11:30	<i>Motacilla alba</i>	Хөх цэгцгий	Элбэг	1	484102	4861944	1245	Кемпын хашаанд	Нартай	Дайрч өнгөрч байсан	Э.Хүрэлбаатар	ERD
12	5/14/22	7:52	<i>Falco cherrug</i>	Идлэг шонхор	Ховор	2	484211	4871646	1310	Майхан хүрэнгийн худгаас хойш	Нартай	Дайрч өнгөрч байсан	Э.Хүрэлбаатар	ERD
13	5/14/22	8:50	<i>Corvus corax</i>	Хон хэрээ	Элбэг	1	480718	4875535		Хоолой худагийн урд талд 50м	Нартай	Модон дээр сууж байсан	Э.Хүрэлбаатар	ERD
14	5/14/22	9:37	<i>Oenanthe deserti</i>	Цөлийн чогчиго	Элбэг	1	482632	4867909	1282	Майхан хүрэнгийн худаг	Нартай	Суурин	Э.Хүрэлбаатар	ERD
15	5/14/22	10:09	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай	Элбэг	1	481903	4860376	1220	Хүрэн цавын худгийн хойд талд	Нартай	Суурин	Э.Хүрэлбаатар	ERD
16	5/15/22	7:40	<i>Urupa erops</i>	Бөвөөлжин өвөөлж	Элбэг	1	484102	4861944	1245	Кемпын хашаанд	Нартай	Дайрч өнгөрч байсан	Э.Хүрэлбаатар	ERD

17	5/15/22	8:56	<i>Calandrella cheleensis</i>	Дэрсний жиргэмэл	Элбэг	1	482819	4861992	1241	Суурин станцын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
18	5/15/22	11:30	<i>Papilio machaon</i>	Махаон дэвүүр	Ховор	1	484102	4861944	1245	Кемпийн хашаанд эрэгтэй 00 урд талд нисэж өнгөрсөн	Нартай	Монгол улсын улаан ном	Э.Хүрэлбаатар	ERD
19	5/16/22	14:54	<i>Turdus ruficollis</i>	Улаан гүеэт хөөндий		1				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
20	5/18/22	9:53	<i>Motacilla alba</i>	Хөх цэгцгий		1				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
21	5/18/22	9:54	<i>Oenanthe deserti</i>	Цөлийн чогчиго		1				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
22	5/18/22	10:01		Согсоот болжмор		1				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
23	5/21/22	15:15	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	3				Өргөө худгаас Босгын худаг явах замд	Үүлэрхэг		Э.Өнөрзаяа Ж.Чулуунбат	ERD
24	5/29/22	11:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	5				Алтан нар талбайн хойно	Нартай		Э.Өнөрзаяа Ж.Чулуунбат	ERD
25	6/7/22	19:44		Ураацай		Олон				Кемпийн эргэн тойронд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
26	6/24/22	18:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	5				Майхан хүрэн худгийн зүүн хойно	Нартай		П.Өлзий-Ундрах Э.Хүрэлбаатар	ERD
27	6/24/22		<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	1				Өргөө худаг	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
28	6/24/22		<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	2				Босго худаг	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
29	6/24/22	17:30	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	3				Гүн загийн худгийн хойд буйлстай саир	Нартай		П.Өлзий-Ундрах Э.Хүрэлбаатар	ERD
30	6/25/22	10:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	1				Өргөө худгын урд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
31	6/25/22	9:36	<i>Oenanthe isab</i>	Бүжимч чогчоохой		1				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
32	7/14/05		<i>Psammophis lineolatus</i>	Сум могой		1				Хүрэн цавын худаг дээр	Нартай		Энхсайхан	Монруд

33	6/25/22	10:03	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	2				Босгийн худгаас Хоолой орох замд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
34	6/25/22	10:41	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай			479215	4861314			Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
35	7/2/22		<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	1				Өргөө худаг	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
36	7/2/22		<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	3				Босго худаг	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
37	7/2/22	18:28		Сар үүр		4	479294	4873649	1300		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
38	7/2/22	19:32	<i>Podoces hendersoni</i>	Хулан жороо		1	483674	4870547	1308		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
39	7/2/22	20:56	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай						Майхан хүрэнгийн хойд худаг	Бүрэнхий		Э.Хүрэлбаатар	ERD
40	7/5/22	20:44	<i>Corvus corax</i>	Хон хэрээ		2	483923	4863098	1276		Бүрэнхий	Нисэж өнгөрсөн	Э.Хүрэлбаатар	ERD
41	7/5/22	21:38	<i>Petronia petronia</i>	Хадны бор шувуу		1				Кемпийн хойд ууланд	Бүрэнхий		Э.Хүрэлбаатар	ERD
42	7/6/22	22:00		Бор шигшүүхэй		1				Кемпийн хашаан дотор	Шөнө		Э.Хүрэлбаатар	ERD
43	7/7/22	9:59	<i>Fringilla coelebs</i>	Дуулгат бужирга						Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
44	7/8/22	9:58		Ураацай		10				Кемп орчимд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
45	7/23/22		<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлтий	VU	3				Босго худаг	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
46	7/23/22	11:46	<i>Podoces hendersoni</i>	Хулан жороо		1	477099	4867727	1303		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
47	7/30/22	6:37	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	1	479402	4861032	1271	Хүрэнцавын худгаас өргөө худаг явж байх замд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
48	7/30/22	7:48		Сар		1	485213	4880160	1381		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
49	8/30/22	8:27	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай		1	484956	4872804	1322		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
50	8/30/22	8:30	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай		1	483856	4870822	1308		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
51	8/30/22	8:32	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай		1	483338	4869663	1300		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
52	8/2/22	11:28	<i>Gazella subgutturosa баас</i>	Хар сүүлтий		1	478779	4865145	1258		Нартай	Баас	Э.Хүрэлбаатар	ERD
53	8/2/22	11:08		Шувууны үүр хуучин		1	479044	4864841	1254	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
54	8/2/22	10:19	<i>Vulpes vulpes</i>	Үнэгний хуучин нүх		1	480259	4864695	1250	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
55	8/2/22	10:57	<i>Vulpes vulpes</i>	Шар үнэг		4	479086	4864885	1254	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
56	8/2/22	10:08	<i>Vulpes vulpes</i>	Үүр		1	479044	4864841	1254	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD

57	8/2/22	11:23	<i>Vulpes vulpes</i>	Шар үнэгний хэвтэр		1	479061	4864866	1254	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
58	8/2/22	12:28	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт баас		1	478779	4865145	1258	Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
59	8/2/22	14:21	<i>Oenanthe deserti</i>	Цөлийн чогчиг						Улааны талбайд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
60	8/4/22	12:00	<i>Podoces hendersoni</i>	Хулан жороо		4				Кемпийн орчимд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
61	8/6/22	16:08	Бор туулай	<i>Lepus tolai</i>	Элбэг	1				ВКВ-16 урд сайранд	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
62	8/6/22	16:11	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	1				UDH-39 цооногийн урд сайранд	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
63	8/6/22	16:53	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	1				Хоолой худгийн урд арагт	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
64	8/6/22	18:02	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	4				Майхан хүрэнгийн худгийн хойд сайранд	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
65	8/20/22	11:17	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		1	476943	4865883	1255		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
66	8/21/22	16:11	<i>Phalacrocorax</i>	Тураг гогой		1	482539	4856200	1183		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
67	8/25/22	14:41	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	1	485631	4868681	1299		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
68	8/27/22	9:07	<i>Locustella certhiola</i>	Гүймхий шатансүүлт		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
69	8/27/22	9:09	<i>Muscicapa sp.</i>	Намнаахай		2				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
70	8/27/22	13:36	<i>Phalaropus lob</i>	Нарийн сэлээхэй		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
71	8/27/22	13:43	<i>Motacilla cinerea</i>	Уулын цэгцгий		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
72	8/27/22	18:22	<i>Lanius isabellinus</i>	Толь дунхай		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
73	9/17/22	15:08	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	4				Босгын худгаас Хоолой худаг явах замд	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
74	9/17/22	16:08	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	3				Гүн загийн худгаас Майхан хүрэн явах замд	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD

75	9/22/22	17:18	<i>Galerida cristata</i>	Согсоот болжмор		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
76	9/23/22	12:04	<i>Passer montanus</i>	Хээрийн бор шувуу		2				Кемпийн хашаан дотор	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
77	9/23/22	12:46	<i>Phylloscopus proregulus</i>	Жирхэн дуучшувуу		1				Кемп, оффиссын хажууд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
78	9/25/22	14:43	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		1	474751	4863461	1262		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
79	9/25/22	15:02	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		2	466385	4862566	1339		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
80	9/25/22	17:27	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		1	461633	4866361	1395		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
81	9/25/22	17:32	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		3	460811	4868105	1407		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
82	9/25/22	17:50	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		11	458291	4870173	1422		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
83	9/25/22	18:31	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		3	457942	4872199	1420		Бүрэнхий		Э.Хүрэлбаатар	ERD
84	9/25/22	19:25	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		2	473139	4896626	1440		Бүрэнхий		Э.Хүрэлбаатар	ERD
85	9/25/22	19:30	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		3	474414	4898544	1451		Харанхуй		Э.Хүрэлбаатар	ERD
86	9/25/22	20:24	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		2	474033	4897677	1453		Харанхуй		Э.Хүрэлбаатар	ERD
87	9/25/22	20:49	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		1	467976	4884390	1315		Харанхуй		Э.Хүрэлбаатар	ERD
88	9/25/22	21:30	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай		1	483363	4869766	1291		Харанхуй		Э.Хүрэлбаатар	ERD
89	9/26/22	13:01	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		3	470965	4895111	1397		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
90	9/26/22	13:41	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт		5	471391	4899516	1434		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
91	9/26/22	20:59	<i>Vulpes vulpes</i>	Шар үнэг		1	488167	4954095	2297		Харанхуй		Э.Хүрэлбаатар	ERD
92	9/30/22	18:58	<i>Corvus corax</i>	Хон хэрээ		1				Кемпийн дээгүүр нисэж өнгөрсөн	Бүрэнхий		Э.Хүрэлбаатар	ERD
93	10/1/22	14:30	<i>Podoces hendersoni</i>	Хулан жороо		1	489595	4868709	1301		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
94	10/1/22	14:45	<i>Oenanthe deserti</i>	Цөлийн чогчиг		1	488251	4865305	1276		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
95	10/2/22	14:23	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	2	462710	4875268	1357	Идрэнгийн нуруу орчимд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
96	10/2/22	14:37	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	4	461274	4879208	1350		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD

97	10/2/22	15:00	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	3	471078	4894697	1392		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
98	10/2/22	15:09	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	3	470937	4898851	1424	Идрэнгийн нуруу орчимд	Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
99	10/2/22	16:31	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	5	476073	4877646	1299		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
100	10/4/22	17:07	<i>Lepus tolai</i>	Бор туулай			482539	4856200	1178		Нартай		Э.Хүрэлбаатар	ERD
101	10/7/22	10:15	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	3				Босгын сайраас урагш	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD
102	10/12/22	10:14	<i>Gazella subgutturosa</i>	Хар сүүлт	VU	2	482293	4860666	1230	Улаан талбайд	Нартай		Б.Бадрах	ERD
103	10/13/22	16:38	<i>Vulpes vulpes</i>	Шар үнэг		1				Гурван худаг	Нартай		Э.Өнөрзаяа	ERD

НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙГ ХҮЛЭЭН
АВСАН ТУХАЙ АКТ

Баянхонгор

2022.11.09

№ 003

Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2020 оны 01 сарын 20 -ний өдрийн А/22 захирамжаар томилогдсон нөхөн сэргээлтийн ажлыг хүлээж авах комисс, **МҮ-021444** тусгай зөвшөөрөл бүхий Шинэжинст сумын Уртын гол 2 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт “**Хөндий**” нэртэй газарт ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “**Эрдэнэ Монгол**” ХХК –ний дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд хийгдсэн техникийн нөхөн сэргээлтийн байдалтай танилцлаа. Тус компани нь 2022 онд Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд техникийн нөхөн сэргээлтийг 15,6 га талбайд хийж танилцуулав.

Комиссын өгөх зөвлөмж:

“Эрдэнэ Монгол” ХХК – нь Баянлиг, Шинэжинст сумдын Улсын тусгай хамгаалалтай газар нутаг болон орчны бүсэд эвдрэлд орсон 15,6 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн тайлан ирүүлсэн байна. Тус компанийн техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн байдалтай ажлын хэсэг газар дээр нь үзэж танилцан 15,6 га талбайг нөхөн сэргээлтийн стандартыг хангасан байна.

Хавсралтанд буй солбицол бүхий техникийн нөхөн сэргээлт 15,6 га,

Комиссын гаргасан шийдвэр:

“**Эрдэнэ Монгол**” ХХК –ний техникийн нөхөн сэргээлтийг 15,6 га -д хийсэн нь Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, техникийн ерөнхий шаардлага MNS:5917:2008” стандартын шаардлагыг хангаж байна гэж үзэв.

Ажлын хэсгийн дарга: Баянхонгор аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч /Э.ГАНЗОРИГ /

Нарийн бичгийн дарга: Байгаль орчин, аялал-жуулчлалын газрын ахлах мэргэжилтэн: /Б.НАРАНБААТАР /

Гишүүд: Мэргэжлийн хяналтын газрын байгаль орчны хяналтын

Улсын ахлах байцаагч

/Б.ДАРХАНБАЯР /

Бөөн цагаан – Орог нуур”-ын сав газрын захиргааны
мэргэжилтэн

/Ш.БАТ – ОЧИР /

Ш.БЯМБАЦОГОО

/Шинэжинст сумын БОХУБ /

Н.МӨНХДАЛАЙ /Шинэжинст сумын Байгаль хамгаалагч/

Ц.ПҮРЭВСҮРЭН

/Нөлөөллийн бүсийн иргэн /

ЗӨВШӨӨРСӨН: “Эрдэнэ Монгол” ХХК –НИЙ ГҮЙЦЭТГЭХ

ЗАХИРАЛ - ПЕТЕР АКЕРЛИ

“Эрдэнэ Монгол” ХХК –ны Байгаль орчны нөхөн

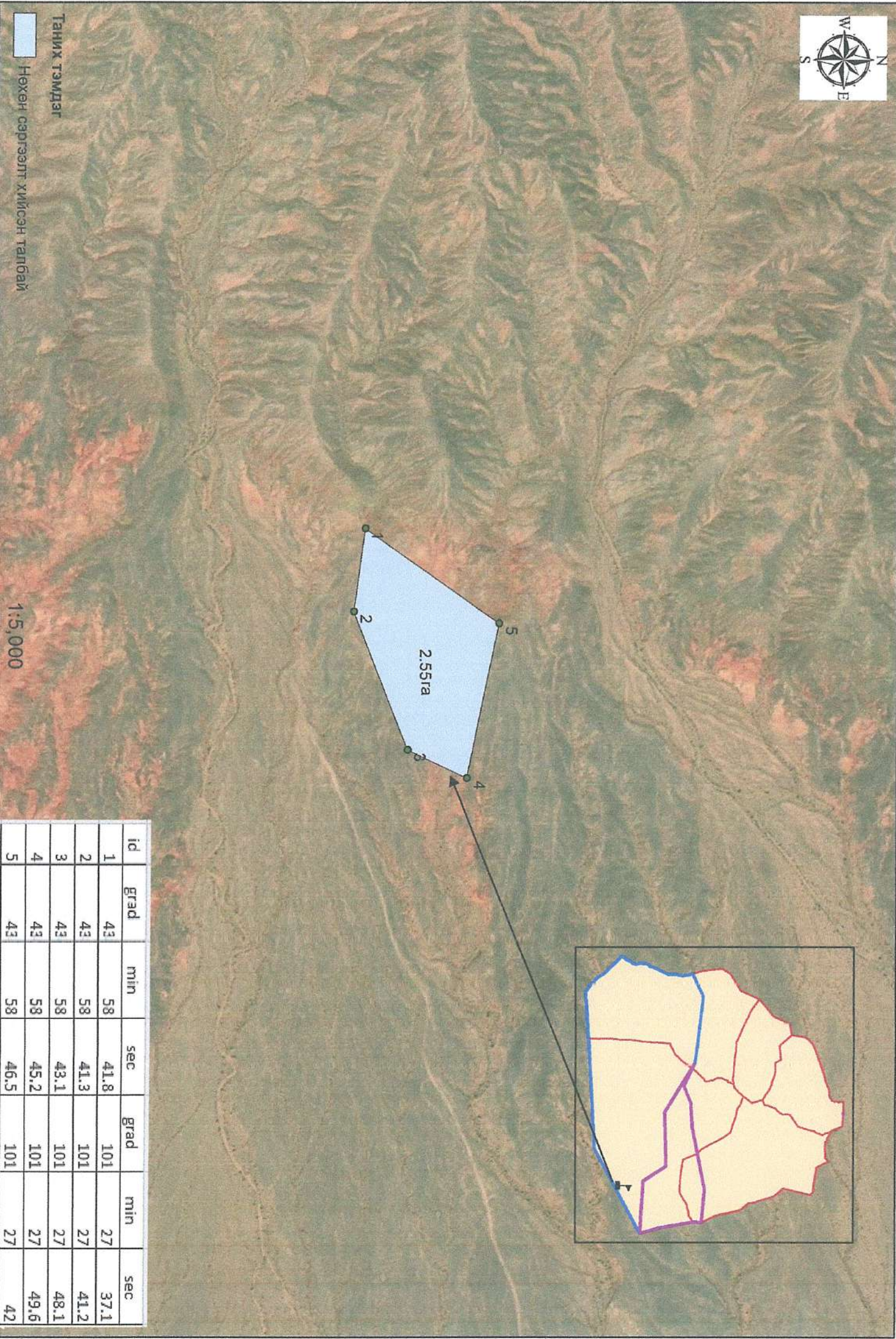
сэргээлтийн мэргэжилтэн / П.ӨЛЗИЙ – УНДРАХ /

Шинэжинст сумын Түймэрт хэмээх газарт нөхөн сэргээлт хийсэн газрын

солбицол

id	grad	min	sec	grad	min	sec	
1	44	10	3.6	99	34	8.2	Түймэрт-1
2	44	10	2.7	99	34	8.7	
3	44	10	2.6	99	34	8.5	
4	44	10	3.9	99	34	6.9	
1	44	10	7.125	99	34	10.091	Түймэрт-2
2	44	10	6.901	99	34	10.01	
3	44	10	7.1	99	34	9.6	
4	44	10	7.3	99	34	9.7	
1	44	10	3.624	99	34	15.326	Түймэрт-3
2	44	10	3.864	99	34	15.807	
3	44	10	3.988	99	34	14.586	
4	44	10	4.3	99	34	14.8	
1	44	10	4.5	99	34	17.5	Түймэрт-4
2	44	10	4.6	99	34	17.8	
3	44	10	4.9	99	34	17.6	
4	44	10	4.8	99	34	17.3	
1	44	10	5.758	99	34	19.105	Түймэрт-5
2	44	10	5.617	99	34	19.808	
3	44	10	6.1	99	34	19.6	
4	44	10	6.07	99	34	19.162	
1	44	10	5.3	99	34	20.6	Түймэрт-6
2	44	10	4.9	99	34	20.7	
3	44	10	5.1	99	34	21.7	
4	44	10	5.4	99	34	21.6	
1	44	10	6.4	99	34	23.4	Түймэрт-7
2	44	10	6	99	34	23.7	
3	44	10	6.3	99	34	24	
4	44	10	6.5	99	34	23.7	
1	44	9	29.5	99	34	57.3	Түймэрт-8
2	44	9	28.8	99	34	56.7	
3	44	9	28.9	99	34	56.4	
4	44	9	29.8	99	34	56.8	
1	44	9	34.123	99	34	46.409	Түймэрт-9
2	44	9	33.824	99	34	46.906	
3	44	9	33.084	99	34	45.332	
4	44	9	33.872	99	34	44.771	
1	44	10	2.786	99	34	17.65	Түймэрт-10
2	44	10	2.466	99	34	17.762	
3	44	10	2.168	99	34	17.619	
4	44	10	2.524	99	34	17.054	
1	44	9	55.6	99	34	33.1	Түймэрт-11
2	44	9	55.4	99	34	33	
3	44	9	55.1	99	34	31.7	
4	44	9	55.7	99	34	31.8	
1	44	9	58.5	99	34	31.8	Түймэрт-12
2	44	9	58.8	99	34	29.9	
3	44	9	59.2	99	34	30.1	

4	44	9	58.7	99	34	32	
1	44	10	2.5	99	34	3.6	Түймэрт-13
2	44	10	2.7	99	34	3.2	
3	44	10	1	99	34	1	
4	44	10	0.7	99	34	1.2	
1	44	10	7.9	99	33	54.9	Түймэрт-14
2	44	10	8.2	99	33	55.4	
3	44	10	7.7	99	33	56.2	
4	44	10	7.6	99	33	56	
1	44	10	8.5	99	33	54.2	Түймэрт-15
2	44	10	8.7	99	33	54	
3	44	10	8.7	99	33	52.9	
4	44	10	8.3	99	33	52.8	
1	44	9	51.8	99	34	18.3	Түймэрт-16
2	44	9	52.3	99	34	18.6	
3	44	9	53.1	99	34	18	
4	44	9	54.3	99	34	15	
5	44	9	53.8	99	34	14.4	
6	44	9	52.449	99	34	15.594	
1	44	9	56.5	99	34	10.2	Түймэрт-17
2	44	9	56.2	99	34	10	
3	44	9	56.5	99	34	9.2	
4	44	9	56.8	99	34	9.3	
1	44	9	55.8	99	34	6.4	Түймэрт-18
2	44	9	55.5	99	34	6.4	
3	44	9	55.6	99	34	5.9	
4	44	9	55.7	99	34	5.9	
1	44	10	9.9	99	34	23.4	Түймэрт-19
2	44	10	13.9	99	34	29.6	
3	44	10	13.9	99	34	28.8	
4	44	10	13.2	99	34	24.5	
1	44	10	15.1	99	34	16.1	Түймэрт-20
2	44	10	14.5	99	34	16.4	
3	44	10	15.2	99	34	20	
4	44	10	15.4	99	34	19.9	
5	44	10	15.473	99	34	14.704	
1.6 га							нийт талбай

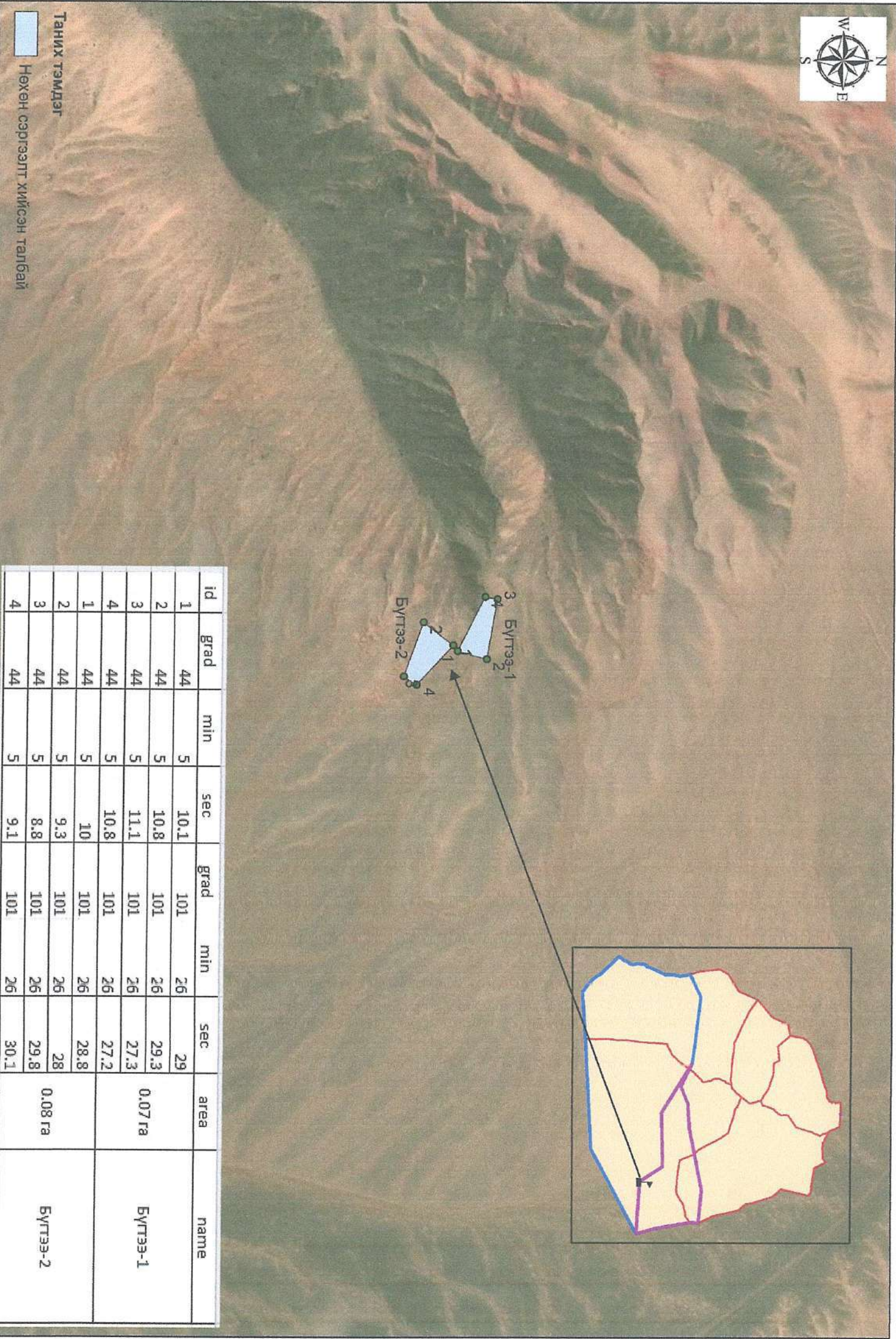

id	град	min	sec	град	min	sec
1	43	58	41.8	101	27	37.1
2	43	58	41.3	101	27	41.2
3	43	58	43.1	101	27	48.1
4	43	58	45.2	101	27	49.6
5	43	58	46.5	101	27	42

Таних тэмдэг

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

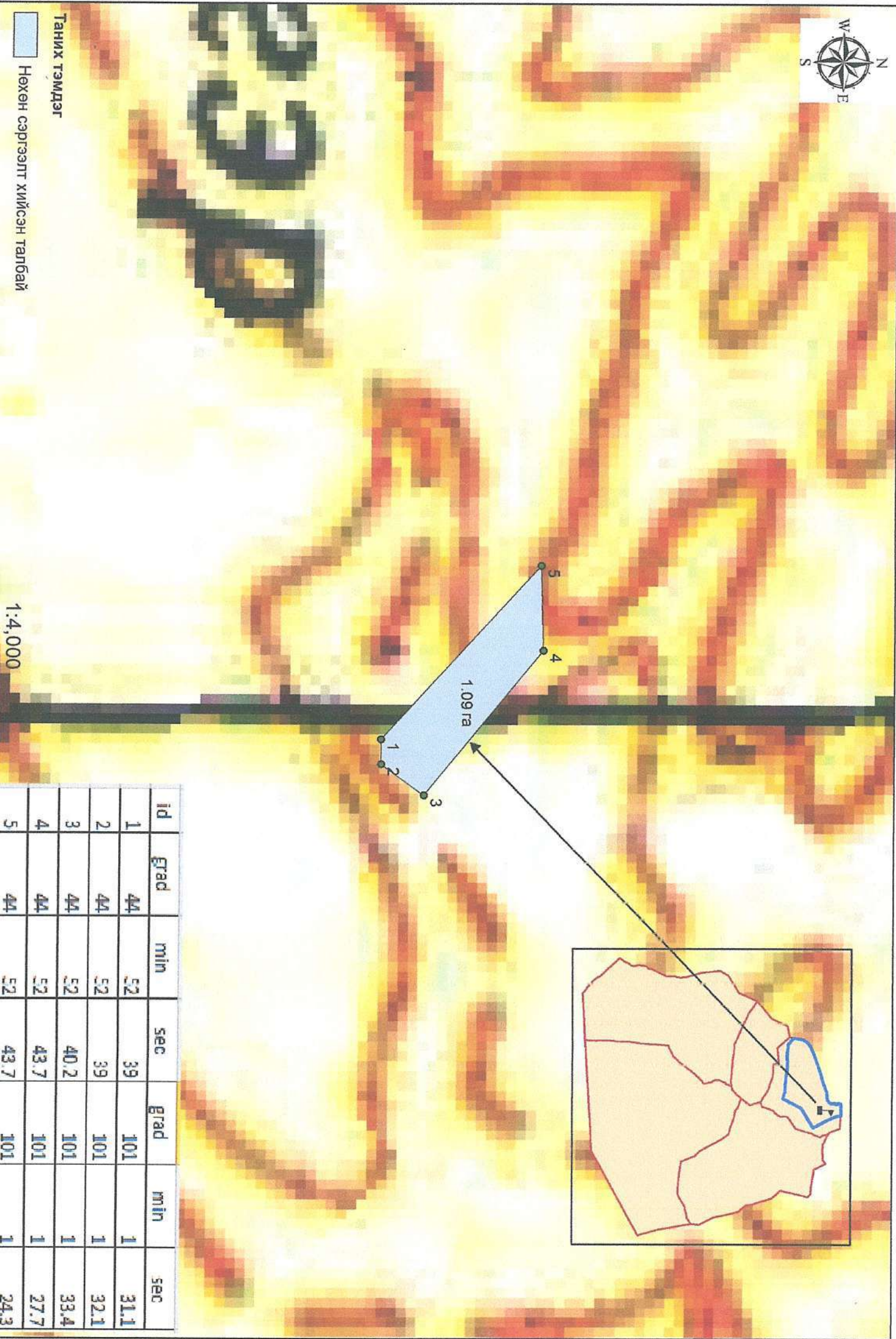
1:5,000

id	grad	min	sec	grad	min	sec	area	name
1	44	5	10.1	101	26	29	0.07 га	Бүгтээ-1
2	44	5	10.8	101	26	29.3		
3	44	5	11.1	101	26	27.3		
4	44	5	10.8	101	26	27.2		
1	44	5	10	101	26	28.8	0.08 га	Бүгтээ-2
2	44	5	9.3	101	26	28		
3	44	5	8.8	101	26	29.8		
4	44	5	9.1	101	26	30.1		

Таних тэмдэг

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

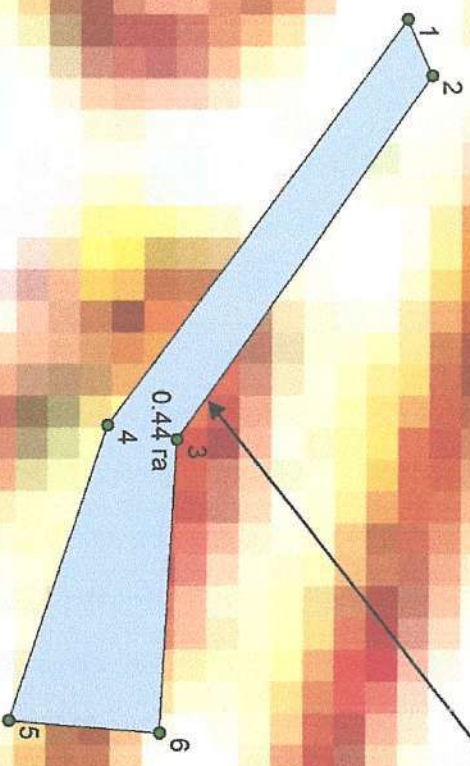
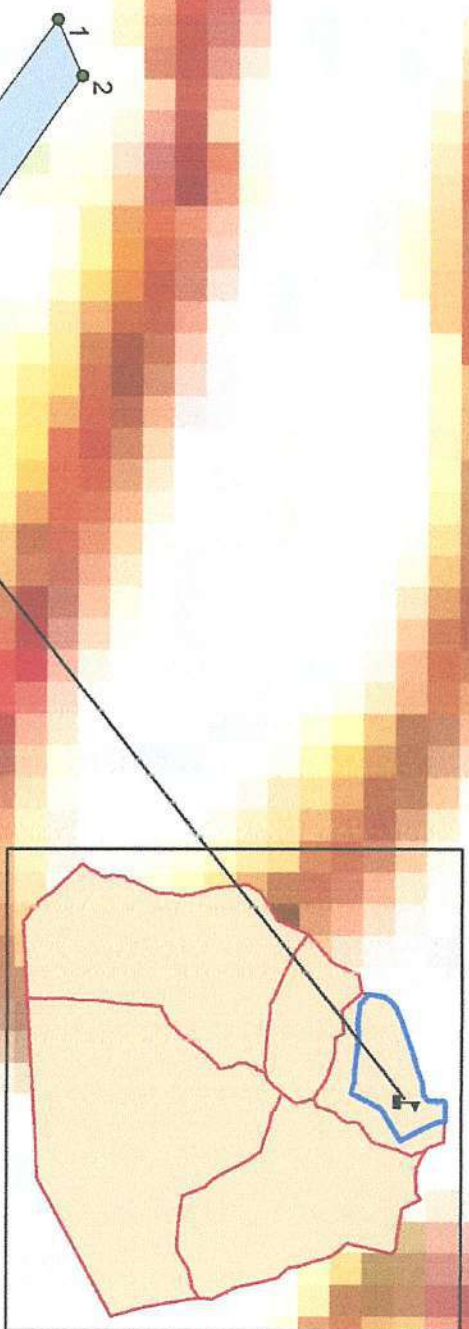

Id	град	min	sec	град	min	sec
1	44	52	39	101	1	31.1
2	44	52	39	101	1	32.1
3	44	52	40.2	101	1	33.4
4	44	52	43.7	101	1	27.7
5	44	52	43.7	101	1	24.3

Таних тэмдэг

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

1:4,000

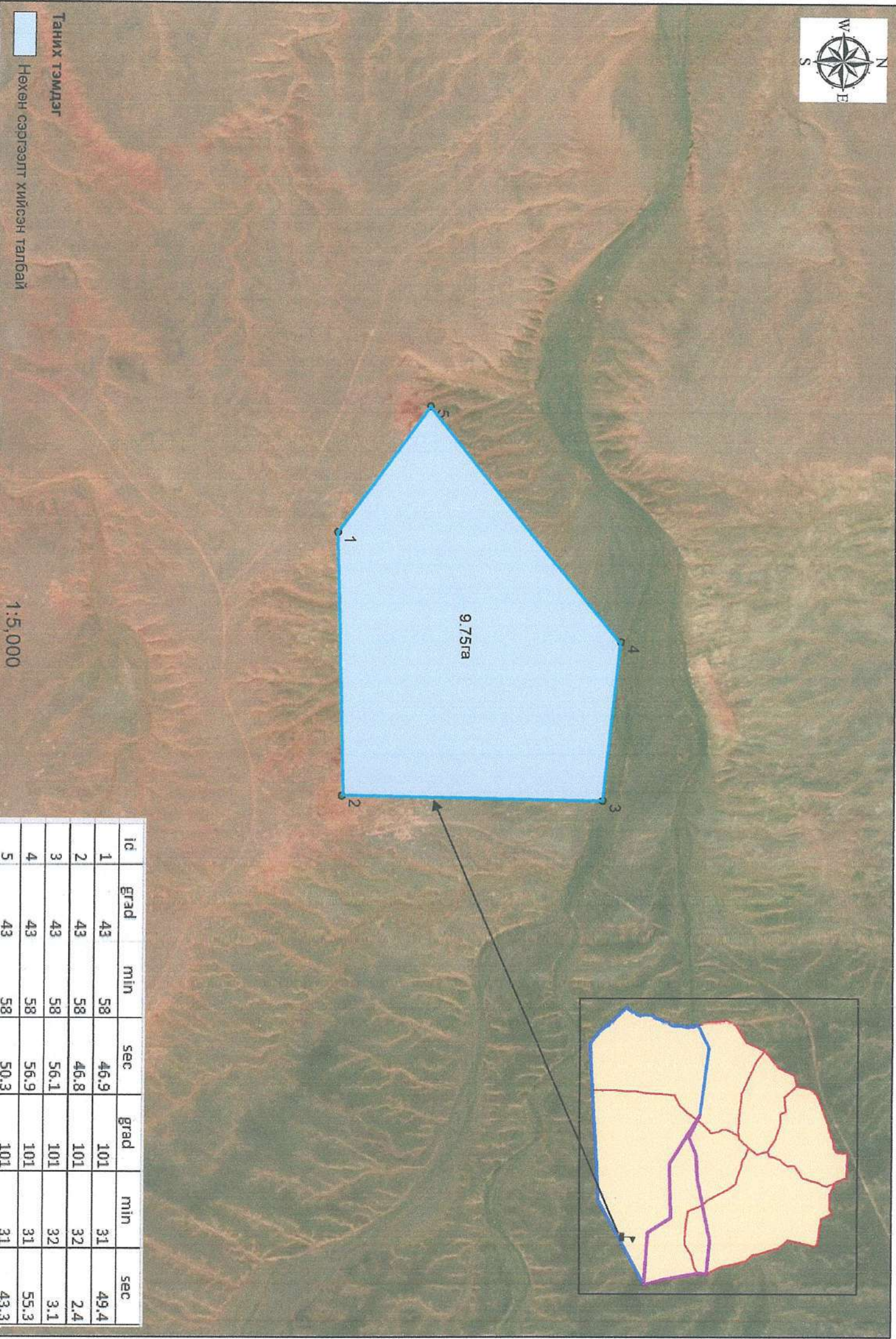

Id	grad	min	sec	grad	min	sec
1	44	50	24.7	100	59	9
2	44	50	24.9	100	59	9.7
3	44	50	22.6	100	59	14.1
4	44	50	22	100	59	13.9
5	44	50	21.1	100	59	17.5
6	44	50	22.4	100	59	17.7

Таних тэмдэг

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

1:2,000

Таних тэмдэг

Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай

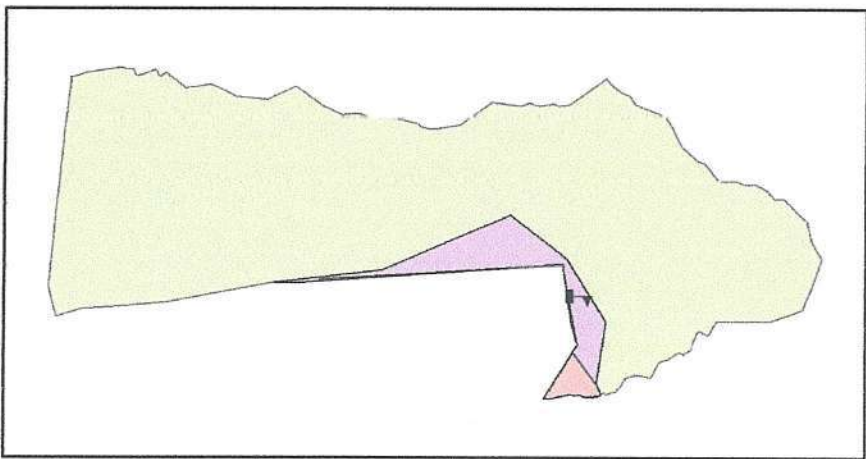
1:5,000

Id	grad	min	sec	grad	min	sec
1	43	58	46.9	101	31	49.4
2	43	58	46.8	101	32	2.4
3	43	58	56.1	101	32	3.1
4	43	58	56.9	101	31	55.3
5	43	58	50.3	101	31	43.3

ГОВЬ ГУРВАН САЙХАНЫ ВЦГ-ЫН ОРЧНЫ БҮСИЙН НУТАГ
БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ШИНЭЖИНСТ СУМЫН 3-Р БАГИЙН НУТАГ "ТҮЙМЭРТ"

Таних тэмдэг

- Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай
- Улсын тусгай хамгаалалттай газар
- УТХГ-ын Орчны бүс
- Шинэжинст сум

Нөхөн сэргээлт хийсэн нийт талбайн хэмжээ 1.6 га

1:5,000

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

ХЭЭРИЙН ТАНДАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ
ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ҮЙЛ
АЖИЛЛАГАА

Алтайн Өвөр цөл- Улаанбаатар

2022 оны 10-р сар

**БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН
ХАМГААЛАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ НЬ:
БОЛОМЖИТ АМЬДРАХ ОРЧИН, ХОВОРДЛЫН ЗЭРЭГ
ӨНДӨРТЭЙ ЗҮЙЛ АМЬТАН, УРГАМЛЫН БҮЛГЭМДЭЛ
ХЭЭРИЙН ТАНДАН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН**

Захиалагч: Эрденэ Монгол ХХК

Зөвлөх баг: Н. Батсайхан

Г. Хүдэрчулуун

Улаанбаатар хот

2022 он

Агуулга

Зургийн жагсаалт.....	4
Хүснэгтийн жагсаалт.....	4
Товчилсон үгийн жагсаалт.....	4
1. Товч танилцуулга.....	5
1.1 Ажлын зорилго.....	5
2. Хээрийн тандан судалгаа.....	6
2.1 Хээрийн тандан судалгааны замнал.....	6
3. Баян хөндий төслийн тусгай зөвшөөрлийн талбай болон нөлөөллийн бүсийн экосистемийн ангилал.....	6
4. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай зүйл ба боломжит амьдрах орчин.....	9
4.1. Амьтны бүлгэмдэл.....	9
4.1.1. Хар сүүлт зээр.....	9
4.1.2. Монгол хулан жороо.....	10
4.2. Ургамлын бүлгэмдэл.....	11
5. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломжит газрууд.....	11
5.1. Зүүн модны баянбүрд.....	12
5.2. Өлзийт баянбүрд.....	12
5.3. Босгын сайр.....	13
5.4. Ингэн хөөвөр хоолой.....	15
5.5. Хар довон.....	15
5.6. Зэл элс.....	16
6. Санал, зөвлөмж.....	16
7. Ашигласан материал.....	16
8. Хавсралт.....	17

Зургийн жагсаалт

Зураг 1. Хээрийн тандан судалгааны замнал.....	6
Зураг 2. Баян хөндий төслийн талбайн нөлөөллийн бүсийн экосистемийн ангилал.	7
Зураг 3. Нөлөөллийн бүсд тохиолдох түгээмэл экосистемийн орон зайн тархац.....	8
Зураг 4. Нөлөөллийн бүсд тохиолдох өвөрмөц экосистемийн орон зайн тархац.	8
Зураг 5. Төсөл хэрэгжих газар нутаг дах харсүүлт зээрийн байршил.	9
Зураг 6. Төсөл хэрэгжүүлэх талбай орчмын Монгол бүйлс.	10
Зураг 7. Сөөг болон эндемик ургамлын тохиолдоц.....	11
Зураг 8. Зуунмодны баянбүрд.....	12
Зураг 9. Өлзийтийн баянбүрд.....	13
Зураг 10. Босгын сайрын эх.	14
Зураг 11. Босгын сайрын дунд хэсэг.	14
Зураг 12. Босгын сайрын адаг.	14
Зураг 13. Ингэн хөөврийн хоолой.....	15
Зураг 14. Хар довон.	15
Зураг 15. Зэл элс.	16
Зураг 16. Сайргат цөлийн (хамада) тодорхойлолт.	17
Зураг 17. Хэт гандуу цөлийн тодорхойлолт.	18
Зураг 18. Жинхэнэ цөлийн тодорхойлолт.	18
Зураг 19. Хээржүү цөлийн тодорхойлолт.	19
Зураг 20. Цөлжүү хээрийн тодорхойлолт.	19
Зураг 21. Хужир мараат цайдам хотгорын тодорхойлолт.	20
Зураг 22. Булаг, шанд, даацын тодорхойлолт.	20
Зураг 23. Сайр цайдамын тодорхойлолт.....	21
Зураг 24. Тарамцаг элсний тодорхойлолт.....	21

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1. Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх боломжит газрын талбайн хэмжээ.	11
---	----

Товчилсон үгийн жагсаалт

ОУСК – Олон Улсын Санхүүгийн Корпораци

1. Товч танилцуулга

Олон улсын санхүүгийн корпорацийн гүйцэтгэлийн стандарт 6-д биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөллөөс зайлсхийх, нөлөөллийг бууруулах, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ёстой гэж заасан байдаг (Гүйцэтгэлийн стандарт 6, ОУСК). Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ нь биологийн олон янз байдлын хувьд алдагдалгүй байх зорилтод хүрэхэд чиглэгдсэн үйл ажиллагаа юм.

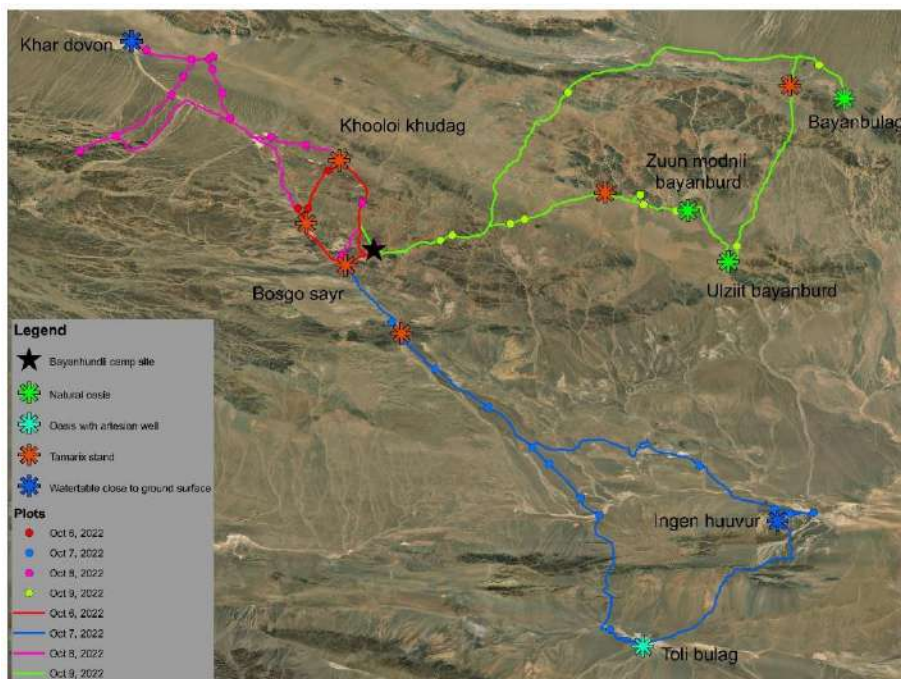
1.1 Ажлын зорилго

Баянхөндийн төслийн талбай болон нөөлийн бүс орчмын биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай зүйлүүдийг илрүүлэх, боломжит амьдрах орчныг сонгох зорилготой.

2. Хээрийн тандан судалгаа

2.1 Хээрийн тандан судалгааны замнал

Бид хээрийн тандан судалгааны хүрээнд 2022.10.06-2022.10.9-ний хооронд Баян хөндий алтны төсөл хэрэгжих талбай, түүний нөлөөллийн бүсд амьтан, ургамал, тэдгээрийн чухал амьдрах орчны ажиглалт гүйцэтгэв. Нийт замналын дагуу 71 цэгэн байршилд зогсолт хийж, тухайн газар дахь амьтан, ургамал, экосистемийн хэв шинжийг бичиглэсэн. Биологийн олон янз байдлын хувьд чухал задгай устай байгалийн баянбүрдүүд (Зуун мод, Өлзийт, Баянбулаг), хүний гараар бүтээсэн артезийн худагтай Толь булаг баянбүрд, түүний зэрэгцээ гүний усны түвшин газрын гадаргад ойр буйг илтгэдэг ургамлын бүлгэмдэлтэй Хар довон, Ингэн хөөврийн хоолой, сүхайн төгөл өтгөн харьцангуй нилэнхий тархацтай Босгын сайр, Хоолой худаг зэрэг газрыг бид үзэж танилцав (Зураг 1).

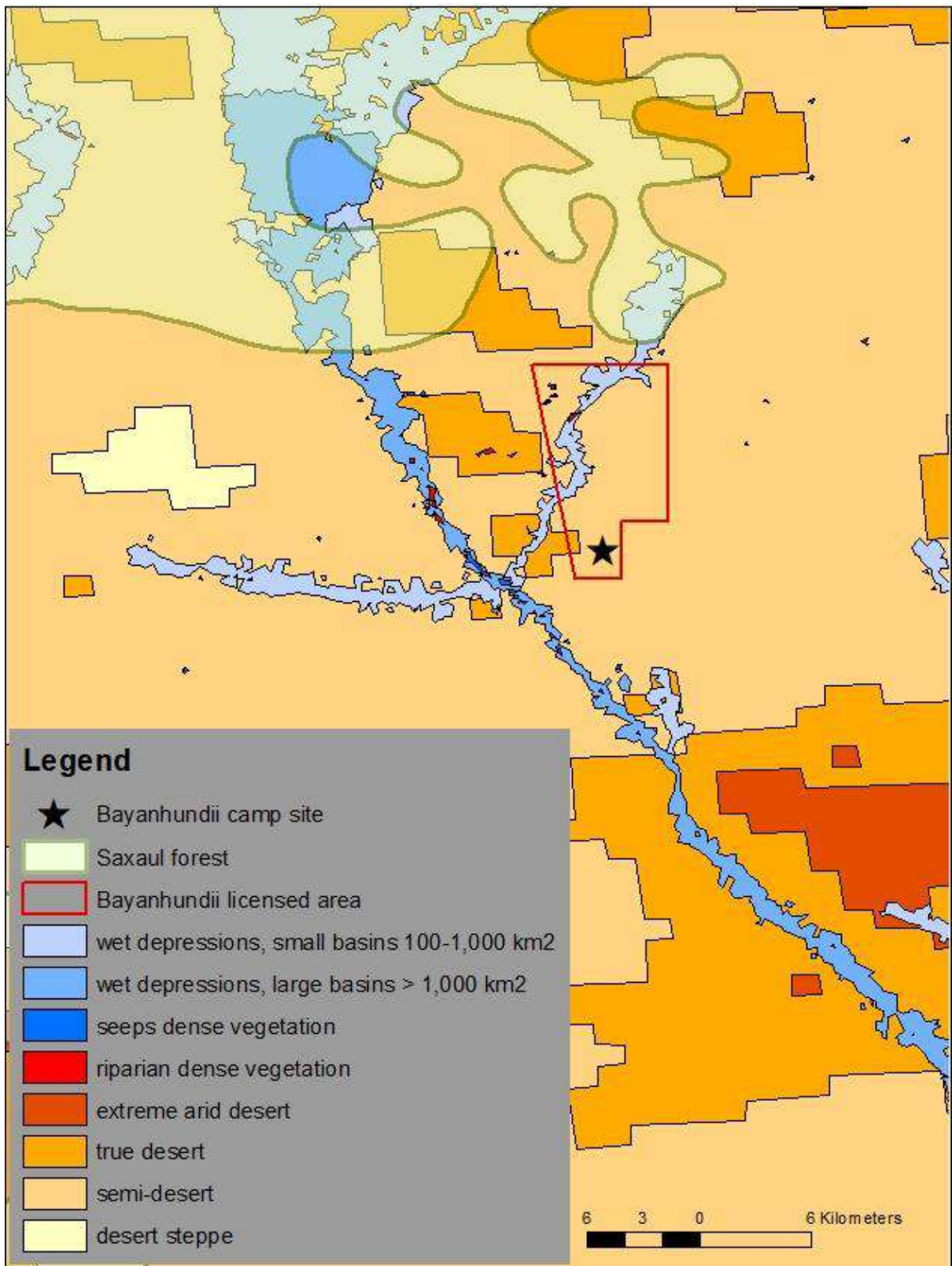

Зураг 1. Хээрийн тандан судалгааны замнал.

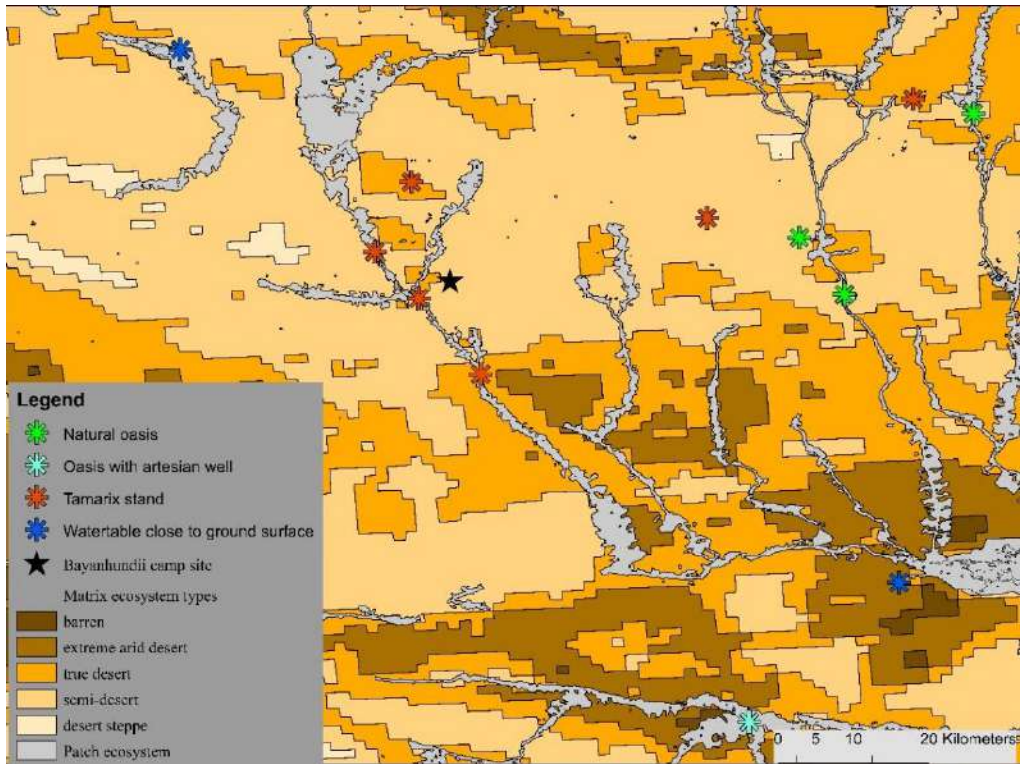
3. Баян хөндий төслийн тусгай зөвшөөрлийн талбай болон нөлөөллийн бүсийн экосистемийн ангилал

Бид төсөл хэрэгжүүлэх талбай болон нөлөөллийн бүс дэх зэрлэг амьтан, ургамлын чухал амьдрах орчинг илрүүлэхдээ газрын экосистемийн ангиллын зарчмыг (Майк Хайнер нар. 2013) баримталж, тухайн орон зайн цар хүрээнд илэрч буй ялгаатай экосистемийн хэв шинжийг хянан баталгаажуулав. Төсөл хэрэгжүүлэх тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд жинхэнэ цөл, хээржүү цөлийн түгээмэл экосистем, түүний зэрэгцээ нам уулс, аараг толгодоос буусан сайр, садарга түүний голдирол дагуу тохиолдох сүхайн бүлгэмдэлтэй өвөрмөц экосистемийн хэв шинж тус тус илэрсэн (**Error! Reference source not found.**). Харин дурдсан төслийн нөлөөллийн бүсийн уудам цар хүрээнд хэт гандуу цөл, жинхэнэ цөл, хээржүү цөл түгээмэл илэрч байгаа бол цөлжүү хээрийн экосистемийн хэв шинж тун явцуу орон зайд тохиолдов. Биологийн олон янз байдал баялаг бөөрөг элс, өргөн сайр, заган болон сүхайн төгөл зэрэг өвөрмөц экосистем ажиглагдав (Зураг 3, Зураг 4)

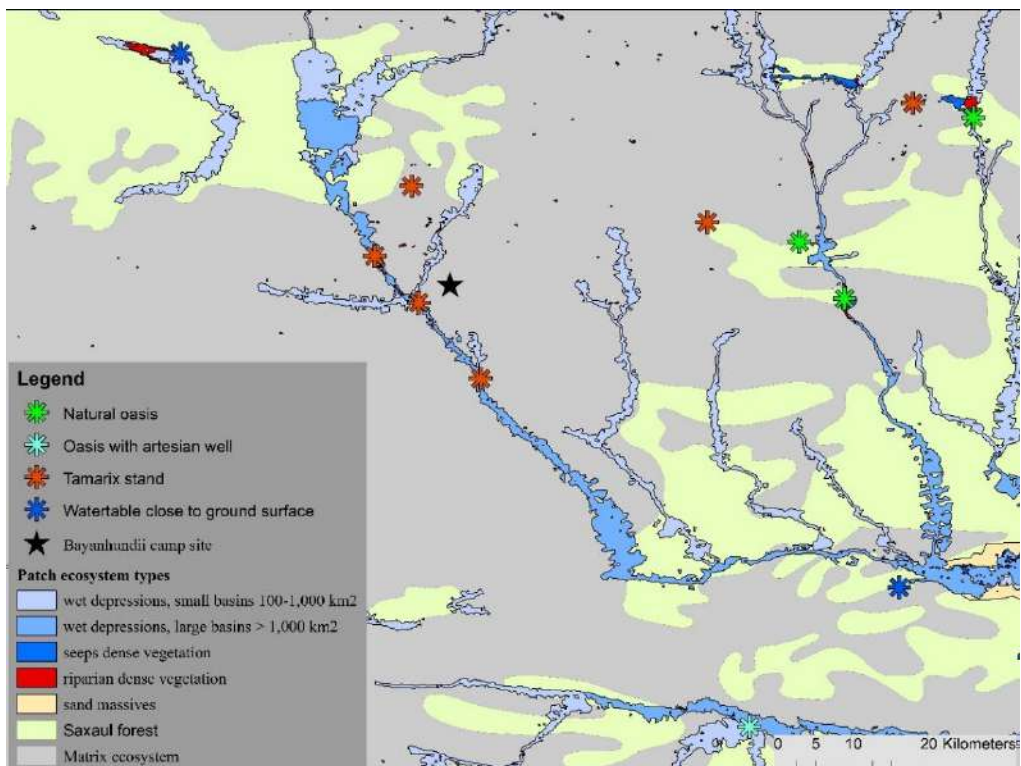

Зураг 2. Баян хөндий төслийн талбайн нөлөөллийн бүсийн экосистемийн ангилал.

Зураг 3. Нөлөөллийн бүсд тохиолдох түгээмэл экосистемийн орон зайн тархац.

Зураг 4. Нөлөөллийн бүсд тохиолдох өвөрмөц экосистемийн орон зайн тархац.

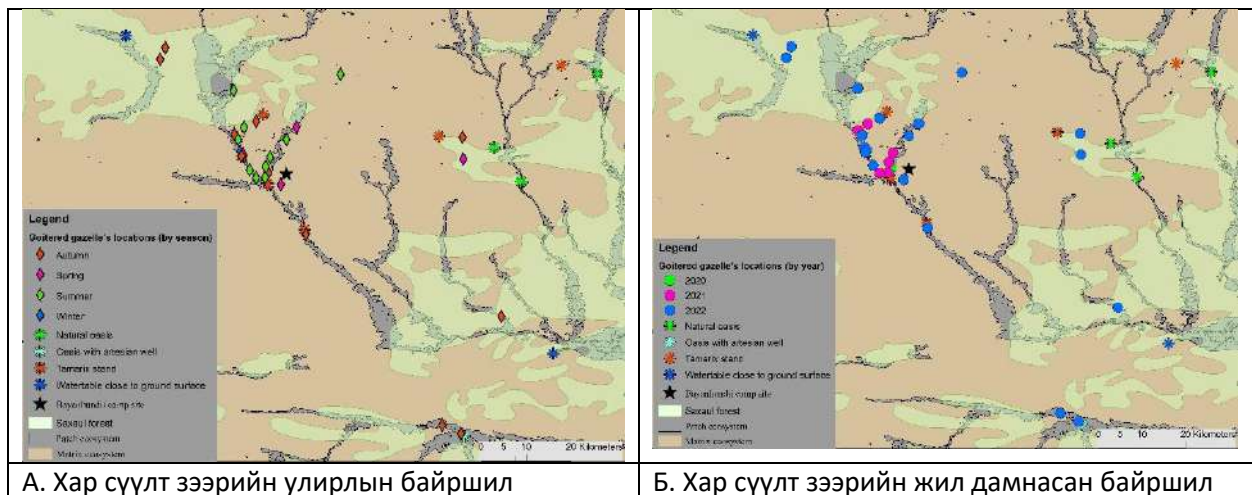
4. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай зүйл ба боломжит амьдрах орчин

4.1. Амьтны бүлгэмдэл

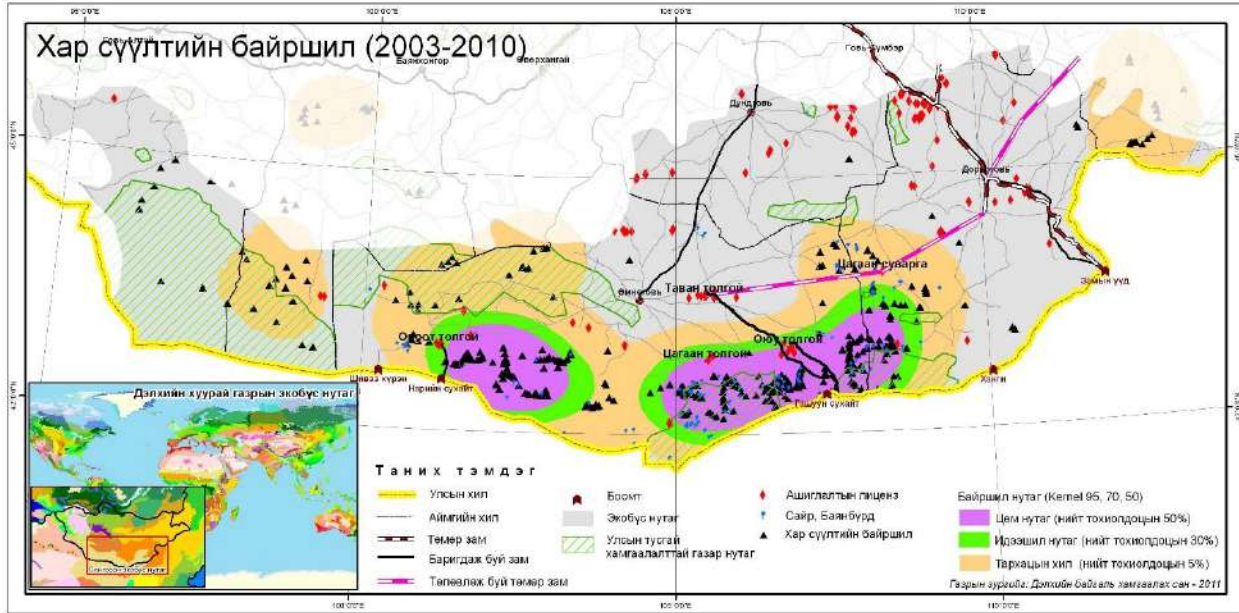
Хээрийн судалгааны явцад Дэлхийн Байгал Хамгаалах Холбооны Улаан дансны бүс нутгийн шалгуураар ховордлын зэрэг өндөртэй үнэлэгдсэн хар сүүлт зээр, монгол хулан жороо (Clark et al. 2006; Gombobaatar et al. 2011) зэрэг зүйл амьтдыг бид цөөн тоотой ажиглав. Бидний хээрийн тандан судалгаа ургамал хагдарч, нүүдлийн шувууд буцсан, мөлхөгч амьтад ичээнд орсон намар хожуу, сэрүүн улиралд тохиосон нь цөөн зүйл амьтан ажиглагдсан. Мөн төсөл хэрэгжүүлэх талбай орчмын нам уулс, аараг толгодоос буусан сайр, садарга хоорондын халтар дэнж нь бүс нутгийн хэмжээнд эмзэг ангилалд үнэлэгдсэн соотон алагдааганы чухал идээшил амьдрах орчин байдаг хэдий ч, цөлийн бүрэнхий, шөнийн идэвхитэй алагдаахайн овгийн жижиг хөхтөн амьтад ичээнд орсон тул түүнийг илрүүлэх боломж үгүй байлаа. Түүнчлэн олон эндемик зүйл шулуун далавчит шавьж, хар цох тандан судалгаа хийсэн газар нутагт тохиолдох боломжтой (Чогсомжав, 1977; Медведев, 1990) хэдий ч, сэрүүн улирал шавьж тайван байдалд аль хэдий нь орсон байв.

4.1.1. Хар сүүлт зээр

Бидний богино хугацааны ажиглалтын мэдээ болон Эрдэнэ Монгол ХХК-ын байгаль орчны мэргэжилтэн нарын харьцангуй урт хугацаанд ажиглаж бүртгэсэн хар сүүлт зээрийн байршлын мэдээг нэгтгэн үзэхэд, Босгын сайр орчим нутагт хар сүүлт зээр сүүлийн гурван жил, мөн ялгаатай улирал дамнан идээшин оршдог чухал амьрах орчин болох нь илэрхий харагдаж байна (Зураг 5). Босгын сайр орчим ажиглагдсан хар сүүлт зээрийн бодгалийн дийлэнх нь янзагатай шаргачин тохиолдож байгаа нь энэ газар нутаг тэдний хувьд үржлийн нэн чухал амьдрах орчин болохыг илэрхийлж байна.

Зураг 5. Төсөл хэрэгжих газар нутаг дах харсүүлт зээрийн байршил.

Зураг . Хар сүүлт зээрийн популяцийн орон зайн тархац, боломжит амьдрах орчны хэв шинж

4.1.2. Монгол хулан жороо

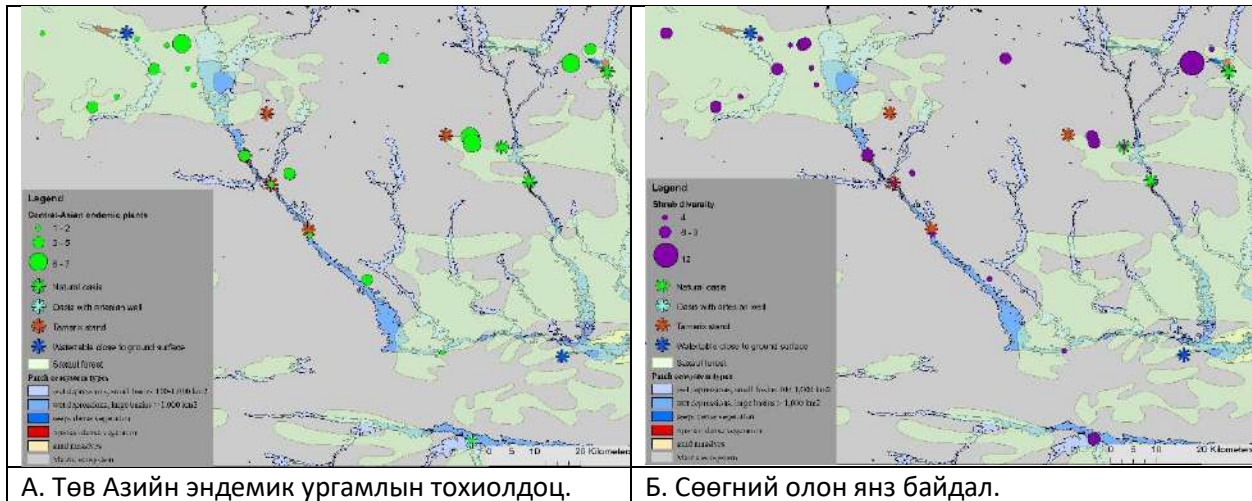
Эрдэнэ Монгол ХХК-ын байгал орчны мэргэжилтэн нар, бидний хамтарсан хээрийн судалгааны ажиглалт мэдээг нэгтгэн үзэхэд, төсөл хэрэгжүүлэх газар нутагт монгол хулан жороо харьцангуй элбэг бүртгэгдэв. Хээрийн судалгаа шувуудын үржлийн бус улиралд тохиосон тул, түүний үүрний амжилтын тухай мэдээ хэлэх боломж үгүй юм. Өмнөд говьд хийсэн судалгаагаар монгол хулан жороо бариулт болон монгол буйлсыг түлхүү сонгон үүрлэсэн байдаг (Ильяшенко и другие, 2018; Dashnaym et al., 2020; Батсайхан ба Штуббэ, 2008). Монгол хулан жороо Төв Азийн бие даасан төрөлд хамаарах хязгаарлагдмал тархацтай зүйл гэдгийг зарим судлаачид (Ильяшенко и другие, 2018) тэмдэглэсэн байдаг. Бидний хээрийн судалгааны замнал дагуу цөөн хэдхэн газарт монгол буйлс ажиглагдсан (Зураг 6.). Энэ нь түүний үүрний сонголт хийх хязгаарлагдмал орчин буйг илтгэж байна.

Зураг 6. Төсөл хэрэгжүүлэх талбай орчмын Монгол буйлс.

4.2. Ургамлын бүлгэмдэл

Хээрийн судалгааны хугацаанд олон наст сөөгнөөс бусад зүйлийн өвслөг ургамал хагдарсан байсан нь ургамлын бүлгэмдлийг сайн мэдэх боломж хомс байсан. Энд бид зөвхөн сөөгний гэрэл зургийг авч ургамал судлаач Х. Халиунаагаар тодорхойлуулав. Баянхөндий төслийн талбай болон нөлөөллийн бүс орчимд 10 гаруй зүйлийн эндемик болон бүс нутгийн хэмжээнд ховордсон ургамлын зүйлүүд тохиолдов (Зураг 7). Зонхилох сөөг тэдгээрийн оролцоо нь тухайн экосистемийн экосистемийн хэв шинжийг ялгаж танихад маш чухал байдаг. Нөгөө талаас, цөлийн ховордсон зүйл хөхтөн амьтны идээшил амьдрах орчны орон зайн байршил, түүний ач холбогдлыг үнэлэхэд чухал байр суурьтай. Дурдсан цөөн хэдэн зүйл сөөг, мөн чийглэг газар шүтэж ургадаг ургамлын зүйл болох шагшуурга зэрэг гүний уснаас хамааралтай, хязгаарлагдмал тархацтай өвөрмөц экосистемийг шүтэн ургаж байгаа нь ажиглагдав. Үүнээс үзвэл, хязгаарлагдмал тархацтай, гүний уснаас хамааралтай өвөрмөц экосистемийг дүйцүүлэн хамгаалалд хамааруулах нь биологийн олон янз байдлыг хамгаалах зорилгод тун нийцэлтэй хэмээн бид үзэж байна.

Зураг 7. Сөөг болон эндемик ургамлын тохиолдоц.

5. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломжит газрууд

Биологийн олон байдлын хувьд чухалд тооцогдох Байгалийн баян бүрдүүд (Зуун мод, Өлзийтийн баянбүрд), гүний ус газрын гадаргад ойр байрлалтай газрууд болох Хар довон, Босгын сайр, Ингэн хөөврийн хоолой. Ховор амьтан, ургамлын хувьд чухалд тооцогдох Зэл элс зэрэг газрууд нь биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд тун нийцэлтэй хэмээн бид санал болгож байна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт 1. Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх боломжит газрын талбайн хэмжээ.

№	Газрын нэр	Талбайн хэмжээ (га)
1	Зуун мод баянбүрд	25.8
2	Өлзийт баянбүрд	413

3	Босго эх	305
4	Босго дунд	51.2
5	Босго адаг	50.5
6	Ингэн хөөвөр хоолой	120
7	Хар довон	848
8	Зэл элс	205
Нийт тайлбайн хэмжээ		2018.5

5.1. Зуун модны баянбүрд

Зуун модны баянбүрд нь бага хэмжээний задгай устай бөгөөд түүнийг хүрээлсэн чийглэг газрын ургамлын бүлгэмдэлтэй. Тухайн бүлгэмдэл мал их талхилсны улмаас ихэд доройтжээ. Уг баянбүрд цөөн хөгшин тоорой модтой хэдий ч, нялх, залуу мод бараг үгүй байгаагаас үзвэл ямаа, тэмээ зэрэг малын идэшлэлтийн улбаатай хэмээн бид үзэж байна. Бид хээрийн судалгааны ажлын хүрээнд Зуун модны баянбүрдэд богино хугацааны ажиглалт хийхэд нүүдлийн болон суурин 14 зүйл шувууг бүртгэсэн. Харин том туруутан амьтны биет болон үл мөр ажиглагдаагүй. Магадгүй, энэ баянбүрдийг жилийн турш айл, мал эзлэн оршдогоос улбаатай байж болно. Иймд шувуудын хувьд нүүдлийн үедээ түр зогсолт (stopover) хийдэг газар байна (Зураг 8). Нялх залуу тооройн ургалтыг тэтгэх зорилгоор бөх бат хашаа барих нь боломжит хамгааллын арга хэмжээ гэж санал болгож байна.

А. Амьдрах орчны төрх

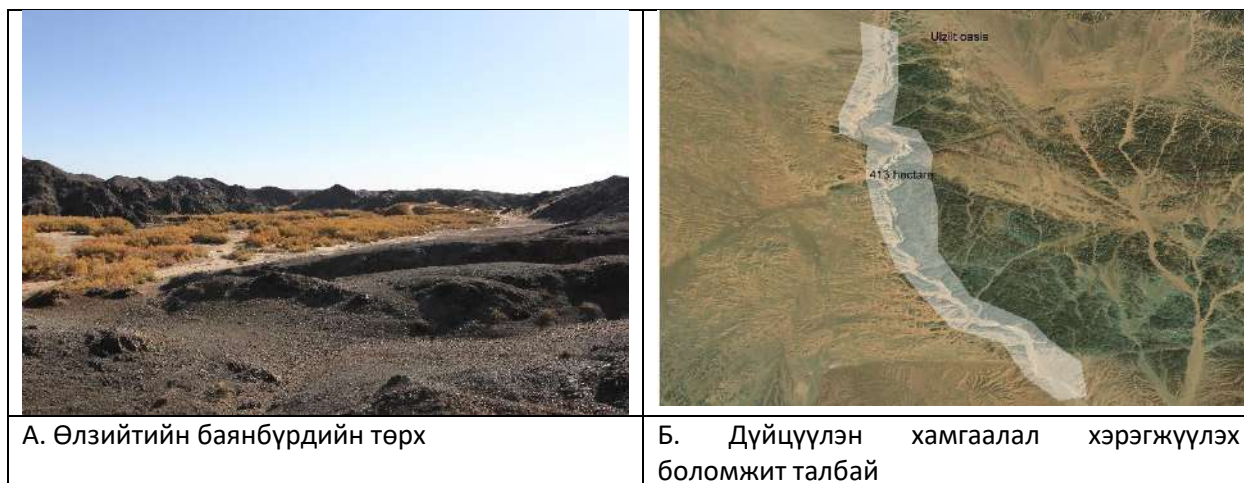
Б. Дүйцүүлэн хамгаалал хэрэгжүүлэх боломжит газрын талбай

Зураг 8. Зуунмодны баянбүрд.

5.2. Өлзийт баянбүрд

Өлзийт баянбүрд (гол) нь нэг километрээс илүү урсдаг цөлийн томоохон баянбүрд ажээ. Өтгөн өндөр ургасан сухайн төгөл, алаг цоог шагшуургатай бүлгэмдэл энд бий. Тоорой модгүй. Мөн малын талхигдлын улмаас нэн доройтсон. Уугуул зүйл шагшүүрга малын талхигдлын улмаас уудам орон зайд үгүй болсон байв. Бидний хээрийн судалгаагаар тус баянбүрдэд намар орой хэдий ч найман зүйл нүүдлийн шувуу, харин хөхтөн амьтнаас бор түүлай бүртгэгдлээ. Иймд шувуудын хувьд нүүдлийн үедээ түр амарч (stopover) хүч сэлбэдэг чухал түшиц газар хэмээн бид үзсэн (Зураг 9). Энэ баянбүрд нь геоморфологийн хэв шинж, булаг усны усан хамгамж, гүний ус шүтдэг үет болон сөөг

ургамлын олон янз байдал зэрэг хам шинжийг нэгтгэн авч үзвэл, дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд тоорой, жигд, зэрэг баянбүрд шүтэж ургадаг хязгаарлагдмал тархацтай зүйлүүдийг тарьж ургуулахад тун тохиромтой газар хэмээн бид үзлээ.

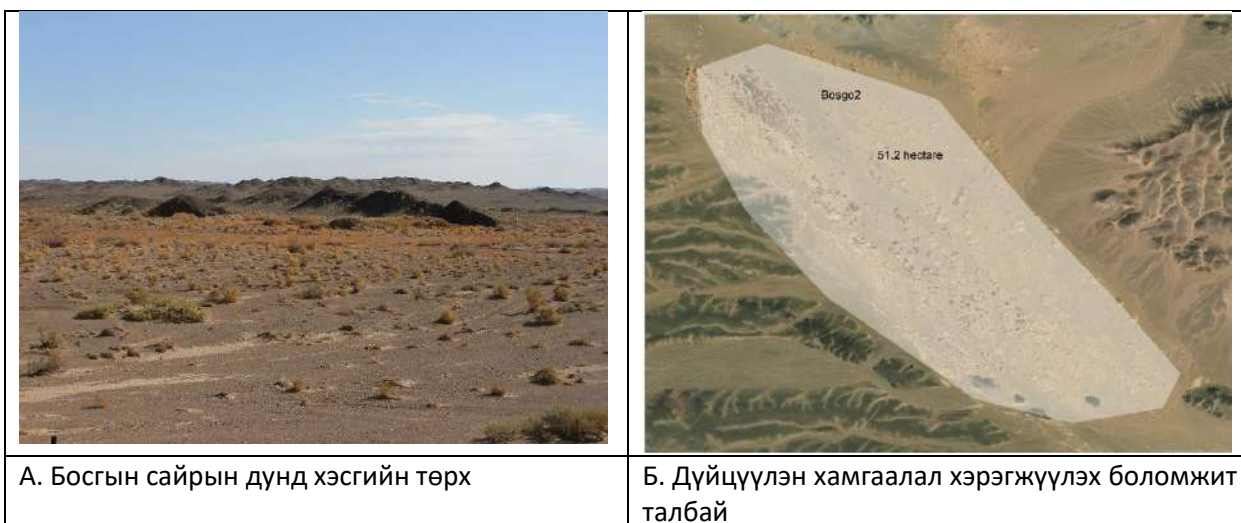
Зураг 9. Өлзийтийн баянбүрд.

5.3. Босгын сайр

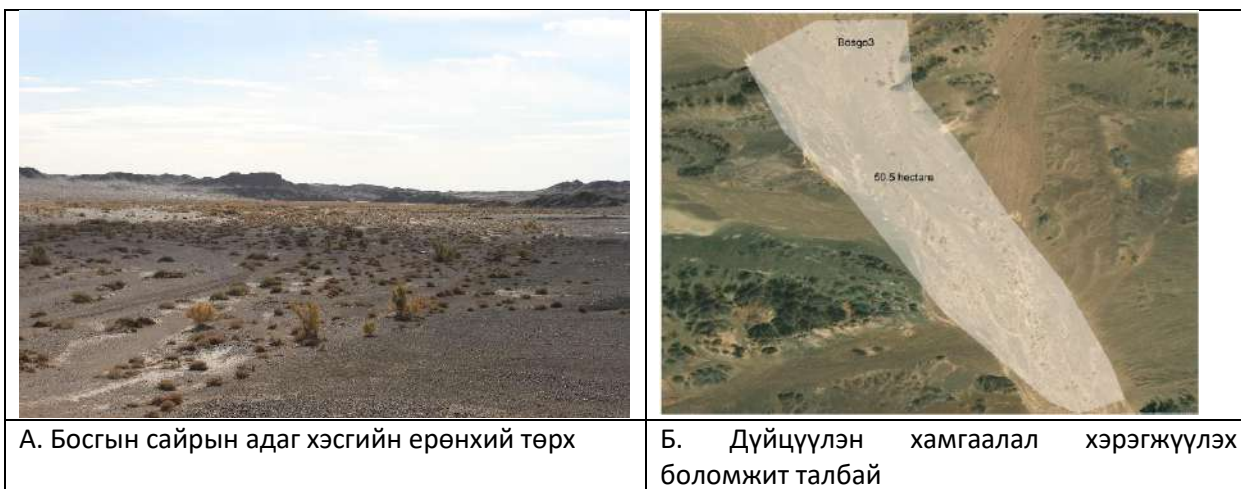
Босгын сайр дагуу 20 гаруй километр урт үргэлжлэх нарийн зурвас хэлбэрийн ялгаатай өвөрмөц экосистем илэрч байна. Сайрын голдирол дагуу алаг цоог ургасан монгол буйлс тохиолдох бөгөөд энэ сөөгийг шүтэж хулан жороо шувуу үүрлэдэг. Сайр даган сөөглөг болон өвслөг ургамлын олон янз байдал харьцангуй баялаг байгаа нь хар сүүлт зээр болон бусад амьтдын чухал идээшил орчин болж байна. Босгын сайрын голдирол дагуу ганц урт газарт дүйцүүлэн хамгаалахаас илүүтэй, ховордлын зэрэг өндөртэй амьтдын ялгаатай ангилалзүйн бүлэг, ургамлын олон янз байдалд нийцэлтэй гурван хэсэг газар сонгож дүйцүүлэн хамгааллын үйл ажилгаа хэрэгжүүлбэл зохистой гэж үзэж байна. Үүнд: А. Монгол буйлс, алтан харгана, төв азийн лавай, монгол азар зэрэг төв азийн эндемик зүйл сөөгний тархацыг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хулан жорооны амьдрах орчныг тэтгэх зорилготой эдгээрийн хамтатган нэг газрын сонгох. Мөн хар сүүлт зээр жил дараалан ялгаатай улирал дамнан олон давтамжтай ажиглагдсан газрыг хамааруулж, сайрын голдирол дагуу нарны өргүүртэй худаг ухаж, ундаалах усан хамгамжийг бий болгох (Зураг 10). Б. Хүрэн цавын худаг орчим байршилд суурин болон нүүдлийн шувуудын бүүддалах түшиц (stopover) тогтоол устай газар бий болгох (Зураг 11). В. Босгын сайрын адаг орчим болосжтой бол туруутан амьтдад зориулан өргүүрт худаг бий болговол хар сүүлт зээр, хулан зэрэг амьтдын дамжих түшиц (stepping stone) газар болно (Зураг 12).

Зураг 10. Босгын сайрын эх.

Зураг 11. Босгын сайрын дунд хэсэг.

Зураг 12. Босгын сайрын адаг.

5.4. Ингэн хөөвөр хоолой

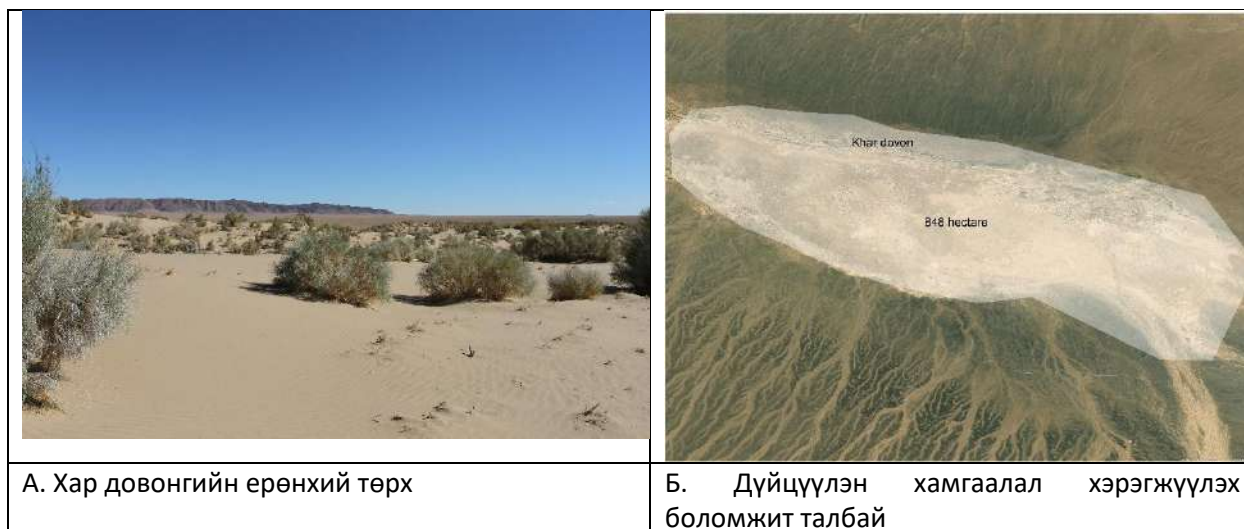
Ингэн хөөврийн хоолойн баруун захад шагшуурга, сухайт бүлгэмдэл илэрч буй нь гүний усны түвшин газрын гадаргад ойр байгааг илтгэж байна (Зураг 13). Говийн Их Дархан Цаазат газар, Говь Гурван Сайхан Байгалийн цогцолбор газрыг холбосон гүйдэл нутагийг (corridor) тэтгэхийн тулд нарны өргүүртэй усан хангамжийг бий болгох, шагшуурган шугуйг тэтгэх боломж бүрдүүлэх нь нэн чухал. Хэрвээ шагшуурга өтгөн ургавал говийн баавгайн чухал амьдрах орчин болно. Энэ хүн, малын нөлөөнөөс алс байрлалтай газарт дүйцүүлэн хамгаалах чухал арга хэмжээ болно. Мөн хулан, хавтгай, хар сүүлт зээр зэрэг цөлийн том түрүүтан амьтдад чухал байх боломжтой.

Зураг 13. Ингэн хөөврийн хоолой.

5.5. Хар довон

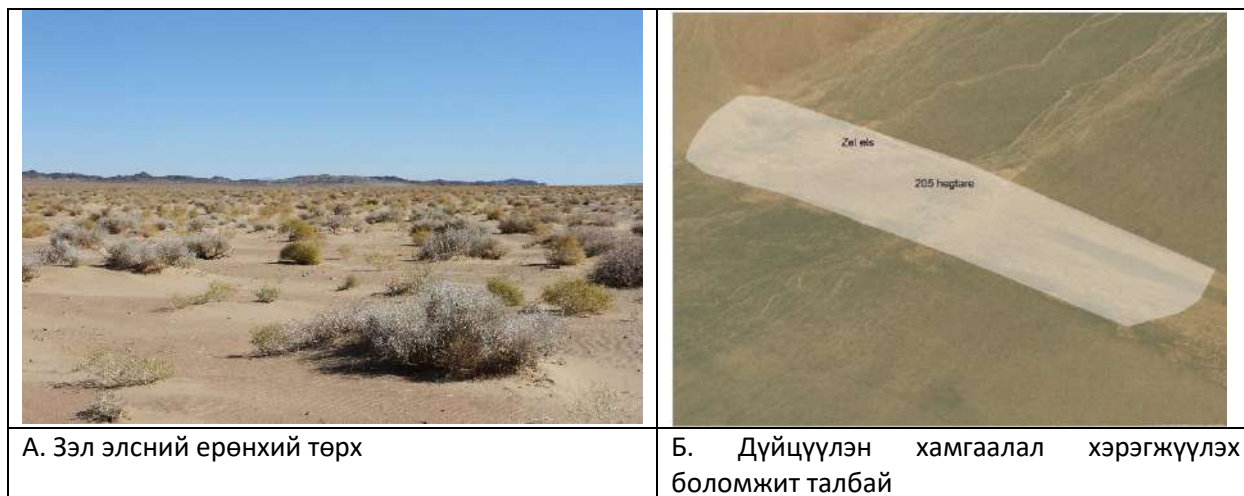
Хар довон орчим шагшуурга, сухай, бударгана түгээмэл ургасан байгаа нь гүний усны түвшин газрын гадаргад ойр байгааг илтгэж байна (Зураг 14). Элс шүтэж амьдардаг жижиг хөхтөн хувьд нэн чухал. Түрүүтан амьтан умдаалах зорилгоор нарны өргүүртэй худаг бий болгох нь чухал гэж бид үзлээ. Энд ховор зүйл элс шүтэж ургамлын ургуулах боломж бий.

Зураг 14. Хар довон.

5.6. Зэл элс

Зэл элс нь баруун хойноос зүүн урагш чиглэсэн зурвас тогтоцтой. Бидний хээрийн судалгаагаар Зэл элсэнд сөөг болон эндемик ургамлын олон янз байдал харьцангуй өндөр байна (Зураг 15).

Зураг 15. Зэл элс.

6. Санал, зөвлөмж

- Энэ нутагт тархан амьдардаг ховордлын зэрэг өндөртэй хөхтөн, шувуу, мөлхөгч, шавьж зэрэг ангилал зүйн бүлгийг хамааруулсан мониторинг судалгааны газрыг төлөвлөж, жилийн ялгаатай улирал тутамд тодорхой цаг хугацааны давтамжтай мониторинг судалгааг гүйцэтгэж, мэдээллийн санг бий болгох
- Эндемик болон ховордлын зэрэг өндөртэй, Төв Азийн эндемик өвслөг болон сөөглөг амьдрлын хэлбэртэй ургамлын ургах орчин, тархацын хэв маяг, малын идэшлэлтийн нөлөө зэргийг цаг хугацаа орон зайд ажиглах, хэмжилт хийх, мониторинг талбай сонгох
- Автомат камер системтэй байршуулах замаар түруутан, ангууч хөхтөн болон шувуудын шилжилт хөдөлгөөн, байршил, тоо толгойн харьцангуй элбэгшил, шувуудын нүүдэл зэргийг тандан судлах түшиц газрыг сонгох
- Муур, нохой зэрэг гэрийн тэжээвэр амьтдыг төслийн талбай орчимд тэжээх, байлгахыг хязгаарлах хэрэгтэй. Учир нь, цоохондой зэрлэг муурын генетик олон янз байдал, гэрийн мууртай эрлийзжих үйл явцын улмаас ядмаг болох, нөгөө талаас муур ажилчдын суурин орчинд тархан амьдардаг жижиг хөхтөн амьтдыг барьж, ажилчдын орон гэр бусад байгууламжид авч ирдэг нь тахал зэрэг халдварт өвчин дамжуулагч бүүрэг, хачиг, бөөс тархах боломжийг бий болгоно.

7. Ашигласан материал

Майкл Хайнер, Юндэн Баяржаргал, Жосеф Кисикер, Даваа Галбадрах, Нямсүрэн Батсайхан, Ганбаатар Мөнхзул, Ичинхорлоо Одончимэг, Ойдов Энхтуяа, Дончинбуу Энхбат, Хэнрих вон Уехрдэн, Ричард Ридинг, Керк Олсон, Родни Жаксон, Жеффрэй Эванс, Брюс

- МкКенни, Жэймэс Оаклеаф, Кэй Сочи. 2013. Экологийн бүс нутгийн үнэлгээний тайлан: Монгол орны өмнийн говийн бүс нутагт хөгжлийг байгаль орчинд нөлөө багатай төлөвлөх нь.
- Батсайхан Н., Штуббэ М. 2008. Монгол орны өмнөд ба дорнод говь цөлийн Монгол хулан жороо шувууны популяцийн төлөв байдал. ШУА-ын БХЭШБ, 27: 43-46
- Медведев Г.С. (1990). Определитель жуков-чернотелок (Coleoptera, Tenebrionidae) Монголии. Ленинград, 250 Стр.
- Чогсомжав Л. (1977). Ортоптероидные насекомые (Orthopteroidea) Гоби. Насекомые Монголии. Выпуск 5, Издательство “Наука”, Ленинград, Стр. 83-92
- Batsaikhan N., R. Samiya, S. Shar, D. Lkhagvasuren, S.R.B. King. 2014. A Field Guide to the Mammals of Mongolia (in English and Mongolian). ZSL., London, Admon Publishing, Ulaanbaatar, 307 pp.
- Dashnyam B., Gankhuyag P., Amarkhuu G., Delgerzaya D. 2020. Nesting behavior of the Mongolian Ground Jay (*Podoces hendersoni*) in the Gobi Desert of Southern Mongolia
- Clark, E. L., J. Munkhbat, S. Dulamtseren, J. E. M. Baillie, N. Batsaikhan, S. R. B. King, R. Samiya and M. Stubbe. 2006. Mongolian Red list of Mammals. Admon Publishing, Ulaanbaatar, 156 pp.
- Gombobaatar, S. and Monks, E.M. (compilers), Seidler, R., Sumiya, D., Tseveenmyadag, N., Bayarkhuu, S., Baillie, J. E. M., Boldbaatar, Sh., Uuganbayar, Ch. (editors) (2011). Regional Red List Series Vol.7. Birds. Zoological Society of London, National University of Mongolia and Mongolian Ornithological Society. (In English and Mongolian)

8. Хавсралт

Экосистемийн хэв шинж	Сайргат цөл (хамада)
Зонхилох ургамалшил	Ургамалшил үгүй
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Нам дор хотгор газар, усны илүүдэл нөөц, шаварлаг шалын хөрстэй хотгор.
Хөрсний хэв шинж	Сайрга чулуулгаар хучигдсан эсвэл шалын хөрс.
Түгээмэл шинж	Ургамалшил үгүй халцгай газар.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Хур тунадас ихтэй жилд нэг наст ургамал ургадаг ба шалын хөрстэй хотгор бүхий газруудад давстай хөрсөнд дасан зохицсон ургамал бороо ихтэй жилүүдэд ургана.
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Хавтгай тохиолдож болно. Мөн алагдаага зэрэг зарим зүйл амьтан хамгийн нам дор хотгор газар тохиолдоно.
Газрын зурагт буулгах арга	NDVI нь 0.045-аас бага байна.

Зураг 16. Сайргат цөлийн (хамада) тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Хэт гандуу цөл
Зонхилох ургамалшил	Регелийн будраа (<i>Iljinia Regelii</i>) (NDVI ангиллын оношлуур зүйл ургамал), услаг манан хамхаг (<i>Bassia dasyphylla</i>) болон үмхий өвс (<i>Peganum nigellastrum</i>) зэрэг нэг наст ургамал.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Нам доор байгаа хотгор бүсэд бага зэргийн илүүдэл устай жижиг цэг байж болох бөгөөд эдгээр газарт ургамал бага хэмжээгээр ургаж болно. Хур тунадас ихтэй жилүүдэд нэг наст ургамал ургаж ургамлын нөмрөг ихсэнэ.
Хөрсний хэв шинж	Чулуурхаг хөрс, газар тариалангийн ашиглалтын аливаа хэлбэрт өртөөгүй, давсны агууламж ихтэй.
Түгээмэл шинж	Маш сийрэг ургамалшилтай цөл, зарим газар цөлийн сөөг ургана, гол төлөв луулийн овгийн ургамал (<i>Chenopodiaceae</i>) тохиолддог.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Регелийн будраа (<i>Iljinia regelii</i>).
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Хавтгай тохиолдож болно. Зарим алагдаагны зүйл тохиолдоно. Зарим зүйл амьтан хамгийн нам дор байх хотгор газарт тохиолдоно.
Газрын зурагт буулгах арга	NDVI нь 0.045 ба 0.065-ийн хооронд байна.

Зураг 17. Хэт гандуу цөлийн тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Жинхэнэ цөл
Зонхилох ургамалшил	Цөл газар түгээмэл тохиолдох заг (<i>Haloxylon ammodendron</i>) улаан бударгана (<i>Reaumaria</i>).
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Бутлаг ургамал ургана, гэхдээ нягтшлын хувьд бага оочин цоочин байх ба ургамлын нөмрөгийн хувьд ч мөн л дорой.
Хөрсний хэв шинж	Чулуун дэвсгэр эсвэл элсэрхэг хөрс.
Түгээмэл шинж	Намхан бут (<0.5 метр), зарим нэгэн багахан хэмжээтэй газарт усан хангамж бага зэрэг их байснаас шалтгаалж арай өндөр ургаж болно.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Заг (<i>Haloxylon ammodendron</i>) улаан бударгана (<i>Reaumaria</i>).
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Ийм орчинд хавтгай, хулан хааяа үзэгдэж болох бөгөөд олон зүйл шувуудын тухайд өндөр ургасан ургамал их ач холбогдолтой.
Газрын зурагт буулгах арга	NDVI нь 0.065 ба 0.08-ийн хооронд байна.

Зураг 18. Жинхэнэ цөлийн тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Хээржүү цөл
Зонхилох ургамалшил	Цөлийн бутлаг ургамал (баглуур <i>Anabasis</i> , заг <i>Haloxylon</i> , зээргэнэ <i>Ephedra</i> , бударгана <i>Reaumaria</i>)–тай холилдон ургах өвслөг ургамал тохиолдоно.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Цөлд түгээмэл ургах бутлаг ургамал заримдаа өвслөг ургамал (e.g. <i>Stipa glareosa</i>) -тай мөн таана (e.g. <i>Allium mongolicum</i>)-тай холилдон ургах нь бий.
Хөрсний хэв шинж	Баглуур (<i>Anabasis</i>)–ийн дорх хөрс нь ерөнхийдөө чулуулаг дэвсгэр хөрс бөгөөд түүний өнгөн хөрс салхины нөлөөгөөр алга болсон байх нь бий. Хэдийгээр заг иймэрхүү орчинд ургаж болох хэдий ч ихэвчлэн тэгш бус гадаргатай элсэрхэг хөрсөнд ургана. Давсны агууламж янз бүр байх ба заримдаа хааяа нэг газар маш өндөр ч байх нь бий.
Түгээмэл шинж	Цөлийн бутлаг ургамал хааяадаа өвслөг ургамал мөн эмийн шинж чанартай ургамалтай холилдон ургана.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Заг (<i>Haloxylon ammodendron</i>) ба баглуур (<i>Anabasis</i>)
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Хөхтнөөс хавтгай, хулан, хааяа тахь, цагаан зээр, шувуудаас чогчоохой, шонхор, хулан жороо, дунхай.
Газрын зурагт буулгах арга	NDVI нь 0.08 ба 0.1125-ийн хооронд байна.

Зураг 19. Хээржүү цөлийн тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Цөлжүү хээр
Зонхилох ургамалшил	Хялгана (<i>Stipa</i>) давамгайлж, цөлийн бутлаг ургамал алга болно.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Өвслөг ургамал ба эмийн ургамал давамгайлна. Өнөөгийн уур амьсгалтай уялдуулах бол зарим тохиолдолд газрын гадаргууг бүрхэх үнэ цэнийн хувьд ач холбогдолтой болж ирнэ.
Хөрсний хэв шинж	Ерөнхийдөө шаварлаг хөрс зонхилно. Салхины элэгдлээс болж үүссэн чулуурхаг дэвсгэр хааяа тохиолдоно.
Түгээмэл шинж	Ургамлын зүйлийн олон янз байдал нэмэгдэнэ. Хялгана (<i>Stipa</i>), таана (<i>Allium</i>) илүүтэй давамгайлна.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	<i>Stipa glareosa</i> , <i>Stipa gobica</i> , <i>Allium mongolicum</i> , <i>Allium polyrrhizum</i> , <i>Caranaleucophloea</i> , <i>Ephedra</i> , <i>Eurotiaceratoides</i>
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Хулан, тахь, цагаан зээр тааралдахаас гадна гэрийн мал (хонь, ямаа)-ын тоо толгой нэмэгдэнэ.
Газрын зурагт буулгах арга	NDVI нь 0.1125 ба 0.15-ийн хооронд байна.

Зураг 20. Цөлжүү хээрийн тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Хужир мараалаг цайдам хотгор
Зонхилох ургамалшил	
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Голын хуурай сайр эсвэл гадагш урсацгүй хэв шинжтэй газрын доорх ус ойр, хужир мараалаг хотгор. Ийм орчин өвөрмөц ургамлын бүрдлийг тэтгэж байдаг болно (нийт бүс нутгийн хүрээнд заган төгөл, Дорнод говьд хайлаас, Алтайн-өвөр говьд тоорой). Физик газарзүйн хувьд гадаргууд ойр байрлалтай газрын доорх ус, усны сүлжээний онцлогоос шалтгаалаад хөрсний олон хэв шинж агуулдаг.
Хөрсний хэв шинж	Шаварлаг эсвэл элсэрхэг хөрс зонхилох бөгөөд голын голдрилын буюу сайр дагуу бол чулуурхаг болж ирнэ.
Түгээмэл шинж	Бүтээмж ихтэй экосистем бөгөөд баянбүрдийн төгөл зэрэг сэтгэл татам үзэмжит байдал ихтэй.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Тоорой, Хайлаас, Заг, Сухай зэрэг модлог ургамал
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Ургамал ба хөрсний харьцангуй бүтээмж, хэв шинжийн олон янз байдлаас шалтгаалаад эдгээр орчин олон зүйлийн жижиг хөхтөн, мөлхөгчдийг тэтгэх орчин болдог (Н. Батсайхан зөвлөмж).

Зураг 21. Хужир мараат цайдам хотгорын тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Баянбүрд орчмын өтгөн шигүү ургамалшил бүхий орчин - булаг, шанд даац
Зонхилох ургамалшил	Ихэвчлэн баянбүрдийн ойролцоо ажиглагдах цэгэн хэлбэрээр бие биендээ ойрхон зайтай байрлах өндөр ургасан мод, сөөг - сухай, тоорой, хайлаас, заг.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Үржил шим ихтэй хужир мараалаг нуга.
Хөрсний хэв шинж	Шаварлаг эсвэл элсэрхэг хөрс ихэвчлэн давсны агууламж ихтэй
Түгээмэл шинж	Зөвхөн Говьд л байж болох зүйлийн болоод байгалийн өвөрмөц бүрдэл, эрс тэс ялгаатай ургамлын бүрдэл.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	<i>Blysmus</i> , <i>Triglochin</i> төрөл.
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Мазаалай, эргийн шувууд, мөн мод шүтэж амьдардаг олон зүйлийн шувууд.

Зураг 22. Булаг, шанд, даацын тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Баянбүрд орчмын шигүү өтгөн ургамалшилтай орчин-сайр, цайдам
Зонхилох ургамалшил	Ихэвчлэн баянбүрдийн ойролцоо ажиглагдах цэгэн хэлбэрээр бие биендээ ойр ургасан өндөр мод, сөөг, болон мод-сухай, тоорой, хайлаас, заг.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Өндөр ургасан сөөг нь 2 м ба түүнээс ч өндөр ургана.
Хөрсний хэв шинж	Шаварлаг эсвэл элсэрхэг хөрс ихэвчлэн давсны өндөр агууламжтай.
Түгээмэл шинж	Зөвхөн Говьд л байж болох зүйлийн болоод байгалийн өвөрмөц бүрдэл, эрс тэрс ялгаатай ургамлын бүрдэл.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	<i>Tamarix</i> , <i>Populus</i> , <i>Ulmus</i> зэрэг модлог ургамал.
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	Мазаалай, эргийн шувууд, мөн мод шүтэж амьдардаг олон зүйлийн шувууд.

Зураг 23. Сайр цайдамын тодорхойлолт.

Экосистемийн хэв шинж	Тарамцаг элс
Зонхилох ургамалшил	Жижиг элсэн манханд алаг цоог ургах хармагийн сондуул, элсэрхэг хөрсөнд ургах <i>Psamochloa</i> төрөл.
Амьдрах орчны үндсэн хэв шинж	Манхан элс бүхий уудам газар.
Хөрсний хэв шинж	Элс.
Түгээмэл шинж	Манхан элс.
Илэрхийлэгч ургамлын зүйл	Манхан элсний усны сүлжээний онцлог шинж чанар нь багахан хэмжээний чийглэг газрыг бий болгодог бөгөөд тэнд нь амьтан ба ургамлын зүйлийн бүрдэл өндөр байх нь бий. Эдгээр чийглэг орчныг хужир мараалаг нуга гэж ангилах бөгөөд бид энэ тухай дээр дурьдсан: булаг шандаар тэжээгдэж байгаа баянбүрдийн эргэн тойрны өтгөн шигүү ургамалшил.
Илэрхийлэгч амьтны зүйл	

Зураг 24. Тарамцаг элсний тодорхойлолт.

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ШИНЭЖИНСТ СУМАНД
МОНГОЛ ТАРВАГА НУТАГШУУЛСАН АЖЛЫН ТАЙЛАН.

2022 оны 07 дугаар сарын 26

Залаа

Баянхонгор аймгийн БОАЖГ, Шинэжинст сумын ЗДТГ, Отгон-Бор Хавцал ТББ-ын хамтарсан гэрээний дагуу зэргэлдээ Баянөндөр сумын нутгаас 20 толгой тарвага мэргэжлийн байгууллага барьж 2022 оны 05 сарын 28-нд тус сумын Уртын гол 2-р багийн нутаг Хатан хайрхан гэдэг газар нутагшууллаа.

Тарвага сэргээн нутагшуулах ажлын зардал 8,3 сая төгрөгийг “Хонгор Тогтвортой Хөгжил” ТББ санхүүжүүлсэн.

Тарвага нутагшуулах ажилд Сумын ЗДТГ-ын албан хаагчид, 4-н багийн засаг дарга нар, сумын БОХУБ Ш.Бямбацогоо, Байгаль хамгаалагч нар хамтран оролцож хяналт тавин хүлээн авсан.

Мөн нутгийн малчин Б.Отгонбаатар хамт явж газар сонгох болон зам заах, нутагшуулсан тарваганд ажиглалт мониторинг хийх ажилд хамтран ажиллаж байна.

Тарвага нутагшуулсан цагаас эхлэн байгаль хамгаалагч Н.Мөнхдалай миний бие 7 хоног тутам очиж автомат камер сольж байршуулах, ажиглалт мониторинг хийн ажиллаж нутгийн иргэдэд хайрлан хамгаалах талаар сурталчилан ажиллаж байна.

Нутагшуулсан тарваганд гадны хулгайн ан, чоно нохой, бүргэд шувуу зэрэг аюул одоогоор ажиглагдаагүй байна.

Тарвага нутагшуулсан газрынхаа хуучин нүхнүүдийг сэргээн 4-н нүх ухсан нь ажиглагдаж байна.

ТАЙЛАН ГАРГАСАН
БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАГЧ
Н.МӨНХДАЛАЙ

ХЯНАСАН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА
Г.ӨЛЗИЙБАТ

	АРХЕОЛОГИ, ПАЛЕОНТОЛОГИЙН ОЛДВОР ОЛДСОН ҮЕД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЖУРАМ			
	Approved Date Батлагдсан огноо:	Revision Шинэчлэлт:	Policy developed by Журмыг боловсруулсан:	Approved by Баталсан:
Policy # ___	01/4/2022	002	П.Өлзий-Ундрах БОНС-ийн мэргэжилтэн	 Peter Akerley, CEO

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

АРХЕОЛОГИ, ПАЛЕОНТОЛОГИЙН ОЛДВОР ОЛДСОН ҮЕД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль болон Байгаль орчны холбогдох хууль, журмыг үндэслэсэн. Энэхүү журам нь өрөмдлөг хайгуул, барилга угсралт, уурхайн ашиглалт, хаалтын үе шатуудад “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ны бүхий л төслийн талбайнуудад хамаарч үйлчилнэ.

- 1.1. “Эрдэнэ Монгол” ХХК болон тус компанийн бүх тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайнуудад ажиллаж буй гэрээт компаниудын үйл ажиллагааны явцад археологи, палеонтологийн олдвор олдохтой холбогдон үүссэн харилцааг зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү журамд хэрэглэгдэх дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно.
  - 1.2.1. соёлын өв: түүхэн тодорхой орон зай, цаг үеийн аль нэг хэсгийг төлөөлж чадах байгаль, нийгэм, түүх, соёл, урлаг, шинжлэх ухааны үнэ цэнэ, ач холбогдол бүхий өвийг;
  - 1.2.2. соёлын биет өв: түүхэн тодорхой орон зай, цаг үеийг төлөөлөх биетээр оршин байгаа дурсгалыг;
  - 1.2.3. түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгал: унаган газартаа хүрээлэн байгаа орчны хамт үнэ цэнэ, ач холбогдол нь илэрхийлэгдэх дангаар болон цогцолбор байдлаар орших дурсгалыг;
  - 1.2.4. түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйл: тодорхой орон зайд шилжүүлэн байрлуулах боломжтой дурсгалыг.

- 1.3. Энэхүү журмыг “Эрдэнэ Монгол” ХХК болон төслийн талбайд ажиллаж буй туслан гүйцэтгэгч компаниуд нэгэн адил дагаж мөрдөнө.

Хоёр. Ерөнхий шаардлага

“Эрдэнэ Монгол” ХХК болон гэрээт компаниуд дараах зарчмыг барилтлана.

- 2.1. Холбогдох хууль, журам болон стандарт шаардлагуудыг сахин мөрдөх;
- 2.2. Үйл ажиллагааны улмаас учирч болзошгүй эрсдэлийг хамгийн бага түвшинд байлгах;
- 2.3. “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн ЭМААБО-ны бодлогын бичиг баримтыг дагаж мөрдөх;
- 2.4. БОННУ/Байгаль орчины нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ/-нд тусгасан шаардлагыг дагаж мөрдөх;
- 2.5. Үндсэн болон гэрээт компаний ажилчдад соёлын өвийн талаар мэдээлэл, зааварчилгаа өгөх;

Гурав. Үйл ажиллагааны зарчим

- 3.1. Эрдэнэ Монгол ХХК төсөл хэрэгжүүлэхээс өмнө палеонтологи, археологи, угсаатны мэргэжлийн байгууллагаар хайгуул, судалгаа хийлгэнэ.
- 3.2. Төслийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны явцад соёлын биет өв илэрвэл ажлаа зогсоож энэ тухай сумын засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг хариуцсан байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.
- 3.3. Соёлын өвийн олдвор олдсон тохиолдолд илрүүлсэн өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор тухайн сумын бүртгэл мэдээллийн санд бүртгүүлнэ.
- 3.4. Соёлын олдвор олдсон тохиолдолд авран хамгаалах арга хэмжээ авна.
- 3.5. Монгол Улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 59-р зүйлийг үндэслэн гэрээт харуул хамгаалалтыг байгуулна.
- 3.6. Соёлын өв илэрсэн газруудад ажиглалт мониторинг хийнэ.

Дөрөв. Хариуцлага

- 4.1. Энэхүү журмыг зөрчсөн ажилтан, албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол “Хөдөлмөрийн дотоод журам”, тухайн ажилтантай байгуулсан “Хөдөлмөрийн гэрээ”-нд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.
- 4.2. Туслан гүйцэтгэгч компани, албан тушаалтан нь энэхүү журмыг зөрчсөн болох нь тогтоогдвол тус компанитай байгуулсан гэрээнд заасны дагуу хариуцлага ногдуулах ба буруутай ажилтанд хариуцлага хүлээлгэх талаар албан шаардлага хүргүүлнэ.
- 4.3. Журмыг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

FIRST AID TRAINING SCHEDULE FROM JUNE TO AUGUST, 2022

DATE ОГНОО	SUBJECT АНХНЫ ТУСЛАМЖИЙН СУРГАЛТЫН СЭДЭВ	RESPOSIBLE FOR
JUN 18	Артерын даралт ихсэх үед үзүүлэх тусламж, арга хэмжээ/First aid for high blood pressure	First Aid Clinic
JUN 25	Гэмтлийн үед үзүүлэх анхны тусламж/ First aid in case of injury	First Aid Clinic
JUL 2	Цус алдсан үед үзүүлэх анхны тусламж/First aid for bleeding	First Aid Clinic
JUL 9	Нүд, чихэнд гадны биет орох үеийн анхны тусламж/First aid for foreign bodies in eyes and ears	First Aid Clinic
JUL 16	Могой, хорхой шавьжинд хатгуулсан, хазуулсан үеийн анхны тусламж/First aid for snake and insect bites	First Aid Clinic
JUL 23	Амьсгалын замын үйл ажиллагаа алдагдсан үед үзүүлэх анхны тусламж/ First aid for respiratory failure	First Aid Clinic
JUL 30	Түлэгдэлтийн үеийн анхны тусламж/First aid for burns	First Aid Clinic
AUG 6	Өндөр хүчдэлд цохиулах үеийн анхны тусламж/ First aid in case of high voltage shock	First Aid Clinic
AUG 13	Нүдний гэмтлийн үед үзүүлэх тусламж	First Aid Clinic
AUG 20	Химийн бодист хордох үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic
AUG 27	Цацрагийн осол хордлогын үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic
SEP 3	Зүрх зогсох үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
SEP 10	Наранд цохиулах буюу наршсан үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
SEP 17	Стресс-н удирдлага	First Aid Clinic
SEP 24	Усанд живэх үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
OCT 1	ABCD Амьлуулах суурь тусламж	First Aid Clinic
OCT 8	Зөөлөн эдийн гэмтлийн тусламж	First Aid Clinic
OCT 15	Биед зоогдсон гэмтлийн үед үзүүлэх тусламж	First Aid Clinic
OCT 22	Хамраас цус алдах үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic
OCT 29	Эрхтэн тасрах үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic
NOV 5	Угаартсан үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
NOV 12	Шок Цочрол	First Aid Clinic
NOV 19	Няцралт ба дарагдсан гэмтэл	First Aid Clinic
NOV 26	Хэвлийн хөндийн гэмтэл	First Aid Clinic
DEC 3	Толгойн гэмтэл	First Aid Clinic
DEC 10	Нуруу нугасны гэмтэл ба тээвэрлэлт	First Aid Clinic
DEC 17	Астма -н үеийн тусламж / гуурсан хоолойн багтраа	First Aid Clinic
DEC 24	Ухаан алдалт, даталтын үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
DEC 31	Тархины цус харвалтын үед үзүүлэх анхны тусламж	First Aid Clinic
JAN 07	Хүйтний нөлөөний үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic
JAN 14	Диабит / Чихрийн шижин	First Aid Clinic
JAN 21	Харшил / Ходлого	First Aid Clinic
JAN 28	Мансуурсан үеийн анхны тусламж	First Aid Clinic

Note: The First Aid training will be conducted on every Saturday at 20:00 pm in the REC ROOM.

СУРГАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ
TRAINING RECORD FORM

Revision /шинэчлэлт: 01

Date/Огноо: 2020.02.01

Page/хуудас 1/1

TRAINING TOPIC:
СУРГАЛТЫН
СЭДЭВ:

АНАМЫ ТУСЛАМНА
Андаа Шатны үзүүлэх сургалт.

Instructor Name:
Сургагчийн нэр:

ИМЧ
Хүснэгт тусламна

Date of Training: Сургалт
явагдсан огноо:

15.07.2020д.

Continue hours & minutes
Үргэлжилсэн цаг, минут:

08:00-08:00
минут.

№	NAME (print) НЭР(дармалаар)	Position Албан тушаал	Гарын үсэг/Signature
1	Ормол	Организац.	Ормол
2	Дансажав.	баримтгүй адлах.	Дансажав
3	Минхзаяо	- x -	Минхзаяо
4	Б. Монтхболд	- x -	Монтхболд
5	ЭРЭНЭБАТ	НОХООГ	ЭРЭНЭБАТ
6	Д. Тунис дорь	Туслах	Д. Тунис дорь.
7	Х. Уртнасан	- x -	Уртнасан.
8	Х. Бамбаатар	- x -	Бамбаатар
9	М. Пуров-ошир	Молоот	Пуров
10	Т. Чойжинжав	- x -	Т. Чойжинжав
11	Б. Болоршия	оператор	Болоршия
12	Т. Шуман тугал	Тиймнэг	Шуман тугал
13	М. Монголзуу	Тиймнэг	Монголзуу
14	Н. Урчимпилсэв	Молоот	Урчимпилсэв
15	Э. Энхсайхан	А/амьттан	Энхсайхан
16	НОВСОЛБОО	Кемп менежер	НОВСОЛБОО
17	Ёндонсамбуу	ГМС ХАМГААЛАГЧ	Ёндонсамбуу
18	Отгонбаяр	ГМС АХЛАХ	Отгонбаяр
19	~~Отгонбаяр~~ Сосило тугал	ГМС - АХЛАХ	Сосило тугал
20	М. Чулуулбаг	ERD - ИО Мэргэжилтэн	Чулуулбаг
21	Д. Валантмав	HR	Валантмав
22	С. МОНГОНТУЛГА	ОНХА.	С. Монголзуу.

Instructor's signature / Зааварлагчийн гарын үсэг

ИМЧ

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

БАЯН ХӨНДИЙ ТӨСӨЛ/BAYAN KHUNDII PROJECT

Training/Induction Attendance Sheet

Сургалт/Зааварчилгааны бүртгэлийн хуудас

Date/Огноо

2022.06.04

Department/Хэлтэс

Бухалын шуг

Training Topic/Сургалтын нэр

ХАНГАД ТОМХУЯНААС СЭРГИЙЛЭХ, ДАХЛАА САЙЖСРХУЛАХ ЦЭГЭН МАССАЖ

No	Name of trainee/ Суралцагчийн нэр	Position/ Албан тушаал	Company/ Компани	Signature/ Гарын үсэг
1	И. Доржиев	ХАББЭН	ERD	И. Доржиев
2	Р. Суртешев	үйс нэгж	МОНКИД	Р. Суртешев
3	Ц. Тхтмуу	үйс нэгж	~~МОНКИД~~	Ц. Тхтмуу
4	М. Урхивлал	үйс нэгж	МОНКИД	М. Урхивлал
5	Р. Мундуу	ОН	МОНКИД	Р. Мундуу
6	Р. Хамбаев	Калин. менежер	МОНКИД	Р. Хамбаев
7	Г. Батбаяр	Б.О. туслах	ERD	Г. Батбаяр
8	Эрдэнэ Баяр			
9	Шалзуул	сүлжээний оператор	Улаанбаатар	Шалзуул
10	Бат-Эрдэнэ	ТУСЛАХ	ERD	Бат-Эрдэнэ
11	Р. Тэнгэр	ТУСЛАХ	ERD	Р. Тэнгэр
12	Б. Доржиев	Б.О. туслах	ERD	Б. Доржиев
13	Б. Нямдорж	ТУСЛАХ	ERD	Б. Нямдорж
14	У. Сүхбаатар	АХЛАХ	Улаанбаатар	У. Сүхбаатар
15	Ц. Чорнобаев	ТУСЛАХ	ERD	Ц. Чорнобаев
16	Б. Доржиев	Туслах	Улаанбаатар	Б. Доржиев
17	О. Тхтмуу	ТУСЛАХ	ERD	О. Тхтмуу
18	Болорбаяр	оператор	Улаанбаатар	Болорбаяр
19	Доржпал	БОМ	ERD	Доржпал
20	Д. Сүхбаатар	ТУСЛАХ	ERD	Д. Сүхбаатар
21	Бат-Чин	PM	ERD	Бат-Чин
22	Н. Мөнхтөг	ТУСЛАХ	ERD	Н. Мөнхтөг
23	Мундуу	MT	ERD	Мундуу
24	Н. Доржиев	ТУСЛАХ	ERD	Н. Доржиев
25	Г. Доржиев	Г/Т	ERD	Г. Доржиев

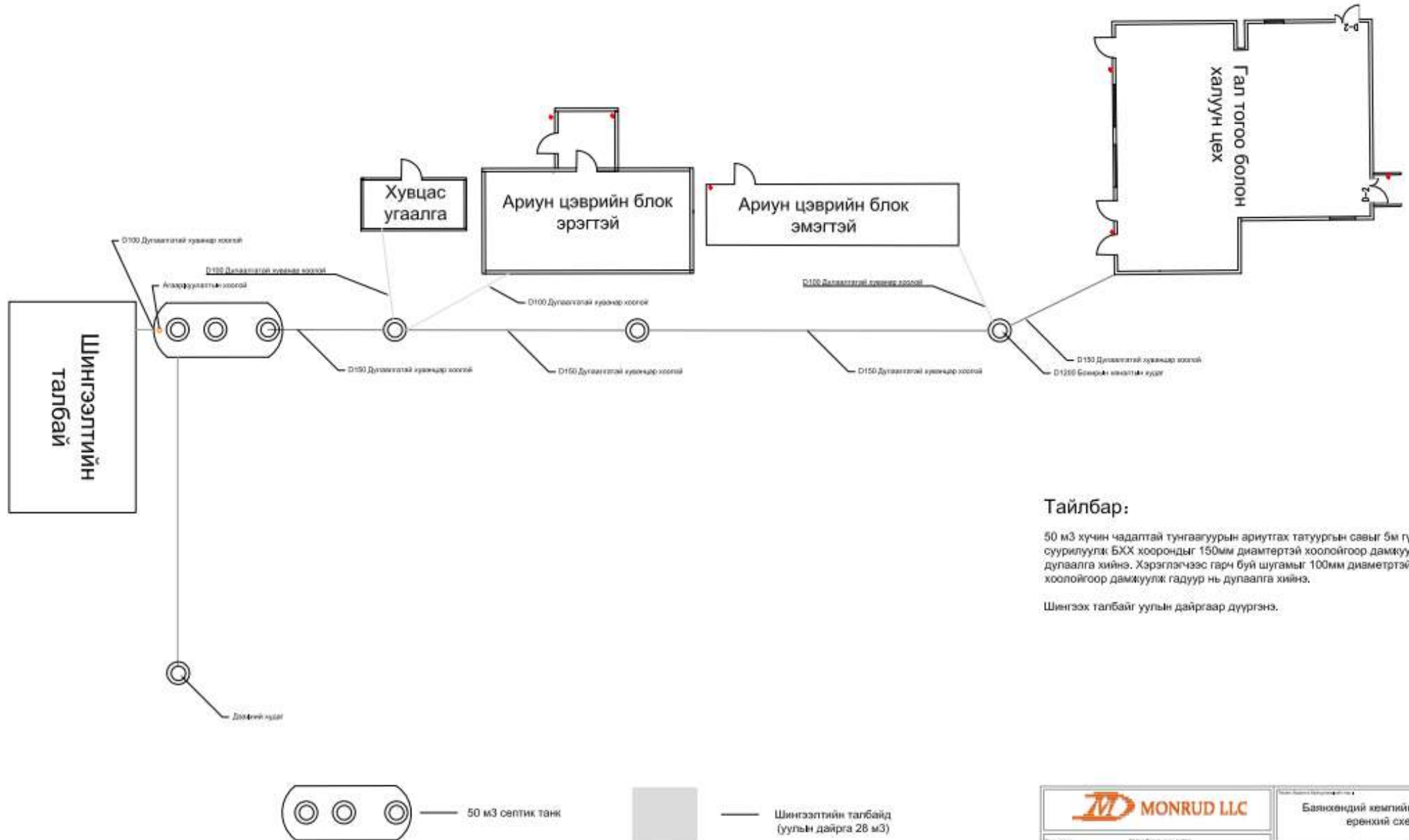
Presenter Name/Сургалт явуулсан хүний нэр:
 ...**Г. Бат-Эрдэнэ**...

Sign/Гарын үсэг: : ...**Г. Бат-Эрдэнэ**...

Date/Огноо: ...**2022.06.04**...

Signature/Гарын үсэг:
 ...**Т.О.Г.**...

Баянхөндий кемпийн бохирын ерөнхий схем

Тайлбар:

50 м3 хүчин чадалтай тунгаагуурын ариутгах татуургын савыг 5м гүнд суурилуулж БХХ хоорондыг 150мм диаметртэй хоолойгоор дамжуулж гадуур нь дулаалга хийнэ. Хэрэглэгчээс гарч буй шугамыг 100мм диаметртэй хувицар хоолойгоор дамжуулж гадуур нь дулаалга хийнэ.

Шингэх талбайг уулын дайргаар дүүргэнэ.

MONRUD LLC		Баянхөндий кемпийн бохирын ерөнхий схем	
Урьдчилсан	Гэрийн өмчлөлтийн үйлчилгээ	Өмчлөгч	2018
Урьдчилсан	Монгол Улсын Засгийн газар	Хэрэглэгч	2018
Урьдчилсан	Баянхөндий кемпийн захирал	Хэрэглэгч	2018
Урьдчилсан	Баянхөндий кемпийн захирал	Хэрэглэгч	2018
Урьдчилсан	Баянхөндий кемпийн захирал	Хэрэглэгч	2018

	АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ АНГИЛАХ, ЦУГЛУУЛАХ, ШИЛЖҮҮЛЭХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ЖУРАМ			
	Approved Батлагдсан огноо:	Date :	Revision Шинэчлэлт:	Policy developed by Журмыг боловсруулсан:
Policy # ___	10/05/2022	001	Р.Оюунбат Уул уурхайн хэлтэс	 Peter Akerley, CEO

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫГ АНГИЛАХ, ЦУГЛУУЛАХ, ШИЛЖҮҮЛЭХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол улсын Иргэний хууль, Хог хаягдлын тухай хууль Засгийн газрын 2018 оны 116-р тогтоолын 1, 2-р хавсралт болох “Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх тайлагнах журам”, БОАЖЯ-ын сайдын 2018 оны 02-р сарын 02-ны өдрийн А/21 тоот тушаал болон Байгаль орчны аюулгүй байдалтай холбогдох хууль, журмыг үндэслэсэн.

- 1.1. Энэхүү “Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, шилжүүлэх, тээвэрлэх журам”-аар “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Баян хөндий төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр багасгах, цуглуулах, ангилан ялгах, ангиллын дагуу аюултай хог хаягдлыг түр хадгалж, шилжүүлэхтэй холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү журамд хэрэглэгдэх дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно. Үүнд:
  - 1.2.1. “Аюултай хог хаягдал” гэж тэсрэмтгий, шатамхай, урвалын идэвхтэй, исэлдүүлэгч, агаар болон устай харилцан үйлчилж хортой хий ялгаруулдаг, халдвартай, идэмхий, хүн амьтанд богино болон удаан хугацаанд хортой нөлөөлөл үзүүлдэг, байгаль орчинд хортой шинж чанартай, устгасны дараа аюултай шинж чанартай ялгарал үүсгэдэг хог хаягдлыг;
  - 1.2.2. “аюултай хог хаягдал үүсгэгч” гэж үйл ажиллагаа болон үйлдвэрлэлээс нь аюултай хог хаягдал үүсдэг аж ахуйн нэгж, байгууллагыг;
  - 1.2.3. “аюултай хог хаягдал хүлээн авагч” гэж аюултай хог хаягдал хадгалах, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа эрхлэгчийг;

- 1.2.4. "аюултай хог хаягдал тээвэрлэгч" гэж аюултай хог хаягдлыг үүсгэгч болон өмчлөгчөөс тээврийн хэрэгслээр хүлээн авагчид хүргэх үйл ажиллагаа эрхлэгчийг;
- 1.2.5. "аюултай хог хаягдал хариуцсан ажилтан" гэж хэвийн болон аюул, осол гарсан үед аюултай хог хаягдалтай холбоотой үйл ажиллагааг зохицуулах ажилтныг;
- 1.2.6. "Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр бууруулах" гэж хог хаягдал бага үүсгэдэг, үр ашигтай, удаан хугацаанд ашиглах боломжтой бүтээгдэхүүн хэрэглэхийг;
- 1.3. Энэхүү журмыг "Эрдэнэ Монгол" ХХК болон төслийн талбайд ажиллаж буй туслан гүйцэтгэгч компани болон тэдгээрийн ажилтнууд нэгэн адил дагаж мөрдөнө.

Хоёр. Хог хаягдлын үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

- 2.1. Төслийн талбайд аюултай хог хаягдлын үйл ажиллагаатай холбогдуулан дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:
  - 2.1.1. Аюултай хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь багасгах боломжийг бүрдүүлэх, эрэлхийлэх;
  - 2.1.2. Аюултай хог хаягдлыг ангилж, боломжтой тохиолдолд дахин ашиглахыг эрхэмлэх;
  - 2.1.3. Аюултай хог хаягдал үүсгэгч байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл учруулахгүй байх;
  - 2.1.4. Аюултай хог хаягдлын төрөл, кодыг жагсаалтын дагуу тогтоосон байх;
  - 2.1.5. Аюултай хог хаягдлыг дараах байдлаар ангилан ялгасан байх;
    - 1) Химийн бодисын сав баглаа боодол, химийн бодисоор бохирдсон материал
    - 2) Ашигласан тос, масло, техникийн тосны шүүр болон арчсан материал
    - 3) Хаягдал дугуй
    - 4) Аккумулятор
    - 5) Оффисоос гарах аюултай хог хаягдал /принтерын хор, батерей/
    - 6) Барилгын аюултай хог хаягдал
    - 7) Бусад аюултай хог хаягдал

Гурав. Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах

- 3.1. Ил уурхайн засварын хэсэг, Боловсруулах үйлдвэр, Кэмп болон Лабораторийн хэсэг тус бүр дээр аюултай хог хаягдлыг ангилан, цуглуулах цэгүүдтэй байна.
- 3.2. Аюултай хог хаягдлын савыг суллаж онц хортой, тэсрэмтгий, шатамхай бодис тухайн бодисны шинж чанарт тохирсон уусмалаар саармагжуулан цэвэрлэсэн байна. Хоосон сав нь ЗГ-н 2018 оны 116-р тогтоолын 1-р хавсралтын 5.7-5.9-д заасан шаардлагыг хангасан байвал зохино.

- 3.3. Цуглуулах цэгүүд дэх аюултай хог хаягдлыг агуулах сав нь агуулж буй хог хаягдалтайгаа урвалд ордоггүй материалаар хийгдсэн, эсвэл ийм материалаар доторлосон байна.
- 3.4. Аюултай хог хаягдлыг хадгалах сав нэг бүр нь "Аюултай хог хаягдал" гэсэн нэр, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байх бөгөөд ил харагдахуйц газар тухайн хаягдлын нэр, цуглуулж эхэлсэн хугацааг тэмдэглэсэн байна.
- 3.5. Цуглуулах цэгүүд дэх аюултай хог хаягдлын хэмжээний талаар бүртгэлтэй байна.
- 3.6. Цуглуулах цэгүүд дэх аюултай хог хаягдлыг 7 хоногт 1 удаа Аюултай хог хаягдал хадгалах байгууламж руу шилжүүлнэ.
- 3.7. Аюултай хог хаягдлыг нэр, төрөл, төлөв байдал, хэмжээг тэмдэглэсэн бичгийн хамт шилжүүлнэ.

Дөрөв. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах

- 4.1. Түр хадгалах байгууламжид Ил уурхайн засварын хэсэг, Боловсруулах үйлдвэр, Кэмп болон Лабораторийн цуглуулах цэгүүдээс ирсэн аюултай хог хаягдлын тоо хэмжээ, төрөл, сав баглаа боодлын нийцсэн байдал болон бүрэн бүтэн байдлыг шалгаж хүлээн авна.
- 4.2. Цуглуулах цэгүүдээс аюултай хог хаягдлыг нэр, төрөл, төлөв байдал, хэмжээг тэмдэглэсэн бичгийн хамт түр хадгалах байгууламжид шилжүүлнэ.
- 4.3. Түр хадгалах байгууламж дах аюултай хог хаягдлыг агуулах сав нь агуулж буй хог хаягдалтайгаа урвалд ордоггүй материалаар хийгдсэн, эсвэл ийм материалаар доторлосон байна.
- 4.4. Аюултай хог хаягдлыг хадгалах сав нэг бүр нь "Аюултай хог хаягдал" гэсэн нэр, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй байх бөгөөд ил харагдахуйц газар тухайн хаягдлын нэр, цуглуулж эхэлсэн хугацааг тэмдэглэсэн байна.
- 4.5. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байгууламж нь аюултай хог хаягдлын шинж чанар, төрлөөс хамааран ангилж байршуулах зохион байгуулалттай байна.
- 4.6. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байгууламжид хадгалахдаа төрөлжүүлэн хадгална.
- 4.7. Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах байгууламжид дах аюултай хог хаягдлын хэмжээ болон шилжилт хөдөлгөөнийг бүтргэсэн бүртгэлтэй байна.
- 4.8. Аюултай хог хаягдлыг энгийн хог хаягдалтай хольсон тохиолдолд энэ хольцыг аюултай хог хаягдлын нэгэн адил зохицуулж, ангилна.
- 4.9. Түр хадгалах байгууламж дах аюултай хог хаягдлыг 180 хоног хадгална.
- 4.10. Аюултай шингэн хаягдлын савыг газраас тусгаарласан байдлаар байршуулж хадгална.

Тав. Аюултай хог хаягдлыг шилжүүлэх, тээвэрлэх

- 5.1. Аюултай хог хаягдлыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас олгосон тээвэрлэх зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагатай гэрээ байгуулж тээвэрлүүлнэ.
- 5.2. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэгчдэд зориулалтын саванд савласан, "Аюултай хог хаягдал" гэсэн тэмдэг, тэмдэглэгээтэй, хог хаягдлыг дагалдах бичиг баримтын хамт хүлээлгэн өгнө.
- 5.3. Аюултай хог хаягдлыг шилжүүлэхдээ БОАЖЯСайдын 2018 оны 02-р сарын 02-ны өдрийн А/21 тоот тушаалын 1-р хавсралтад заасан маягтын дагуу дагалдах бичгийг бүрдүүлж өгнө.
- 5.4. Аюултай хог хаягдлын тоо хэмжээ, төрөл аюултай хог хаягдлыг шилжүүлэх бүртээ дагалдах бичгийг хавсаргана.
- 5.5. Аюултай хог хаягдлыг огноо, гарын үсэг бүхий хог хаягдлын үнэн зөв бөглөгдсөн бичгийг 3 хувь үйлдэн тээвэрлэгчдэд хүлээлгэн авна.
- 5.6. Тээвэрлэгч нь үүсгэгчээс хүлээн авсан аюултай хог хаягдлын бүрэн бүтэн байдал, аюулгүй байдлыг ханган тээвэрлэж, дагалдах бичигт заасан аж ахуйн нэгжид хүлээлгэж өгнө.
- 5.7. Тээвэрлэлт дууссаны дараа хүлээн авагчийн гарын үсэг зурж баталгаажуулсан хог хаягдлын дагалдах бичгийн 1 хувийг үүсгэгчид буцаан өгч, 1 хувийг өөртөө авна.
- 5.8. Тээвэрлэгч нь аюултай хог хаягдлын дагалдах бичгийн өөрт үлдсэн хувийг 10 жил хадгална.
- 5.9. Аюултай хог хаягдлыг тээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавигдах ерөнхий шаардлагын стандартыг хангасан, стандартаар тогтоосон тэмдэг, тэмдэглэгээтэй, зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ.
- 5.10. Аюултай хог хаягдал тээвэрлэх тээврийн хэрэгслийн жолооч нь тухайн ангилалд тохирох жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй, аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдсан байна.
- 5.11. Тээвэрлэгч нь тээврийн хэрэгслийг аюултай хог хаягдал асгарах, алдагдах үед ашиглах багаж хэрэгсэл, материалаар хангах бөгөөд тээврийн хэрэгслийн жолооч нь тэдгээрийг ашиглах сургалтад хамрагдаж, зохих дадал эзэмшсэн байна.
- 5.12. Аюултай хог хаягдлыг тээврийн хэрэгсэлд ачиж, буулгахад дараах шаардлагыг мөрдөнө.
  - 5.12.1. Тээвэрлэлтийн явцад аюултай хог хаягдал унаж, асгарч, алдагдахгүй байхаар хөдөлгөөнгүй, жигд тархалттайгаар байршуулж тээвэрлэх;

- 5.12.2. том овортой сав, баглаа боодолтой аюултай хог хаягдлыг тээврийн хэрэгсэлтэй бат бөх бэхлэх, шингэн бодисын хувьд савалгааны дүүргэлтийг хазайх, тойрох үед тэнцвэр нь хадгалагдаж байхаар тохируулах;
- 5.12.3. аюултай хог хаягдалтай савны амыг дээш харуулж байрлуулах;
- 5.12.4. авто тээврийн хэрэгслээр зөвхөн өдрийн цагаар тээвэрлэх;
- 5.12.5. авто тээврийн хэрэгслийн хурдыг 50 км/цаг-аас хэтрүүлэхгүй байх;
- 5.12.6. цуваагаар явах тохиолдолд тээврийн хэрэгсэл хоорондын зайг хөдөлгөөний эрчим, тээврийн хэрэгслийн онцлог байдал, тээж яваа ачаа, замын болон цаг агаарын нөхцөл, хөдөлгөөний дагуу үзэгдэлтийг харгалзан уулын замд 300 метрээс багагүй, бусад замд 50 метрээс багагүй байхаар хурдыг сонгож явах.
- 5.12.7. Тээвэрлэгч нь асгарсан, алдагдсан хог хаягдлыг байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй түвшинд хүртэл цэвэрлэх арга хэмжээг авах бөгөөд уг арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг буруутай этгээд хариуцна.
- 5.12.8. Аюултай хог хаягдлыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас олгосон боловсруулах, устгах зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагатай гэрээ байгуулж шилжүүлнэ.

Зургаа. Аюултай хог хаягдлын бүртгэл

- 6.1. Үйл ажиллагааны хүрээнд үүсч буй аюултай хог хаягдлын хэмжээ, байршил, төрөл, тээвэрлэлтийн тухай мэдээллүүдийг Хог хаягдлын тухай хууль тогтоомж, холбогдох дүрэм журамд заасны дагуу бүртгэж, аюултай хог хаягдлын бүртгэлийн сан хөтлөх ба бүртгэлийг Аюултай хог хаягдал хариуцсан ажилтан хариуцна.

Долоо. Хориглох зүйл

- 7.1. Аюултай хог хаягдалтай холбоотой дараах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.
  - 7.1.1. Аюултай хог хаягдлыг энгийн хог хаягдлын сав, талбайд хаях;
  - 7.1.2. Аюултай хог хаягдлыг цуглуулах болон түр хадгалах цэгээс бусад газар хадгалах
  - 7.1.3. Аюултай хог хаягдлыг устгах, булшлах, шатаах;
  - 7.1.4. Аюултай хог хаягдлыг нийцгүй саванд цуглуулах, хадгалах.

Найм. Хариуцлага

- 8.1. Энэхүү журмыг зөрчсөн ажилтан, албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол "Хөдөлмөрийн дотоод журам", тухайн ажилтантай байгуулсан "Хөдөлмөрийн гэрээ"-нд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

- 8.2. Туслан гүйцэтгэгч компани, албан тушаалтан нь энэхүү журмыг зөрчсөн болох нь тогтоогдвол тус компанитай байгуулсан гэрээнд заасны дагуу хариуцлага ногдуулах ба буруутай ажилтанд хариуцлага хүлээлгэх талаар албан шаардлага хүргүүлнэ.
- 8.3. Журмыг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ

1. Эрдэнэ Монгол ХХК бүртгэлийн дугаар:.....
2. Хэсэг, нэгжийн нэр:.....
3. Аюултай хог хаягдал үүссэн хугацаа: .....
4. Үүсгэсэн аюултай хог хаягдлын мэдээлэл:

№	Код	Аюултай хог хаягдлын нэр	Үүссэн хэмжээ	Хэмжих нэгж
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

5. Аюултай хог хаягдал агуулахад шилжүүлсэн мэдээлэл:

№	Код	Аюултай хог хаягдлын нэр	Шилжүүлсэн хэмжээ	Хэмжих нэгж
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

6. Тайлан гаргасан албан тушаалтны мэдээлэл:

Гарын үсэг /тамга/	Овог нэр, албан тушаал	Огноо

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДЛЫН ДАГАЛДАХ БИЧИГ

Дагалдах бичгийн дугаар .....

/ шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт хуудас хэрэглэнэ. /

1. Үүсгэгчийн талаарх мэдээлэл:								
Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэлийн дугаар:								
Аюултай хог хаягдал үүсгэгч байгууллагын нэр:								
2. Аюултай хог хаягдлыг хүлээлгэн өгсөн:								
Овог нэр	Албан тушаалтан	Гарын үсэг:	Огноо:					
.....	.....	.....	..... он ..... сар.....өдөр					
3. Тээвэрлэгчийн талаарх мэдээлэл:								
1/ Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар: ..... Тээвэрлэгчийн бүртгэлийн дугаар:.....								
Тээвэрлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр:								
4. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээлэл:								
	Аюултай хог хаягдлын нэр	Аюулын ангилал	Савлагааны бүлэг	Савны		Хэмжээ	Нэгж /кг, л, ш/	Аюултай хог хаягдлын код
				дугаар	Төрөл			
1								
2								
3								
4								
5. Тээвэрлэх үед анхаарах нэмэлт зааварчилгаа, мэдээлэл:								
6. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан тээвэрлэгч :								
1. Овог нэр:..... Гарын үсэг:..... Он ..... сар.....өдөр								
7. Үл зохицол:								
8. Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авагчийн талаарх мэдээлэл:								
Аж ахуйн нэгжийн нэр:								
Бүртгэлийн дугаар:								
Аюултай хог хаягдлыг хүлээн авсан:								
Овог нэр :	Албан тушаал	Гарын үсэг/ тамга /				Огноо		
.....	.....	.....				20 он .... сар ... өдөр		

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ҮҮСГЭГЧИЙН ТАЙЛАНГИЙН МАЯГТ

7. Тайлангийн жил: .....
8. Бүртгэлийн дугаар: .....
9. Аж ахуйн нэгжийн нэр:.....
10. Аж ахуйн нэгжийн бүртгэлийн дугаар:.....
11. Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: .....
12. Аж ахуйн нэгжийн хаяг:

Аймаг/хот:

Сум/дүүрэг:

Баг/хороо:

Гудамж,

дугаар:.....

13. Үүсгэсэн аюултай хог хаягдлын мэдээлэл /шаардлагатай бол нэмэлт хуудас хэрэглэ/

№	Код	Аюултай хог хаягдлын нэр	Үүссэн хэмжээ	Хэмжих нэгж
1				
2				
3				
4				
5				

14. Аюултай хог хаягдлаа тээвэрлүүлсэн тээвэрлүүлэгчийн мэдээлэл:

№	Тээвэрлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	Бүртгэлийн дугаар			
		Т			
1		Т			
2		Т			
3		Т			
4		Т			

15. Аюултай хог хаягдлаа устгуулсан байгууллагын мэдээлэл:

№	Аж ахуйн нэгжийн нэр	Бүртгэлийн дугаар	Үүссэн хэмжээ	Хэмжих нэгж
1				
2				

16. Үүссэн аюултай хог хаягдлаа дотооддоо дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа явуулдаг бол:

№	Код	Хэмжээ	Хэмжих нэгж	Устгасан, боловсруулсан арга
1				
2				
3				

17. Тайлан гаргасан албан тушаалтны мэдээлэл:

Гарын үсэг /тамга/	Овог нэр, албан тушаал	Огноо

“ХАЙ БИ ОЙЛ” ХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

“ЭРДЭНЭ МОНГОЛ” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

PETER AKERLEY

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ НИЙЛҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

2022 оны 07-р сарын 01-ны өдөр

№ АХХ/ 22/17

Улаанбаатар хот

Энэхүү гэрээг нэг талаас Монгол Улсын хуулийн дагуу байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байгаа 2615134 тоот регистрийн, 90100011063 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай “Хай Би Ойл” ХК-г төлөөлж менежер ажилтай Л.Даваагэрэл, нөгөө талаас Монгол Улсын хуулийн дагуу байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байгаа 2718243 тоот регистр, 9019005124 тоот улсын бүртгэлийн дугаартай “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн Байгаль Орчны мэргэжилтэн ажилтай Э.Өнөрзаяа нар дор дурдсан зүйлийг харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр Монгол Улсын Иргэний /380-397/ хууль, Хог хаягдлын тухай хуулийн /Дөрөвдүгээр бүлэг, Хоёр дугар бүлэг 10 дугаар зүйл, Тавдугаар бүлэг/ холбогдох зүйл заалтыг баримтлан энэхүү Аюултай хог хаягдал буюу техникийн ажилласан тос хүлээн авч тээвэрлэх гэрээг байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ,

- 1.1 Энэхүү гэрээгээр “Хай Би Ойл” ХК болон “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн уурхайн засвар үйлчилгээний төв /цаашид ЗҮТ гэх/ гэрээнд заасан хугацаанд машин механизмын, тоног төхөөрөмжийн, хөдөлгүүрийн, гидрийн болон моторын тосыг солих үед гарах техникийн хаягдал тос буюу аюултай хог хаягдал /цаашид ”АХХ” гэх/-г хүлээн авах, түүнийг тээвэрлэх болон бусад холбогдох харилцааг зохицуулахад оршино.
- 1.2 Энэхүү гэрээ нь талуудын хооронд хийгдсэн тохиролцоонуудыг агуулж байгаа бөгөөд энэхүү гэрээнд тодорхой байдлаар тусгаж оруулсан заалтуудыг оролцуулахгүйгээр Үйлчилгээтэй холбоотой хэлцэл, мэдэгдэл, аман болон бичгээр хийсэн тохиролцоог энэхүү гэрээ орлож байгаа болно.
- 1.3 Энэхүү гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол түүнд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг бичгээр үйлдэж, хоёр тал гарын үсэг зураагүй бол тэдгээрийг хүчин төгөлдөр бус гэж үзнэ.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ХУГАЦАА

- 2.1 Энэхүү гэрээ нь “Хай Би Ойл” ХК болон “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн ЗҮТөвийн төлөөлөлүүд гарын үсэг зурснаар 2023 оны 12 сарын 31 -ний өдөр хүртэл хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.

- 2.2 Гэрээнд оролцогч талууд Монгол Улсын Иргэний хуульд зааснаар гэрээний үүргээ бүрэн буюу хэсэгчлэн биелүүлээгүй гэж үзсэн тохиолдолд гэрээг дуусгавар болгохыг санал болгох эрхтэй.
- 2.3 Гэрээний хугацаа дуусгавар болоход талууд гэрээг үргэлжлүүлэх эсэх талаар харилцан мэдэгдэж зөвшилцөнө.
- 2.4 Энэхүү гэрээний нөхцөл, болзол, заалтаас татгалзан дуусгавар болгох тухай санал, шалтгааныг талууд зөвхөн албан бичгээр тайлбарлан гаргана.

ГУРАВ. ТАЛУУДЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 3.1 Талууд бие биенээсээ энэхүү гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж, хэрэгжүүлэхийг шаардах бүрэн эрхтэй.
- 3.2 Талууд аюултай хог хаягдал /цаашид АХХ гэх/-г юүлэх, зөөх, тээвэрлэх, машинд ачиж буулгах зэрэг АХХ-г хөдөлгөх тухай бүрт хариуцлагатай байж, ажлын болон агуулахын талбай, газар шороо, байгаль орчинг бохирдуулахгүй байхад шаардлагатай арга хэмжээг авч хяналт тавьж ажиллах үүрэгтэй.
- 3.3 АХХ буюу техникийн хаягдал тосыг “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн ЗҮТөв нь ямар нэг биет хог /эрэг, боолт, төмөр, чулуу, хуванцар, даавуу, гялгар уут гэх мэт/, механик хольц болон хөргөлтийн шингэн /тосол/, хурдны хайрцагны тос /АКТ/-ны хольцгүйгээр аль болох нэг төрлөөр цуглуулж хүлээлгэн өгөх үүрэгтэй.
- 3.4 “Хай Би Ойл” ХК нь “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн ЗҮТөвийн цуглуулан ангилж буй АХХ буюу техникийн хаягдал тосны чанарын асуудлаар АХХ үүсгэгч талд бичгээр шаардлага хүргүүлэх эрхтэй.
- 3.5 “Хай Би Ойл” ХК нь АХХ-н тээвэрлэлт, аюулгүй ажиллагаа, ачилтын асуудалд үүсэх эрсдлийг хариуцаж, АХХ үүсгэгчийн талбайгаас өөрийн техникээр тээвэрлэн АХХ-ын цуглуулгын цэг рүү тээвэрлэх үүрэгтэй.
- 3.6 “Хай Би Ойл” ХК нь ачих, тээвэрлэх үедээ хөдөлмөр аюулгүй ажиллагааг сайтар ханган ажиллах ба аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс үүдэн “Эрдэнэ Монгол” ХХК болон бусад гуравдагч этгээдэд хохирол учруулбал бие даан хариуцан барагдуулна.
- 3.7 Энэхүү гэрээний дагуу өгөх шаардлагатай эсхүл өгөхийг зөвшөөрсөн аливаа мэдэгдлийг бичгээр үйлдэх бөгөөд түүнийг биесчлэн хүргүүлэх эсхүл доор заасан цахим шуудангийн хаягаар илгээсэн тохиолдолд аливаа мэдэгдлийг хүлээж авснаа талууд бичгээр хариу мэдэгдэх үүрэгтэй.
- 3.8 “Хай Би Ойл” ХК АХХ үүсгэгчээс тээвэрлэгдэн ирсэн энэхүү гэрээний 3.3 заалтын дагуу АХХ-ыг тохирох эсэхийг өөрийн лабораторт судалж, шинжилсний үндсэн дээр шалган авах эрхтэй.
- 3.9 Энэхүү гэрээ байгуулсантай холбогдон олж авсан талуудтай холбоотой мэдээлэл, баримтын нууцлалыг гэрээ байгуулснаас хойш хоёр тал хугацаагүйгээр чанд хадгалах бөгөөд аль нэг тал нөгөө талд зөвшөөрөл олгосон эсвэл хууль тогтоомжийн дагуу шаардсанаас бусад тохиолдолд аливаа гуравдагч этгээдэд задруулахгүй, дамжуулахгүй, нийтэд ил болгохгүй байх, гэрээнд заагдаагүй зорилгоор ашиглахгүй байх үүрэгтэй.
- 3.10 “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн тээвэрлүүлсэн техникийн хаягдал тос буюу аюултай хог хаягдлыг хүлээн авснаар бүх эрсдэл, хариуцлага “Хай Би Ойл” ХК-д шилжинэ. Хүлээн авсан аюултай хог хаягдлыг “Хай Би Ойл” ХК нь хэрхэн ашиглах, ашигласан нь “Эрдэнэ Монгол” ХХК-нд үл хамаарна.
- 3.11 “Хай Би Ойл” ХК нь “Эрдэнэ Монгол” ХХК-иас хүлээн авсан хаягдал тосыг байгаль орчинд ээлтэйгээр дахин боловсруулна.

ДӨРӨВ. ТЭЭВЭРЛЭЛТИЙН ТӨЛБӨРИЙН НӨХЦӨЛ

- 4.1 “Эрдэнэ Монгол” ХХК нь ЗҮТөвөөс бэлтгэн нийлүүлж буй шаардлагыг хангасан техникийн хаягдал тос (АХХ)-ыг ямар нэгэн төлбөрийн нөхцөлгүйгээр “Хай Би Ойл” ХК-д нийлүүлнэ. Бэлтгэн нийлүүлсэн АХХ-ын хэмжээг талуудын хүлээлгэн өгсөн болон хүлээн авсан ажилтны гарын үсгээр баталгаажсан санхүүгийн анхан шатны баримтын бичилтийг үндэслэн тогтооно.
- 4.3 “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ийн бэлтгэн нийлүүлсэн АХХ-н хэмжээгээр улиралд тооцоо нийлүүлж “Хай Би Ойл” ХК нь Байгаль Орчны Яаманд мэдээлдэг мэдээ тайландаа тусгаж тайлагнана.

ТАВ. ДАВАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛ

- 5.1 Ямар ч тохиолдолд аль нэг тал түүний хяналтаас гарсан аливаа шалтгаан, нөхцөл байдлын улмаас шууд эсхүл шууд бус байдлаар, бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн энэхүү гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж чадаагүй, үүргийн биелэлт нь хойшлогдсон тохиолдолд нөгөө талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй.
- 5.2 Тийм шалтгаан, нөхцөл байдалд: гал түймэр, үер, ажил хаялт, үймээн, хорлон сүтгэх ажиллагаа, дэлбэрэлт, цаг уурын сөрөг нөхцөл, зайлсхийх боломжгүй золгүй явдал, ажиллах хүч, материал, тээвэр эсхүл үйлчилгээ олдхоггүй байх, давагдашгүй хүчин зүйлс эсхүл дайсагнагч улсын үйл ажиллагаа, нөгөө талын үйлдэл, шүүхийн шийдвэр, тушаал, тогтоол эсхүл Засгийн газрын эрх бүхий байгууллагын журам эсхүл зөвшөөрлийг алдах явдал бөгөөд энэ бүхэн аль ч талын үйлдэлд үндэслэгдээгүй байх ёстой.
- 5.3 Дээрхээс шалтгаалах ажил зогсоолт эсхүл энэ гэрээний дагуу үзүүлэх үйлчилгээний гүйцэтгэл тасалдсаны улмаас цаг хугацааны хувьд хойшлогдох асуудлыг аль болох яаралтай засаж залруулна.

ЗУРГАА. БУСАД ЗҮЙЛ

- 6.1 Энэхүү гэрээг хоёр хувь үйлдэж, талууд гарын үсэг зурж, тамга тэмдэг даран баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөр болно.
- 6.2 Энэхүү гэрээнд заасан хэлцлүүд хэрэгжсэн эсэхийг үл харгалзан гэрээнд тусгагдсан болон гэрээг бэлтгэх, хэрэгжүүлэх үед гэрээнд оролцогч талуудын зүгээс гарсан аливаа зардлыг талууд өөр өөрсдөө хариуцна.

ДОЛОО. МАРГААНЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ

- 7.1 Талууд харилцагч талынхаа бизнесийн нэр хүндийг хүндэтгэж, тэгш эрхийн зарчимд тулгуурлан ажиллана.
- 7.2 Талууд гэрээний хугацаанд харилцан ашигтай, найрсаг байдлаар хамтран ажиллаж аливаа маргааныг зөвшилцлийн замаар шийдвэрлэх бөгөөд хэрэв тодорхой зөвшилцөлд хүрээгүй тохиолдолд Монгол Улсын хуулийн дагуу харьяалагдах шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭГ БАЙГУУЛСАН:

ХҮЛЭЭН АВАГЧ ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Хай Би Ойл” ХК-ийн

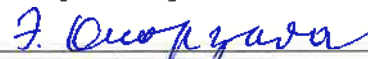
Менежер Л.Даваагэрэл

/гарын үсэг/

НИЙЛҮҮЛЭГЧ ТАЛЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“Эрдэнэ Монгол”ХХК-ийн

Байгаль орчны мэргэжилтэн Э.Өнөрзаяа

/гарын үсэг/

ТАЛУУДЫН АЛБАН ЁСНЫ ХАЯГ:

Монгол улс, Улаанбаатар хот,
Сонгинохайрхан дүүрэг, 20-р хороо,
Сонсголонгийн /18135/,Товчооны зам 59
тоот
Утас: 8811 9740, 8801 0277
Цахим шуудан:
ganchimeg@hboil.mn

Монгол улс, Улаанбаатар хот,
Чингэлтэй дүүрэг, Бага тойруу гудамж,
Монруд ХХК-ийн байр
Утас: 88099905
Цахим шуудан:

unurzaya@erdene.com

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2007.12.27
/Бүртгэсэн он, сар, өдөр/

9010001063
/Улсын бүртгэлийн дуагар/

2615134
/Регистрийн дуагар/

Хай Би Ойл

Хувьцаат компани

/Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр/

Дүрэм

/Үүсэн байгуулах баримт бичиг/

Гэгтгөл
/Илдэврийн нэр/

41
/дугаар/

2007.06.29
он, сар, өдөр

411000
лого

Гядаад худалдаа
/Үүсэн зөвлөх үйл ажиллагааны чиглэл/

4000

/Үүсгэх зөвлөх үйл ажиллагааны чиглэл/

Хугацаагүй
хугацаа

34
/жишүүдийн тоо/

500,000.0
/өрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган тогтоогоор/

Сүхбаатар дүүрэг, 9-р хороо, 7-р хороолол, 31 - 31 утас:1.323552, утас:99098089, факс:

/Хуулийн этгээдийн албан өсны хаяв/

Улсын бүртгэлийн алба

/Бүртгэсэн байдгуулагын нэр/

АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ,
ДАХИН БОЛОВСРУУЛАХ, УСТГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ
ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар 0000009

Огноо: 2020.07.01

Хавсралт 1 -д заасан нөхцлийн дагуу аюултай хог хаягдал
Авто тээврээс гарч буй ашигласан тосыг тээвэрлэх, цуглуулах
хадгалах, дахин боловсруулах 9010001063 үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг
2615134 улсын бүртгэлийн дугаартай

регистрийн дугаартай "Хай Би Ойл" ХК -д 2020 оны 06 дугаар сарын 29 -ны
өдрөөс 2025 оны 06 дугаар сарын 29 -ны өдөр 5 жилийн хугацаагаар олгов.

Үйл ажиллагаа эрхлэх талаарх мэдээлэл:

Аюултай хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах үйл ажиллагаа
эрхлэгчийн бүртгэлийн дугаар 0000009

Аж ахуйн нэгж/иргэний хаяг: Улаанбаатар аймаг, хот Сонгинохайрхан
20-р сум, дүүргийн Үйлдвэрлэл нүүрсний газрын урд
баг, хорооны Улаанбаатар

Зөвшөөрөл олгосон үйл ажиллагаа явуулах газрын байршил: Улаанбаатар
аймаг, хот Сонгинохайрхан сум, дүүргийн 20-р

баг, хорооны Үйлдвэрлэл нүүрсний газрын урд
(газрын нэр/гудамжны нэр, дугаар)

Хавсралт нь энэхүү зөвшөөрлийн салшгүй нэг хэсэг болно.

Зөвшөөрөл олгосон:

БОАЖ-ын сайд

(байгууллагын нэр, албан тушаал)

(гарын үсэг, тамга)

Н.Цэрэнбат

(овог нэр)

ХОГ ХАЯГДЛЫН ЖУРАМ

ERD | MSE:ERDN

Бүх ажилчдад зориулав.

Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан хаяна.

ХҮНСНИЙ ОРГАНИК
ХОГ ХАЯГДАЛ

Хог хаягдал гэж юу вэ?

- 4.1.1.“хог хаягдал” гэж өмчлөгч этгээд хэрэглэхгүй болсон эд юмс, материалыг;
- 4.1.2.“аюултай хог хаягдал” гэж тэсрэмтгий, шатамхай, урвалын идэвхтэй, исэлдүүлэгч, агаар болон устай харилцан үйлчилж хортой хий ялгаруулдаг, халдвартай, идэмхий, хүн амьтанд богино болон удаан хугацаанд хортой нөлөөлөл үзүүлдэг, байгаль орчинд хортой шинж чанартай, устгасны дараа аюултай шинж чанартай ялгарал үүсгэдэг хог хаягдлыг;
- 4.1.3.“энгийн хог хаягдал” гэж аюултай хог хаягдлаас бусад хог хаягдлыг;
- 4.1.4.“ахуйн хог хаягдал” гэж айл өрхөөс гарах энгийн хог хаягдлыг;
- 4.1.7.“хог хаягдал ангилах” гэж хог хаягдлыг дахин ашиглах, сэргээн ашиглах, дахин боловсруулах, шатаах, устгах, булшлах зорилгоор төрөлжүүлэн ялгахыг;
- 4.1.27.“дахивар нөөц” гэж дахин ашиглагдах, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглагдах хог хаягдлыг;

Ням гараг бүр

*Хээрийн ангийн ойр
орчимд цэвэрлэгээг
тогтмол хийнэ.*

Хог хаягдлын менежмент

Saving water in the bathroom

Turn off
tap while
brushing
teeth

Take
shorter
baths

Turn off
tap while
applying
soap

Turn off
tap after
each use

Don't flush tissue paper
or waste into the toilet

---

 www.erdene.com

 [ErdeneRes](#)

 [ErdeneResource](#)

 [Erdene Resource Development](#)

 [Erdene Resource Development Corp.](#)

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2022/1521

ЗАХИАЛГАЧИЙН НЭР: ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ, ТОО:

Хөрс, 6

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, %						ЭЛЕМЕНТ, мг/кг					
				Al*	Ca	Mg	K	Fe _{снiтr}	As	Ba*	Be	Bi	Cd		
1	Л-16260	SHMP-01	Хөрс	7.53	4.13	1.07	2.35	3.27	28.33	634.1	<5.0	<10.0	<1.0		
2	Л-16261	SHMP-02	Хөрс	5.99	2.44	0.76	2.26	3.93	28.37	620.7	<5.0	<10.0	<1.0		
3	Л-16262	SHMP-03	Хөрс	5.54	2.06	0.55	2.08	3.75	31.17	642.5	<5.0	<10.0	<1.0		
4	Л-16263	SHMP-04	Хөрс	9.10	2.83	0.87	2.22	3.39	23.42	699.5	<5.0	<10.0	<1.0		
5	Л-16264	SHMP-05	Хөрс	8.34	2.40	0.78	2.29	4.43	26.50	638.5	<5.0	<10.0	<1.0		
6	Л-16265	SHMP-06	Хөрс	7.93	2.10	0.82	2.42	3.20	22.83	633.0	<5.0	<10.0	<1.0		
MNSS850: 2019				-	-	-	-	-	20.00	-	-	-	3.00		

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, мг/кг													
				Co	Cr	Cu	La	Li	Mn	Mo	Ni	P	Pb				
1	Л-16260	SHMP-01	Хөрс	15.99	35.34	37.52	18.72	22.60	722.0	<5.0	21.39	753.4	17.33				
2	Л-16261	SHMP-02	Хөрс	18.73	41.91	35.32	17.64	14.21	786.6	<5.0	16.01	667.5	13.90				
3	Л-16262	SHMP-03	Хөрс	14.28	25.25	33.28	12.60	12.24	755.2	<5.0	12.04	593.1	10.26				
4	Л-16263	SHMP-04	Хөрс	16.77	37.32	31.83	18.92	14.86	812.2	<5.0	16.19	997.1	9.13				
5	Л-16264	SHMP-05	Хөрс	16.21	37.62	31.45	15.83	13.66	782.6	<5.0	13.77	570.4	12.87				
6	Л-16265	SHMP-06	Хөрс	13.87	31.57	30.67	16.66	14.52	651.6	<5.0	14.86	528.8	11.08				
MNSS850: 2019				50.00	150.0	100.0	-	-	-	5.0	150.0	-	-				

№	ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ДУГААР	ДЭЭЖИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	ЭЛЕМЕНТ, МГ/КТ										
				Sb	Se	Sr**	Ti	V	Y	Zn	Zr**	Hg	CN _{tot}	
1	Л-16260	SHMP-01	Хөрс	<10.0	<5.0	485.4	3287	113.3	15.75	71.00	79.83	<0.05	<0.50	
2	Л-16261	SHMP-02	Хөрс	<10.0	<5.0	415.1	4235	152.5	16.18	62.76	76.96	<0.05	<0.50	
3	Л-16262	SHMP-03	Хөрс	<10.0	<5.0	395.7	3509	140.9	13.61	63.06	72.45	<0.05	<0.50	
4	Л-16263	SHMP-04	Хөрс	<10.0	<5.0	488.1	4228	116.3	17.57	64.42	86.99	<0.05	<0.50	
5	Л-16264	SHMP-05	Хөрс	<10.0	<5.0	446.2	4179	165.6	16.67	76.64	76.46	<0.05	<0.50	
6	Л-16265	SHMP-06	Хөрс	<10.0	<5.0	479.8	3316	119.1	15.01	60.06	63.16	<0.05	<0.50	
				MN5850:2019	-	10.00	800.0	-	150.0	-	300.0	-	2.00	25.00

Чанарын менежер:

Д. Пүрэвжаргал

Шингэсэн дээжний 1 сар хүртэл хугацаанд халтгни.

Сорилгын үр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамарна. Дээжтэй танивч талварх асуудлыг манай лаборатори харуулахгүй болно.

ХҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: 2022.08.23

ШИНДЖИЛСЭН ОГНОО: 2022.08.30

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: хийгдээгүй
ХУУДАСНЫ ТОО: 2

Хамтран ажигласан танивч талвархтай.

Хуудас 2-2

ХАНЛАБ ХХК
Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 17 р хороо, Богд Жавзандамба
гудамж 34/6 тоот, Хан Рашаан компанийн байр
Утас: 70109968, 99995316
<http://www.khanlab.mn>

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: **ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК**

ДЭЭЖИЙН
ТӨРӨЛ, ТОО

Ус, 1

ЗАХИАЛГА №: **2022/824**

ХҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: **2022.05.09**

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: **2022.05.19**

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: **хийгдээгүй**

ХУУДАСНЫ ТОО: 1

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамаарна.
Дээжлэлтийн талаарх асуудлыг манай лаборатори хариуцахгүй болно.

Дэд захирал:

С.Туул, PhD

Хамтран ажилласан таньд талархлаа.

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: GZW-04-30

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-8169

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ /MNS 0900:2018	СТАНДАРТ АРГА
1	pH	-	7.28	6.5-8.5	MNS ISO 10523:2001
2	Кали (K ⁺)	мг/л	1.86	-	MNS 5465:2005
3	Натри (Na ⁺)	мг/л	214.7	200.0	
4	Кальци (Ca ²⁺)	мг/л	93.05	100.0	MNS ISO 2572-1999
5	Магни (Mg ²⁺)	мг/л	18.80	30.00	
6	Аммони, (NH ₄ ⁺)	мг/л	<0.10	1.50	MNS ISO 7150-1:2006
7	Хлорид, (Cl)	мг/л	166.8	350.0	MNS ISO 9297:2005
8	Сульфат (SO ₄ ²⁻)	мг/л	332.6	500.0	MNS 3652.4:1984 MNS ISO 11885:2011
9	Нитрит (NO ₂ ⁻)	мг/л	<0.05	1.00	MNS 4431:2005
10	Нитрат, (NO ₃ ⁻)	мг/л	9.11	50.00	MNS ISO 7890-3:2001
11	Карбонат (CO ₃ ²⁻)	мг/л	<1.5	-	MNS ISO 9963-1:2005
12	Гидрокарбонат (HCO ₃ ²⁻)	мг/л	225.8	-	
13	Нийт хагууллаг	мг-экв/л	6.19	7.00	
14	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	1016	1000	MNS 4423:1997
15	Цахиурын хүчил, H ₂ SiO ₃	мг/л	24.22	-	
16	Исэлдэх чадвар /KMnO ₄ /	мгO ₂ /л	4.96	-	MNS ISO 4889:1999
17	Фосфат, PO ₄ ³⁻	мг/л	<0.05	3.5	MNS ISO 6878:2001
18	Фтор, F ⁻	мг/л	2.41	0.7-1.5	MNS ISO10359-1:2002
19	Хүхэртүстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.1	
20	Чөлөөт хлорид, Cl _{чөл}	мг/л	<0.10	0.2-0.3	MNS ISO 7393-1:2001
21	Булингар	NTU	<10.0	1.5	
22	Мөнгө, Ag	мг/л	<0.01	0.1	
23	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	<0.025	0.50	
24	Мышьяк, As	мг/л	<0.01	0.01	
25	Бор, B	мг/л	0.41	2.40	
26	Бари, Ba	мг/л	0.02	0.70	
27	Берелли, Be	мг/л	<0.001	0.0002	
28	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.003	
29	Кобальт, Co	мг/л	<0.001	-	
30	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.05	
31	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	2.0	MNS (ISO) 11885:2011
32	Төмөр, Fe	мг/л	<0.03	0.3	
33	Марганец, Mn	мг/л	<0.01	0.1	
34	Молибден, Mo	мг/л	0.04	0.07	
35	Никель, Ni	мг/л	<0.005	0.02	
36	Хартугалга, Pb	мг/л	<0.01	0.01	
37	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.02	
38	Селен, Se	мг/л	0.011	0.04	
39	Стронци, Sr	мг/л	1.40	2.00	
40	Уран, U	мг/л	<0.50	0.03	
41	Цайр, Zn	мг/л	<0.01	5.0	
42	Цианид, CN _{free}	мг/л	<0.002	0.01	MNS ISO 6703(II):2005
43	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.001	EPA Method 7473

Шинжээчийн дүгнэлт: Шинжилсэн үзүүлэлтүүдээс харахад шинжилгээнд ирүүлсэн усны чанар нь Монгол улсад мөрдөгдөж буй "Ундны усны MNS 0900:2018 стандарт"-ын шаардлагыг хангаж байна.

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: **ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК**

ДЭЭЖИЙН
ТӨРӨЛ, ТОО

Ус, 2

ЗАХИАЛГА №: **2022/1108**

ХҮҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: **2022.06.22**

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: **2022.07.04**

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: **хийгдээгүй**

ХУУДАСНЫ ТОО: 2

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамаарна.
Дээжлэлтийн талаарх асуудлыг манай лаборатори хариуцахгүй болно.

Дэд захирал:

С.Туул, PhD

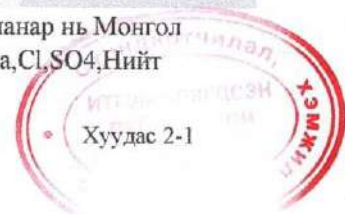
Хамтран ажилласан танд талархлаа.

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: МКН-S-0621 /Худгийн ус/

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-10959

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ /MNS 0900:2018	СТАНДАРТ АРГА
1	pH	-	7.60	6.5-8.5	MNS ISO 10523:2001
2	Кали (K ⁺)	мг/л	0.82	-	MNS 5465:2005
3	Натри (Na ⁺)	мг/л	560.8	200.0	
4	Кальци (Ca ²⁺)	мг/л	287.8	100.0	MNS ISO 2572-1999
5	Магни (Mg ²⁺)	мг/л	24.09	30.00	
6	Аммони, (NH ₄ ⁺)	мг/л	<0.10	1.50	MNS ISO 7150-1:2006
7	Хлорид, (Cl ⁻)	мг/л	551.3	350.0	MNS ISO 9297:2005
8	Сульфат (SO ₄ ²⁻)	мг/л	1175	500.0	MNS 3652.4:1984 MNS ISO 11885:2011
9	Нитрит (NO ₂ ⁻)	мг/л	0.06	1.00	MNS 4431:2005
10	Нитрат, (NO ₃ ⁻)	мг/л	8.01	50.00	MNS ISO 7890-3:2001
11	Карбонат (CO ₃ ²⁻)	мг/л	<1.5	-	MNS ISO 9963-1:2005
12	Гидрокарбонат (HCO ₃ ²⁻)	мг/л	73.22	-	
13	Нийт хатуулаг	мг-экв/л	16.34	7.00	
14	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	2714	1000	MNS 4423:1997
15	Цахиурын хүчил, H ₂ SiO ₃	мг/л	13.18	-	
16	Исэлдэх чадвар /KMnO ₄ /	мгO ₂ /л	3.36	-	MNS ISO 4889:1999
17	Фосфат, PO ₄ ³⁻	мг/л	<0.05	3.5	MNS ISO 6878:2001
18	Фтор, F ⁻	мг/л	0.91	0.7-1.5	MNS ISO 10359-1:2002
19	Хүхэртүстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.1	
20	Чөлөөт хлорид, Cl _{чөл}	мг/л	<0.10	0.2-0.3	MNS ISO 7393-1:2001
21	Булингар	NTU	<10.0	1.5	
22	Мөнгө, Ag	мг/л	<0.01	0.1	
23	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	<0.025	0.50	
24	Мышьяк, As	мг/л	<0.01	0.01	
25	Бор, B	мг/л	1.57	2.40	
26	Бари, Ba	мг/л	<0.01	0.70	
27	Берелли, Be	мг/л	<0.001	0.0002	
28	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.003	
29	Кобальт, Co	мг/л	<0.001	-	
30	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.05	
31	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	2.0	MNS (ISO) 11885:2011
32	Төмөр, Fe	мг/л	<0.03	0.3	
33	Марганец, Mn	мг/л	0.01	0.1	
34	Молибден, Mo	мг/л	0.05	0.07	
35	Никель, Ni	мг/л	<0.005	0.02	
36	Хартугалга, Pb	мг/л	<0.01	0.01	
37	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.02	
38	Селен, Se	мг/л	0.03	0.04	
39	Стронци, Sr	мг/л	5.00	2.00	
40	Уран, U	мг/л	<0.50	0.03	
41	Цайр, Zn	мг/л	0.10	5.0	
42	Цианид, CN _{free}	мг/л	<0.002	0.01	MNS ISO 6703(II):2005
43	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.001	EPA Method 7473

Шинжээчийн дүгнэлт: Шинжилсэн үзүүлэлтүүдээс харахад шинжилгээнд ирүүлсэн усны чанар нь Монгол улсад мөрдөгдөж буй "Ундны усны MNS 0900:2018 стандарт"-ын шаардлагын үзүүлэлтээс Na, Ca, Cl, SO₄, Нийт хатуулаг, TDS, Sr зэрэг элементүүд зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс давж байна.

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: WW-0621 /Бохир ус/
 ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-10960

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ		СТАНДАРТ АРГА
				ХЭМЖЭЭ /MNS 4943:2015/		
1	pH	-	7.69	6-9		MNS ISO 10523:2001
2	Чөлөөт хлор, Cl _{чөл}	мг/л	<0.10	1.0		
3	Хуурай үлдэгдэл, TDS	мг/л	2556	1000		MNS 4423:1997
4	Умбуур бодис, TSS	мг/л	148.0	30		
5	Исэлдэх чадвар /KMnO ₄ /	мгO ₂ /л	60.48	20		
6	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч, COD	мгO ₂ /л	1092	50		MNS ISO 6060:2001
7	Биологийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч, BOD	мгO ₂ /л	404.0	20		MNS ISO 5815:2001
8	Хүхэртүстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	0.5		MNS 5597:2006
9	Хром, Cr (VI)	мг/л	<0.05	0.01		MNS ISO 11083:2001
10	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	<0.025	0.5		
11	Мышьяк, As	мг/л	<0.01	0.01		
12	Бор, B	мг/л	1.22	0.50		
13	Бари, Ba	мг/л	0.01	1.5		
14	Берелли, Be	мг/л	<0.001	0.001		
15	Кобальт, Co	мг/л	<0.001	0.02		
16	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.03		
17	Хром, Cr	мг/л	<0.005	0.3		
18	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	1.0		
19	Төмөр, Fe	мг/л	0.25	1.0		
20	Марганец, Mn	мг/л	0.08	0.5		MNS (ISO) 11885:2011
21	Молибден, Mo	мг/л	<0.005	0.5		
22	Никель, Ni	мг/л	<0.005	0.2		
23	Фосфор, P	мг/л	11.55	1.5		
24	Хартугалга, Pb	мг/л	<0.01	0.1		
25	Сурьма, Sb	мг/л	<0.01	0.05		
26	Селен, Se	мг/л	<0.01	0.02		
27	Стронци, Sr	мг/л	3.36	2.0		
28	Ванади, V	мг/л	<0.01	0.10		
29	Уран, U	мг/л	<0.50	0.05		
30	Цайр, Zn	мг/л	0.02	3.0		
31	Цианид, CN _{tot}	мг/л	<0.002	0.050		MNS ISO 6703(I):2006
32	Цианид, CN _{free}	мг/л	<0.002	0.050		MNS ISO 6703(II):2006
33	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.005		MNS 4420:1997

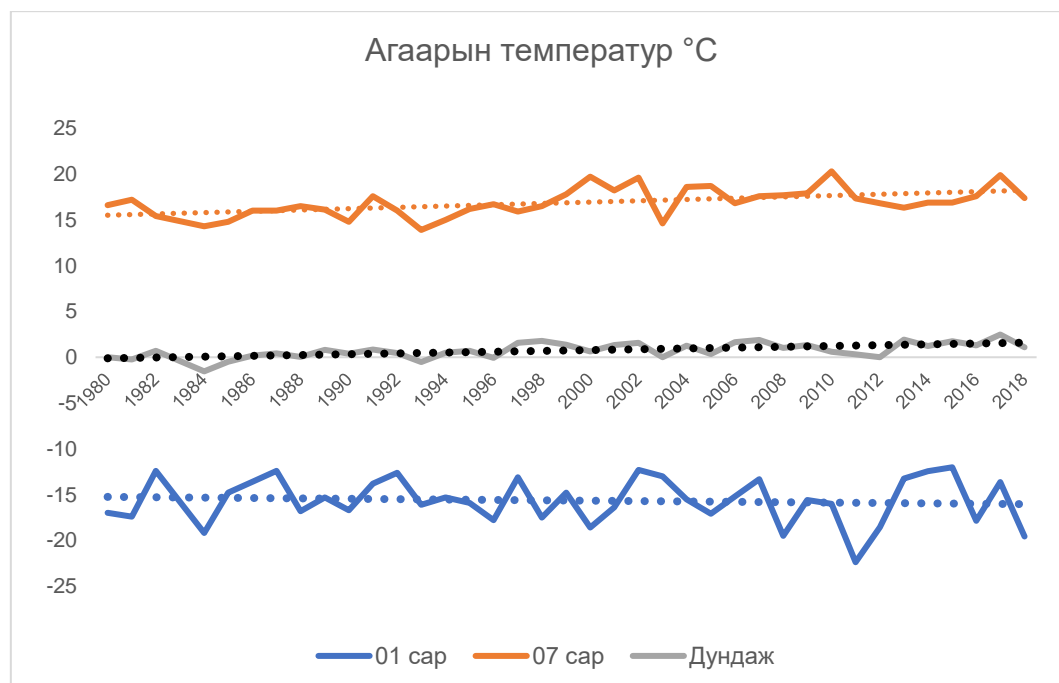
ШИНЭЖИНСТ СУМЫН ЦАГ АГААР, ХӨРС, УСНЫ НӨХЦӨЛ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

1. Агаарын температур

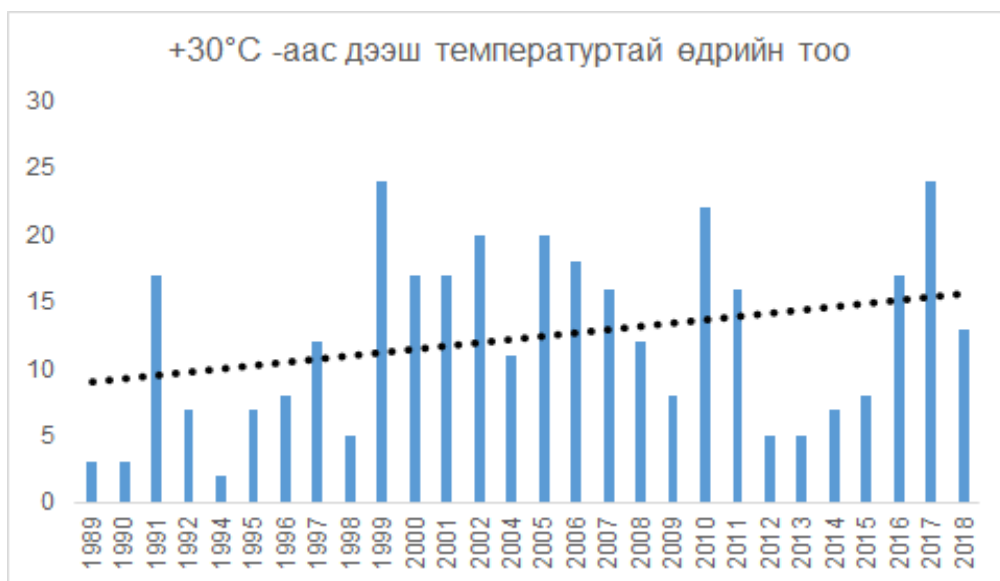
Шинэжинст сумын Жинст станцын 1980 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2018 оны 12 дугаар сарын 31 хооронд цаг агаарын мэдээнд үндэслэн доорх мэдээллүүдийг боловсруулав.

Сүүлийн 100 жилд дэлхийн температур 0.75°C нэмэгдсэн бол Монгол оронд сүүлийн 70 жилийн хугацаанд үүнээс 3 дахин их байна. Агаарын температурын дундаж 1980 онд 0.02°C байсан нь 2018 онд 1.07°C болж 39 жилийн хугацаанд 1.05°C -аар дулаарсан ба энэ дулаарал үргэлжлэх хандлага ажиглагдаж байна. Жилийн хамгийн дулаан сар болох 07 дугаар сарын агаарын температур 0.8°C , хүйтэн сар буюу 01 дүгээр сар -2.6°C -аар хүйтэрсэн байгаа нь дулаан өдрүүдийн тоо нэмэгдсэн мөн температурын огцом өөрчлөлт их болсныг харуулна.

Дулаарлаас шалтгаалж цөлжилт эрчимтэй явагдан, цаг агаарын аюулт үзэгдлүүд нэмэгдэж, давтамж ихсэх, хур тунадасны хэмжээ өөрчлөгдөх, мөнх цас, мөсөн голын хэмжээ багасснаар биологийн төрөл зүйл болон хөдөө аж ахуйн салбарт сөргөөр нөлөөлөх болно. **Монгол улс “Уур амьсгалын эрсдлийн индекс”-ээр 8-д жагсаж байгаа нь бидний амьдрал байгаль, цаг агаараас ихээхэн хараат гэсэн үг.**

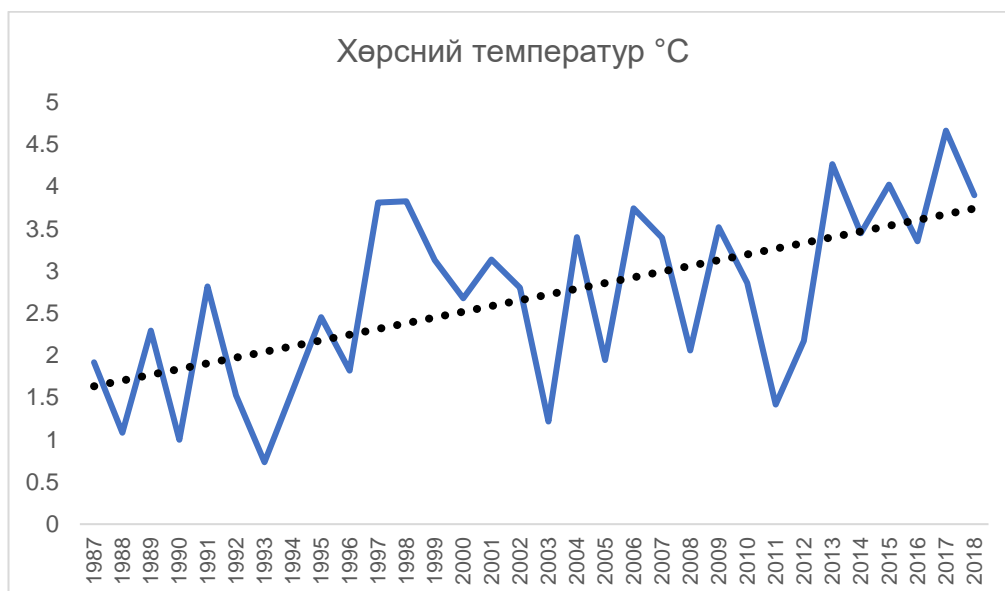
Эхийн гол станцын мэдээгээр $+30^{\circ}\text{C}$ температуртай өдрийн тоо нэмэгдэх хандлагатай байгаа бөгөөд энэ нь 2000 оноос хойш илүү ажиглагдаж байна.

2. Хөрсний температур

Хөрсний температур нь ургамлын амьдралын туршид ялангуяа хөгжлийнх нь эхний үе ба үр соёлох, үндэслэх үед онцгой нөлөөлнө. Хөрсний температур 5-10°C үед ургамлын соёлолт явагддаг бөгөөд тэр нь ургамлын ургаж эхлэх үеийн доод хязгаар болдог.

Гэхдээ **хөрсний температур ихсэх тусам ургамлын ургалт удаширч цаашид зогсоно.** Тухайн гадаргаас уурших чийг дутагдалтай бол агаар их хуурай, температур ихтэй байсан ч ууршилт явагдах боломжгүй юм. Хөрсний температур 1.97°C-аар нэмэгдсэн байна.

3. Салхины хурд

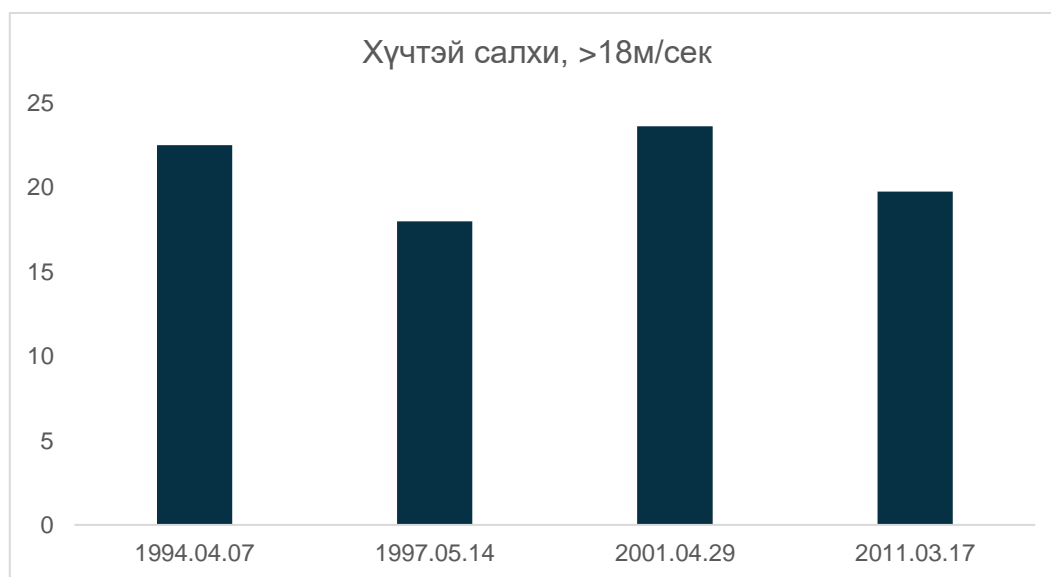

Салхины хурд 1980-2018 онд 5.5 м/сек-ээр нэмэгдсэн ба салхины дундаж хурд 04 дүгээр сард хамгийн их 21.4, 07 дугаар сард хамгийн бага буюу 12.62 м/сек байна. Бага салхитай 1994, 1997 онуудад 11.75, хүчтэй нь 2017 онд 21.67м/сек байсан.

Засгийн газрын 2015 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн “Журам, жагсаалт, хуваарь батлах тухай” 286 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтад “Хүчтэй салхи - салхины дундаж хурд 18 м/с, түүнээс их (өрөвхийлэлт 24 м/с түүнээс их)” гэж заасан байдаг.

Сүүлийн 39 жилийн хугацаанд Эхийн гол станцын мэдээгээр 18.0м/сек дээш салхи 4 удаа давтагдсан бол 16м/сек дээш хурдтай салхи Эхийн голд 17 удаа, Жинст станцад 1 удаа тэмдэглэгджээ. Эхийн голд бүртгэгдсэн 17 удаагийн 16м/сек-аас дээш хурдтай салхины 3 удаагийнх нь 2001 онд бүртгэгдсэн ба хамгийн хүчтэй салхи 2001.04.29-нд 23.6м/сек хүрч байсан.

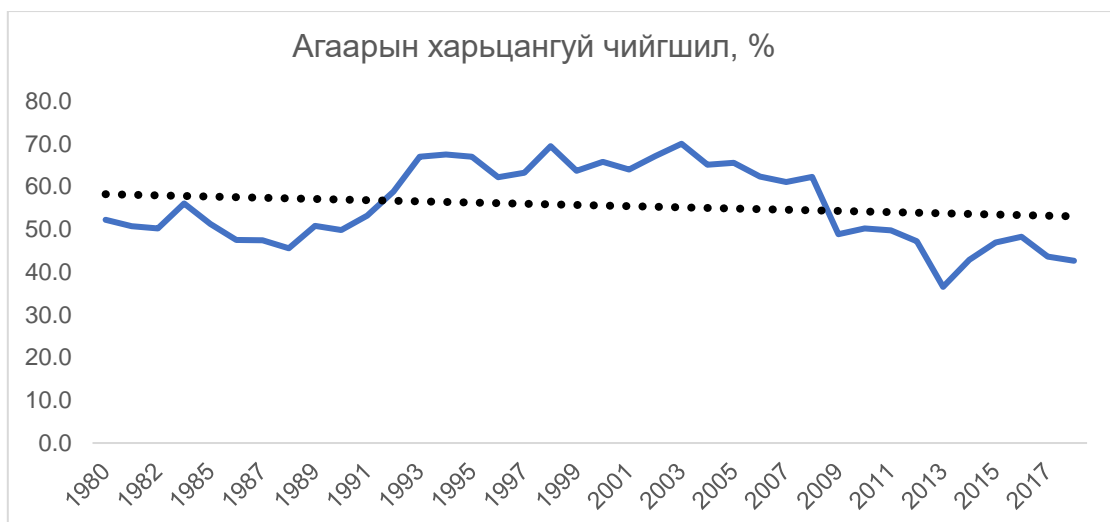
4. Хур тунадасны хэмжээ бай агаарын чийгшил

Нэг хоногт ихээхэн хур тунадас орох нь өвөл зуд болох, зун хөрсний угаагдлыг ихэсгэн үржил шимийг муутгахаас гадна гэнэтийн аюултай үзэгдэл, үер болох зэргээр мал аж ахуй, зам тээвэрт бэрхшээл учруулдаг. Зундаа их халж хуурайшин жилийн хүйтэн улиралд ордог цасны хэмжээ нэмэгдсэнээр зудын эрсдэл улам нэмэгдэж, бэлчээрийн мал аж ахуйг эрхлэх байгалийн нөхцөл нэн хүндэрч болзошгүй.

Жилд дунджаар 111.75мм хур тунадас унаж байна, **хэдийгээр жилд унах хур тунадасны хэмжээ нэмэгдэж байгаа боловч богино хугацаанд хүчтэй орсноор хөрсөнд шингэхгүй, ургамал ургах хангалттай чийг болж чадахгүй байна.** Хамгийн их хур тунадас 2003 онд 182.9мм унаж байсан бол хамгийн бага нь 2009 онд 42.9мм унаж байжээ.

Агаарын харьцангуй чийгшил 1980-аас 2018 онд 9.5%-аар багассан байгаа нь агаар болон хөрсний температур нэмэгдсэн, унах тунадасны хөрсөнд шингэх нь багассан, салхины хурд нэмэгдсэнтэй холбоотой.

03 дугаар сараас эхлэн салхи ихсэж, 04-06 дугаар сард салхи ихтэй байдгаас шалтгаалан энэ хугацаанд чийгшлийн дутагдал их байдаг.

5. “Эрдэнэ Монгол” ХХК-ний усны хэмжилт

“Эрдэнэ Монгол” ХХК нь Баянхонгор аймгийн Шинэжинст, Баян-Өндөр сумдын нутагт ашиглалтын 3, хайгуулын 2 тусгай зөвшөөрөлтэй талбайг эзэмшдэг. Хөндий талбай Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын нутагт, Алтан Нар талбай Шинэжинст, Баян-Өндөр сумдын нутагт МУ-ын гидрогеологийн дүүрэгчлэлээр улирлын хомс тэжээлтэй Монголын Өмнөдговийн хэсгийн дэд мужид багтана. Харин төслийн ойр орчмын дэвсгэр талбай нь Монгол орны гидрогеологийн мужлалаар¹ хувирмал, терриген, вулканоген чулуулгаас бүрдсэн антиклиналь атираажилтай гидрогеологийн массивт хамаарна. Судалгааны талбай нь ус зүйн хувьд дэлхийн ус хагалбарын Төв Азийн гадагш урсацгүй ай савд, Монгол орны Алтайн өвөр говийн сав газарт хамаарна.

Хайгуулын өрөмдлөгт ашиглаж байгаа ус нь газрын доорх усны нөөцөд нөлөөлөл үзүүлж буй эсэхийг тогтоох зорилгоор Хөндий, Алтан Нар талбайд ойр орших 7 худагт усны түвшний хэмжилтийг хайгуулын өрөмдлөгийн үйл ажиллагаа явуулж байх хугацаанд 10 хоногийн давтамжтай үдээс өмнө Хүрэн цав, Өргөө, Босго, Хоолой худаг, Гүн заг, Майхан хүрэн хойд, урд гэсэн маршрутын дагуу, хээрийн бичиглэлд, цооногийн амсараас усны түвшин хүртэлх зай /м/, усны температур /°C/, pH, физик шинж, цаг агаарын байдлыг тэмдэглэсэн.

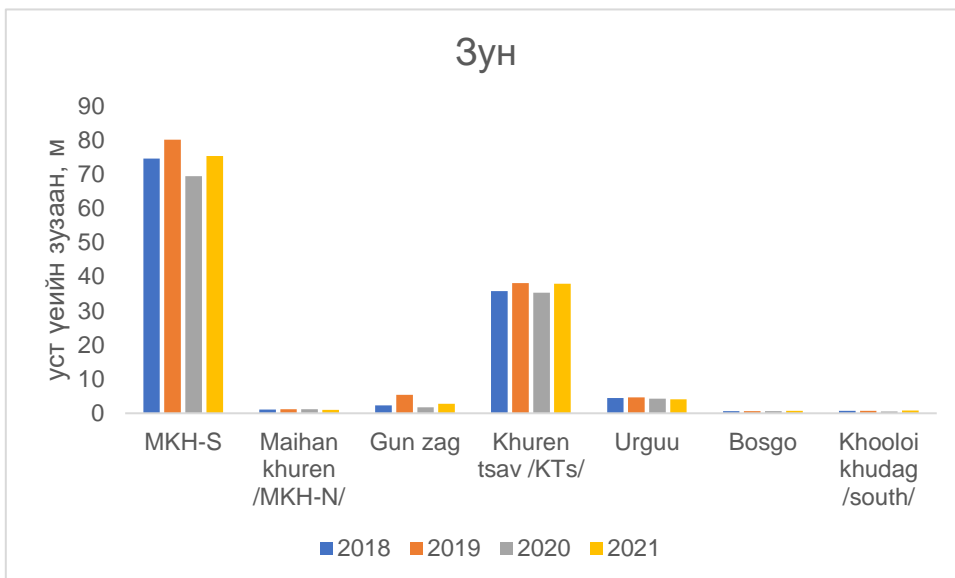
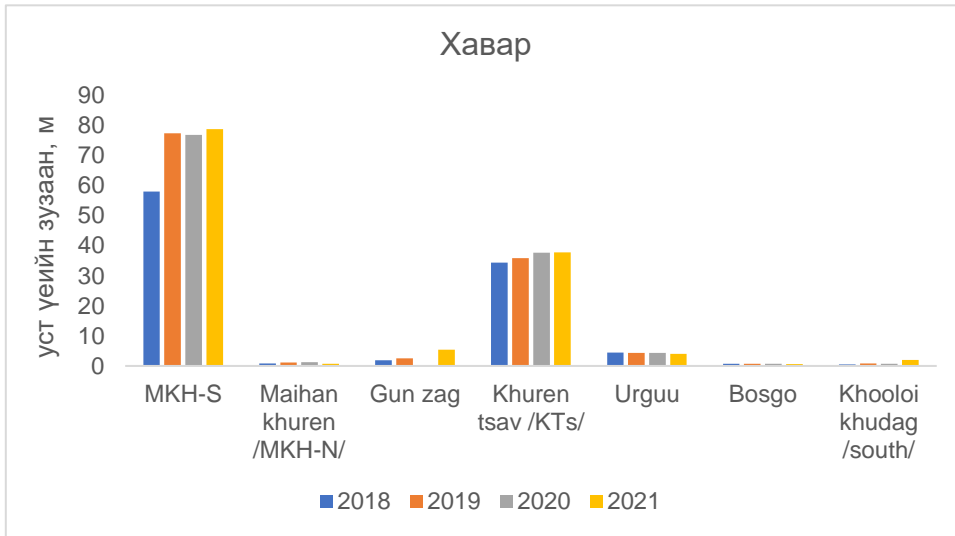
Усны түвшний хэмжилтийг АНУ-ын Waterline envirotech LTD-д үйлдвэрлсэн Water Level Meter – Tape: Metric Scale 200m, усны орчны хэмжилтийг testo фирмийн testo 206 маркын pH,

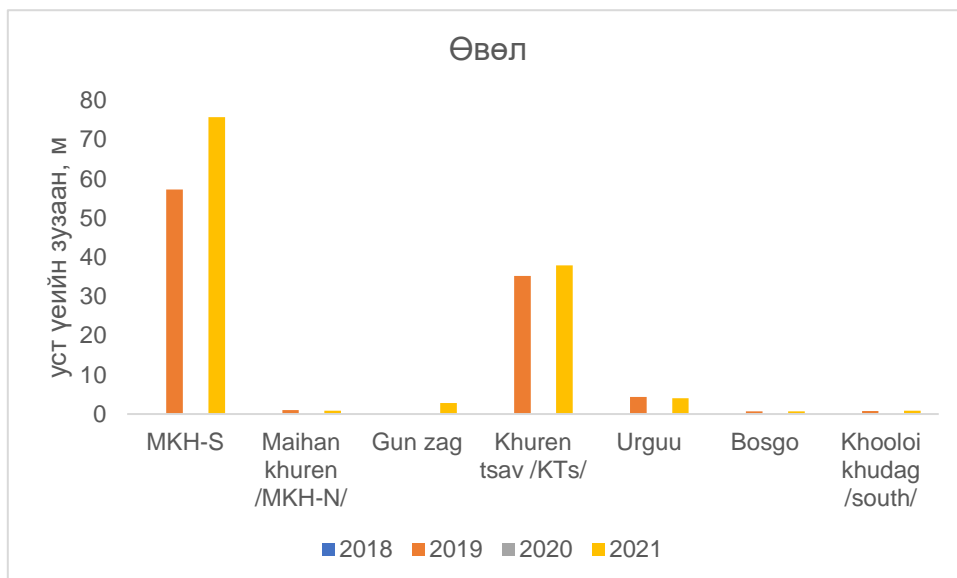
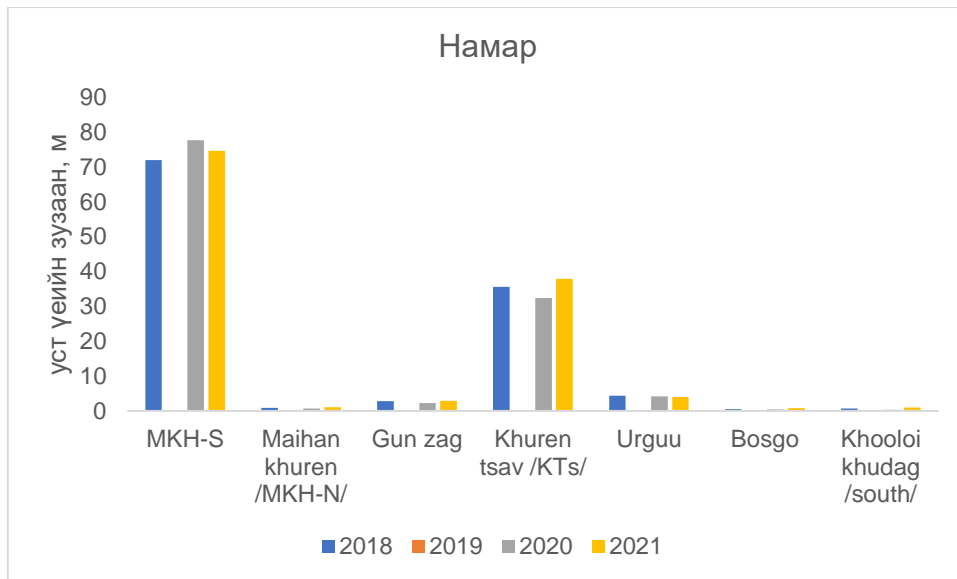
¹ Н.Жадамбаа ба болон бусад, УБ 1988

температур хэмжигч ашиглан гүйцэтгэсэн ба хэмжилтийн үр дүнг Microsoft excel програм ашиглан үр дүнг боловсруулав.

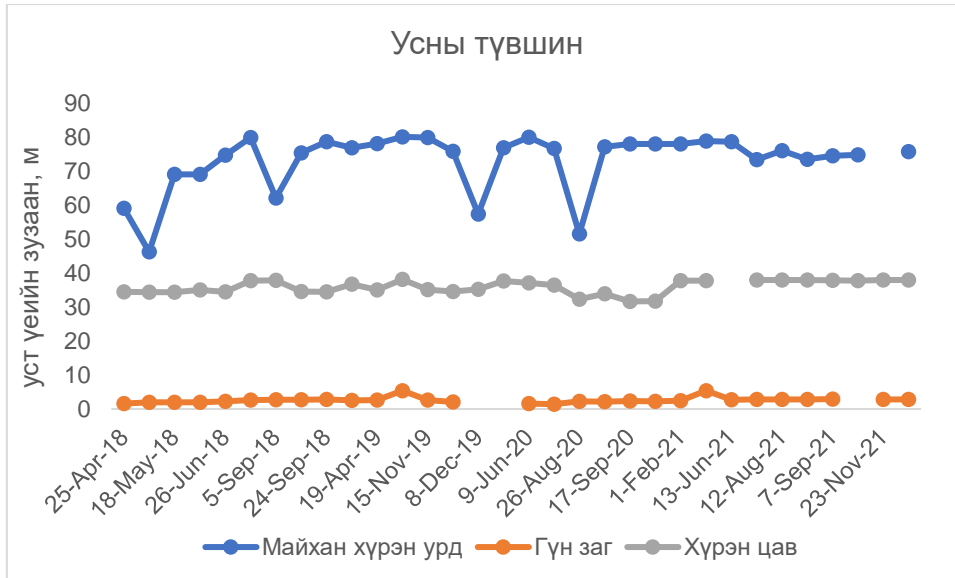
Date	Maihan khuren /MKH-S/	Maihan khuren /MKH-N/	Gun zag	Khuren tsav /KTS/	Urguu	Bosgo	Khooloi khudag /south/	
25-Apr-18	59	0.64	1.64	34.5	4.37	0.67	0.44	
8-May-18	46.2	0.89	1.96	34.39	4.37	0.68	0.5	
18-May-18	69.03	1.07	1.96	34.34	4.51	0.68	0.55	
16-Jun-18	69.03	1.1	2.02	35.05	4.49	0.67	0.68	
26-Jun-18	74.7	1.17	2.26	34.5	4.51	0.62	0.63	
25-Aug-18	79.86	1.06	2.67	37.75	4.43	0.57	0.73	
5-Sep-18	62.05	1.06	2.77	37.85	4.33	0.5	0.64	
14-Sep-18	75.29	0.74	2.77	34.51	4.33	0.51	0.69	
24-Sep-18	78.65	0.82	2.79	34.42	4.37	0.55	0.7	
2018	68.20	0.95	2.32	35.26	4.41	0.61	0.62	
8-Apr-19	76.84	1.12	2.52	36.7	4.33	0.67	0.8	
19-Apr-19	78.04	1.1	2.62	35.02	4.35	0.7	0.81	
15-Jun-19	80.06	1.17	5.4	38.11	4.66	0.65	0.75	
15-Nov-19	79.88	1.07	2.66	35.13	4.28	0.69	0.61	
28-Nov-19	75.8	1.07	2.04	34.53	4.34	0.7	0.81	
8-Dec-19	57.31	0.99		35.19	4.34	0.68	0.76	
2019	74.66	1.09	3.05	35.78	4.38	0.68	0.76	
28-May-20	76.86	1.22		37.65	4.29	0.71	0.74	
9-Jun-20	79.92	1.24	1.63	37.05	4.33	0.7	0.67	
19-Jun-20	76.62	1.23	1.43	36.46	4.26	0.66	0.69	
26-Aug-20	51.53	1.08	2.3	32.3	4.2	0.5	0.23	
7-Sep-20	77.1	0.86	2.2	33.94	4.27	0.53	0.07	
17-Sep-20	77.98	0.86	2.35	31.64	4.2	0.38	0.53	
28-Sep-20	77.98	0.48	2.25	31.69	4.13	0.32	0.4	
2020	74.00	1.00	2.03	34.39	4.24	0.54	0.48	
1-Feb-21	77.97	0.73	2.44	37.77		0.61		BKW-21
20-Mar-21	78.81	0.68	5.4	37.79	4.02	0.63	2	35.31
13-Jun-21	78.58	1.07	2.69		4.13	0.66	0.87	33.15
25-Jun-21	73.36	0.98	2.85	37.98	4.13	0.65	0.78	23.03
12-Aug-21	75.96	1.06	2.78	37.9	3.98	0.82	0.87	32.62
21-Aug-21	73.44	1.03	2.84	37.9	3.97	0.79	0.8	26.44
7-Sep-21	74.44	1	2.9	37.88	3.97	0.76	0.9	26.29
18-Sep-21	74.75	0.99		37.8	3.96	0.74	1.03	24.07
23-Nov-21		1.05	2.82	37.9	4.02	0.74	0.97	28.12
7-Dec-21	75.7	0.87	2.81	37.9	4.04	0.72	0.83	29.89
2021	75.89	0.95	3.06	37.87	4.02	0.71	1.01	28.77

Хаврын улиралд 03, 04, 05, зуны улиралд 06, 07, 08, намрын улиралд 09, 10, 11, өвлийн улиралд 12, 01, 02 дугаар саруудыг оруулан тооцов.

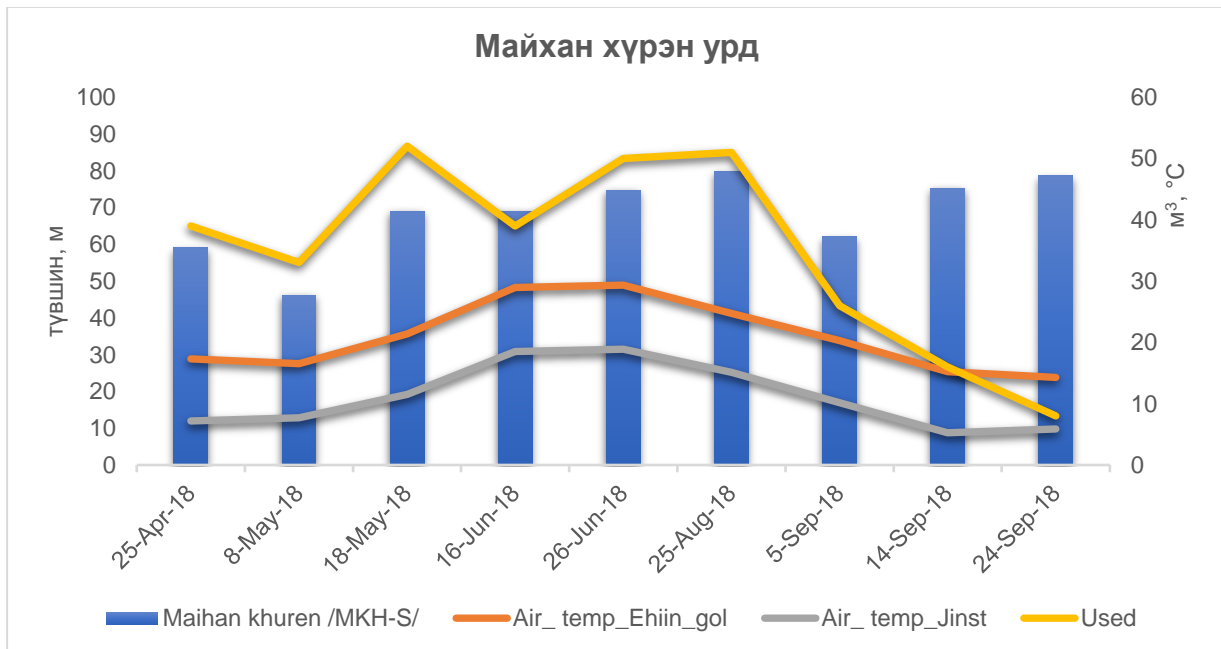

“Майхан хүрэнгийн урд шинээр худаг гаргаснаар Гүн заг худгийн усны түвшин буурсан” гэж нутгийн иргэд гомдол гаргасан тул Гүн заг, Майхан хүрэн хойд /MKH-N/, Майхан хүрэн урд /MKH-S/, өрөмдлөгт хэрэглэх ус авч байсан Хүрэн цав худгуудын усны түвшний хэмжилтийг доорх графикт харуулав. Графикаас харахад Гүн заг худгийн усны түвшин Майхан хүрэн /хойд, урд/ худгийн усны түвшин хамааралгүй харагдаж байна.

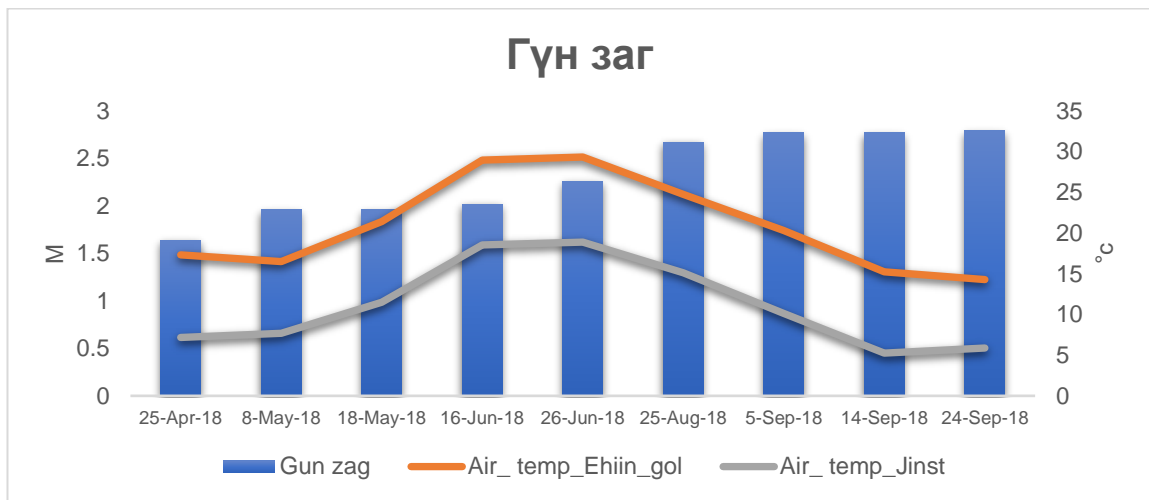
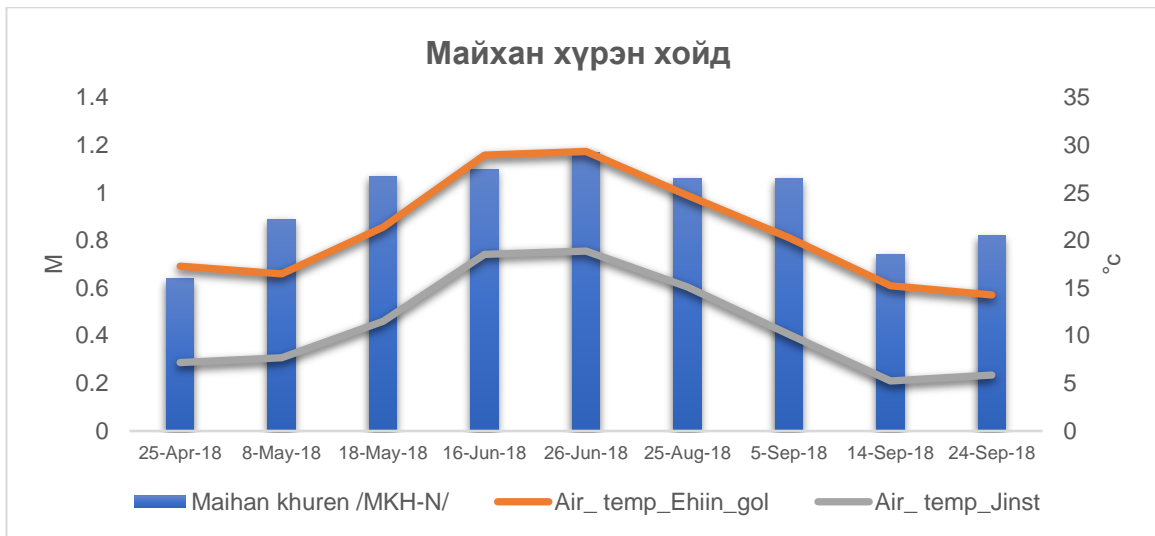

Усны түвшний хэмжилт хийсэн хугацаанд 2019 онд худгуудын усны түвшин нэмэгдсэн байхад 2020 онд багассан харагдаж байгаа нь цаг агаарын нөхцөлтэй холбоотой гэж үзсэн. Усны түвшний 2018 оны хэмжилтийг цаг агаарын мэдээтэй харьцуулсан.

Усны түвшин хамгийн бага үе нь хавар байхад, хамгийн их байгаа нь хамрын улиралд ажиглагдаж байна. Усны түвшний огцом бууралт нь хэмжилт хийхийн өмнөхөн тухайн худгаас ус авч, усны түвшин статик түвшинд хүрээгүй байж болно.

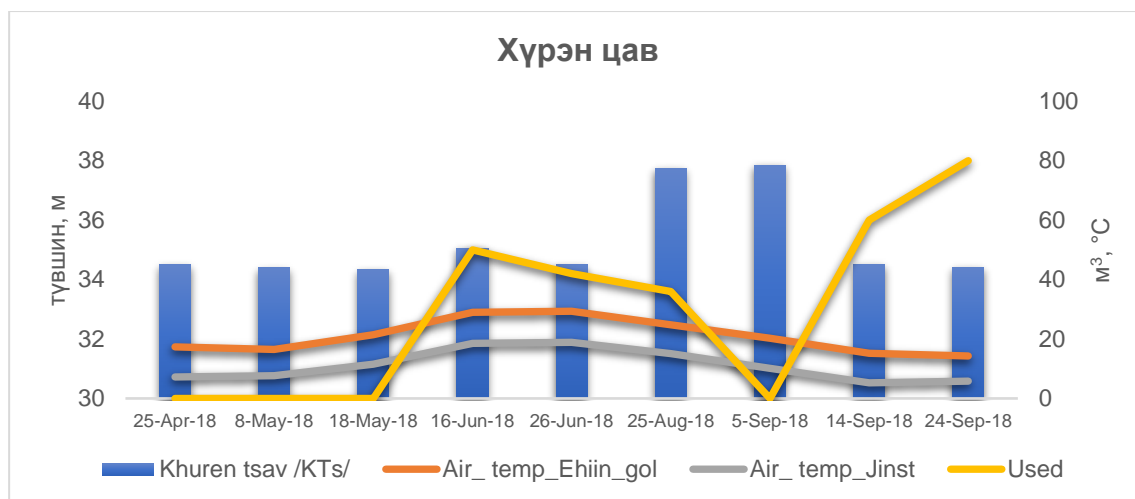

Майхан хүрэнгийн урд худаг /MKH-S/-аас ус авахад Майхан хүрэн хойд /MKH-N/ худгийн усны түвшинд нөлөөл үзүүлдэггүй гэдэг нь доорх графикаас харагдах ба энэ нь уг өөр өөр уст үеүдээс ус авч байгаагаар тайлбарлагдна.

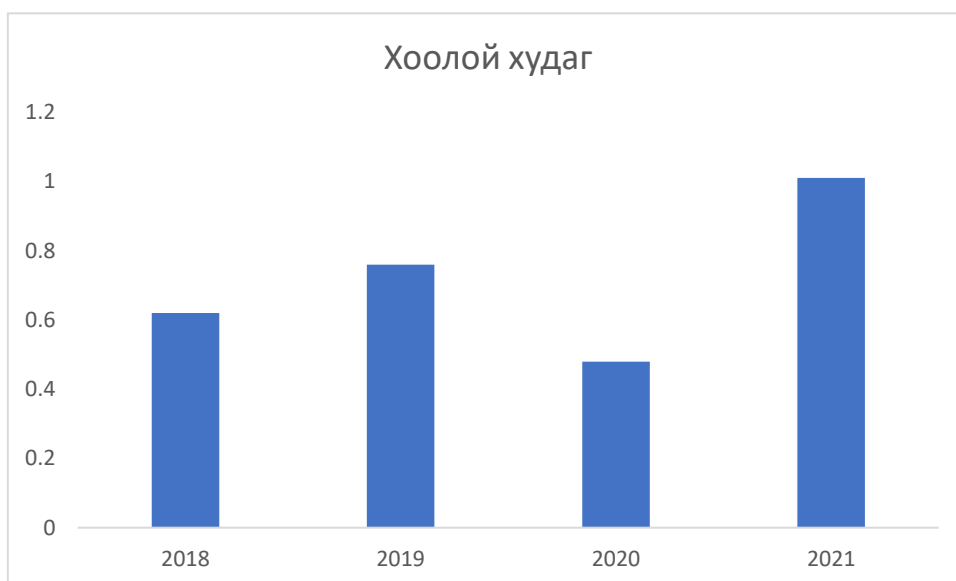
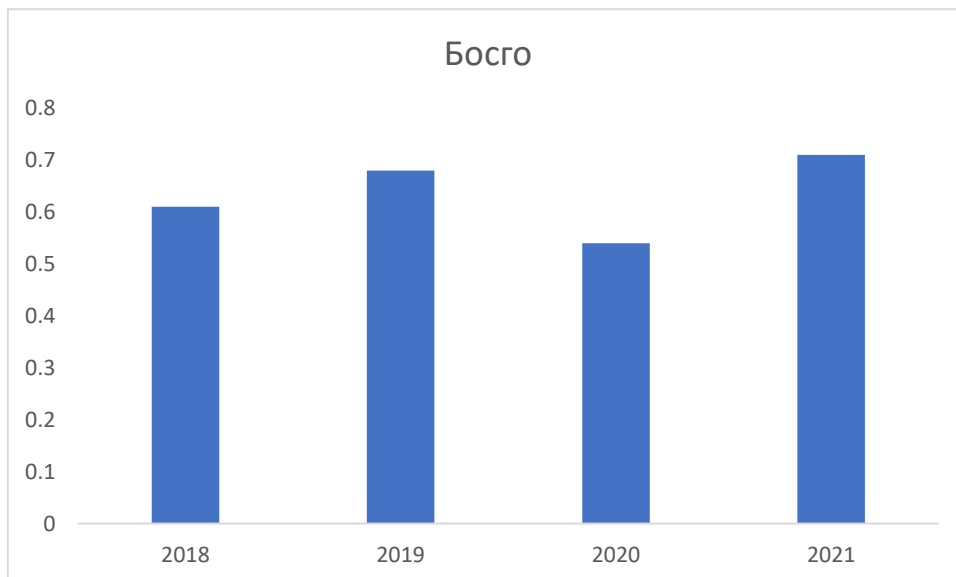
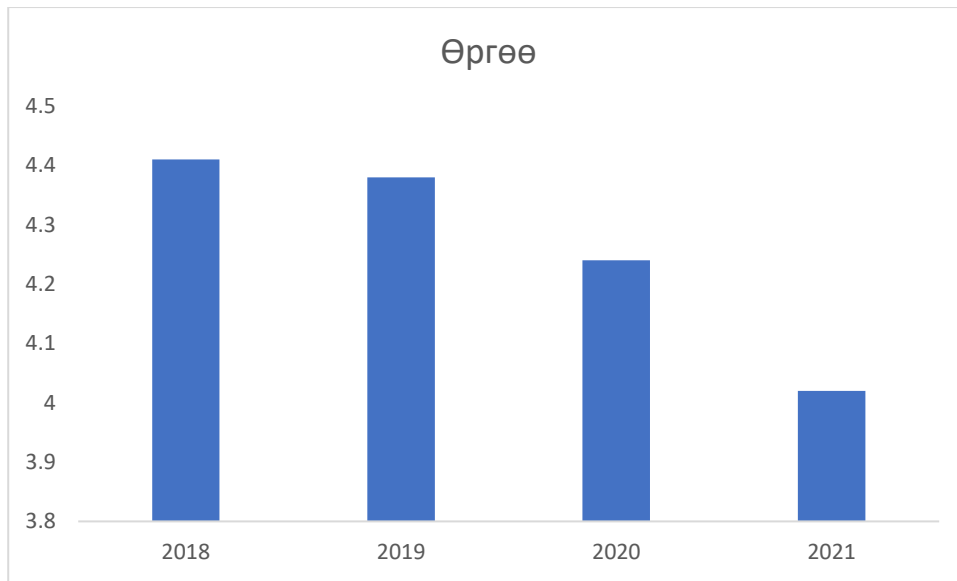

Хүрэн цав худгийн статик түвшин 37.8м, ус авах үед хамгийн ихдээ 34.42м хүртэл буурсан байна. Уг худгаас 2018 онд хайгуулын өрөмдлөгт хэрэглэх 42м³ уснаас гадна хавар, намрын улиралд нутгийн малчин өрхүүд малаа усалдаг байсан.

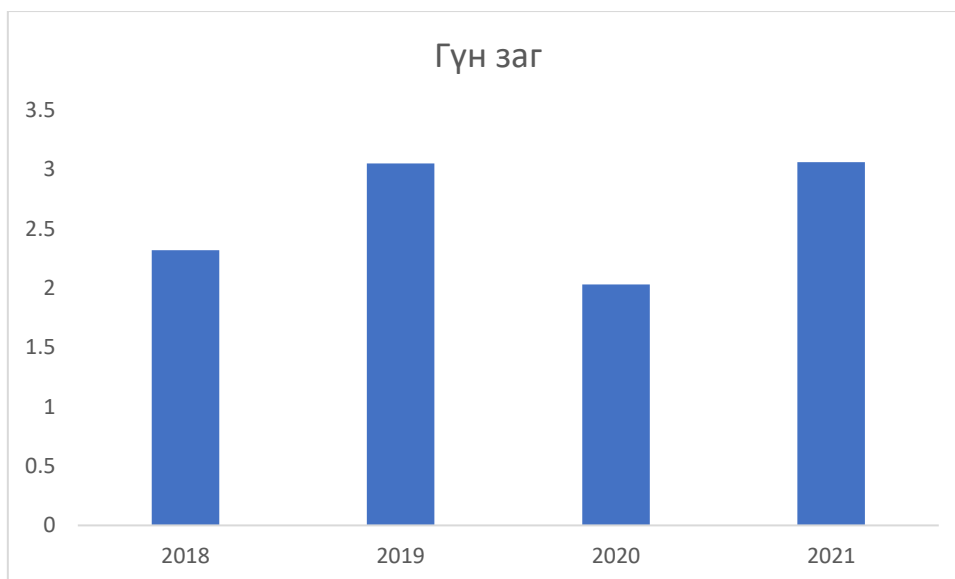

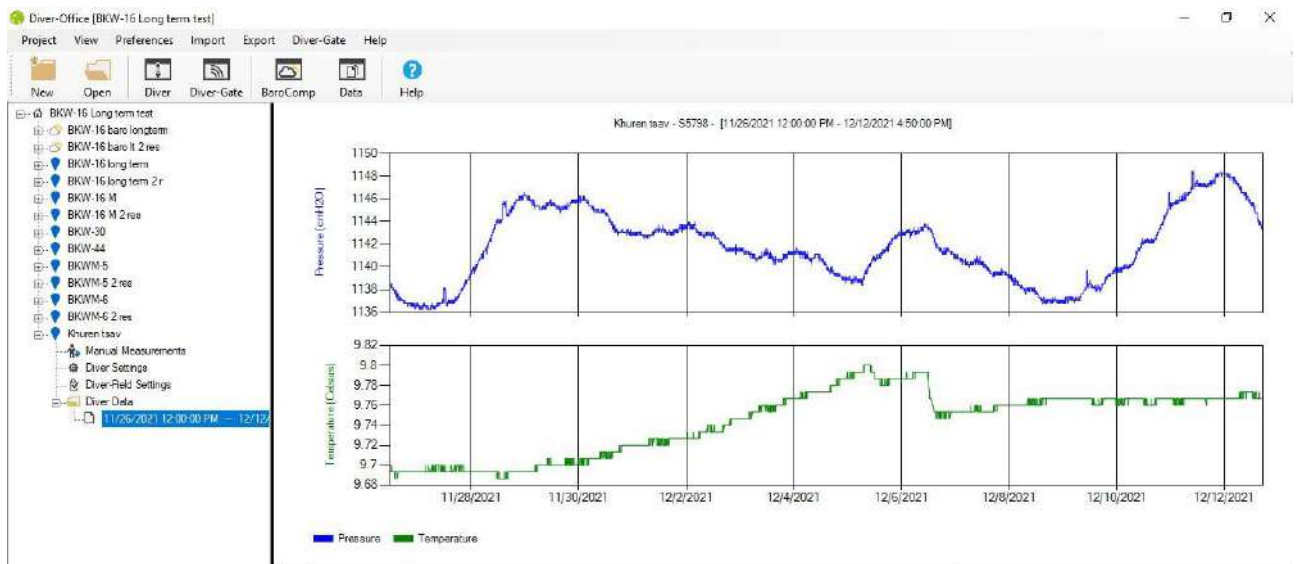
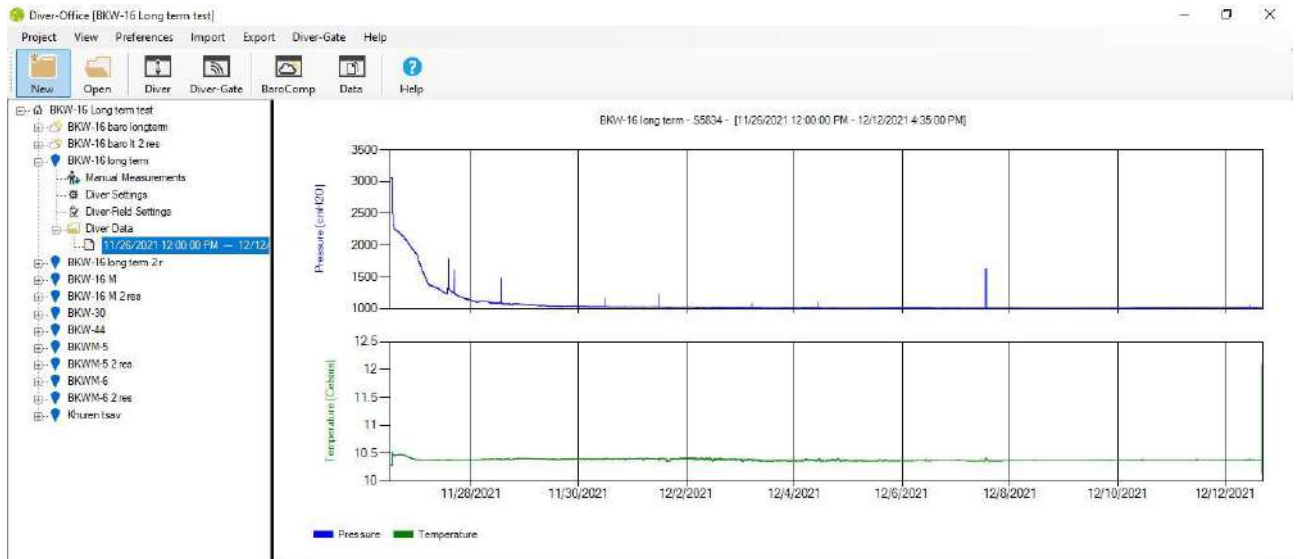
Хүрэн цав худгаас баруун тийш байдаг гар худгуудын усны түвшинг доорх графикт харуулав. Хоолой худгийн хойд /KNW/ худгийг 2019 оны гүн болгосон ба 2020 оноос худгийн амсрыг цоожилсон тул усны түвшний хэмжилт хийх боломжгүй болсон. Доорх графикаас харахад хэмжилт хийх хугацаа /2018-2020 он/ -нд ус аваагүй Өргөө худгийн усны түвшин буурсан байгаа нь хэрэглээнээс илүү цаг агаарын нөхцөл нөлөөлж байгаа нь харагдаж байна.

ВКВ-16 худагт гидрогеологийн судалгаа /урт хугацааны шавхалт/-ны ажлыг хийж байна, судалгааны ажлын явцаас урьдчилсан байдлаар харахад уг худагас ус авснаар ойр орчмын худагуудад нөлөөлөл үзүүлээгүй байна.

Хайгуулын өрөмдлөгийн үйл ажиллагаанд хоногт 42m^3 усыг нөхөн сэлбэлтээр, 7m^3 усыг эргүүлэн ашиглаж байна. Нөхөн сэлбэлтээр авч байгаа усны 18m^3 усыг зам, талбайн усалгаанд хэрэглэж байгаа нь тоосжилтыг дарах, хөрсний чийгийг нэмэгдүүлэх зорилготой. Бидний хэрэглэж байгаа усны хэмжээг мал аж ахуйн усны хэрэглээтэй харьцуулан үзлээ. Малын тоо толгойг Статистикийн [мэдээллийн нэгдсэн сангаас](#) авав.

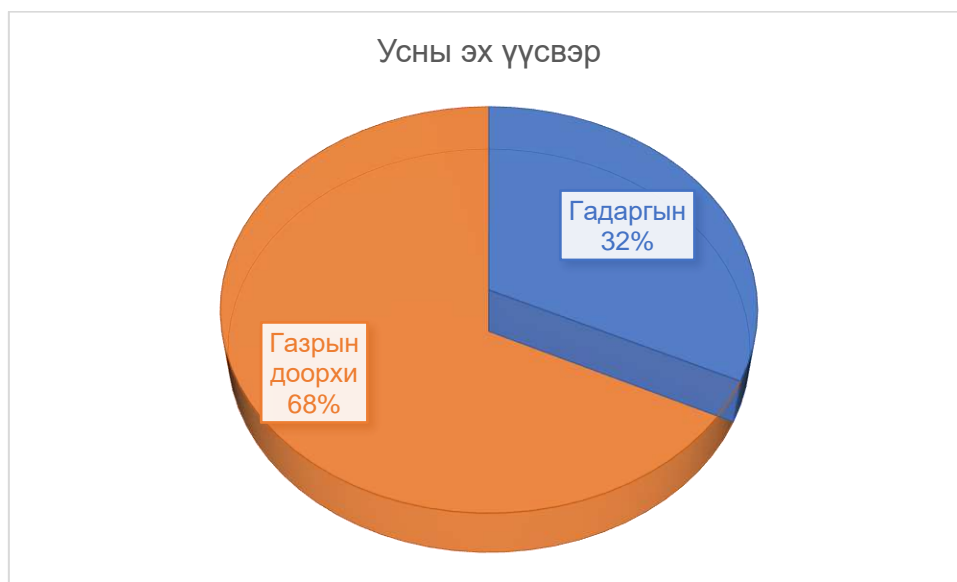
6. Усны хэрэглээний задаргаа

Малын усалгааны нормыг Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм батлах тухай” А/301 тушаалын 11 дүгээр хавсралтад заасан хэмжээг үндэслэн улирлуудын /талбайн ойр орчмын худгуудаас зуны улиралд мал бараг усалдаггүй

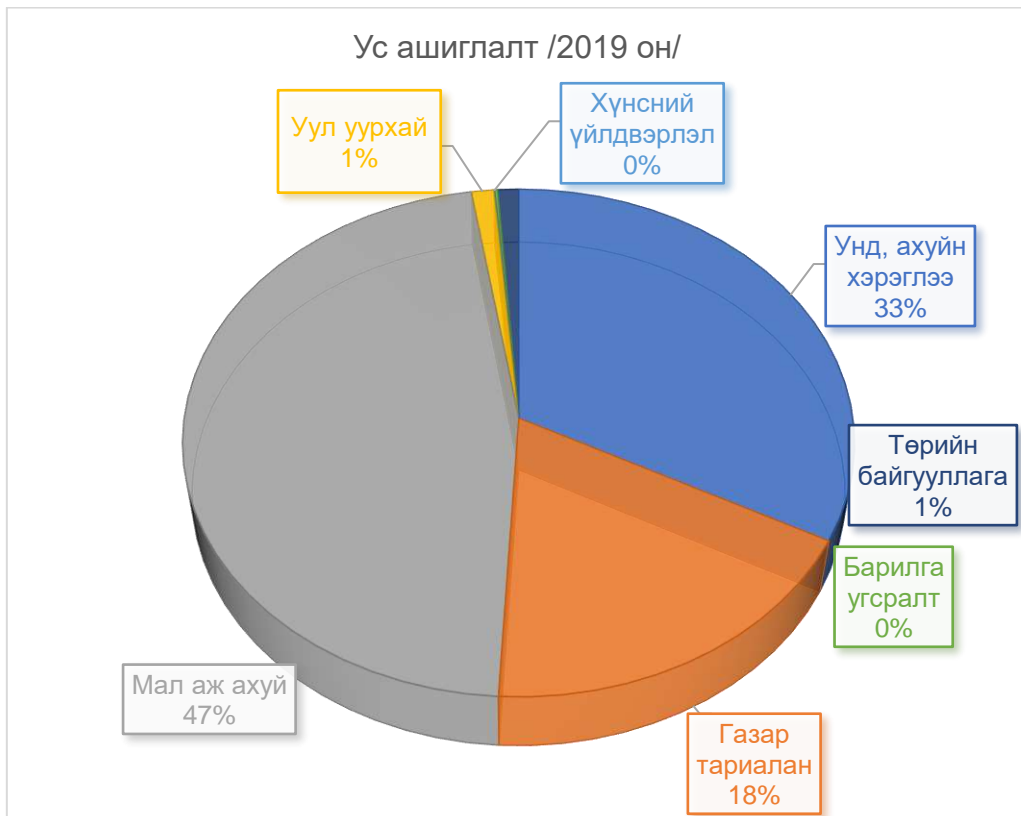
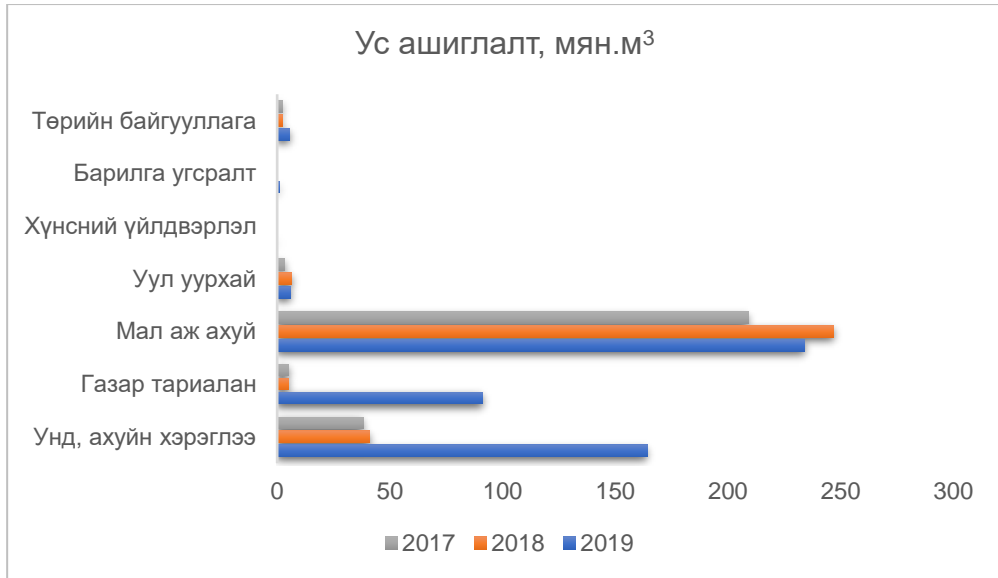
тул зуны улирлыг оруулаагүй/ усны хэрэглээний нийлбэрийн дунджаар хоногт хэрэглэх усны хэмжээг гаргасан.

Баг, хороо	Малын төрөл	2018	2019	Нэг өдрийн норм, л	Өдрийн усны хэрэглээ, м ³		Жилийн усны хэрэглээ, м ³		1 удаа услах малын тоо	
					2018	2019	2018	2019		
2	Адуу	659	711	25.7	16.9	18.3	6,181.7	6,669.5	1,634	
2	Үхэр	120	120	30.3	3.6	3.6	1,327.1	1,327.1	1,386	
2	Тэмээ	3,433	3,482	75.7	259.9	263.6	94,855.5	96,209.4	555	
2	Хонь	8,284	8,601	6	49.7	51.6	18,142.0	18,836.2	7,000	
2	Ямаа	53,636	56,396	6	321.8	338.4	117,462.8	123,507.2	7,000	
Бүгд		66,132	69,310		651.9	675.4	237,969.2	246,549.5		
Дахин их /42м ³ -ээс/					15.5	16.1				

Шинэжинст суманд нийт гадаргын усны эх үүсвэр 55, газрын доорх усны эх үүсвэр буюу худаг 391 байна, сумын ус хангамжийн 32%-ийг гадаргын уснаас, 68%-ийг газрын доорх уснаас хангаж байна.

Шинэжинст сумын 2019 оны ус ашиглалтын мэдээнд нийт 502,0 мян.м³ ус ашигласны 234,1 мян.м³ буюу 47%-ийг мал аж ахуйд, 164,3 мян.м³ буюу 33%-ийг хүн амын унд, ахуйн зориулалтаар хэрэглэсэн бол уул уурхайд 5,98 мян м³ ус ашигласан нь усны хэрэглээний 1% болж байна.

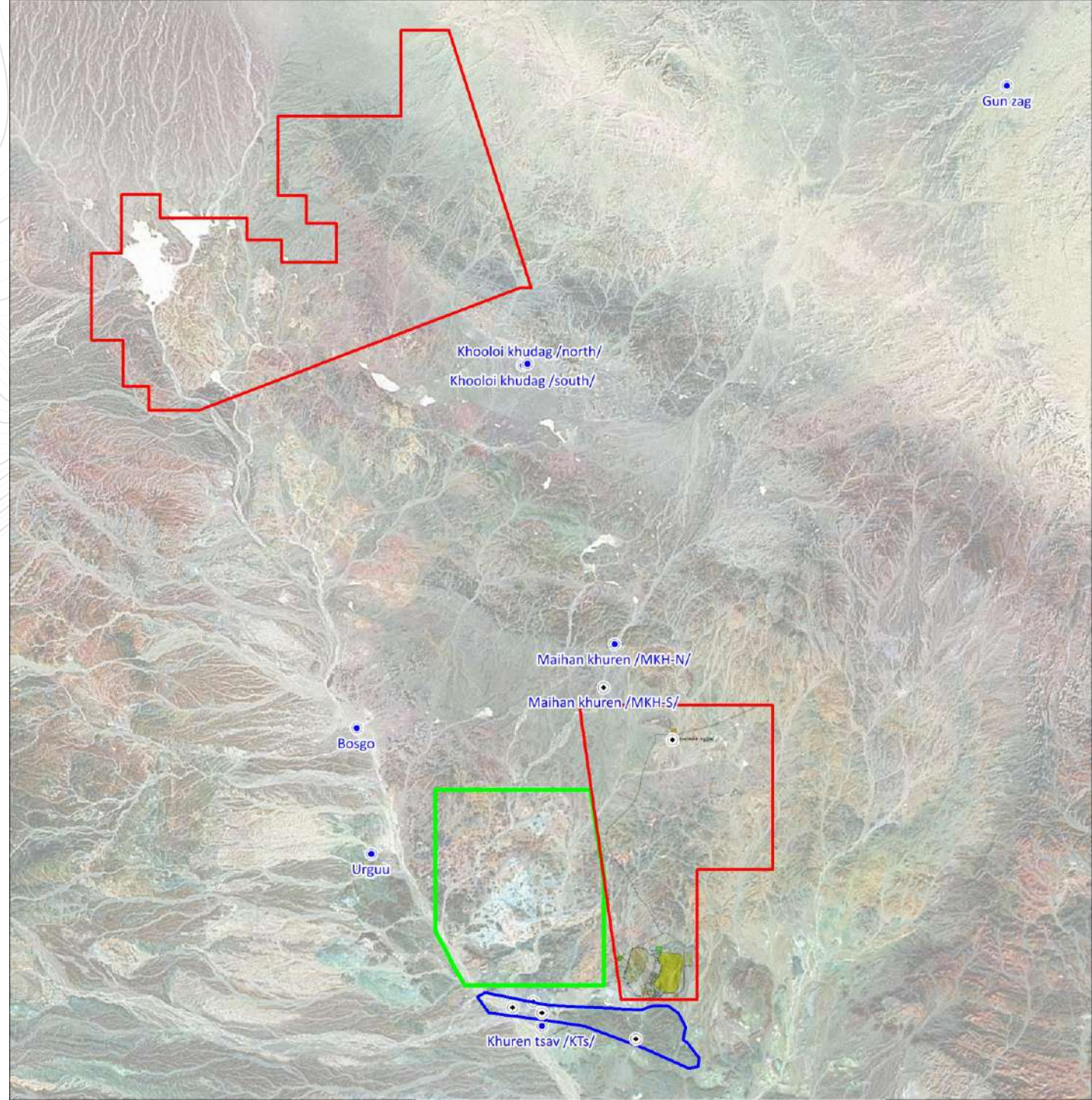
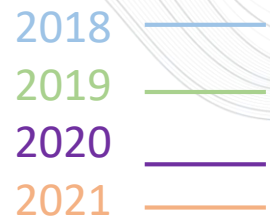

---oOo---

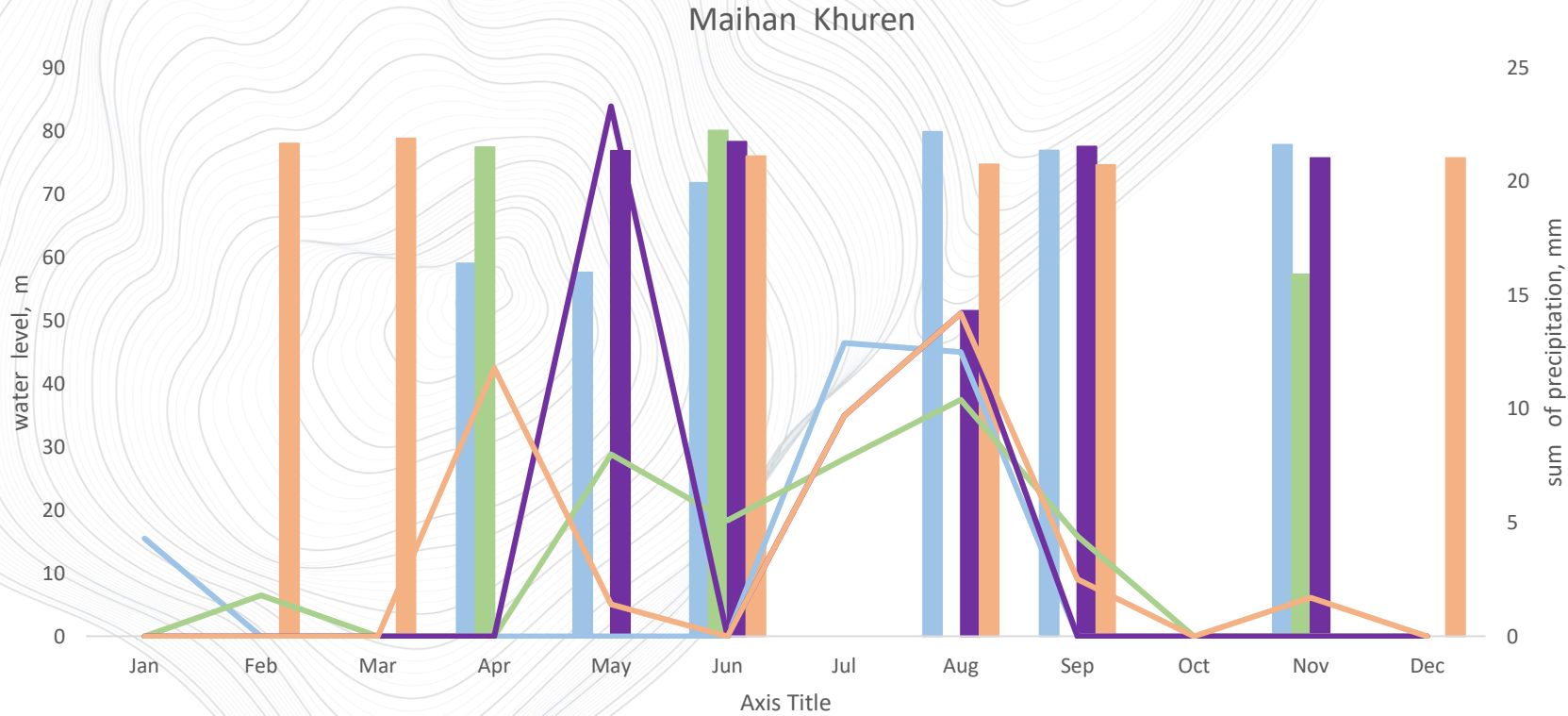
WATERWELL LEVEL MEASUREMENT

ERD | MSE:ERDN

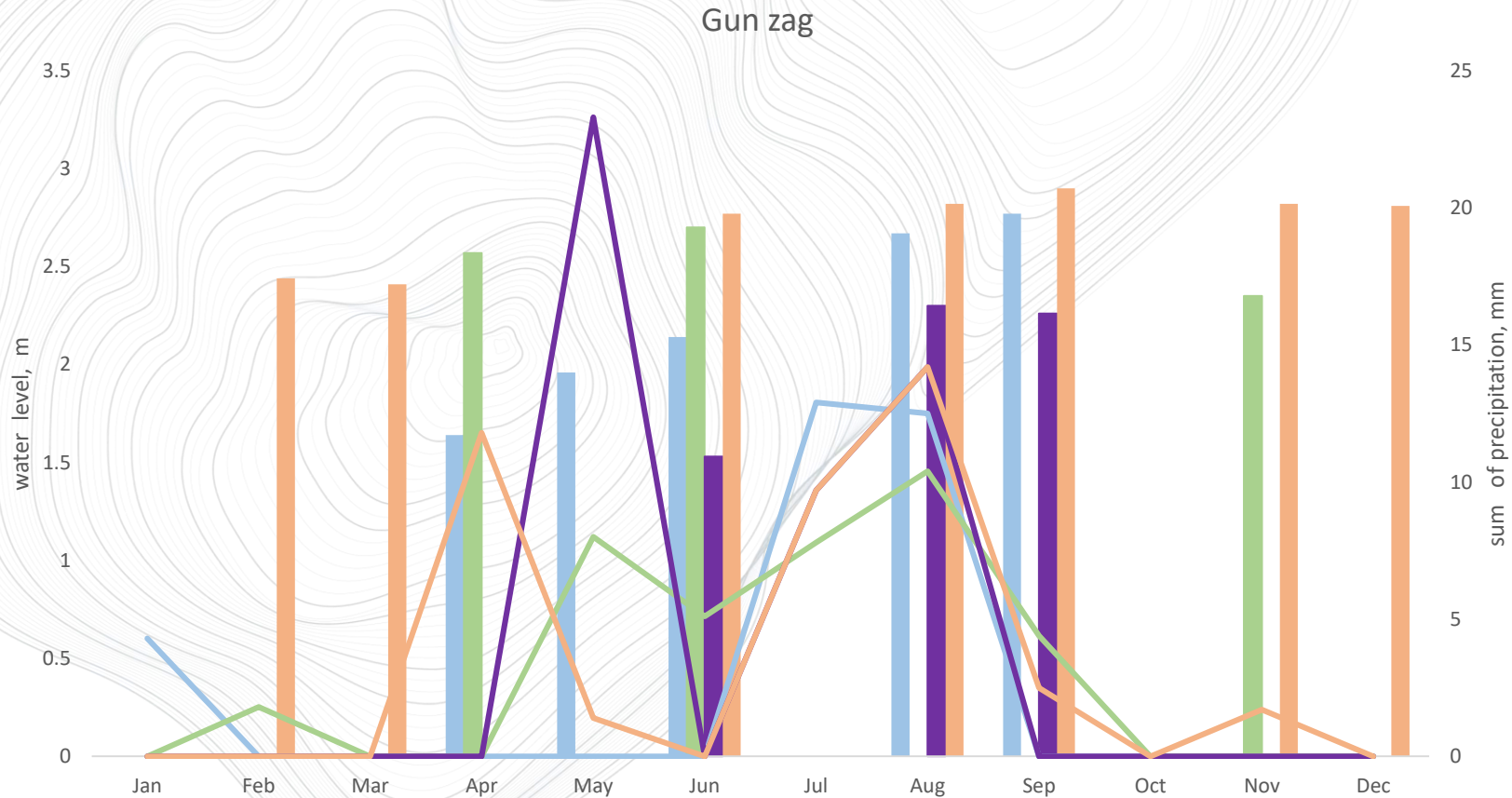
MAIKHAN KHUREN SOUTH

Total depth: 100m
Type: Bore hole

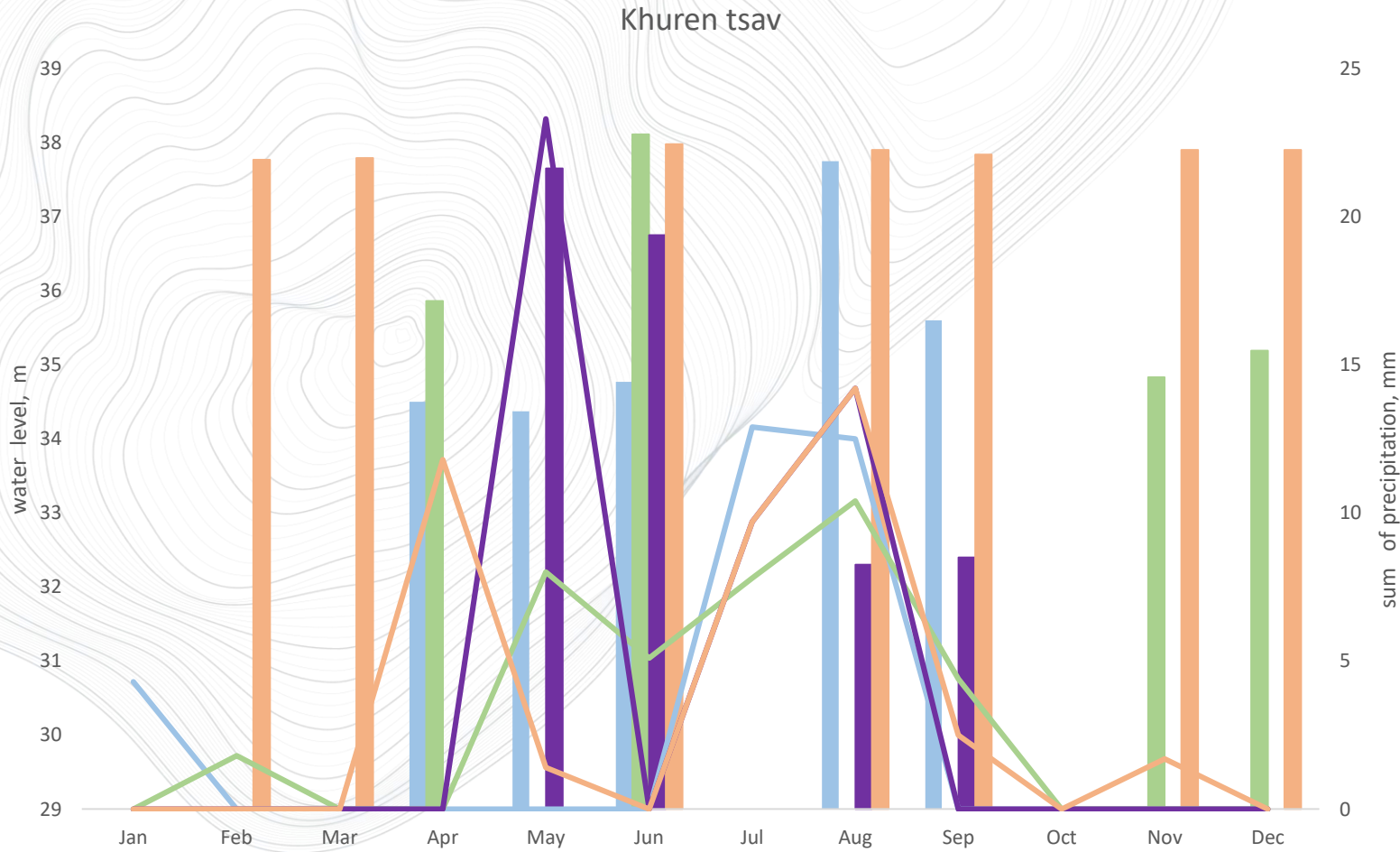
GUN ZAG

Total depth: 5.4m
Type: Hand dug

KHUREN TSAV

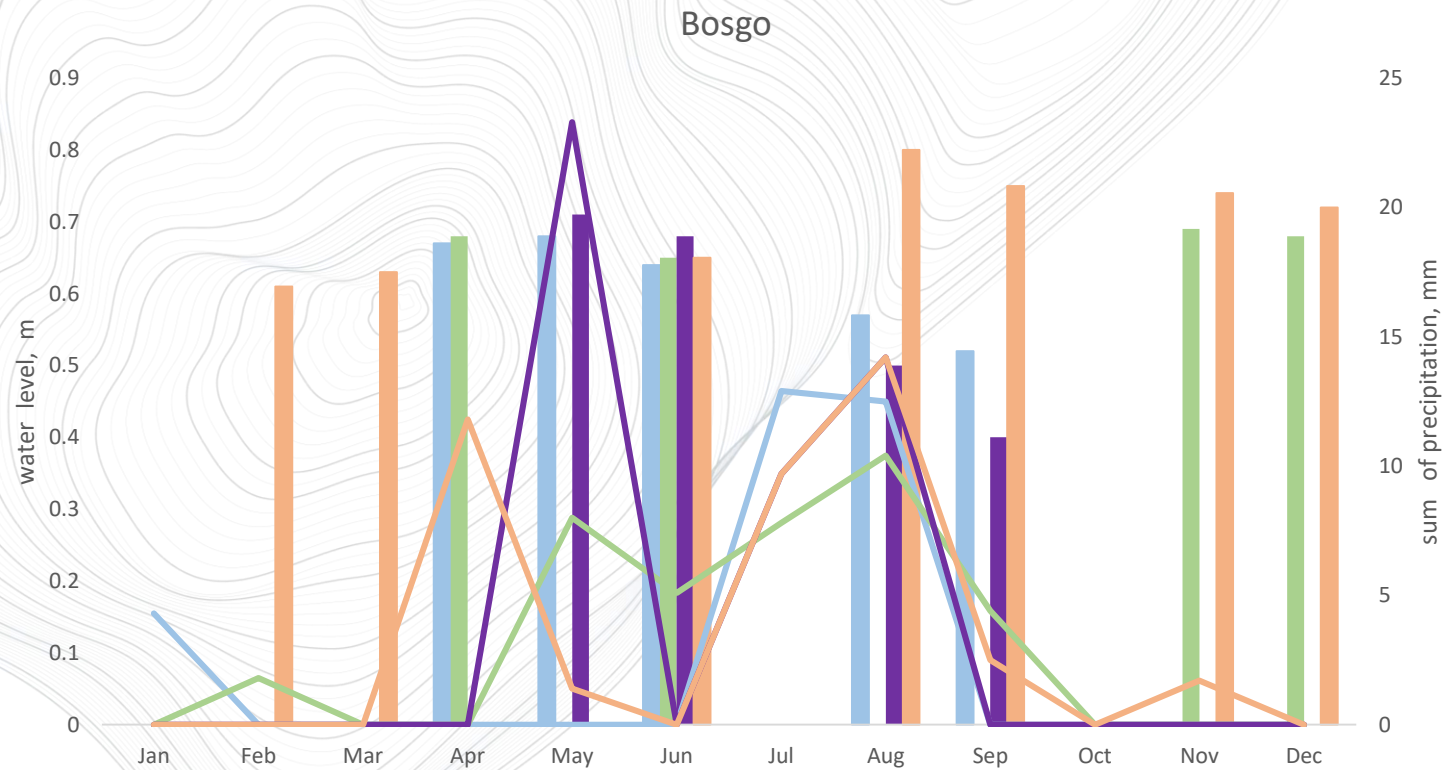

Total depth: 40m
Type: Bore hole

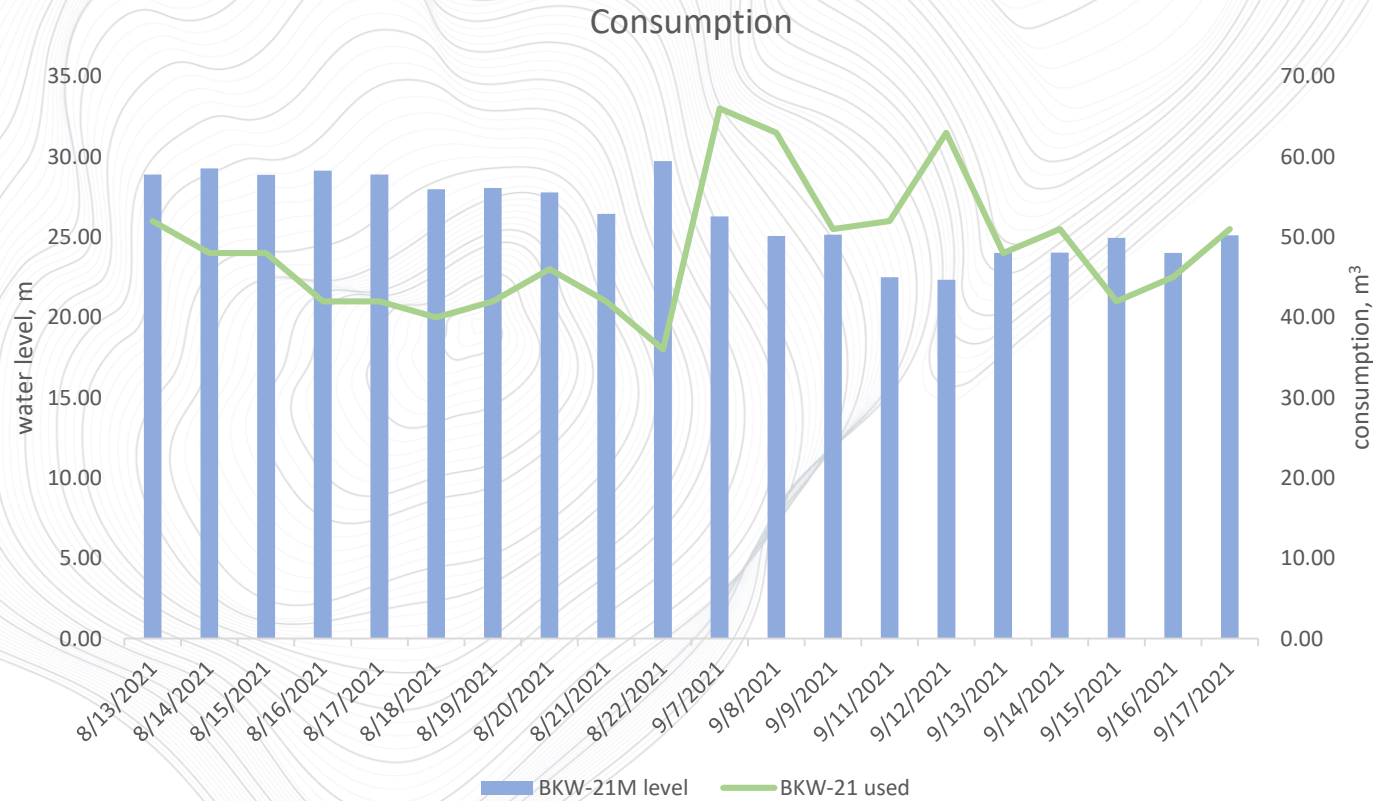

BOSGO

Total depth: 2.67m
Type: Hand dug

CONSUMPTION

Depth of the monitoring hole : 50m

---

 www.erdene.com

 [ErdeneRes](#)

 [ErdeneResource](#)

 [Erdene Resource Development](#)

 [Erdene Resource Development Corp.](#)

Ц	Байршил	Бүлгэмдлийн нэр	Бүрхэл %	Дундаж бодгалийн гоо	Зонхилогч ургамал, түүний өндөр	Ойр орчмын ургамлууд		илТайлбар	Фото зураг
						Латин нэр	Монгол нэр		
1	Цэг-1 Ил уурхайн шавхалтаас түвшин буурах 850 м-ийн радиус 43°53'42,3" 098°47'43,9" 1224м	Шар хотир (Zogophyllum xanthoxylon Bge) Зүүн гарын бударгана (бутаргана)- Reaumuria soongorica(pall.)	30	10	Zogophyllum xanthoxylon-92cm Reaumuria soongorica(pall)-38cm	Zogophyllum xanthoxylon Reaumuria soongorica(pall)	Шар модон хотир Зүүн гарын бударгана (бутаргана)	Уулын хажуу, хуурай сайр, чулуу бүхий ургамлын зүйлийн бүрдэл багатай нөлөөлөлд бага өртсөн бүлгэмдэл	
2	Цэг-2 Ус хангамжийн талбай байрлах худгуудын ойролцоох -1 43°53'28.7" 098°45'48.4' 1210м	Олон цэцэгт сухай Багалгар сухай (Tamarix ramosissima)ldb Зүүн гарын бударгана(Бутаргана)- Reaumuria soongorica(pall.)	30	10	Tamarix ramosissima)ldb-84cm Reaumuria soongorica(pall.)-26.5cm (Zogophyllum xanthoxylon) (bge)	Tamarix ramosissima)ldb Reaumuria soongorica(pall) Zogophyllum xanthoxylon) (bge)	Олон цэцэгт сухай Зүүн гарын бударгана Шар хотир	Толгодын дундах хөндий хуурай сайр , чулуу бүхий ургамлын зүйлийн бүрдэл багатай нөлөөлөлд бага өртсөн бүлгэмдэл	

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

3	<p>Цэг-3 Ус хангамжийн талбай байрлах худгуудын ойролцоох -2</p> <p>43°53'47.4" 098°45'47.8" 1212м</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутаргана) Reaumuria soongorica(pall.) Шар модон хотир (Zogophyllum xanthoxylon) (bge)</p>	20	40	<p>Reaumuria soongorica(pa ll.)-18.7cm (Zogophyllum xanthoxylon) (bge)-36.4cm</p>	<p>Reaumuria soongorica(pall.) (Zogophyllum xanthoxylon) (bge)</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутарган а Шар модон хотир</p>	<p>Толгодын ар хуурай сайр чулуу бүхий ургамлын зүйлийн бүрдэл багатай нөлөөлөлд бага өртсөн бүлгэмдэл</p>	
4	<p>Цэг-04 Уул-уурхайн Тосгоныг холбосон 7км зам дагууд-1</p> <p>43°55'39.0" 098°47'25.4' 1269м</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутаргана) Reaumuria soongorica(pall.) Шар модон хотир (Zogophyllum xanthoxylon) (bge Регелийн шар мод (sympegma Regelli)bge)</p>	10	15	<p>(sympegma Regelli)bge- 25cm (Zogophyllum xanthoxylon) (bge)-35cm</p>	<p>Reaumuria soongorica(pall.) (Zogophyllum xanthoxylon) (bge sympegma Regelli)bg</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутарган а Хонин зээргэнэ Регелийн шар мод Шар модон хотир</p>	<p>Уулын хормой хуурай сайр, чулуу бүхий ургамлын зүйлийн бүрдэл багатай нөлөөлөлд бага өртсөн</p>	

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

5	<p>Цэг-05 Уул-уурхайн Тосгоныг холбосон 7км зам дагууд-2</p> <p>43°56'43.5" 098°48'53.4" 1278м</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутаргана) <i>Reaumuria soongorica</i>(pall.) Шар модон хотир (<i>Zogophyllum xanthoxylon</i>) (bge</p>	20	10	<p><i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)-35</p> <p>(<i>Zogophyllum xanthoxylon</i>) (bge-25см</p>	<p>. <i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)</p> <p>(<i>Zogophyllum xanthoxylon</i>) (bge</p>	<p>Зүүн гарын бударгана(Бутаргана)</p> <p>Шар модон хотир</p>	<p>Жижиг толгод бүхий тал , ургамлын зүйлийн бүрдэл багатай нөлөөлөлд бага өртсөн</p>	
6	<p>Цэг-06 Шинэ жинстээс кемп орох зам дагуу 10км</p> <p>43°25'21.7" 098°47'13.6" 1282м</p>	<p>Заг (<i>Haloxylon persicum</i>) Зүүн гарын бударгана(Бутаргана) <i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)</p>	40	40	<p>(<i>Haloxylon persicum</i>)-71cm</p> <p><i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)- 13cm</p>	<p>(<i>Haloxylon persicum</i>) <i>Reaumuria soongorica</i>(pall) <i>Sympegma Regelli</i> <i>Bge Anabasis brevifolia</i> C.A.M</p>	<p>Ахар навчит баглуур, Зайсангийн заг, Зүүн гарын бударгана(Бутаргана)</p>	<p>Кемпээс Шинэ жинст сум хүртэлх зам дагуу уулсын дунд тал газар нөлөөлөлд өртөөгүй</p>	

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

7	<p>Цэг-08 Шинэ жинстээс кемп орох зам дагуу 16км</p> <p>44°00'06.8" 098°48'28.3" 1305м</p>	<p>Заг (<i>Haloxylon persicum</i>) Ахар навчит баглуур (<i>Dontostemon perennis</i>.C.A.M)</p>	50	25	<p><i>Haloxylon persicum</i>- 1.70cm (<i>Dontostemon perennis</i>.C.A. M)-17cm</p>	<p><i>Haloxylon persicum</i> (<i>Dontostemon perennis</i>.C.A.M) <i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)</p>	<p>Ахар навчит баглуур, Зайсангийн заг, Зүүн гарын бударгана(Бутарган а)</p>	<p>Кемпээс Шинэ жинст сум хүртэлх зам дагуу уулсын дунд тал газар нөлөөлөлд өртөөгүй</p>	
8	<p>Цэг-09 Зөрлөг- Ил уурхайн шавхалтаас түвшин буурах 850 м-ийн радиус</p> <p>43°53'45.1" 098°47'54.9" 1225м</p>	<p>Шар модон хотир (<i>Zogophyllum xanthoxylon</i>) (<i>bge</i>) Хонин зээргэнэ (<i>Ephedra Przewalskii</i> Stapf)</p>	40	30	<p>(<i>Zogophyllum xanthoxylon</i>) <i>Ephedra Przewalskii</i> <i>bge</i>-90cm <i>Ephedra Przewalskii</i> Stapf)-16cm</p>	<p>(<i>Zogophyllum xanthoxylon</i> <i>Ephedra Przewalskii</i> <i>Reaumuria soongorica</i>(pall.)</p>	<p>Шар модон хотир Хонин зээргэнэ Зүүн гарын бударгана(Бутарган а)</p>	<p>Уулын ар, хуурай сайр, чулуу бүхий ургамлын зүйлийн бүрдэл багагай нөлөөлөлд бага өртсөн бүлгэмдэл.</p>	

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

Ургамлын мониторинг СУДАЛГАА Судалгааны зорилго, арга зүй

АЖЛЫН ЗОРИЛГО: Ургамлын мониторинг судалгааны зорилго нь Баян хөндий төслийн нөлөөллийн бүс дэх ургамлын нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг судлахад оршино.

Энэ удаагийн ургамлын мониторинг судалгаа Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгагдсанчлан Баянхонгор аймгийн Шинэ жинст сумын Уртын гол багийн нутагт орших Баян-Хөндий төслийн Уурхай-уурхайн тосгоныг холбосон 7км зам дагууд 2 цэгт Ус хангамжийн талбайд байрлах худгуудын ойролцоо 2 цэгт Уурхай-Шинэжинст тээврийн зам дагуу 3 цэгт 2022 оны 08 сарын 1-ны өдөр хийгдсэн болно.

УДИРТГАЛ: Баян-Хөндий төслийн талбайн ургамалжилт нь Ургамал газар зүйн мужлалаар Алтайн өвөр говийн цөлийн тойрогт хамаарагдах ба тус тойргийн онцлог нь ойролцоох уул нуруудаас буусан усаар зөөгдөж , элэгдсэн элс хайргатай , чулуурхаг цөл юм. Энэ бүс нутгийн ургамлан бүлгэмдэл нь ихэвчлэн газрын нам дор байршил , ган , хүйтэнд тэсвэртэй сөөгүүд , олон наст үетэн, алаг өвс болон нэг наст ургамлуудаас бүрддэг. Ургамлын зүйлийн олон янз байдал нь Монгол орны өмнөд Говийн бусад бүс,нутгуудын адил (*Wehrden et al.*2009) ерөнхийдөө ядмаг (Жишээ нь: зүйлийн тоо харьцангуй бага),эндемик зүйлүүд харьцангуй цөөн байдаг. Төслийн талбайн ургамалжилт нь хуурай хөндийнүүд , ургамалжилтаар ядмаг чулуурхаг. толгод, цөл цөлийн орчинтой төстэй байдгаараа онцлог юм. Баян-Хөндий талбайд 21 овог, 36 төрөлд хамаарагдах 55 зүйл ургамал бүртгэгдсэн. Төслийн талбайд шар хотир (*Zygophyllum xanthoxylon*), ахар навчит баглуур (*Anabasis brevifolia*) , Регелийн шар мод (*Sympegma Regelli*), Төв Азийн лавай (*centrali-asiaticus*), Говийн хялгана (*Stipa gobica*) хөмүүл (*Allium mongolicum*)болон таана (*A.polyrrhizum*) зүйлүүд түгээмэл тохиолдоно. Талбайн нам дор хэсгээр буюу тэгш талаар заг (*Haloxylon ammodendron*) Пржевальскийн зээргэнэ (*Ephedra przewalski*) болон зүүн гарын бударгана (*Reaumurea soongarica*) тохиолддог. Бусад амьдрах орчинтой харьцуулахад ургамалд хүрэлцээтэй чийгийг агуулсан сайр гуу жалгаар газрын доорх устай харилцан хамааралтай ургадаг эгэл нишингэ (*phragmites communis*) болон олон цэцэгт сухай (*Phragmites communis*) болон олон цэцэгт сухай (*Tamarix ramosissima*) тохиолдоно.

СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ: Ургамлын мониторинг судалгааны цэгүүдийг Баян-Хөндий төслийн тосгоноос Шинэ жинст сумын тээврийн зам хүртэл 9 цэгт ургамлын бүрхэвчийн судалгаа хийх . Судалгааны талбайд Баянхөндий төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлын бүрхэц, зүйлийн бүрдэл дэхь нөлөөллийн судлах зорилготой 9 цэгт, тухайн талбай орчмын унаган ургамжилтын хэв шинж, бүлгэмдлийг тодорхойлох зорилгоор хийнэ.

Цэг бүрт тухайн цэгийн ерөнхий бичиглэл үйлдэж мөн ургамлын зүйлийн бүрдэл, бүрхцийг үнэлж, 1м² талбай дахь бодгалиудыг тоолж дундажлан, энэхүү цэгийн зонхилох ургамлуудын өндрийг хэмжиж, фото зургаар баталгаажуулалт хийв.

Ургамлын зүйлийн бүрдэл гаргахад Р. Тунгалаг Монгол орны зарим мод, сөөг таних гарын авлага, Р. Тунгалаг the flowers of the Mongolian Gobi Desert зэрэг номнуудыг ашиглав.

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

Хээрийн судалгааны үр дүн

Ургамлан нөмрөгийн ерөнхий төлөв байдал: Баянхөндий төслөөс Шинэ Жинст явах зам хүртэлх газар нутгийн ургамлын ерөнхий төлөв байдлыг ажиглахад сөөг, заримдаг сөөгөнцөр зонхилсон, салхи, усны нөлөөгөөр ургамал хоорондох сул хөрс элэгдэж, ургамлуудын суурийн орчимд элс, шороо хуримтлагдан, сондуул маягийн бүтцийг үүсгэсэн байх нь түгээмэл бөгөөд нам ухаа гүвээ, түүний хоорондох хөндий талын харьцангуй тэгшивтэр цөлөрхөг хээр, хуурай сайр болон хайргархаг заримдаг цөлд, Заг, Сухай, Шар модот хотир, Бударгана – Бударганат, Зээргэнэ - Үетэнт Багалуур-Бор бударганат бүлгэмдлүүд ихэвчлэн тохиолдож байна.

Мониторингийн судалгааг нийт 9 цэгт гүйцэтгэсэн бөгөөд судалгааны цэгүүдийн дотроос харьцангуй онцлогтой нь 7 болон 8-р цэг бөгөөд эдгээр цэгүүд нь бусад цэгүүдтэй харьцуулахад зүйлийн олон янз байдал арай илүү, ховор ургамлын жагсаалтад бүртгэгдсэн зүйл ургамлууд ургаж байна.

Энэ жил буюу 2022 оны зуншлага, хур бага буйгаас шалтгаалан ургамлын газрын дээрх биомасс харьцангуй бага ургамлын зүйлийн бүрдэл цөөн тоос шороонд дарагдсан байгаа нь судалгааны явцад ажиглагдав.

 ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК	Internal guideline for environmental responsibility allocation		ENV. IG-2022-1
	Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам		БО.ДЖ-2022-1
	Date/Огноо: 2022-10-04	Version/хувилбар:00	Page/хуудас: 2
	Approval/Баталсан:	Reviewed/Хянасан:	drafted/Боловсруулсан:

I. Ерөнхий зүйл

1. Журмын дугаар, нэр

1.1 Энэхүү журмыг БО-ДЖ-2022-1. Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам гэж нэрлэнэ.

2. Зорилго

2.1 Энэхүү журмын зорилго нь Эрдэнэ Монгол ХХК (цаашид “Компани” гэх)-ийн Баянхондий алтын үндсэн ордыг хөгжүүлэх төслийн (цаашид “төсөл” гэх) үйл ажиллагааны хүрээнд байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэр, үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж хэрэгжүүлэхэд оршино.

2.2 Энэхүү журам нь Компанийн төслийн хүрээнд байгаль орчны асуудалтай холбогдон ажиллаж байгаа хүн бүрийн дагаж мөрдөх болон үүрэг хариуцлагын хэм хэмжээний талаар тодорхой тайлбарласан болно.

3. Үйлчлэх хүрээ

3.1 Энэхүү журам нь Компанийн төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд уурхайн талбар, кемп, бусад холбогдох барилга байгууламж, байрлаж, ажиллаж, түр буудаллаж эсхүл үйлчлүүлж байгаа Компанийн удирдлага, байгаль орчны баг, бусад ажилтнууд, гэрээлэгч, зочид гэх зэрэг бүх хүмүүст хамаарч үйлчилнэ.

4. Журмын хэл

4.1 Энэхүү журмыг Монгол, Англи хэл дээр боловсруулсан бөгөөд Монгол, Англи хэл дээрх хувилбаруудын хооронд ойлголтын зөрүү гарвал Монгол хувилбарыг баримтлан тайлбарлана.

5. Хүчин төгөлдөр болох

5.1 Энэхүү журмыг 2022 оны 10 дугаар сарын 04-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

6. Эрх хэмжээ ба удирдлага

6.1 Шаардлагатай тохиодолд энэхүү журмыг шинэчилж болно.

6.2 Боловсон хүчин, бүтэц зохион байгуулалт хариуцсан менежер нь энэхүү журмыг хариуцна. Энэхүү журамд нэмэлт өөрчлөлт өөрчлөлт оруулах аливаа саналыг дээр дурьдсан албан тушаалтанд хандан гаргах бөгөөд уг албан тушаалтан нь зохих журмын дагуу хянан батлуулна.

II. Журам

7. Байгаль орчны чиглэлээр үүрэг, хариуцлагын хуваарь

7.1 Дээд удирдлагын үүрэг

- 7.1.1 Байгууллагын төлөв байдал, стратегийн чиглэлтэй уялдсан байгаль орчны бодлого, зорилтуудыг бий болгохыг хариуцах
- 7.1.2 Компанийн байгаль орчны бодлогыг байгууллагын бизнес үйл явцад нийцүүлж нэгтгэх нөхцлөөр хангах
- 7.1.3 Байгаль орчны багийн ажил, үүргийг тодорхойлж, эрх мэдэл, хариуцлагыг хуваарилан, алидаа нөөцийг бэлэн байлгах
- 7.1.4 Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалт ба байгаль орчны хууль тогтоомжийн нийцлийн ач холбогдолыг нийт ажилтануудад ойлгуулсан байх
- 7.1.5 Байгаль орчны бодлогыг төлөвлөсөн үр дүнд хүрэх нөхцлийг бүрдүүлэх
- 7.1.6 Бусад холбогдох удирдах чиг үүргийг дэмжих зэргээр өөрийн хариуцлагын хүрээнд манлайлыг үзүүлэх

7.2 Байгаль орчны асуудал хариуцсан менежерийн үүрэг

- 7.2.1 Байгаль орчны хууль, тогтоомж, журам болон зохицуулалтын шаардлагыг тодорхойлж, ойлгуулж тогтвортой мөрдүүлж ажиллах
- 7.2.2 Байгаль орчинтой холбоотой асуудлыг дээд удирдлагад хандан шийдвэрлэх
- 7.2.3 Байгаль орчны багийн үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлж ажиллах
- 7.2.4 Байгаль орчны зорилтын хэрэгжилтийн үр дүнг шаардах эрхтэй
- 7.2.5 Байгууллагын бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлт, байгаль орчны менежементийн тогтолцооны хэрэгцээ, шаардлагаас үүдэн байгаль орчны зорилтод өөрчлөлт оруулах санал гаргах эрхтэй
- 7.2.6 Жил бүрийн байгаль орчны менежементийн төлөвлөгөө, тайланг хянаж, гүйцэтгэх удирдлагаар батлуулж хэрэгжилтийг хангуулан ажиллах

7.3 Байгаль орчны мэргэжилтнүүдийн үүрэг

- 7.3.1 Байгууллагын байгаль орчны бодлого, журам, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах

- 7.3.2 Байгаль орчны бодлого, журам, төлөвлөгөөний тайланг боловсруулж, хянуулах
- 7.3.3 Төслийн талбайд байгаль орчны аливаа эрсдэл, боломжийг тодорхойлж цаг тухайд нь байгаль орчны менежерт мэдээлж, үүрэг чиглэлийн дагуу хэрэгжилтийг хангах
- 7.3.4 Байгаль орчны төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөө боловсруулж, батлуулж, хэрэгжүүлэх
- 7.3.5 Байгаль орчны мэдээллийг баримтжуулж, хөтөлж хадгалах
- 7.3.6 Байгууллага, төслийн байгаль орчны мэдээллийг санг хөтлөх
- 7.3.7 Баримтжуулсан мэдээллийг ангилж, хадгалах, хамгаалах, архивлах үйл явцыг бий болгох, хэрэгжүүлэх, холбогдох мэдээллийг хөтлөх
- 7.3.8 Байгууллагын ажилтнуудад байгаль орчны мэдлэг, мэдээллийг олгох сургалтыг тогтмол зохион байгуулах
- 7.3.9 Байгууллага, төслийн хүрээнд байгаль орчны төлөвлөсөн үр дүнд хүрэх нөхцлийг бүрдүүлэх

7.4 Бусад ажилтнуудын үүрэг

- 7.4.1 Байгууллагын болон төслийн байгаль орчны бодлого, үйл ажиллагаанд идэвх оролцоотой байж, дэмжлэг үзүүлэх
- 7.4.2 Байгаль орчны үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд эрсдэлд суурилсан сэтгэлээг дэмжих
- 7.4.3 Байгууллага, төслийн хүрээнд байгаль орчны төлөвлөсөн үр дүнд хүрэх нөхцлийг бүрдүүлэхэд бүхий л дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах

Баянхөндий төслийн үйл ажиллагаанд нөлөөлсөн байгууллага иргэдийн үл ойлголцлын бүртгэл-2022 он

ЭРДЭНЭ МОНГОЛ ХХК

Кейс #	Хэргүүд	Хэргийн харьяалал	Эхэслэн	Дууссан	Эрдэнийн эсрэг гаргасан гомдлын агуулга	Хэрэгжүүлсэн ажил
1	2022.04.09-ний өдрийн үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Орон нутгийн	2022.04.09	2022.04.11	Баянхонгор аймгийн Баян-Өндөр, Шинэжинст сумын 50-60 иргэд БОАЖЯ, УУХҮЯ, АМГТГ, УГ, Баянхонгор аймгийн МХГ-ийн ажлын хэсгийн үеэр төслийн талбайд ирж эсэргүүцэл илэрхийлж жагсаал хийсэн	Ажлын хэсгийн гишүүд болон компанийн ажилтанууд орон нутгийн иргэдэд төслийн үйл ажиллагааны талаар шаардсан мэдээллийг өгч ажилласан
2	2022.04.22-ний өдрийн үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Орон нутгийн	2022.04.22	2022.04.22	Баянхонгор аймгийн Баян-Өндөр, Шинэжинст сумын 50-60 иргэд Усны газраас томилсон шинжээчийн багийн шалгалтын үеэр ирж эсэргүүцэл илэрхийлж, ВКW 16М мониторингийн цооногт чулуу хийж, хэмжилт хийх боломжгүй болгосон	Усны газраас томиловсон шинжээч төслийн усны нөөтэй холбоотой мэдээлэл, компанийн ажилтанууд төслийн хүрээнд хэрэгүүлж байгаа малчдын худгуудад хийж байгаа усны хяналт шинжилгээний мониторингийн мэдээллийг өгсөн
3	2022.05.07-ны өдрийн үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Орон нутгийн	2022.05.07	2022.05.10	Баянхонгор аймгийн Шинэжинст сумын иргэн Э.Давгасамбуу, н.Чогсом нар төслийн талбайд ирж өлсгөлөн зарлаж үйл ажиллагааг зогсоохыг шаардсан.	Өрөмдлөгийн ажил болон бусад үйл ажиллагааг зогсоосон. Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийг зөрчсөн.
4	2022.05.26-ны өдрийн үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Орон нутгийн	2022.05.26	2022.05.26	Баянхонгор аймгийн Баян-Өндөр, Шинэжинст сумын 70-80 иргэд кемп рүү дайрч орж ирж, өрөмдлөгийн ажлыг зогсоох шаардлага тавьсан	Өрөмдлөгийн ажил болон бусад үйл ажиллагааг зогсоосон. Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийг зөрчсөн.
5	2022.06.10-ны үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Баянхонгор аймгийн Мэргэжлийн хяналтын Улсын байцаагч Ш.Бямбацогоо, Хяналтын прокурор н.Амгалан	2022.06.15	2022.07.07	2022.06.10-ны өдөр Алтан нутгаа хамгаалъя, Сэгс цагаан богдоо аварья ТББ-ын удирдлагын дор ШЖ, БӨ сумдын иргэдийн төлөөлөл болох 100 гаруй иргэд ирж, компанийг үйл ажиллагаагаа бүрэн зогстол эндээс явахгүй, бүх техникээ хашаа руугаа оруул гэсэн шаардлагыг тавьж, аймгийн цагдаагийн алба хаагчдын өмнө кэмгийн хаалгыг эвдэж дайрч орж, С.Батбаатар болон Курт нарын биед халдсан. Усны шавхалтын ажил хийж байсан Охь Ус ХХК-ийн үйл ажиллагааг зогсоосон тул Эрүүгийн хууль болон Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу арга хэмжээ авхуулах	Өрөмдлөгийн ажил болон бусад үйл ажиллагааг зогсоосон. Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийг зөрчсөн.

6	2022.06.10-ны үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Баянхонгор аймгийн Мэргэжлийн хяналтын Улсын байцаагч Ш.Бямбацогоо, Хяналтын прокурор н.Амгалан	2022.06.15	2022.07.07	2022.06.10-ны өдөр Алтан нутгаа хамгаалъя, Сэгс цагаан богдоо аваръя ТББ-ын удирдлагын дор ШЖ, БӨ сумдын иргэдийн төлөөлөл болох 100 гаруй иргэд ирж, компанийг үйл ажиллагаагаа бүрэн зогстол эндээс явахгүй, бүх техникээ хашаа руугаа оруул гэсэн шаардлагыг тавьж, аймгийн цагдаагийн алба хаагчдын өмнө кэмгийн хаалгыг эвдэж дайрч орж, С.Батбаатар болон Курт нарын биед халдсан. Усны шавхалтын ажил хийж байсан Охь Ус ХХК-ийн үйл ажиллагааг зогсоосон тул Эрүүгийн хууль болон Зөрчлийн тухай хуулийн дагуу арга хэмжээ авхуулах	Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийг зөрчсөн
7	2022.07.20-ны үйл явдалтай холбогдуулан гаргасан гомдол	Баянхонгор аймгийн Мэргэжлийн хяналтын Улсын байцаагч Ш.Бямбацогоо, Хяналтын прокурор н.Түвшинбаяр	2022.07.25	2022.08.15	2022.07.20-ны өдөр БӨ, ШЖ-ийн 20 орчим иргэд ирж, өрөмдлөгийн ажлыг тасалдуулан, өрөмдлөг болон усны машины дор орж хэвтэн өрөмдлөгийн ажлыг тасалдуулж байгаа үйлдлийг таслан зогсоох	Өрөмдлөгийн ажил болон бусад үйл ажиллагааг зогсоосон. Зөрчлийн тухай хууль, болон бусад хууль тогтоомжийг зөрчсөн.